

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

**Π.Μ.Σ: ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΑΓΩΓΗΣ: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ –
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΗΓΕΣΙΑ**

Διπλωματική εργασία

**«Διερεύνηση των απόψεων και των εμπειριών νηπιαγωγών για ζητήματα εκπαιδευτικής
διαχείρισης των πολυπολιτισμικών τάξεων»**

Της

Παπάζογλου Αγγελικής

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Γρίβα Ελένη, Καθηγήτρια Π.Δ.Μ

Εξεταστές: Κηπουροπούλου Ευμορφία, Διδάκτωρ Α.Π.Θ

Ιορδανίδης Γεώργιος, Καθηγητής Π.Δ.Μ

Φλώρινα, 2021

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να εκφράσω τις ειλικρινείς ευχαριστίες μου στην κ. Γρίβα, επόπτρια της εργασίας μου για το ενδιαφέρον, τις συμβουλές και την πολύτιμη βοήθεια που μου παρείχε σε όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της εργασίας μου. Τις ιδιαίτερες ευχαριστίες μου θέλω να εκφράσω στην κ. Κηπουροπούλου, και στον κ. Ιορδανίδη για το χρόνο που διέθεσαν για τη στήριξη της παρούσας εργασίας.

Επίσης, ένα θερμό ευχαριστώ στις συναδέλφους τόσο από τη Χίο όσο και την Πτολεμαΐδα που διέθεσαν το χρόνο τους για να συμμετέχουν, καθώς με τη δική τους βοήθεια κατάφερα να ολοκληρώσω τη συγγραφή αυτού του έργου.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω τους γονείς μου για την αγάπη τους και τη στήριξη όλων όσων κάνω. Περισσότερο όμως, τα παιδιά μου Ποσειδών και Χριστίνα για την υπομονή τους και τη δύναμη που μου δίνουν και τον Νίκο που πάντα στέκεται στο πλάι μου και με στηρίζει σε όλες τις στιγμές μου.

Copyright © Παπάζογλου Αγγελική, 2021

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς το συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν το συγγραφέα και μόνο.

Όνοματεπώνυμο: Παπάζογλου Αγγελική

A.E.M.: 977

Ηλεκτρονική διεύθυνση: agela.papazoglou@gmail.com

Έτος εισαγωγής: 2019

Τίτλος διπλωματικής εργασίας: « Διερεύνηση των απόψεων και των εμπειριών νηπιαγωγών για ζητήματα εκπαιδευτικής διαχείρισης των πολυπολιτισμικών τάξεων».

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής, είναι προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας, η βιβλιογραφία και οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα με παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή. Επισημαίνεται πως η συγκεκριμένη επιλογή βοηθά στον περιορισμό της λογοκλοπής διασφαλίζοντας έτσι το/τη συγγραφέα.

Ημερομηνία:

Η δηλούσα
Παπάζογλου Αγγελική

Περιεχόμενα

Περίληψη	8
Abstract	9
Εισαγωγή	10
Κεφάλαιο 1. Πρόσφυγες και Νεομετανάστες	13
1.1 Μεταναστευτικά Ρεύματα στην Ελλάδα	13
1.2 Η Ένταξη των Νεομεταναστών – Προσφύγων Μαθητών	16
Κεφάλαιο 2. Πολυπολιτισμικότητα- Διαπολιτισμικότητα	19
2.1 Μοντέλα Διαχείρισης Πολυπολιτισμικότητας στην Εκπαίδευση	22
2.1.1 Μοντέλο αφομοίωσης	23
2.1.2 Μοντέλο Ενσωμάτωσης	24
2.1.3 Πολυπολιτισμικό Μοντέλο	25
2.1.4 Αντιρατσιστικό Μοντέλο	26
2.1.5 Διαπολιτισμικό Μοντέλο	27
Κεφάλαιο 3 Η Ευρωπαϊκή Πολιτική για την Διαπολιτισμική Εκπαίδευση	30
3.1 Η Εκπαιδευτική Πολιτική Διαχείρισης της Πολιτισμικής Ετερότητας στο Νηπιαγωγείο	32
3.2 Νηπιαγωγοί και Πολυπολιτισμικότητα	32
3.3 Η Συνεχής Επαγγελματική Ανάπτυξη των Εκπαιδευτικών	36
3.4 Ετερότητα και Διαπολιτισμική Εκπαίδευση των Εκπαιδευτικών	39
3.4.1 Η Διαπολιτισμική Επάρκεια και Ετοιμότητα των Εκπαιδευτικών	40
Κεφάλαιο 4 . Η Μέθοδος της Έρευνας	42
4.1 Σκοπός και Ερωτήματα της Έρευνας	42
4.2 Συμμετέχοντες στην Έρευνα	43
4.3 Ποιοτική Έρευνα	43
4.4 Συλλογή Δεδομένων – Συνέντευξη	45
4.5 Ανάλυση των Δεδομένων	45
Κεφάλαιο 5 . Αποτελέσματα της Έρευνας	47

5.1 Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας	48
5.1.1 Ορισμός του όρου νεομετανάστη και πρόσφυγα.....	48
5.1.2 Θέση νεομεταναστών και προσφύγων στο νηπιαγωγείο.....	48
5.1.3 Προγενέστερη εμπειρία νηπιαγωγών με μετανάστες και πρόσφυγες.....	49
5.2 Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων.....	54
5.2.1 Σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετώπισαν οι νηπιαγωγοί ως προς την ένταξη των νεομεταναστών / προσφύγων μαθητών στην τάξη.....	54
5.2.2 Οι σημαντικότερες αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	55
5.2.3 Τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετώπισαν στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	56
5.2.4 Το σημαντικότερο εμπόδιο στην ενσωμάτωση τους	57
5.3 Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια.....	66
5.3.1 Χαρακτηρισμός σχέσεων μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών.....	66
5.3.2 Κατάλληλες δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενισχυθούν οι σχέσεις μεταξύ των μαθητών .	67
5.3.3 Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	68
5.3.4 Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων για τα παιδιά των γηγενών	69
5.4 Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	75
5.4.1 Ενημέρωση και πηγή ενημέρωσης.....	75
5.4.2 Αναγκαιότητα επιμόρφωσης σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	75
5.4.3 Διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/ τριών στο σχολείο μέσω της επιμόρφωσης πάνω σε προσεγγίσεις διδασκαλίας.....	76
5.4.4 Προτάσεις των εκπαιδευτικών για επιμόρφωση.....	77
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Συζήτηση	83
6.1 Συμπεράσματα ως προς τις Απόψεις των Νηπιαγωγών.....	83
6.2 Περιορισμοί της Έρευνας	87
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	88
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α.....	93
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β	129
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ	158

ΔΥΕΠ: Δομές Υποστήριξης Εκπαίδευσης Προσφύγων

Ε.Ε.: Ευρωπαϊκή Ένωση

Ι.Π.Ο.Δ.Ε: Ινστιτούτο Ξένων και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης

ΜΚΟ: Μη Κυβερνητική Οργάνωση

ΟΗΕ: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

ΟΟΣΑ (OECD): Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

ΤΥ: Τάξεις Υποδοχείς

ΥΠ.Π.Ε.Θ.: Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων

Υ.Π.: Υπουργική Απόφαση

ΦΕΚ: Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως

Φ.Τ : Φροντιστηριακά Τμήματα

UNHCR: United Nations Commissioner for Refugees

UNESCO: United Nations Education Scientific and Cultural Organization

Περίληψη

Η πολυπολιτισμική σύσταση του πληθυσμού διαρκώς αλλάζει για πολλούς και διαφορετικούς λόγους με άμεσο αποτέλεσμα τη δημιουργία πολυπολιτισμικών κοινωνιών. Η παρούσα εργασία διερευνά τις απόψεις και τις εμπειρίες των νηπιαγωγών σχετικά με ζητήματα που αφορούν στην εκπαιδευτική διαχείριση των πολυπολιτισμικών τάξεων. Πιο συγκεκριμένα η εργασία έχει ως στόχο στο να διερευνήσουμε πως οι νηπιαγωγοί νοηματοδοτούν τους όρους νεομετανάστης και πρόσφυγας, στο να αποτιμήσουν τις δυσκολίες που συνάντησαν ή αυτές που θεωρούν ότι θα προκύψουν στη διαχείριση των πολυπολιτισμικών τάξεων, στο να αναδειχθούν οι σχέσεις μεταξύ των γηγενών μαθητών και των μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια μέσα από την οπτική των νηπιαγωγών και τέλος στο να γίνει φανερό κατά πόσο υπάρχει επιμόρφωση των νηπιαγωγών όσον αφορά τη διαχείριση διαπολιτισμικών θεμάτων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων σε νηπιαγωγούς από τη Χίο και την Πτολεμαΐδα.

Λέξεις κλειδιά: νεομετανάστης, πρόσφυγας, δυσκολίες διαχείρισης, σχέσεις γηγενών – μεταναστών/ προσφύγων μαθητών, επιμόρφωση.

Abstract

The multicultural composition of the population is constantly changing for many different reasons with the direct result of the creation of multicultural societies. This paper explores the views and experiences of kindergarten teachers on issues related to the educational management of multicultural classrooms. More specifically, the aim of the work is to investigate how kindergarten teachers interpret the terms neo-immigrant and refugee, to assess the difficulties they encountered or those they believe will arise in the management of multicultural classes, to highlight the relationship between indigenous students and students from other immigration contexts through the perspective of kindergarten teachers and finally to show whether there is training for kindergarten teachers in the management of intercultural issues in the educational process. The research was conducted through semi-structured interviews with kindergarten teachers from Chios and Ptolemaida.

Keywords: new immigrant, refugee, management difficulties, indigenous-immigrant / refugee student relations, training.

Εισαγωγή

Η ραγδαία ανάπτυξη στην παγκόσμια σκηνή και η μεγάλη πληθυσμιακή μετακίνηση μεταξύ ευρωπαϊκών χωρών και από τρίτες χώρες στην Ευρώπη οδήγησαν σε αλλαγές στις πολιτιστικές αξίες. Όλο και περισσότερες κρατικές κυβερνήσεις ανησυχούν για την ποιότητα ζωής και τον τρόπο με τον οποίο συνυπάρχουν διαφορετικοί πολιτισμοί και κοινωνικές ομάδες. Η πολυπολιτισμική εκπαίδευση αποδίδει μεγάλη σημασία στη θετική άποψη της διαφορετικότητας και της πολιτιστικής πολυμορφίας. Ο απώτερος σκοπός της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης είναι η προώθηση των ιδεών της δημοκρατίας για τη δικαιοσύνη, την ισότητα και την ελευθερία στα σχολεία (Banks, 2002). Μέσω της οργάνωσης και του περιεχομένου του σχολικού προγράμματος σπουδών και της σχέσης μεταξύ δασκάλων και μαθητών, οι στάσεις και οι προσδοκίες μπορούν να διδαχθούν σε τοπικούς και ξένους μαθητές. Ως διαμορφωτές χαρακτήρων, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να ελευθερώσουν τα παιδιά από τους εκπαιδευτικούς τους περιορισμούς και να τους παρέχουν ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον χωρίς προκατάληψη, το οποίο βοηθά στην κατανόηση και την εκτίμηση των πολιτιστικών διαφορών σε μια διαφορετική κοινωνία.

Σύμφωνα με τον νόμο που ισχύει, ο σκοπός των νηπιαγωγείων είναι να βοηθήσει τα παιδιά να αναπτυχθούν σωματικά, συναισθηματικά, ψυχολογικά και κοινωνικά εντός των πλαισίων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το νηπιαγωγείο, ως εκπαιδευτικό ίδρυμα για την κοινωνικοποίηση των παιδιών, μετά την οικογένεια, πρέπει να διασφαλίσει την ομαλή ανάπτυξη και κοινωνικοποίηση των παιδιών με διάφορους τρόπους. Το σχολικό περιβάλλον μεταξύ μαθητών και δασκάλων από διαφορετικά πολιτιστικά υπόβαθρα, η σχέση που αναπτύσσεται σε αυτό και οι κοινοί κανόνες διαβίωσης αποτελούν έναν τόπο εμπειρίας και η σωστή λειτουργία μπορεί να προωθήσει την πνευματική ανάπτυξη και καλλιέργεια των παιδιών.

Η παρουσία παιδιών από ξένες χώρες στα ελληνικά σχολεία πρέπει να θεωρηθεί σαν μία πολύ καλή δυνατότητα, η οποία θα βοηθήσει τους μικρούς μαθητές να δημιουργήσουν αμοιβαίες σχέσεις με την εκπαιδευτική κοινότητα, να εμπλουτίσουν τις γνώσεις των μαθητών και τη σχολική διαδικασία με καινούριες ιδέες, βελτιώσεις και στάσεις και να ενισχύσουν την απόδοση των εκπαιδευτικών στο σχολείο. Ειδικά στα νηπιαγωγεία, η δημιουργικότητα των εκπαιδευτικών έχει απεριόριστο χώρο έκφρασης, ο οποίος παρέχει σημαντικές ευκαιρίες για επιτυχημένη

ένταξη ξένων παιδιών σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Η σωστή ένταξη στο νηπιαγωγείο αναμφίβολα θα έχει πολύ θετικό αντίκτυπο σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες.

Όλα τα προαναφερθέντα έδρασαν σαν προκλήσεις και ώθησαν τους εκπαιδευτικούς του Νηπιαγωγείου να διατυπώσουν την γνώμη τους και την άποψή τους σχετικά με την διαφορετική διαχείριση μίας πολυπολιτισμικής τάξης. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να καταγραφούν οι απόψεις και οι εμπειρίες των εκπαιδευτικών του νηπιαγωγείου σχετικά με θέματα διαχείρισης των πολυπολιτισμικών τάξεων. Για αυτόν τον λόγο έγινε καταγραφή των απόψεων των εκπαιδευτικών της επαρχίας Εορδαίας, που δεν έχουν αντίστοιχη εμπειρία και των εκπαιδευτικών της Χίου που τα τελευταία χρόνια έχουν έρθει αντιμέτωποι με αυτή τη νέα κατάσταση.

Σαν επιπλέον στόχους θα προσπαθήσουμε να αποδώσουμε την έννοια του όρου νεομετανάστης και του όρου πρόσφυγας, να αξιολογήσουμε την εμπειρία και τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν στην διαχείριση των πολυπολιτισμικών τάξεων οι νηπιαγωγοί, να αξιολογήσουμε τις δυσκολίες πιστεύουν ότι θα αντιμετωπίσουν οι νηπιαγωγοί στην διαχείριση των πολυπολιτισμικών τάξεων, να αξιολογήσουμε από τη σκοπιά των εκπαιδευτικών, την σχέση μεταξύ αυτόχθονων μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά περιβάλλοντα και τέλος να προσδιορίσουμε την κατάλληλη εκπαίδευση και την κατάρτιση των εκπαιδευτικών στη διαχείριση διαπολιτισμικών ζητημάτων.

Πιο συγκεκριμένα στο πρώτο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στα μεταναστευτικά ρεύματα στην Ελλάδα καθώς επίσης και στην ένταξη των νεομεταναστών και προσφύγων μαθητών. Στο δεύτερο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στην πολυπολιτισμικότητα – διαπολιτισμικότητα και στη συνέχεια του καταγράφονται διεξοδικά τα μοντέλα διαχείρισης πολυπολιτισμικότητας στην εκπαίδευση. Το τρίτο κεφάλαιο εστιάζει στην Ευρωπαϊκή πολιτική για την διαπολιτισμική εκπαίδευση και πιο συγκεκριμένα στην απουσία της εκπαιδευτικής πολιτικής διαχείρισης της πολιτισμικής ετερότητας από τα νηπιαγωγεία, στη διαπολιτισμική επάρκεια και ετοιμότητα των νηπιαγωγών αλλά και τη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη τους. Το τέταρτο κεφάλαιο αφορά την ποιοτική έρευνα και δίνονται στοιχεία για την παρούσα εργασία. Πιο συγκεκριμένα καταγράφονται ο σκοπός αλλά και τα ερευνητικά ερωτήματα η συλλογή των δεδομένων μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων, ο τρόπος που αναλύθηκαν τα δεδομένα και οι συμμετέχοντες. Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται παρουσίαση και ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας

χωρισμένα σε 4 κατηγορίες σύμφωνα με τα ερωτήματα της συνέντευξης. Το έκτο κεφάλαιο αφορά τη συζήτηση και αναφέρονται τα συμπεράσματα που προέκυψαν μέσα από την έρευνα. Τέλος υπάρχουν οι βιβλιογραφικές αναφορές και το παράρτημα που περιλαμβάνονται τα πρωτόκολλα των συνεντεύξεων των νηπιαγωγών της Χίου και των νηπιαγωγών της Πτολεμαΐδας, δείγμα απομαγνητοφωνημένων συνεντεύξεων και τέλος η κωδικοποίηση και οι λειτουργικοί ορισμοί.

Κεφάλαιο 1. Πρόσφυγες και Νεομετανάστες

1.1 Μεταναστευτικά Ρεύματα στην Ελλάδα

Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο υπήρξε μία ροή μεταναστών από την Ελλάδα προς την Ευρώπη και την Αμερική. Οι άνθρωποι έφευγαν με στόχο να βρουν ένα καλύτερο μέλλον και καλύτερες συνθήκες εργασίας. Όμως στα τέλη της δεκαετίας το 70 η κατάσταση αυτή άρχισε να αλλάζει. Οι διάφορες αλλαγές στην κοινωνικοπολιτική ζωή τόσο της Ελλάδας όσο και της Ευρώπης οδήγησε στην έναρξη της εισροής μεταναστών προς την Ελλάδα. Η ένταξη του ελληνικού κράτους στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα Ε.Ο.Κ. (1979), η πτώση της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών(1991), η σύσφιξη των σχέσεων Ελλάδας με την Αραβία, ο πόλεμος στην Γιουγκοσλαβία (1991) ήταν κάποιες σημαντικές ιστορικές στιγμές που συνετέλεσαν στην αύξηση των μεταναστευτικών εισροών (statistics . gr)

Το κύμα μεταναστών που εισήλθε στην Ελλάδα μπορεί να κατηγοριοποιηθεί ως εξής:

1) πολιτικοί μετανάστες, 2) αλλοδαποί που προέρχονται είτε από την Ευρώπη είτε την Αφρική είτε την Αμερική, 3) μετανάστες από τις γειτονικές βαλκανικές χώρες, 4) ομογενείς Έλληνες που επέστρεψαν από τις χώρες μέλη της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

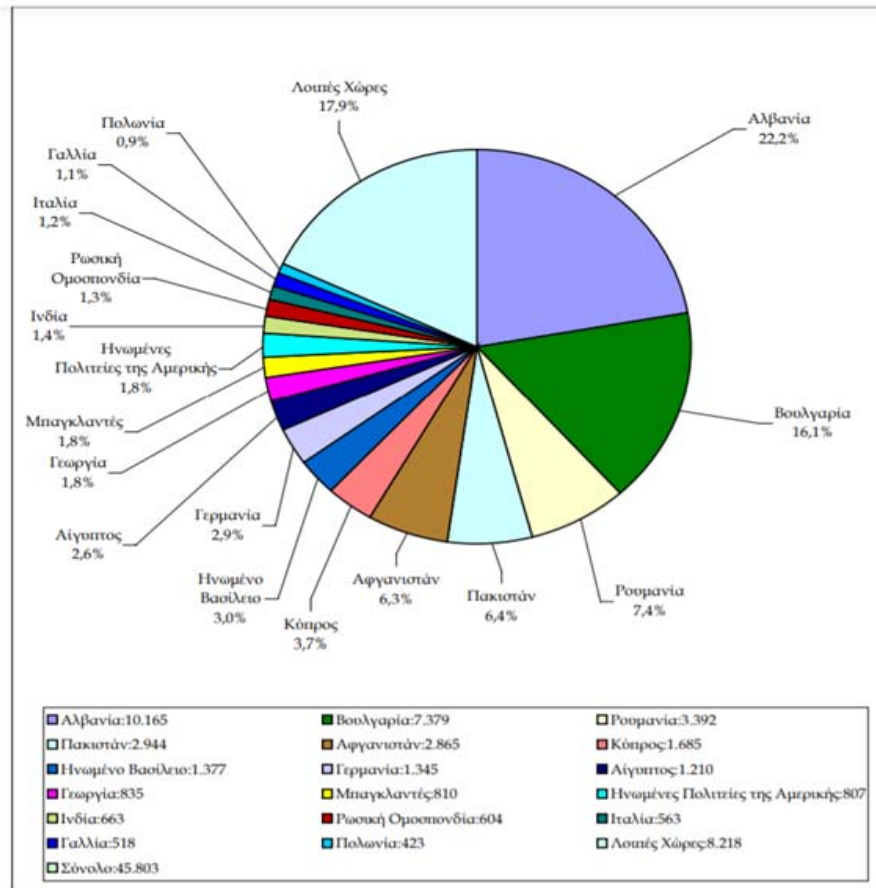
Οι διάφορες μεταναστευτικές ομάδες που ήρθαν στην Ελλάδα είναι:

a. Μετανάστες από την Αλβανία, καταλαμβάνουν το 22,2% του αριθμού των μεταναστών στην Ελλάδα σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Παρ' ότι εισήλθαν στην χώρα σαν ανειδίκευτοι εργάτες κατάφεραν να ενταχθούν στο εργατικό δυναμικό της χώρας, να ανοίξουν ατομικές επιχειρήσεις, να ανελιχθούν τόσο επαγγελματικά όσο και κοινωνικά και να αφομοιωθούν από την ελληνική κοινωνία (statistics.gr).

b. Μετανάστες από την Βουλγαρία, κατά την δεκαετία του 90 ταξίδευαν στην χώρα κατέχοντας τουριστική βίζα και μετά την λήξη της παρέμεναν και διέμεναν παράνομα, ως εργαζόμενοι. Σύμφωνα με την απογραφή του 2011 κατέδειξε ότι πάνω από το 60% των Βούλγαρων που κατοικούν στην Ελλάδα είναι γυναίκες (statistics.gr).

c. Μετανάστες από την Ρουμανία είναι το 7.4%, σχετικά με την απογραφή του 2011 (statistics.gr).

- d. Μετανάστες από το Πακιστάν, όταν το 1970 η Ελλάδα σύναψε συμφωνία με το κράτος του Πακιστάν, άρχισαν να έρχονται μετανάστες στην Ελλάδα για να δουλέψουν σαν εργάτες στα ναυπηγεία του Σκαραμαγκά (Leghari, 2009).
- e. Μετανάστες από την Ινδία, οι οποίοι κατά κύριο λόγο εργάζονται κάνοντας γεωργικές ή κτηνοτροφικές εργασίες, όπως και είναι εργάτες σε ιχθυοκαλλιέργειες. Σύμφωνα με την απογραφή του 2011 διαμένουν 663 άτομα (statistics.gr).
- f. Μετανάστες από την Πολωνία, ξεκίνησαν να εισέρχονται στην Ελλάδα πριν το 1989 με βασικό σκοπό τους να βελτιώσουν τόσο την κοινωνική όσο και την οικονομική τους κατάσταση, χωρίς ωστόσο η επιλογή τους αυτή να οδηγείται από την ανάγκη τους να γλυτώσουν από την φτώχεια. Επίσης ένα μεγάλο ποσοστό τους ήταν πολιτικοί μετανάστες που ήθελαν να ζητήσουν άσυλο από την Αμερικανική πρεσβεία της Ελλάδας (Μαρούφοφ,2009). Σύμφωνα με την απογραφή του 2011 αποτελούν το 0,9% των μεταναστών της Ελλάδας.
- g. Μετανάστες από το Αφγανιστάν. Οι λόγοι που ήρθαν στην Ελλάδα είναι κυρίως πολιτικοί, θρησκευτικοί και οικονομικοί (Δημητριάδη, 2013). Μετά την αναταραχή που ήρθε στην χώρα από την άνοδο στην εξουσία των Ταλιμπάν, άρχισε να γίνεται μία εισροή μεταναστών, οι οποίοι έψαχναν καινούριες ευκαιρίες για εργασία. Επίσης συνδέεται και με το πέρασμα στην ενηλικίωση για αυτούς, αφού έρχονται σε μία ξένη χώρα εγκαθίστανται και στέλνουν εμβάσματα στην οικογένεια που έμεινε πίσω (Monsutti, 2007).
- h. Μετανάστες από τις Φιλιππίνες. Το 87% είναι γυναίκες, οι οποίες ήρθαν στις Ελλάδα και εργάζονταν κυρίως σαν υπηρέτριες σε οικίες.
- i. Γενικά μετανάστες / πρόσφυγες. Είναι αδιευκρίνιστος ο αριθμός που διαμένει στην Ελλάδα, καθώς δεν έχουν χαρτιά και εργάζονται με μαύρη εργασία. Προέρχονται από χώρες της Ευρώπης, της Αφρικής και της Ασία.(Νικολάου,2000)

Δεν μπορεί λοιπόν κάποιος να ισχυριστεί ότι η Ελλάδα δεν έχει πολυπολιτισμικό χαρακτήρα, αντιθέτως είναι μία ομογενής εθνικά χώρα. Πρέπει να κατανοήσουν όλοι ότι μετά την πληθώρα των μεταναστευτικών εισροών, οι ισορροπίες έχουν αλλάξει και θα πρέπει να στραφούμε προς μία πολυπολιτισμική εκπαίδευση τόσο των ενηλίκων όσο και των μαθητών στα σχολεία. Αφού η πολιτισμική, εθνοτική, γλωσσική, και θρησκευτική ομοιογένεια έχει πλέον χαθεί ανεπιστρεπτί (Χριστόπουλος,2001).

1.2 Η Ένταξη των Νεομεταναστών – Προσφύγων Μαθητών

Το να ενταχθούν οι πρόσφυγες και μετανάστες σε μία χώρα χρειάζεται προγραμματισμός που δεν είναι εύκολος στην επίτευξη του και πρόκειται για μία διαδικασία μακροπρόθεσμη που δεν είναι γραμμική. Οι πτυχές της ένταξης είναι πολλές και χρειάζεται να υπάρχει ικανότητα προσαρμογής από τους ίδιους μετανάστες και τους πρόσφυγες αλλά και από τη χώρα υποδοχής που πρέπει να λύσει ζητήματα που έχουν να κάνουν με το που θα στεγαστούν αυτοί οι άνθρωποι, πώς θα λάβουν εκπαίδευση, παροχές που αφορούν την υγεία, πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες.

Προκειμένου να επιτευχθεί η ένταξη των μεταναστών και των προσφύγων πρέπει να εξαλειφθούν οι ανισότητες και να αποκτήσουν προσόντα. Για να εξαλειφθούν οι ανισότητες που αφορούν την οικονομική τους κατάσταση και την εκπαίδευσή τους ο εκάστοτε κυβερνητικός φορέας πρέπει να εξασφαλίζει ασφαλές περιβάλλον διαμονής, να παρέχει υποστήριξη στην οικογένεια, να πολιτογραφεί και να καταπολεμά τις διακρίσεις χωρίς να κωλυσιεργεί. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί όταν οριστεί συγκεκριμένος κώδικας δεοντολογίας που αφορά τη διοικητική διαχείριση, να γίνει εφαρμογή συγκεκριμένων προτύπων όχι μόνο σε Εθνικό αλλά και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο και αφού παραμεριστούν όλα εκείνα τα νομικά εμπόδια που προκύπτουν και είναι περιττά.

Το να αποκτηθούν προσόντα είναι μία διαδικασία μέσα από τη Δια Βίου Μάθηση που αφορά όχι μόνο το μεταναστευτικό και προσφυγικό πληθυσμό αλλά και τον γηγενή. Η απόκτηση διαπολιτισμικών γνώσεων βοηθάει την ένταξη των μεταναστών και η συνεχόμενη κατάρτιση βοηθά στο να ενδυναμωθεί και να ενισχυθεί η γνώση και με τις συνεχείς νέες πληροφορίες τα άτομα αποκτούν προσόντα που τους οδηγούν στην ευκολότερη αναζήτηση εργασίας που έχει σαν άμεσο αντίκτυπο την ένταξη τους.

Η ένταξη των προσφύγων στην κοινωνία που βρίσκονται εγείρει συζητήσεις σχετικά με την εκπαίδευσή τους η οποία θα αποτελέσει εφαλτήριο στην επίλυση συγκρούσεων ανάμεσα στους πρόσφυγες και τους γηγενείς όταν υπάρχουν μεταξύ τους καλές πρακτικές αλληλεπίδρασης (Παπαζώη, 2016). Η παρουσία μεταναστών και προσφύγων στην Ευρώπη έχει δημιουργήσει πολυπολιτισμικές κοινωνίες που διαφέρουν άρδην από τις πολυπολιτισμικές κοινωνίες του παρελθόντος όπου υπήρχε συνύπαρξη μεταξύ μειονοτήτων (Modood, 1997).

Επομένως γίνεται κατανοητό ότι τα κράτη που φιλοξενούν πρόσφυγες οφείλουν να δημιουργήσουν πρόσφορο έδαφος σε εθνικές πολιτικές αλλά και σε αναλυτικά προγράμματα που να ανταποκρίνονται στις νέες κοινωνικές απαιτήσεις. Η χώρα μας τις τελευταίες δεκαετίες είναι χώρα που υποδέχεται μεγάλο αριθμό μεταναστών και αυτό έχει ως άμεση συνέπεια την αύξηση στα σχολεία μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο (Παλαιολόγου ,2012).

Η σύσταση του μαθητικού πληθυσμού έχει διαφοροποιηθεί και πρέπει να υπάρχουν κατάλληλες δομές για την υποστήριξη του καθώς οι επιδόσεις των μεταναστών μαθητών εξαρτώνται από το πού προέρχονται, ποιο είναι το κοινωνικό αλλά και οικονομικό τους επίπεδο, επίσης ποια είναι η ομιλούμενη γλώσσα στο σπίτι αλλά και ποιο είναι το διάστημα παραμονής στη χώρα (Ρετάλη,2013).

Το κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο των μεταναστών και των προσφύγων μαθητών έχει άμεσο αντίκτυπο στη σχολική τους επίδοση καθώς σχετίζεται άμεσα με το επαγγελματικό και μορφωτικό προφίλ των γονιών (Sirin, 2005). Αυτό συμβαίνει γιατί οι γονείς με υψηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, διαθέτουν χρήματα αλλά και χρόνο προκειμένου τα παιδιά να αποκτήσουν εκπαιδευτική εξέλιξη (Bourdieu & Passeron, 1977).

Σε έρευνα του OECD (2010), συνδέεται η κοινωνικοοικονομική προέλευση με τις σχολικές επιδόσεις , αλλά και το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο της σχολικής μονάδας έχει σύνδεση με τις ατομικές επιδόσεις των μαθητών. Εν ολίγοις γίνεται κατανοητό πως ο μαθητής που έχει χαμηλό κοινωνικοοικονομικό προφίλ, αλλά το σχολείο του υψηλό έχει εκπαιδευτικό όφελος γιατί η αλληλεπίδρα με τους συμμαθητές του που έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο, το σχολείο που πηγαίνει έχει καλές υποδομές, οι εκπαιδευτικοί είναι άρτια καταρτισμένοι και όλοι αυτοί οι παράγοντες προφανώς και επιδρούν θετικά στον μαθητή να προοδεύσει.

Η γλώσσα ομιλίας στο σπίτι είναι ένας ακόμη παράγοντας που επιδρά στην επίδοση των μεταναστών και προσφύγων μαθητών στο σχολείο. Το να υπάρχει ελλιπής κατανόηση αλλά και ομιλίας της γλώσσας που διδάσκεται ο μαθητής η μαθητή δυσχεραίνει την παρακολούθηση στο σχολείο. Σύμφωνα με τον OECD (2012) η επίδοση των μαθητών που στο σπίτι δεν ομιλείται η γλώσσα της χώρας που διαμένουν είναι χαμηλότερη από εκείνη των συμμαθητών τους. Φυσικά και το ιδεατό θα ήταν οι πρόσφυγες και μετανάστες μαθητές να μιλούσαν άριστα τόσο τη μητρική όσο για τη γλώσσα υποδοχής (Palaiologou, 2012).

Η χώρα προέλευσης των μαθητών όσο και των γονέων παίζει ρόλο στην αρνητική και τη θετική επίδοση των μαθητών στο σχολείο. Αυτό συμβαίνει γιατί οι πρόσφυγες και μετανάστες ανάλογα τη χώρα προέλευσης τους έχουν και διαφορετική εκπαιδευτική και ψυχολογική προσαρμογή εξαιτίας των κοινωνικών και πολιτισμικών διαφορών που έχουν με τη χώρα υποδοχής (Stand,2012).

Η διάρκεια που οι μετανάστες και οι πρόσφυγες διαμένουν στη χώρα που τους παρέχεται εκπαίδευση, σχετίζεται με τις επιδόσεις τους στο σχολείο γιατί όσο μεγαλύτερος είναι ο χρόνος παραμονής, τόσο καλύτερα μαθαίνουν τη γλώσσα, προσαρμόζονται στην κουλτούρα αλλά και στο ίδιο το εκπαιδευτικό της εκπαιδευτικό σύστημα (OECD, 2012).

Όσον αφορά το ποσοστό των μαθητών σε μία σχολική μονάδα που προέρχονται από άλλες χώρες είτε αυτοί είναι μετανάστες είτε είναι πρόσφυγες παίζει ρόλο στις επιδόσεις τους καθώς έρευνες έχουν δείξει ότι όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των μεταναστών προσφύγων σε ένα σχολείο τόσο μικρότερη σχολική επίδοσή παρουσιάζουν (OECD, 2010).

Από όλα τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι το εκάστοτε εκπαιδευτικό σύστημα οφείλει να προσαρμοστεί ανάλογα με τις απαιτήσεις του μαθητικού δυναμικού του, για να μπορούν όλοι οι μαθητές ανεξαρτήτως καταγωγής να έχουν τις μαθησιακές ευκαιρίες. Αυτές οι ευκαιρίες έχουν σαν άμεσο αποτέλεσμα οι μαθητές να ανέρχονται κοινωνικά και να έχουν ομαλή και επιτυχή ένταξη στην κοινωνία της χώρας υποδοχής. Το σχολείο πρέπει να ενισχύει με όλους τους δυνατούς τρόπους τη γλωσσική επάρκεια, η οποία βοηθά στην εξοικείωση με την κουλτούρα και την ευκολότερη αλληλεπίδραση με τους συμμαθητές και τον κοινωνικό περίγυρο.

Η συνεκπαίδευση μαθητών με διαφορετικό πολιτισμικό και γλωσσικό υπόβαθρο οδηγεί στην απαλοιφή της περιθωριοποίησης των μειονοτικών ομάδων που υπάρχει στην περίπτωση που η εκπαίδευση παρέχεται σε διαφορετικά σχολεία από εκείνα που φοιτά η πλειοψηφία (Κεσίδου, 2008). Επομένως γίνεται αντιληπτό πως σε μία χώρα πολυπολιτισμική όπως την Ελλάδα είναι απαραίτητη η εφαρμογή πρακτικών που προάγουν τη διαπολιτισμικότητα. Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα εξακολουθεί να παρουσιάζει μονοπολιτισμική εικόνα, οι μαθητές διαφορετικών γλωσσικών και πολιτισμικών ομάδων που ζουν στη χώρα μας αντιμετωπίζουν προβλήματα στην σχολική και στην κοινωνική τους ένταξη.

Κεφάλαιο 2. Πολυπολιτισμικότητα- Διαπολιτισμικότητα

Για να γίνει όμως πλήρως κατανοητή η σημαντικότητα του φαινομένου που παρατηρείται στις σχολικές τάξεις λόγω της εισροής των μεταναστών στην χώρα, θα πρέπει να αποσαφηνίσουμε τους όρους: πολιτισμός, πολυπολιτισμικότητα και διαπολιτισμικότητα.

Στον όρο «πολιτισμός» έχουμε δύο έννοιες την στενή και την πλατιά του. Με την στενή έννοια εννοούμε τα υψηλά επιτεύγματα διαφόρων ατόμων ή ομάδων στις τέχνες (θέατρο, λογοτεχνία, μουσική, εικαστικά). Εδώ όμως δεν μπορεί να εκτιμηθεί ο πολιτισμός που παράγεται από τα «λαϊκά» στρώματα ή από τους μετανάστες-εργάτες. Εν αντιθέσει, στην πλατιά του ερμηνεία ο πολιτισμός περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που χρειάζονται για να προσαρμόσουν τους ανθρώπους στο κοινωνικό και φυσικό τους περιβάλλον και να ικανοποιήσουν τις πνευματικές και σωματικές τους ανάγκες. Ενυπάρχουν δηλαδή όλες οι αξίες, οι κανόνες και τα ερμηνευτικά σχήματα που διέπουν την καθημερινότητα των ατόμων μέσα σε ένα κοινωνικό σύνολο. Χρησιμοποιείται λοιπόν ο όρος αυτός από την διαπολιτισμική θεωρία πάντα με την πλατιά του έννοια, ούτως ώστε να μην παραληφθούν από τις διάφορες αναλύσεις οι πολιτισμοί των μεταναστών (Δαμανάκης,1989).

Ιστορικά ορίστηκε για πρώτη φορά ο πολιτισμός από τον Άγγλο ανθρωπολόγο Taylor το 1871 ο οποίος περιγράφει την κουλτούρα ως ένα σύνθετο σύνολο, το οποίο περιλαμβάνει γνώσεις, πεποιθήσεις, τέχνες, νόμους, έθιμα και άλλες δεξιότητες που αποκτώνται από τους ανθρώπους ως μέλη κοινωνικών ομάδων (Taylor, 1994). Άλλοι ορισμοί έχουν διατυπωθεί από τους Herkovits (1948) και Anderson(1986), ο Herkovits ορίζει τον πολιτισμό «ένα είδος υπερατομικής αξίας, όπου δηλαδή οι άνθρωποι δίνουν στην πραγματικότητα το νόημα και το περιεχόμενο της μέσω του πολιτισμού, βιώνουν άμεσα την πραγματικότητα, αλλά μέσω του συμβολικού συστήματος του πολιτισμού την αντιλαμβάνονται» (Σισμανίδου,2005), ενώ ο Anderson ορίζει τον πολιτισμό ως εξής: « Είναι δυνατόν να θεωρηθεί ο πολιτισμός ένας τρόπος ζωής που προσπαθούν να αναπτύξουν τα μέλη της κοινωνίας προκειμένου να προσαρμοστούν στο κοινωνικό και υλικό περιβάλλον τους στον μέγιστο βαθμό, δηλαδή είναι ένα εργαλείο και μέσο για να καθοδηγήσουν τις κοινωνικές διαπροσωπικές σχέσεις και να διασφαλίσουν την κυκλοφορία των κοινωνικών σχέσεων.» (Anderson,1986).

Δυστυχώς όμως έχουν όλοι αυτοί οι ορισμοί έναν περιορισμό. Δεν δίνουν την δυνατότητα στον ερευνητή να απεικονίσει το όλον αλλά μόνο μέρος αυτού. Αφήνουν τον κάθε ερευνητή να αποτυπώσει την προσωπική του οπτική γωνία στην έρευνα και δεν τον αφήνουν να καταλάβει και να ερμηνεύσει την ουσία και την έννοια του πολιτισμού σαν σύνολο.

Ο πολιτισμός δεν μπορεί να παρατηρηθεί από τα άτομα που είναι μέρος του και τον διαμορφώνουν, καθώς δεν δύνανται να κατανοήσουν κάτι το οποίο αποτελεί μέρος τους. Μόνο το διαφορετικό μπορούμε να το κατανοήσουμε όταν έρθουμε σε επαφή με αυτό. Δεν παραμένει ποτέ στάσιμος αλλά έχει μεταβαλλόμενο χαρακτήρα που επηρεάζεται άμεσα από αυτούς που τον παράγουν. Ο Leiris (1985) αναφέρει ότι : «ένας στατικός πολιτισμός είναι σαν μία πεθαμένη γλώσσα.» (Μάρκου,1998). Η συνεχής μεταβολή επηρεάζεται τόσο από την φύση όσο και από άλλους πολιτισμούς (Fennes & Hargood,1997).

Με βάση τις παραπάνω δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ερευνητές για να αξιολογήσουν αντικειμενικά τις πολιτισμικές έννοιες, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι είναι ευκολότερο στα άτομα και τις διάφορες ομάδες να κρίνουν, να αντιληφθούν, να τοποθετήσουν τους εαυτούς τους και να αξιολογήσουν τους άλλους με βάση τα κριτήρια του δικού τους πολιτισμού. Με άλλα λόγια οι αντιλήψεις των ανθρώπων και οι αξιολογήσεις άλλων πολιτισμών διαμορφώνονται συγκρίνοντας τις ομοιότητες ή τα στοιχεία τους με τις δικές τους κουλτούρες, οι οποίες καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό το πώς αυτοί συμπεριφέρονται και τον τρόπο με τον οποίο αλληλοεπιδρούν με διαφορετικούς πολιτισμούς.

Με βάση αυτόν τον διαχωρισμό όμως, σε γνώριμο και ξένο υπήρξε από τους ανθρώπους μία κραυγαλέα λανθασμένη αντιμετώπιση όλων των ατόμων που είχαν έναν άλλο πολιτισμό ως ανύπαρκτο. Δημιουργήθηκαν κοινωνικές ανισότητες και ρατσιστικά περιστατικά και κατηγορίες αφού αυτοί που έφεραν τον άλλον πολιτισμό ήταν άγριοι, πρωτόγονοι, απολίτιστοι κ.α. Έτσι μπήκαν οι βάσεις για να νομιμοποιηθεί το δουλεμπόριο και η δουλεία, καθώς οι «άλλοι» άνθρωποι δεν μεταχειριζόταν ίσα αλλά θεωρούνταν ένα αντικείμενο που ο ιδιοκτήτης του είχε το δικαίωμα να το πουλήσει, να το χτυπήσει ακόμα και να το σκοτώσει. Επίσης εκκολάφθηκε η ιδέα ότι κάποιοι ξένοι πολιτισμοί δημιουργούσαν εμπόδιο για την ομαλή εξέλιξη, ανάπτυξη και επικοινωνία και έπρεπε να εξαλειφθούν. Κατά την διάρκεια της αποικιοκρατίας αυτός ο τρόπος σκέψης βρήκε πληθώρα υποστηρικτών, με αποτέλεσμα να κυνηγηθούν και πολλές φορές να

εξαλειφθούν οι γηγενείς πληθυσμοί. Αυτή η εσφαλμένη αντίληψη έφθασε μέχρι και τα τέλη της δεκαετίας του 1970, όπου οι χώρες εφάρμοσαν πολιτικές πλήρους αφομοίωσης των μεταναστών.

Μετέπειτα καθιερώθηκε η πεποίθηση, η οποία απηχεί μέχρι και στις μέρες μας, να υπάρχει αποδοχή των ξένων πολιτισμών σε κάποια εκπαιδευτικά ιδρύματα, εφόσον αυτοί καταφέρουν και εκσυγχρονιστούν για να είναι σε σύμπνοια με τους πολιτισμούς των χωρών που βρίσκονται οι μετανάστες. Από την άλλη πλευρά έγινε προσπάθεια διατήρησης των ξένων πολιτισμών στον τομέα του τουρισμού και της διαφήμισης. Με σκοπό την νομιμοποίηση διαφόρων επιθυμιών που δεν μπορούν εκπληρωθούν στους οικείους πολιτισμούς. Υπάρχει μία ακόμα αντίληψη, αυτή του διαχωρισμού των πολιτισμών σε «καλούς» και «κακούς». Η αντίληψη αυτή, η οποία επηρεάζεται έντονα από την πολιτική ζωή της κάθε χώρας, βρίσκει πρόσφορο έδαφος στις ανεπτυγμένες χώρες.

Οι προαναφερθείσες αντιλήψεις για τον πολιτισμό αποτελούν κυρίως στερεοτυπικά κατάλοιπα που οδηγούν στην δημιουργία εντάσεων και συγκρούσεων χωρίς ωστόσο να έχουν την ευθύνη οι διαφορές μεταξύ των πολιτισμών αυτών. Η γενική αντίληψη που επικρατεί για τις διαφορές των πολιτισμών έχει ως σκοπό να κατηγοριοποιεί τις διαφορές αυτές οδηγώντας στην πολιτισμική διαφοροποίηση. Για τις κυρίαρχες ομάδες η πολιτισμική διαφοροποίηση χρησιμοποιείται ως κυριαρχικό μέσο σε αντίθεση με τις κυριαρχούμενες που δρα ως μέσο άμυνας (Κανακίδου,1997).

Έχοντας αναλύσει εκτενώς την έννοια του πολιτισμού είμαστε έτοιμοι να αναλύσουμε τις έννοιες πολυπολιτισμικότητα και διαπολιτισμικότητα. « Από πολυπολιτισμικότητα χαρακτηρίζονται οι χώρες λόγω των ρευμάτων των μεταναστευτικών εργατικών δυναμικών για διάφορους κοινωνικοϊστορικούς λόγους και είναι μια κοινωνική κατάσταση στην οποία συνυπάρχουν άνθρωποι διαφορετικών εθνοτήτων και πολιτιστικών υποβάθρων και οι πολιτισμοί που εκφράζουν συνυπάρχουν» (Χαραμής& Χατζηδάκη,1989). Εν αντιθέσει η διαπολιτισμικότητα είναι ένα χαρακτηριστικό της εκπαίδευσης, των πολιτιστικών και κοινωνικών εννοιών και των στόχων ενός εθνικού σχεδίου. Με άλλα λόγια, η πολυπολιτισμικότητα εκφράζει το status quo του «τι είναι», ενώ η διαπολιτισμικότητα εκφράζει «το τι θα έπρεπε να είναι». Για να οριστεί η διαπολιτισμικότητα προϋποθέτει ότι έχει οριστεί πολυπολιτισμικότητα, αλλά υφίσταται και χωρίς αυτήν. Ο όρος διαπολιτισμικότητα χρησιμοποιείται από κάποιους ερευνητές, με την αναλυτική σημασία του όρου, για την

περιγραφή τόσο της πολυπολιτισμικής κατάστασης όσο και για την περιγραφή, με την κανονιστική σημασία του όρου, της διαπολιτισμικής αγωγής. Με αυτό το σκεπτικό που έχει επικρατήσει κυρίως στην Ευρώπη, ο όρος της πολυπολιτισμικότητας έχει κυρίως αναλυτικό χαρακτήρα σε αντίθεση με αυτόν της διαπολιτισμικότητας έχει κανονιστικό χαρακτήρα. Εν αντιθέσει με το ευρωπαϊκό μοντέλο, στην Μεγάλη Βρετανία ο όρος της διαπολιτισμικότητας εκλείπει με αποτέλεσμα να χρησιμοποιείται ο όρος της πολυπολιτισμικότητας διαθέτει τόσο τον αναλυτικό όσο και τον κανονιστικό χαρακτήρα. Παρ' όλα αυτά ο κανονιστικός χαρακτήρας του όρου είναι ιδιαίτερα σημαντικός καθώς είναι εκείνος που θα καθορίσει το πόσο θα ενσωματωθούν ή όχι οι διάφορες μειονότητες που εισέρχονται σε μία χώρα υποδοχής (Δαμανάκης,2005). Επομένως, το μοντέλο που αποφασίζει να υιοθετήσει μια χώρα υποδοχής καθώς και η πολυπολιτισμική διαχείριση για την επίτευξη των στόχων που θέτει, μπορεί να οδηγήσουν σε γκέτο, αφομοίωση ή πλήρη ενσωμάτωση των μεταναστευτικών ομάδων.

Κρίνεται λοιπόν απαραίτητη η ακόλουθη σύντομη αναφορά στα θεωρητικά μοντέλα που αναπτύχθηκαν για τη διαχείριση των νέων πολυπολιτισμικών συνθηκών που εμφανίζονται σε χώρες όπου υποδέχονται πληθυσμούς μεταναστών. Προφανώς, η δική μας μελέτη θα δώσει μεγαλύτερη προσοχή στην επίδραση αυτών των μοντέλων σε κάθε εκπαιδευτικό τομέα και θα αποτελέσουν το βασικό στοιχείο έρευνας αυτής της εργασίας.

2.1 Μοντέλα Διαχείρισης Πολυπολιτισμικότητας στην Εκπαίδευση

Με την Ευρώπη να γίνεται πόλος έλξης μεταναστών με τα νέα κοινωνικοπολιτικά δεδομένα, στις τάξεις των σχολείων διαμορφώθηκε μία νέα κατάσταση. Στις σχολικές τάξεις πλέον επικρατεί μία πολυπολιτισμικότητα στο σύνολο των μαθητών. Πρέπει λοιπόν το εκάστοτε Υπουργείο Παιδείας να εφαρμόσει ένα πολυπολιτισμικό σύστημα εκπαίδευσης. Καθώς πρέπει να διαχειριστεί νέες καταστάσεις και δυσκολίες, όπως: α) την αίσθηση της αποτυχίας του μαθητή(κοινωνικός αποκλεισμός), β) την ενσωμάτωση όλων των ομάδων των μαθητών σε ένα ενιαίο εκπαιδευτικό πλαίσιο για να εξασφαλιστούν ίσες ευκαιρίες και βέλτιστη επιτυχία, με ταυτόχρονο σεβασμό των ιδιαίτερων πολιτιστικών τους χαρακτηριστικών (Ρήμος,2006), γ) την ενίσχυση της αποδοχής της πολιτισμικής διαφορετικότητας από τους μαθητές και τους

εκπαιδευτικούς με βάση την εθελοντική και εποικοδομητική συμμετοχή όλων (Σωκράτους,2008).

Για να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στην νέα πραγματικότητα, αναγκάστηκαν οι χώρες υποδοχής να προσαρμόσουν κατάλληλα το εκπαιδευτικό τους σύστημα, ακολουθώντας η κάθε μία διαφορετικό θεωρητικό μοντέλο για την διαχείριση της πολυπολιτισμικότητας σύμφωνα με την κατεύθυνση που έδινε η κάθε πολιτεία για την ομαλή ένταξη των μεταναστευτικών ομάδων στην εκάστοτε χώρα.

Πέντε εκπαιδευτικά μοντέλα έχουν δημιουργηθεί για την διαχείριση της πολυπολιτισμικότητας. Δύο εξ αυτών χαρακτηρίζονται ως μονοπολιτισμικά ενώ τα υπόλοιπα χαρακτηρίζονται ως πλουραλιστικά. Τα μονοπολιτισμικά μοντέλα αφορούν την διαδικασία:α) της αφομοίωσης, και β) της ενσωμάτωσης. Τα πλουραλιστικά μοντέλα ασχολούνται με τον τομέα της εκπαίδευσης. Αυτά είναι: α) το πολυπολιτισμικό, β) το αντιρατσιστικό, και γ) το διαπολιτισμικό (Διαμάντη,2013). Παρακάτω θα γίνει ανάλυση αυτών των πέντε εκπαιδευτικών μοντέλων διαχείρισης της πολυπολιτισμικότητας.

2.1.1 Μοντέλο αφομοίωσης

«Η αφομοίωση είναι μια διαδικασία στην οποία ομάδες διαφορετικών εθνικοτήτων και πολιτισμών από τον ομοιογενή πληθυσμό της χώρας υποδοχής επιδιώκονται να συγχωνευθούν με αντάλλαγμα το δικαίωμα συμμετοχής διαφορετικών εθνικοτήτων στην κυρίαρχη κοινωνία τους.» (Πανταζής,2006). Ο σκοπός του μοντέλου αφομοίωσης είναι να κάνει τους μετανάστες να προσαρμόζονται στα δεδομένα της χώρας υποδοχής στη γλώσσα και τον πολιτισμό το συντομότερο δυνατό, έτσι ώστε να μπορούν να συμμετέχουν στην κοινωνία ισότιμα και να είναι ανταγωνιστικοί. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να θεωρούνται τα παιδιά των μεταναστών πρόβλημα μέσα στις αίθουσες διδασκαλίας και για το λόγο αυτό απαιτείται η γρήγορη εκμάθηση της γλώσσας της χώρας υποδοχής (Διαμάντη,2013). Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να μην τυγχάνουν ίσης αντιμετώπισης αυτοί οι μαθητές, αλλά να θεωρούνται βάρος για το υπάρχον εκπαιδευτικό σύστημα. Δεν εγείρεται λοιπόν ανάγκη για αλλαγή των αναλυτικών προγραμμάτων του ώστε να πορεύεται το εκπαιδευτικό σύστημα μαζί με τις εξελίξεις και τα νέα δεδομένα των σχολικών τάξεων. Αυτό ενέχει τον κίνδυνο να αποκλειστεί η μειονοτική ομάδα

Πρόκειται για ένα ξεκάθαρο εθνοκεντρικό μοντέλο που διδάσκει στα παιδιά και ως εκ τούτου τους πολίτες του αύριο να μην αποδέχονται διαφορετικούς πολιτισμούς από τους δικούς τους και να τους αντιμετωπίζουν με στερεότυπα, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε εκτεταμένη προκατάληψη της διαφορετικότητας. Το αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης είναι ότι προκαλεί συχνά παιδιά μειονοτήτων είτε σε παθητικές συμπεριφορές όπως η δουλικότητα, ή σε εξαιρετικά επιθετικές συμπεριφορές.

Το μοντέλο αφομοίωσης επικράτησε μέχρι τα μέσα περίπου της δεκαετίας του 1960 και συνεχίζει να ρυθμίζει τις εκπαιδευτικές πολιτικές ορισμένων κρατών σε κάποιο βαθμό μέχρι και σήμερα. Γενικά επικρίνεται για τον εθνοκεντρικό και μονοπολιτισμικό χαρακτήρα του, έχοντας την απαίτηση από τους μετανάστες να εγκαταλείψουν σημαντικά χαρακτηριστικά της ταυτότητάς τους που είναι η μητρική τους γλώσσα και ο πολιτισμός τους, αναγκάζοντας έτσι τους μετανάστες να εξαρτώνται απόλυτα από τον κυρίαρχο πολιτισμό.

2.1.2 Μοντέλο Ενσωμάτωσης

Στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1960, αναπτύχθηκε το μοντέλο της ενσωμάτωσης που διόρθωσε το μοντέλο της αφομοίωσης. Ο όρος «ενσωμάτωση» αναγνωρίζει το γεγονός σε κάθε ομάδα μεταναστών την ύπαρξη μιας κουλτούρας, αλλά και την αλληλεπίδραση μεταξύ των συνυπαρχόντων πολιτισμών. Θεωρητικά αυτό το μοντέλο στηρίζεται στις αρχές των ίσων ευκαιριών που έχει σαν στόχο τη δημιουργία μιας χώρας πολιτισμικά ισότιμης.

Στην εκπαίδευση, η αρχή των ίσων ευκαιριών στοχεύει στην ικανότητα των μαθητών να ανταποκρίνονται στους στόχους και τις απαιτήσεις του σχολείου που έχει σχεδιαστεί για τους κυρίαρχους μαθητές. Το συγκεκριμένο γεγονός αποδεικνύει την αδυναμία του μοντέλου ενσωμάτωσης και της μονοπολιτισμικής νοοτροπίας, που ζητά από τους ξένους μαθητές να καταφέρουν να ανταποκριθούν στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας υποδοχής, αδυνατώντας να προσαρμοστεί το υπάρχον εκπαιδευτικό σύστημα στην υπάρχουσα κοινωνική δομή.

Ακόμα, η πολιτιστική ποικιλομορφία είναι ανεκτή (Γεωργογιάννης,2007) και έχει την δυνατότητα να εκδηλωθεί μόνο σε ένα εύρος που δεν έρχεται αντιμέτωπο με τις παραδοχές του πολιτισμού της χώρας υποδοχής. Επομένως, υπάρχουν στοιχεία που σχετίζονται με τον μειονοτικό πληθυσμό στο κύριο πρόγραμμα σπουδών του σχολείου και τα στοιχεία αυτά είναι

αποτέλεσμα επιλογής και αξιολόγησης που έχουν σαν βάση τις αρχές του πολιτισμού της χώρας υποδοχής. Ακόμη και σε αυτήν την περίπτωση, η πολιτιστική ανταλλαγή μεταξύ των μαθητών δεν αποτελεί τον κύριο σκοπό, παρά μόνο η καλύτερη αφομοίωση των μειονοτικών μαθητών μέσω της διατήρησης κάποιων στοιχείων του πολιτισμού τους. Εάν τους επιτραπεί να διατηρήσουν ορισμένες πολιτιστικές παραδόσεις, αυτό θα προωθήσει σε μεγάλο βαθμό τη μάθησή τους. Εννοείται πως και σε αυτό το μοντέλο δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην εκμάθηση της επίσημης γλώσσας της χώρας υποδοχής και συνοδεύεται από διάφορα μέσα στήριξης (Μάρκου,1996). Αυτό το μοντέλο έχει επικριθεί κυρίως επειδή ισχυρίζεται ότι μπορεί να προσφέρει ίσες ευκαιρίες τη στιγμή που αντιμετωπίζει τους ξένους μαθητές ως ανεπαρκείς σε σύγκριση με τους αυτόχθονες.

2.1.3. Πολυπολιτισμικό Μοντέλο

Στη δεκαετία του 1970,εμφανίστηκε το πολυπολιτισμικό μοντέλο όταν πλέον οι άνθρωποι συνειδητοποίησαν ότι στους μαθητές δεν δίδονταν ίσες ευκαιρίες για ακαδημαϊκή επιτυχία, σε σύγκριση με τα προηγούμενα μοντέλα, με αποτέλεσμα οι φυλετικές διακρίσεις να επαναλαμβάνονται από γενιά σε γενιά.

Διαφορετικές πληθυσμιακές ομάδες έχουν αντιμετωπίσει αυτήν την κατάσταση συμμετέχοντας σε κινητοποιήσεις για την παραχώρηση πολιτικών δικαιωμάτων και την αποφυγή των διακρίσεων στο εκπαιδευτικό σύστημα και στον τομέα της απασχόλησης (Χαραμής & Αποστολοπούλου-Χατζηδάκη,1989).

Επομένως, είναι απαραίτητη η στροφή σε ένα πιο διαφοροποιημένο εκπαιδευτικό μοντέλο. Η μετάβαση από το προηγούμενο εθνοκεντρικό μοντέλο στον πολιτιστικό πλουραλισμό (Sleeter & Grant,2003) ονομάζεται "πολυπολιτισμική εκπαίδευση" στην παιδαγωγική. «Η πολυπολιτισμική εκπαίδευση είναι μια ευρεία έννοια που εμπεριέχει πολλές διαφορετικές σημαντικές πτυχές, όπως: α) η ενσωμάτωση του περιεχομένου, β) η διαδικασία οικοδόμησης γνώσεων, γ) η μείωση της προκατάληψης, δ) η δικαστική έννοια της εκπαίδευσης και ε) η διαμόρφωση ενός ισχυρού σχολείου πολιτισμός και κοινωνική δομή» (Banks,2007). «Ωστόσο, οι πιο σημαντικοί θεωρητικοί και ερευνητές της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης συμφωνούν ότι πρόκειται για ένα

μεταρρυθμιστικό κίνημα που στοχεύει στη μεταρρύθμιση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Σκοπός είναι να δοθεί η δυνατότητα σε όλους τους μαθητές να αποκτήσουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στάσεις που απαιτούνται για την αποτελεσματική και αποδοτική λειτουργία σε μια χώρα.» (Banks, 2004). Επομένως, είναι απαραίτητη η στροφή σε ένα πιο διαφοροποιημένο εκπαιδευτικό μοντέλο. Η μετάβαση από το προηγούμενο εθνοκεντρικό μοντέλο στον πολιτιστικό πλουραλισμό (Sleeter & Grant, 2003) ονομάζεται "πολυπολιτισμική εκπαίδευση" στην παιδαγωγική.

Ο σεβασμός της ελευθερίας του καθενός να εκπαιδευτεί στη μητρική του γλώσσα, έχοντας ως βάση το δικό του πολιτιστικό πλαίσιο στο σχολείο ή δικό του πρόγραμμα σπουδών είναι ένα βασικό στοιχείο για το οποίο επικρίνεται το πολυπολιτισμικό μοντέλο. Σχετικά με την πρακτική αυτού του μοντέλου, οι επικριτές επισημαίνουν ότι οι πολιτισμοί αναπτύσσονται, χωρίς να έρχονται σε αλληλεπίδραση. Ωστόσο, σε αυτήν την περίπτωση, δημιουργείται μια «παράλληλη κοινωνία» μέσα στην κυρίαρχη και καταστρέφεται η ενότητα και η κοινωνική συνοχή.

2.1.4 Αντιρατσιστικό Μοντέλο

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, στα μέσα της δεκαετίας του 1980 και ειδικά στις Ηνωμένες Πολιτείες αναπτύχθηκε το αντιρατσιστικό μοντέλο. "Χαρακτηρίζεται ως στρατηγική προσανατολισμένη στη δράση για θεσμικές αλλαγές για την επίλυση του ρατσισμού (Coelho, 2007) και των συστημάτων κοινωνικής καταπίεσης" (Sleeter & Bernal, 2004). Δίνει περισσότερη προσοχή στο σύστημα και την κοινωνική δομή και λιγότερη προσοχή στις συμπεριφορές των ατόμων. Πιστεύει ότι ο ρατσισμός διεισδύοντας στις δομές και τα συστήματα της σύγχρονης κοινωνίας, έχει ως τελικό αποτέλεσμα την διαφορετική αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ομάδων και δεν παρέχεται σ' αυτές η ισότητα στην εκπαίδευση και στο κοινωνικό γίνεσθαι. Προφανώς, δίνεται μεγαλύτερη προσοχή στον ρατσισμό, σε σχέση με τους θεσμούς, με αποτέλεσμα να επικριθεί σοβαρά, πιστεύοντας ότι συχνά τα σχολεία αποτελούν ένα πεδίο αντιπαραθέσεων κοινωνικού και πολιτικού περιεχομένου. Το αντιρατσιστικό μοντέλο στα πλαίσια της εκπαίδευσης συγκεντρώνει την προσοχή του στους λόγους που οδηγούν στην αποτυχία των παιδιών από μειονότητες στο σχολείο και τους παρέχει πόρους για την αντιστάθμιση της

ανισότητας. Ο κύριος στόχος του είναι να ελέγχει και να περιορίζει κάθε φαινόμενο που συμβάλλει και ενισχύει τον ρατσισμό στην τάξη. Ταυτόχρονα, επιδιώκει να αποδεχτεί και να εκτιμήσει την ποικιλομορφία (Κυρίδης,2005), καθώς και τη θεωρία και τη συζήτηση σχετικών κοινωνικών ζητημάτων μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών (Κεσίδου,2008).

Ο Brandt έθεσε τρεις βασικούς στόχους για την αντιρατσιστική εκπαίδευση:

- i. Συνειδητοποίηση της ισότητας της εκπαίδευσης μέσω ριζικών αλλαγών στις δομές και τα συστήματα που προκαλούν και διατηρούν την ανισότητα,
- ii. κρατική δικαιοσύνη, η οποία είναι υπεύθυνη για τη διασφάλιση ίσων ευκαιριών για τη ζωή, την ανάπτυξη και τη συμμετοχή σε όλο το φάσμα της κοινωνικής ζωής, και
- iii. και απαγκίστρωση των καταπιεζόμενων και των καταπιεστών από τις ρατσιστικές πρακτικές και από τη επιβολή της ρατσιστικής κυριαρχίας» (Brandt, 1986).

Επομένως, για να υιοθετηθεί το αντιρατσιστικό μοντέλο, η εκπαίδευση και η κοινωνική δομή της χώρας υποδοχής πρέπει να αλλάξει ώστε να εξαφανιστούν οι διακρίσεις εις βάρος των παιδιών των μεταναστών.

2.1.5 Διαπολιτισμικό Μοντέλο

Η διαπολιτισμική εκπαίδευση ως μοντέλο αναπτύχθηκε τη δεκαετία του 1980 και ευαγγελίζεται την ισότητα, την αλληλοκατανόηση, την αποδοχή του άλλου και την αλληλεγγύη (Μάρκου,1998). Αντιτίθεται σε όλες τις μορφές ξενοφοβίας και έχει διαμορφώσει μια στρατηγική που δείχνει ξεκάθαρα ότι μόνο με την παρουσία πολιτιστικής αλληλεπίδρασης είναι δυνατόν να επιτευχθεί ευρύτερη πολιτιστική ανάπτυξη. Προκειμένου να καταπολεμήσουν την ξενοφοβία, δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην κατανόηση των πολιτισμικών διαφορών. Αυτό το γεγονός βοηθά τους ανθρώπους να κατανοήσουν καλύτερα τον πολιτισμό τους, να τον επεκτείνουν ακόμη και να τον αλλάξουν. Είναι κατανοητό ότι αυτό ισχύει για όλους τους μαθητές, τους αυτόχθονες και τους μειονοτικούς και είναι το βασικό στοιχείο που διακρίνει το διαπολιτισμικό μοντέλο από τα άλλα μοντέλα που αποσκοπούν πρωτίστως στην προσέλευση του ενός ή του άλλου μαθητικού πληθυσμού (Μάρκου,1997).

Το διαπολιτισμικό μοντέλο πιστεύει επίσης ότι η εκπαίδευση πρέπει να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον προσανατολισμό των ιδεών, ο σχηματισμός της λεγόμενης «πολυπολιτισμικής προσωπικότητας», οφείλει να είναι ο κύριος στόχος της. Αυτός ο όρος περιγράφει άτομα που κατέχουν την πολιτιστική κουλτούρα της χώρας τους, αλλά είναι διατεθειμένα να προσαρμοστούν στα πολιτιστικά στοιχεία ξένων πολιτιστικών υπόβαθρων (Markou,2004).

Οι διαπολιτισμικοί εκπαιδευτικοί στόχοι σύμφωνα με τον Essinger (1988) είναι:

- α) Εκπαίδευση της ενσυναίσθησης, βλέποντας τα πράγματα από την οπτική γωνία του άλλου,
- β) Εκπαίδευση ενότητας που σημαίνει την καλλιέργεια της συνείδησης του συνόλου που ξεπερνά τα όρια των ομάδων και των εθνικοτήτων, υπερβαίνοντας την ανισότητα που δημιουργείται στην κοινωνική διαστρωμάτωση.
- γ) Εκπαίδευση που σέβεται την πολιτιστική πολυμορφία που σημαίνει δεκτικότητα σε άλλους πολιτισμούς και συμμετοχή τους στον γενικό πολιτισμό και
- δ) Εκπαίδευση κατά της εθνικιστικής κουλτούρας, που σημαίνει αποστασιοποίηση από τα πρότυπα του εθνικισμού και τις προκαταλήψεις, με αποτέλεσμα λαοί διαφορετικών εθνών να μπορούν μεταξύ τους να έχουν διαύλους επικοινωνίας και ανταλλαγές απόψεων.

Η βασική αρχή της θέσπισης διαπολιτισμικών εκπαιδευτικών στόχων είναι ότι οι διάφοροι πολιτισμοί μπορεί να είναι ανόμοιοι όσον αφορά τις αξίες, τους τρόπους σκέψης και τους τρόπους να κάνουμε πράγματα, όμως η σημασία του πολιτισμού είναι πάντα η ίδια . Με αυτόν τον τρόπο, ένα άτομο κοινωνικοποιείται, μπορεί να διαχειριστεί τις σχέσεις του και να αναγνωριστεί κοινωνικά (Κανακίδου & Παπαγιάννη,2010)

Προκειμένου να έχουμε μια πιο ολοκληρωμένη κατανόηση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, πρέπει να αναφέρουμε τις ανάγκες της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης:

1. Ο ισχυρισμός της πολιτιστικής ισότητας στηρίζεται στην βασική υπόθεση της εθνολογίας ότι οι ειδικές ανάγκες των ομάδων που αναπτύσσονται από τους πολιτισμούς, ικανοποιούνται
2. Το εκπαιδευτικό κεφάλαιο (Coelho,2007) ατόμων με διαφορετικό πολιτιστικό υπόβαθρο είναι ισότιμο, πράγμα που σημαίνει ότι είναι απαραίτητο να αντιμετωπίζονται οι μαθητές του δημοτικού ως ίσοι και όχι ως "ανεπαρκείς" ή διαφορετικοί,

3. Παροχή ίσων εκπαιδευτικών ευκαιριών, που θα φέρουν οικονομική, κοινωνική και πολιτική ισότητα.

Συνολικά, μπορούμε να πούμε ότι η ανάπτυξη της «διαπολιτισμικής προετοιμασίας», δηλαδή της δεκτικότητας απέναντι σε αλλοδαπούς και ξένους, είναι ο στόχος της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, συγχρόνως και της έννοιας που αναφέρεται σε «δεξιότητες διαπολιτισμικής ικανότητας» (Γκότοβος,2003), δηλαδή σε αποτελεσματικές δυνατότητες διαχείρισης πολιτιστικών διαφορών (Κεσίδου,2008).

Κεφάλαιο 3 Η Ευρωπαϊκή Πολιτική για την Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Η προώθηση του διαλόγου της διαπολιτισμικότητας για την ισχυροποίηση της κατανόησης και του σεβασμού ανάμεσα σε διαφορετικούς πολιτισμούς, εθνικότητες, θρησκείες και μειονότητες, είναι μία από τις προτεραιότητες του Συμβουλίου της Ευρώπης, προκειμένου να αποφεύγονται συγκρούσεις στην Ευρώπη. Ο απώτερος στόχος είναι να δημιουργηθούν ισχυροί δεσμοί μεταξύ των ευρωπαίων πολιτών με βάση την ισότητα και τη δικαιοσύνη άσχετα από την καταγωγή, την διαφορετική γλώσσα, την υποστηριζόμενη θρησκεία ή οποιαδήποτε άλλη πολιτιστική ταυτότητα (Νικολάου, 2008).

Σύμφωνα με τον Huber (2011), επικεφαλής του προγράμματος Pestalozzi, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επικεντρώνεται σε μια Ευρώπη χωρίς όρια, διασφαλίζοντας έτσι μια βαθιά αίσθηση ασφάλειας. Το ενδιαφέρον της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον διαπολιτισμικό διάλογο και τη διαπολιτισμική επικοινωνία ξεκινά τη δεκαετία του 1970. Η Λευκή Βίβλος επιβεβαιώνει ότι η εκπαίδευση για τον διαπολιτισμό προάγει τον διαπολιτισμικό διάλογο και εγκρίθηκε τον Μάιο του 2008. Είναι ένας από τους πέντε βασικούς τομείς δράσης της εκπαίδευσης για τον διαπολιτισμό που διασφαλίζουν, προωθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, προωθώντας ταυτόχρονα την αμοιβαία κατανόηση. Προκειμένου να βοηθηθούν οι πολίτες να συνυπάρχουν σε μια ετερογενή κοινωνία και να αναπτύξουν διαπολιτισμικές δεξιότητες, είναι απαραίτητη η κατάλληλη εκπαίδευση. Οι δεξιότητες που αναπτύσσονται με την διαπολιτισμική εκπαίδευση αποτελούν αναγκαιότητα για όλους, επειδή δεν προϋπάρχουν ως έμφυτες, πρέπει να διδαχθούν, να εμπεδωθούν και να συντηρηθούν στον άνθρωπο καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του. Με την προώθηση της αμοιβαίας κατανόησης σχετίζονται πολλές δράσεις και σχέδια του Συμβουλίου της Ευρώπης. Αυτές οι δράσεις γίνονται μέσω του διαπολιτισμικού διαλόγου, των διαπολιτισμικών πόλεων, των εκστρατειών κατά των διακρίσεων αλλά και μέσω της διαπολιτισμικής διάσταση ιστορικών και θρησκευτικών θεμάτων.

Ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι το θεμέλιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης . Σε αυτόν τον κόσμο, όλοι οι άνθρωποι πρέπει να συμμετέχουν στη δημοκρατία και το κράτος δικαίου (Neuner, 2012). Οι διαπολιτισμικές δεξιότητες αποτελούν κύριο άξονα της εκπαίδευσης

σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία, με έμφαση στην αμοιβαία και δημοκρατική συνύπαρξη. Η διαπολιτισμική εκπαίδευση δεν γίνεται να θεωρείται πλέον μόνο ένα συμπλήρωμα του προγράμματος σπουδών, μόνο μια περιστασιακή εργασία, αλλά πρέπει να επεκταθεί και τελικά να αντικαταστήσει το μονοπολιτισμικό, μονογλωσσικό σχολικό περιβάλλον και να οδηγήσει σε μια αλλαγή την παραδοσιακή εκπαίδευση. Για την επίτευξη του στόχου οι εκπαιδευτικοί πρέπει να εργαστούν δημιουργικά, συλλογικά και σκληρά για την αλλαγή, εστιάζοντας στην πρακτική στην τάξη αλλά και σε όλο το σχολείο. Η διαπολιτισμική εκπαίδευση στοχεύει να επιφέρει μακροπρόθεσμες αλλαγές στο σχεδιασμό του σχολείου και του προγράμματος σπουδών, ενίοτε δε προσφέρει παράλληλα ένα πλάνο για την ανάπτυξη σύγχρονων μεθόδων και πρακτικών διδασκαλίας στην τάξη.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχει αναλάβει πολλές πρωτοβουλίες για την προώθηση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Στο παρελθόν, μερικά από τα ορόσημα στη διαπολιτισμική εκπαίδευση ήταν η διαπολιτισμική κατάρτιση των εκπαιδευτικών στη δεκαετία του 1970, συνοδευόμενη από δημιουργηθέντα σχολικά δίκτυα και αλληλεπιδράσεων στη δεκαετία του 1980, τη δημιουργία ευρωπαϊκών ανταλλαγών μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη δεκαετία του 1990. Στην Αθήνα το 2003, οι Υπουργοί Παιδείας της Ευρώπης επισήμαναν την σημασία της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και την χρησιμότητα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ως χρήσιμο μέσο για την διατήρηση και στήριξη της ενότητας και της ποικιλομορφίας της ευρωπαϊκής κοινωνίας.

Ταυτόχρονα, πίεσαν το Συμβούλιο «για να στρέψει τις πολιτικές του προς τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης —με αφορμή τις προκλήσεις που έφερε η ποικιλομορφία των κοινωνιών— καθιστώντας την εκμάθηση της δημοκρατικής συμπεριφοράς και τη διαπολιτισμική εκπαίδευση βασικά στοιχεία των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων». Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την ενθάρρυνση των κρατών μελών να ενσωματώσουν το διαπολιτισμικό περιεχόμενο στις εκπαιδευτικές τους πολιτικές.

Η ικανότητα των πολιτών να ζουν μαζί σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία είναι ο κύριος στόχος της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Το συμφωνηθέν μοντέλο δράσης που εγκρίθηκε κατά την τρίτη Σύνοδο Κορυφής των Αρχηγών Κρατών που πραγματοποιήθηκε στη Βαρσοβία, τον Μάιο του 2005, προσδιόρισε το ρόλο της εκπαίδευσης για την οικοδόμηση μιας πιο ανθρώπινης και μη απομονωμένης Ευρώπης. Ο πυρήνας αυτής της αποστολής είναι η πολιτική και δημοκρατική

εκπαίδευση που προωθεί τα δικαιώματα του ανθρώπου, τη διαπολιτισμική εκπαίδευση, την επικοινωνία, την προώθηση και την υπεράσπιση της πολιτιστικής πολυμορφίας και τον διαπολιτισμικό διάλογο (Neuner, 2012). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προώθησε επίσης τη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Η διαπολιτισμική εμπειρία, όπως το πρόγραμμα Erasmus για φοιτητές, είναι μέρος πολλών προγραμμάτων κινητικότητας που προωθούνται και υποστηρίζονται από την επιτροπή. Είναι αποδεδειγμένο ότι οι διαπολιτισμικές δεξιότητες, που ασπάζονται την επικοινωνία αυτού του είδους, αποτελούν προϋπόθεση για την επιτυχία των μαθητών στην εκπαιδευτική πράξη. Η ανταλλαγή μαθητών με στόχο τη διαπολιτισμική εκπαίδευση στη δευτεροβάθμια κλίμακα μπορεί να ανοίξει το δρόμο για αυτήν τη μετάβαση. Στο Ευρωπαϊκό Έτος Διαπολιτισμικού Διαλόγου το 2008 δόθηκε έμφαση στη σημασία της προώθησης και ανάπτυξης πρωτοβουλιών για τη συσπείρωση διαφορετικών κοινοτήτων και κοινωνικών ομάδων, καθώς και τη σημασία της συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών ανθρώπων μέσω μεθόδων διαπολιτισμικού διαλόγου από διαφορετικές οπτικές γωνίες.

3.1 Η Εκπαιδευτική Πολιτική Διαχείρισης της Πολιτισμικής Ετερότητας στο Νηπιαγωγείο

Από τη δεκαετία του 1970, η Ελλάδα δέχθηκε με πολλή αγάπη ξένους φοιτητές και μαθητές που επιστρέφουν. Ακολουθήθηκε μια πολιτική δηλαδή με ισχυρό φιλανθρωπικό χαρακτήρα. Από το 1980 έως το 1996, με την άφιξη μεταναστών και ξένων από τον Πόντο και τη Βόρεια Ήπειρο, ο πληθυσμός άλλαξε γρήγορα. Δημιουργήθηκαν οι Τάξεις Υποδοχής (Τ.Υ.), τα Φροντιστηριακά Τμήματα (Φ.Τ.) και τα Σχολεία Υποδοχής Παλιννοστούντων. Μετά από το 1996, ο νόμος 2413/96 εκσυγχρονίζει τις Τάξεις Υποδοχής και τα Φροντιστηριακά Τμήματα, ιδρύθηκε το Ινστιτούτο Ξένων και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (Ι.Π.Ο.Δ.Ε) και εφαρμόστηκε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα για άτομα με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες (Νικολάου, 2008). Ωστόσο, παρατηρείται ότι μέχρι σήμερα, το κράτος δεν έχει πραγματοποιήσει εκπαιδευτική παρέμβαση σε νηπιαγωγεία, τα οποία είναι το πρώτο επίπεδο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

3.2 Νηπιαγωγοί και Πολυπολιτισμικότητα

Με τις αλλαγές και τις μετακινήσεις στους πληθυσμούς, δημιουργήθηκε μία νέα κατάσταση στις σχολικές τάξεις, η εθνική και πολιτιστική ετερότητα που κυριαρχεί στις τάξεις (Νικολάου, 2000), δημιουργεί νέες προκλήσεις για τον εκπαιδευτικό που πρέπει να διδάξει αυτήν την τάξη. Με άλλα λόγια, απαιτείται να παίξει τον ρόλο του διαμεσολαβητή και να γίνει η

«γέφυρα» που θα συνδέσει τους διαφορετικούς πολιτισμούς. Πρόκειται για έναν περίπλοκο και απαιτητικό ρόλο, διότι πρέπει να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στην μεταφορά προτύπων, αξιών καθώς και συμπεριφορών (Ξωχέλλης,2006).

Επομένως, τα παρακάτω εισάγουν εν συντομία τα πιο σημαντικά στοιχεία που πρέπει να διδαχθούν σε μια πολυπολιτισμική τάξη:

- η αποδοχή και ο σεβασμός σε κάθε τι διαφορετικό, έτσι μπορούν τα παιδιά να γνωρίσουν, να κατανοήσουν διαφορετικές κουλτούρες, τρόπους ζωής, θρησκείες από αυτές που ξέρουν. Το να αναγνωρίζουν αρχικά και στην συνέχεια να κατανοούν κάθε τι ξένο ή διαφορετικό είναι οι πρωταρχικές ενέργειες για να υπάρξει η αποδοχή και ο σεβασμός για όλους αυτούς τους ανθρώπους, οι οποίοι έχουν διαφορετικά ήθη και έθιμα και έχουν διαφορετικές πολιτισμικές αξίες.
- να καλλιεργηθεί μία στάση η οποία θα λύνει τις «διαφορές» ειρηνικά και θα προάγει την ευγενή άμιλλα. Επίσης να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις, οι οποίες θα φτιάξουν φιλικές σχέσεις, ούτως ώστε να δημιουργηθούν συνδετικοί κρίκοι με άλλες κοινωνικές ομάδες και λαούς και να μην γίνει εστίαση στα στοιχεία που μας διαχωρίζουν (Ξωχέλλης,2010).
- να ενθαρρύνονται οι μαθητές στο να συμμετέχουν και να έχουν μία θετική στάση σε κάθε τι διαφορετικό, έτσι θα δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες στο μαθησιακό περιβάλλον που θα ενθαρρύνει τα παιδιά να κατανοήσουν την διαφορετικότητα, και εν τέλει να μπορούν να είναι φιλικά προσκείμενα σε κάτι διαφορετικό.
- να εγγυάται η συναισθηματική ασφάλεια όλων των παιδιών στην τάξη, μέσα από την δημιουργία ενός σχολικού κλίματος χωρίς φόβο, ένταση και κυριαρχία αποδίδοντας σεβασμό στην προσωπικότητα κάθε μαθητή και ίσες ευκαιρίες για συμμετοχή στην εκπαιδευτική πράξη.
- να καλλιεργηθούν οι ενσυναίσθηση και η αμοιβαιότητα, για να μπορέσουν οι μαθητές να κατανοούν και να επιλύουν προβλήματα όπου η λύση βρίσκεται κοιτώντας μέσα από την οπτική γωνία του άλλου. Έτσι μπορεί ο εκάστοτε εκπαιδευτικός να οδηγήσει το ενδιαφέρον των μαθητών στην αντιμετώπιση των προβλημάτων άλλων ατόμων που υπάρχουν είτε κοντά τους (γειτονιά) είτε σε κάποιο ξένο κράτος (Markou,2004).

- να καταπολεμηθούν τα διάφορα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις (Νικολάου,2011) που σύμφωνα με έρευνες που έχουν γίνει διαφαίνονται από το νηπιαγωγείο. Δυστυχώς αυτά είναι μία γνώση που την λαμβάνουν τα παιδιά πριν την τυπική τους εκπαίδευση. Για αυτό τον λόγο μόνο με την γνωριμία με τα διαφορετικά πράγματα και την διαμόρφωση μιας προσωπικής άποψης(Γκόβαρης et al,2003) θα βοηθήσει τα παιδιά να άρουν αυτές τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα.
- να αναπτυχθεί η κριτική σκέψη στους μαθητές που θεωρείται επί του παρόντος ο κύριος σκοπός της εκπαίδευσης. Στην τάξη, συναντώνται διαφορετικοί πολιτισμοί, ιστορίες, γλώσσες, θρησκείες κ.λπ. Εκτός από την επίσημη γνώση που παρέχει το σχολείο, θα πρέπει επίσης να εξεταστούν τα γεγονότα που συνέβησαν στο παρελθόν και τα κοινωνικά ζητήματα που μαστιίζουν τον κόσμο σήμερα (Pentini,2005)
- να καλλιεργηθεί η συνεργατική μάθηση, δηλαδή να αναπτυχθεί η αλληλεπίδραση και η αλληλεξάρτηση από όλα τα μέλη της ομάδας, που σκοπό έχει να επιτευχθεί ένας μαθησιακός στόχος. Αυτή είναι μία πολύτιμη στρατηγική που θέλει να βάλει όλα τα παιδιά να συμμετέχουν στις δραστηριότητες του νηπιαγωγείου ειδικά τα παιδιά των μειονοτήτων (Δούβλη,2004)

Για την πραγματοποίηση όλων των παραπάνω θα πρέπει ο εκπαιδευτικός να γνωρίζει σε ποιο βαθμό κατατάσσονται οι αξίες και η συμπεριφορά του, ως προϊόντα της δικής του κουλτούρας. Για να διερευνήσει το φύλο, την εθνικότητα, την κοινωνική τάξη στην οποία ανήκει, τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις, την ηλικία του, το πολιτιστικό υπόβαθρο στο οποίο μεγάλωσε και τον ρόλο της εμπειρίας του στη διαμόρφωση της προσωπικής του ταυτότητας, κρίνεται αναγκαίο να ελεγχθεί και να κατανοηθεί πλήρως, εάν οι προσωπικές του προκαταλήψεις και στερεότυπα, είναι αυτά θα επηρεάσουν τη στάση του ως ατόμου και τη συμπεριφορά του ως δασκάλου (Κουπαρούσου & Νικολάου,2003-2004).

Γενικά παρατηρείται ότι μεγαλύτερο ρόλο παίζει η σχέση των μαθητών με τους εκπαιδευτικούς για τον ορισμό του εαυτού των εκπαιδευτικών. Οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι οι γνώσεις και οι ιδέες τους οικοδομούνται πάνω στην καθημερινή τους επαφή και εμπειρία τους (Ulrich,1998). Αυτό το συναίσθημα καθιστά δύσκολο για τους δασκάλους να συνειδητοποιήσουν ότι οι εικόνες τους για διαφορετικές πολιτιστικές ομάδες μπορεί να επηρεαστούν από τα στερεότυπα που προβάλλονται από τα μέσα ενημέρωσης ή από την αντίληψη των κυρίαρχων ομάδων. Ως εκ

τούτου, το κύριο καθήκον των εκπαιδευτικών είναι να κατανοήσουν ότι είναι μέρος της κυρίαρχης κουλτούρας.

Η κατανόηση των μαθητών και του πολιτιστικού τους περιβάλλοντος είναι το ίδιο σημαντικό για τους εκπαιδευτικούς. Από την άποψη του κονστρουκτιβισμού, το πιο σημαντικό καθήκον των εκπαιδευτικών είναι να βοηθήσουν τους μαθητές να συνδέσουν τις προηγούμενες γνώσεις και εμπειρίες τους και τις νέες ιδέες που θα διδαχτούν. Ωστόσο, για να χτιστούν αυτές οι γέφυρες, ο εκπαιδευτικός πρέπει να κατανοήσει σε μεγάλο βαθμό τους μαθητές του. Είναι αυτονόητο ότι ένας εκπαιδευτικός που δεν είναι καλά πληροφορημένος για τις δυνατότητες του μαθητή του είναι απίθανο να παρουσιάσει το θέμα με ουσιαστικό τρόπο στα παιδιά αυτά. Επομένως, η σύνδεση της σχολικής γνώσης με τους μαθητές θα αυξήσει τη συγκέντρωση και την προθυμία τους να μάθουν.

Ένας επιπλέον αναγκαίος λόγος είναι ο εκπαιδευτικός να πλησιάσει τους μαθητές του, να δημιουργήσει μια σχέση εμπιστοσύνης και ενδιαφέροντος μεταξύ των μαθητών και του ίδιου, η οποία θα έχει θετική επίδραση στην διαδικασία της μάθησής τους. Θεωρητικά βέβαια τα παιδιά μπορούν να επιτύχουν και χωρίς αυτές τις σχέσεις. Η σύνδεση με τους δασκάλους που τους κατανοούν και τους σέβονται παρέχει πρόσθετα κίνητρα για τους μαθητές να συνεχίσουν το σχολείο που διαφορετικά υπήρχε κίνδυνος να το εγκαταλείψουν. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τα παιδιά που απομακρύνονται από τις πρακτικές του κυρίαρχου σχολείου επωφελούνται περισσότερο από αυτήν τη σχέση από τους μαθητές που παραμένουν στην κυρίαρχη ομάδα. Ως εκ τούτου, αφιερώνοντας χρόνο για να κατανοήσει το ενδιαφέρον των μαθητών του, ιδίως των μαθητών από μειονοτικές ομάδες, οδηγεί στην δημιουργία σύνδεσης σχολείου και εκπαιδευτικής διαδικασίας (Villegas & Lucas, 2002).

Ωστόσο, ο εκπαιδευτικός πρέπει να αποκτήσει γνώση των πολιτιστικών αξιών εντός και εκτός της τάξης. Έτσι, είναι δυνατή η κατανόηση των τεκταινόμενων μέσα από ένα ευρύ φάσμα και όχι μόνο από την οπτική γωνία της δικής τους κουλτούρας.

Εν τέλει, η εκπαίδευση και η κατάρτιση όλων των εκπαιδευτικών να είναι σύμφωνη με την πραγματικότητα των σημερινών πολυπολιτισμικών σχολείων. Για την βασική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για την προετοιμασία των μελλοντικών εκπαιδευτικών της χώρας, τα τελευταία δέκα χρόνια, έχουν εισαχθεί μαθήματα που αφορούν την

διαπολιτισμική εκπαίδευση. Αν και η προσπάθεια ενσωμάτωσης της διαπολιτισμικότητας στον πανεπιστημιακό οδηγό σπουδών είναι τεράστια, έχουν ανακαλυφθεί δύο μεγάλες αδυναμίες:

1. τα μαθήματα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης είναι κατά κύριο λόγο επιλογής και όχι υποχρεωτικά,
2. δεν υπάρχει πρακτική εφαρμογή των θεωρητικών γνώσεων της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης (Χαρίτος,2011)

Επομένως, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να ενθαρρύνονται να συμμετάσχουν στη δια βίου μάθηση μέσω προγραμμάτων κατάρτισης ή σεμιναρίων, με στόχο την παροχή υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης μέσω της κατανόησης των νέων εκπαιδευτικών αναγκών και προκλήσεων του αιώνα που διανύουμε.

Εκτός της παρεχόμενης κατάρτισης, της εμπειρίας στην διδακτική πράξη και την διάθεση δια ίδιον όφελος στην μάθηση, οι εκπαιδευτικοί κατέχουν επίσης τα ακόλουθα βοηθητικά εργαλεία για θέματα πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης:

1. την καθοδήγηση και την βοήθεια από τους σχολικούς σύμβουλους
2. την συζήτηση και την επικοινωνία με τους συναδέλφους
3. τις γραπτές οδηγίες του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

3.3 Η Συνεχής Επαγγελματική Ανάπτυξη των Εκπαιδευτικών

Αρχικά, θεωρήθηκε σημαντικό να καθοριστεί η έννοια της συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης (Continuing Professional Development) των εκπαιδευτικών στο εκπαιδευτικό σύστημα και η αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Όπως επεσήμανε η Caena (2011), υπάρχουν πολλές μελέτες που υπογράμμισαν με συνέπεια τη σχέση μεταξύ της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών και της απόδοσης των εκπαιδευομένων, και επεσήμαναν ότι η πρώτη είναι πρόβλεψη της τελευταίας. Διαφαίνεται ότι υπάρχει μια έμμεση αλλά ισχυρή αναλογία μεταξύ της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών και της βελτίωσης της απόδοσης των μαθητών. Το πόσο αποτελεσματική είναι μία εκπαιδευτική διαδικασία έχει σχέση με διαφορετικούς παράγοντες, διότι η διδασκαλία είναι μια πολύπλοκη

εργασία για τους εκπαιδευτικούς (Scheerens,2010). Οι επαγγελματικές ικανότητες των εκπαιδευτικών περιλαμβάνουν γνώση θεμάτων διδασκαλίας, δεξιότητες διδασκαλίας, ικανότητα αξιολόγησης και ανάδρασης στους μαθητές, ικανότητα διαχείρισης της τάξης, ικανότητα επίλυσης συγκρούσεων, ικανότητα μελέτης διάθεσης, ικανότητα επικοινωνίας και συνεργασίας με κοινωνικούς οργανισμούς και λαμβάνουν συνεχή εκπαίδευση με προθυμία (Παπαϊκόνομου, 2015). Η σύγχρονη έρευνα για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών θεωρεί ότι η μάθηση των εκπαιδευτικών είναι μια θετική και εποικοδομητική διαδικασία, η οποία βασίζεται στο κοινωνικό περιβάλλον και τις συνθήκες, προσανατολίζεται στο πρόβλημα και διαρκεί όλη την εκπαιδευτική ζωή των εκπαιδευτικών. Με άλλα λόγια, αυτή είναι μια συνεχής και δυναμική διαδικασία, μια δια βίου επαγγελματική εκπαίδευση, ένα φυσικό και αναμενόμενο μέρος των επαγγελματικών δραστηριοτήτων των εκπαιδευτικών και ένα βασικό μέρος της βελτίωσης του σχολείου (Caena, 2011). Ο Khan (2008) ανέφερε δραστηριότητες που έχουν σχέση με την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, την προσωπική ανάπτυξη, τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση, την πρακτική εξάσκηση, τη συνεργασία με συναδέλφους, ερευνητικές ομάδες και καθοδήγηση μέσω συμβούλων.

Ο Μαυρογιώργος (1999) επεσήμανε ότι μέσα σε κάθε οργανωμένο εκπαιδευτικό σύστημα δημιουργήθηκε ο θεσμός όπου υποστηρίζει κατάλληλα την επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Αυτό δεν μπορεί να επιλυθεί μόνο μέσω άτυπης και προσωπικής κατάρτισης, επειδή δεν μπορεί να καλύψει όλους τους επιστημονικούς σκοπούς και ανάγκες. Εν αντιθέσει οι, Κατσαρού & Λιακοπούλου (2014) θεωρούν ότι η αυτοκατάρτιση των εκπαιδευτικών είναι εξίσου σημαντική για τη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Ο Μαυρογιώργος (1999) επίσης ορίζει την εκπαίδευση ως μια σειρά με προσωπικές ενασχολήσεις και διαδικασίες που σχετίζονται με την έννοια της κατανόησης, του σχεδιασμού και της εφαρμογής ειδικών προγραμμάτων. Κύριος σκοπός της είναι να εμπλουτίσει, να βελτιώσει, και να αναπτύξει περαιτέρω την ακαδημαϊκή θεωρία ή πρακτική, τα επαγγελματικά και προσωπικά ενδιαφέροντα και κατά τη διάρκεια της θητείας του εκπαιδευτικού τις δεξιότητες, τις γνώσεις και τις ικανότητες του. Η κατάρτιση των εκπαιδευτικών είναι ένας στρατηγικός οργανισμός που στοχεύει στον επαναπροσδιορισμό της σχέσης μεταξύ των εκπαιδευτικών και της προσωπικής, ακαδημαϊκής και επαγγελματικής τους ανάπτυξης .

Η στοχευμένη πολιτική που αφορά στην εκπαίδευση πρέπει να έχει συνεχώς ως στόχο στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Θα πρέπει πρώτα να λάβουν υπόψη τις ανάγκες των εκπαιδευτικών για να επεκτείνουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους, ειδικά στην καθημερινή πρακτική στην τάξη. Ταυτόχρονα, αυτή είναι μια δύσκολη και χρονοβόρα διαδικασία, η οποία πρέπει περιλαμβάνει υποβοήθεια και ενίσχυση εκπαιδευτικών (Guskey, 2002). Η Λιακοπούλου (2014) αναφέρεται στην επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών κατά την διάρκεια της επαγγελματικής του θητείας. Τόνισε συγκεκριμένα ότι οι εκπαιδευτικοί είναι συνδεδεμένοι με διαρκή και ποιοτική επιμόρφωση που συνήθως είναι απαραίτητη για τη δημιουργία μιας καλής προοπτικής εκπαίδευσης. Πιστεύεται ότι η προώθηση του προβληματισμού είναι η βασική προϋπόθεση για την κατανόηση της πολυπλοκότητας της διδακτικής διαδικασίας και ως εκ τούτου και η επιλογή της κατάλληλης στρατηγικής πρακτικής (Λιακοπούλου,2014).

Η κριτική σκέψη είναι μια ενέργεια που ξεπερνά την ανάλυση των προβλημάτων τεχνολογίας διδασκαλίας και περιλαμβάνει ερωτήσεις σχετικά με τον αντίκτυπο των επιλογών διδασκαλίας στους κοινωνικούς στόχους. Εν τω μεταξύ, ο διαλογισμός είναι ένα μέσο κατανόησης του ίδιου του δασκάλου, των γνώσεων και της κατανόησής του, και ένα μέσο προώθησης της προσωπικής του ανάπτυξης. Ακολουθούν τεχνικές κατάρτισης που προωθούν την ανακάλυψη και κατανόηση της προσωπικής σιωπηρής θεωρίας, τη σύνδεση μεταξύ θεωρίας και πρακτικής και προβληματισμού και βοηθούν την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών:

- α) Μαθήματα σεμιναρίου που διοργανώνονται από εκπαιδευόμενους εκπαιδευτικούς
- β) Δημιουργία εφαρμογών ή ασκήσεων, με σκοπό το να επιτραπεί στον εκπαιδευόμενο να επιλέξει τη μέθοδο διδασκαλίας που πιστεύει ότι είναι κατάλληλη για τις συγκεκριμένες ανάγκες του μαθητή.
- γ) Εργαστηριακή πρακτική, όπως παρατήρηση διδασκαλίας και ανατροφοδότηση, προσομοίωση
- δ) Μελέτη περιπτώσεων, κυρίως καταστάσεων που απαιτούν ειδική μεταχείριση
- ε) Κατάρτιση στα σχολεία μέσω των ακόλουθων μεθόδων: κύκλοι συζήτησης, ερευνητικές ομάδες, δίκτυα μάθησης, συνεργασία με εμπειρογνώμονες, αντιστοιχισμένες ασκήσεις, συνεταιριστική διδασκαλία, έρευνα δράσης, συλλογή και ανάλυση δεδομένων και

αυτοαξιολόγηση. Μέσω της παραπάνω πρακτικής, οι εκπαιδευτικοί έχουν την ευκαιρία να εισέλθουν στη διαδικασία προβληματισμού και να κατανοήσουν άλλες παραμέτρους του σχολείου, εκτός από τη διδασκαλία τους, πώς να επηρεάσουν την απόδοση και τη συμπεριφορά των μαθητών. Επιπλέον, η συλλογική ατμόσφαιρα γίνεται ισχυρότερη και διαμορφώνεται μια κουλτούρα συνεργασίας μεταξύ των δασκάλων του σχολείου και η σχολική μονάδα μετατρέπεται σε κέντρο μάθησης και συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.

3.4 Ετερότητα και Διαπολιτισμική Εκπαίδευση των Εκπαιδευτικών

Το εκπαιδευτικό ενδιαφέρον για τη διαπολιτισμική ικανότητα και προετοιμασία πρέπει να θεωρηθεί ως μέρος μιας γενικότερης άποψης της διαφορετικότητας. Το κύριο σώμα των μαθητών στην τάξη αποτελείται πάντα από μαθητές που ανήκουν σε διαφορετικές κοινωνικές τάξεις, έχουν διαφορετικό πολιτιστικό και γλωσσικό υπόβαθρο και έχουν διαφορετικά στυλ μάθησης. Η κοινωνιολογική προσέγγιση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων δίνει έμφαση στην απόσταση που δημιουργείται ανάμεσα στην παιδική κουλτούρα από τις κατώτερες κοινωνικές τάξεις σε αντιδιαστολή με την σχολική κουλτούρα. Αυτή η απόσταση προέρχεται από τον πολιτισμό της κυρίαρχης κοινωνικής τάξης. Η εκπαίδευση προσφέρει γνώσεις και αξίες που εμφανίζονται ως κοινά στοιχεία πολιτισμού, αποκρύπτοντας σημαντικές πολιτιστικές διαφορές που υπάρχουν σύμφωνα με την κοινωνική τάξη, πιο εμφανές παρουσιάζεται το φαινόμενο αυτό στην σύνθεση του φοιτητικού πληθυσμού (Ασκούνη, 2001). Το εκπαιδευτικό σύστημα αναλαμβάνει το ρόλο του συνδυασμού δύο αντιφατικών στόχων: να χτίσει μια αίσθηση εθνικής ταυτότητας ενώ προωθεί την αποδοχή και τον σεβασμό των διαφορών (Καρακατσάνη, 2004). Σύμφωνα με αυτό το πολυπολιτισμικό πλαίσιο οι εκπαιδευτικοί έχουν διττό ρόλο (Λιακοπούλου, 2007), αφού οι εκπαιδευτικοί δεν απαιτείται μόνο να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες που μπορεί να προκύψουν σε διαφορετικές τάξεις, αλλά και να βοηθήσουν δημιουργικά στη χρήση της πολυπολιτισμικής σύνθεσης της τάξης για να βοηθήσουν όλους τους μαθητές να προετοιμαστούν για τη μελλοντική τους συνύπαρξη σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία. Η εμπλοκή του εκπαιδευτικού ως διαμεσολαβητή είναι κρίσιμη, διότι ο εκπαιδευτικός είναι το άτομο που διαχειρίζεται, οργανώνει την διδασκαλία επιλέγοντας διδακτικές μεθόδους και πρακτικές για να αντιμετωπίσει τις ανάγκες της πολυπολιτισμικής τάξης του. Ο

εκπαιδευτικός φαίνεται να επηρεάζεται από τις νέες συνθήκες και απαιτήσεις που δημιουργούνται από την πολιτιστική πολυμορφία της τάξης (Λιακοπούλου,2007). Παρ' όλο που στην Ελλάδα, οι εκπαιδευτικοί έχουν εκπαιδευτεί στις διαπολιτισμικές πτυχές της εκπαίδευσης, υπάρχει έλλειψη συστηματικών σχεδίων για σχέδια εκπαίδευσης, κατάρτισης και διδασκαλίας των εκπαιδευτικών, τα οποία έχουν σχεδιαστεί για να προετοιμάσουν τους εκπαιδευτικούς να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις των πολυπολιτισμικών σχολείων. Για να μπορέσουν να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που δημιουργούνται από τις πολυπολιτισμικές τάξεις, θα πρέπει να καλλιεργηθεί η διαπολιτισμική ικανότητα των εκπαιδευτικών, μέσω συστηματικής προετοιμασίας που θα είναι βασισμένη στις πολυπολιτισμικές αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και να μην θεωρείται δεδομένη. Ο κύριος στόχος της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών είναι να παρέχει σχετικές γνώσεις, να καλλιεργήσει στάσεις και να αναπτύξει τις δεξιότητες «μετάφρασης» γνώσεων και στάσεων στη διδασκαλία και τη διδακτική πρακτική (Λιακοπούλου,2007).

3.4.1 Η Διαπολιτισμική Επάρκεια και Ετοιμότητα των Εκπαιδευτικών

Είναι καθολικά αποδεκτό ότι η πανεπιστημιακή εκπαίδευση των εκπαιδευτικών δεν δύναται να καλύψει όλες τις γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται, ως προς την θεωρία και την πράξη κατά τη διάρκεια της θητείας τους. Η ταχεία ανάπτυξη της επιστήμης και η εισαγωγή νέων μαθημάτων έχουν καταστήσει τις αρχικές γνώσεις των εκπαιδευτικών ξεπερασμένες και εντείνουν τη ζήτηση για επιστημονικές πληροφορίες. Τα τελευταία χρόνια, η οργάνωση της διδασκαλίας έχει αλλάξει μορφή και οι εκπαιδευτικοί πρέπει να λάβουν υπόψη τους πάρα πολλούς παράγοντες που τροποποιούν τον παραδοσιακό τρόπο εκτέλεσής της, όπως η διαφορετικότητα των μαθητών (κοινωνικές, πολιτιστικές, ειδικές ανάγκες).

Οι σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας προτείνουν τη χρήση τεχνολογίας με συνεργατικό και βιωματικό τρόπο. Ο ρόλος του δασκάλου αλλάζει από έναν πάροχο γνώσεων σε έναν διαμεσολαβητή που καθοδηγεί τη διαδικασία μάθησης. Η συνέχιση της επαγγελματικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών στην επαγγελματική τους ζωή είναι το θεμέλιο για να διασφαλιστεί ότι οι εκπαιδευτικοί αναπτύσσουν και διατηρούν την ικανότητα να χρησιμοποιούν σύγχρονες μεθόδους και τεχνικές στη διδασκαλία (Gadusova&Mala, 2009).

Τα επίσημα κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνέβαλαν στο θέμα αυτό. Σύμφωνα με τις διαδικασίες της Μπολόνια και της Λισαβόνας, η βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης αποτελεί σημαντικό στόχο των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων (Michalak, 2009). Τον Μάιο του 2009, το συμπέρασμα του συμβουλίου σχετικά με την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης βρίσκεται στον στρατηγικό στόχο 2: Για να επιτευχθεί η βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης απαιτείται επαρκής αρχική κατάρτιση των εκπαιδευτικών και συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη, με στόχο τη διασφάλιση υψηλής ποιότητας διδασκαλίας (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2009).

Σύμφωνα με τον OECD (2011), η επαγγελματική ανάπτυξη επιβάλλεται να αντικατοπτρίζει τις αλλαγές στο ρόλο των σχολείων. Η υποχρέωση των Ελλήνων εκπαιδευτικών να διδάσκουν σε περισσότερες πολυπολιτισμικές τάξεις συνεχώς μεγαλώνει. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να προσέξουν να πετύχουν την ένταξη των μαθητών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες (συμπεριλαμβανομένων ειδικών δυσκολιών και ταλέντων) στην τάξη. Πρέπει να έχουν την ικανότητα να ενσωματώνουν αποτελεσματικά νέες τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών στη διδασκαλία. Σε κάθε περίπτωση πάντως δεν μπορούμε να έχουμε την απαίτηση από τους εκπαιδευτικούς να αντιμετωπίσουν καθ' όλη τη σταδιοδρομία τους .κάθε πρόκληση χωρίς να τους δίνονται τα κατάλληλα μέσα, από την πλευρά της υπηρεσίας τους για να είναι προετοιμασμένοι.

Κεφάλαιο 4 . Η Μέθοδος της Έρευνας

4.1 Σκοπός και Ερωτήματα της Έρευνας

Σκοπός της έρευνας είναι η καταγραφή των απόψεων και των εμπειριών των νηπιαγωγών για ζητήματα εκπαιδευτικής διαχείρισης των πολυπολιτισμικών τάξεων . Έχοντας σαν δεδομένο ότι οι νηπιαγωγοί της Χίου έχουν εμπειρία καθώς έχουν υποδεχτεί στις τάξεις τους πρόσφυγες και νεομετανάστες και οι νηπιαγωγοί της Πτολεμαΐδας δεν έχουν αντίστοιχη εμπειρία σκοπός ήταν να γίνει μία μελέτη για να διαφανούν οι γνώμες και οι απόψεις τους και να διερευνηθεί το κατά πόσο συγκλίνουν ή αν υπάρχουν αποκλίσεις.

Ερευνητικά ερωτήματα:

Τα ερευνητικά ερωτήματα που προέκυψαν και μέσω αυτών έγινε η οργάνωση των επιμέρους ερωτήσεων είναι:

- Πώς οι νηπιαγωγοί νοηματοδοτούν τους όρους νεομετανάστης και πρόσφυγας;
- Πώς οι νηπιαγωγοί αποτιμούν τις εμπειρίες τους όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων;
- Ποιες είναι οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια μέσα από την οπτική γωνία των εκπαιδευτικών;
- Πώς οι νηπιαγωγοί προσδιορίζουν την εκπαίδευση και την επιμόρφωση τους όσον αφορά τη διαχείριση διαπολιτισμικών θεμάτων στην εκπαιδευτική διαδικασία ;

Στόχος ήταν μέσα από το πρώτο ερευνητικό ερωτήματα να διερευνηθούν πως οι νηπιαγωγοί αντιλαμβάνονται τον όρο νεομετανάστης και πρόσφυγας , ποια θεωρούν ότι είναι η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο, και αν έχουν και προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες.

Στο δεύτερο ερευνητικό ερώτημα διερευνώνται τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετώπισαν ως προς την ένταξη των μαθητών αυτών στην τάξη και για την περίπτωση των νηπιαγωγών χωρίς εμπειρία, τα σημαντικότερα προβλήματα που θεωρούν ότι θα

αντιμετωπίσουν ως προς την ένταξη των μαθητών αυτών στην τάξη, οι σημαντικότερες αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών, τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετώπισαν στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης και για την περίπτωση των νηπιαγωγών χωρίς εμπειρία, τα σημαντικότερα προβλήματα που θεωρούν ότι θα αντιμετώπισουν ως προς την διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης καθώς και το σημαντικότερο εμπόδιο στην ενσωμάτωσή τους.

Στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα στόχος είναι να διερευνηθούν οι σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών, οι κατάλληλες δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενισχυθούν οι σχέσεις μεταξύ των μαθητών, αν η συνεκπαίδευση με τα παιδιά των γηγενών βοηθά και τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων και πώς η συνεκπαίδευση με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες μπορεί να βοηθήσει και τα παιδιά των γηγενών;

Τέλος, στο τέταρτο ερευνητικό ερώτημα στόχος είναι η διερεύνηση ζητημάτων επιμόρφωσης αν οι νηπιαγωγοί θεωρούν ότι είναι ότι ενημερωμένοι σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η ενημέρωση που έχουν από που προέρχεται, αν είναι απαραίτητο να επιμορφωθούν σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης αν εκτιμούν ότι η επιμόρφωση πάνω σε προσεγγίσεις διδασκαλίας θα διευκόλυνε τη διδακτική / μαθησιακή διαδικασία των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο και πώς θα την προτιμούσαν.

4.2 Συμμετέχοντες στην Έρευνα

Στην παρούσα έρευνα έλαβαν μέρος συνολικά 24 νηπιαγωγοί που υπηρετούν σε δημόσια νηπιαγωγεία της Πτολεμαΐδας και της Χίου όλες οι συμμετέχουσες ήταν γυναίκες με σπουδές σε τμήματα προσχολικής αγωγής. 11 εξ αυτών κάτοχοι μεταπτυχιακών διπλωμάτων. Οι 12 νηπιαγωγοί είχαν εμπειρία με παιδιά νεομεταναστών και προσφύγων στην τάξη τους και οι άλλες 12 νηπιαγωγοί δεν είχαν εμπειρία.

4.3 Ποιοτική Έρευνα

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ένα μεγάλο ενδιαφέρον γύρω από την ποιοτική έρευνα και σε όλες τις κοινωνικές επιστήμες έχουν γίνει ποικίλες εφαρμογές ποιοτικών μεθόδων έρευνας. Η ποιοτική έρευνα έγκειται σε ένα σύνολο ερμηνευτικών και υλικών πρακτικών,

συμπεριλαμβάνονται οι σημειώσεις πεδίου, οι συνεντεύξεις, οι συνομιλίες, οι φωτογραφίες, οι μαγνητοφωνήσεις αλλά και οι σημειώσεις σε ημερολόγια. Σε αυτό το επίπεδο, η ποιοτική έρευνα περιλαμβάνει μια ερμηνευτική, νατουραλιστική προσέγγιση στον κόσμο. Αυτό σημαίνει ότι οι ποιοτικοί ερευνητές μελετούν τα πράγματα στο φυσικό τους πλαίσιο, επιχειρώντας να δώσουν νόημα ή να ερμηνεύσουν τα φαινόμενα με όρους των νοημάτων που οι άνθρωποι δίνουν σε αυτά (Denzin & Lincoln, 2005: 3).

Η ποιοτική έρευνα λειτουργεί ερμηνευτικά, αποτυπώνει τις εμπειρίες ζωής, τα βιώματα, τις απόψεις των συμμετεχόντων (Christensen, 2007). Η συγκεκριμένη μέθοδος είναι ο ενδεδειγμένος τρόπος, καθώς είναι ευέλικτη και προσαρμοστική, ώστε να ληφθούν οι ζητούμενες πληροφορίες της εκάστοτε έρευνας (Robson, 2010). Χαρακτηριστικό της ποιοτικής έρευνας είναι ότι ο ερευνητής επιδιώκει να μελετήσει σε βάθος και να κατανοήσει την υποκειμενικότητα των αντιλήψεων, των πεποιθήσεων αλλά και των εμπειριών συγκεκριμένων προσώπων σε σχέση με κάποιο ζήτημα, και έτσι δημιουργείται μια βαθιά και άρτια επεξεργασμένη γνώση που αφορά το υπό έρευνα ζήτημα, η οποία θα έχει μια ολόπλευρη και σε βάθος ερμηνεία για αυτούς που συμμετέχουν στην έρευνα και το περιβάλλον τους σε σχέση με το ζήτημα της έρευνας (Mantzoukas, 2004).

Με άλλα λόγια, στόχος της ποιοτικής έρευνας δεν είναι η χρήση των αριθμών ή της μαθηματικής λογικής, αλλά αποτυπώνει αυτολεξεί τα λεγόμενα ή δρώμενα των συμμετεχόντων, για να καταφέρει να αποδώσει γιατί έχουν δοθεί αυτές οι απαντήσεις ή τους λόγους για τους οποίους δρουν με αυτό τον τρόπο οι συμμετέχοντες και να γίνουν κατανοητά σε βάθος τα αισθήματα, τα κίνητρα, οι επιδιώξεις και το περιβάλλον τους. Θέλει, δηλαδή, να κάνει κατανοητή και να κατανοήσει την ποιότητα των λεγομένων και αυτών που πράττουν οι συμμετέχοντες, καθώς και τους δυσδιάκριτους και τους ευδιάκριτους παράγοντες που επηρεάζουν αυτή την ποιότητα (Rolfé 1994).

Επίσης, η ποιοτική έρευνα στοχεύει στην διερεύνηση και κατανόηση σε βάθος των κοινωνικών φαινομένων. Δίνεται η δυνατότητα στον ερευνητή να εξασφαλίσει πλούσιες πληροφορίες για το ζήτημα που διερευνά, η ποιοτική έρευνα είναι η κατάλληλη μεθοδολογία ώστε να δοθούν απαντήσεις στα ερωτήματα που σχετίζονται με το " Γιατί " και το " Πώς " .

4.4 Συλλογή Δεδομένων – Συνέντευξη

Στην παρούσα έρευνα επιλέχθηκε σαν κατάλληλο εργαλείο για τη συλλογή των δεδομένων η ημιδομημένη συνέντευξη η οποία αναπτύχθηκε γύρω από τους εξής άξονες :

1. Η νοσηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας
2. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .
 - Οι δυσκολίες που θεωρούν ότι θα προκύψουν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων
3. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια μέσα από την οπτική γωνία των εκπαιδευτικών.
4. Ο προσδιορισμός της εκπαίδευσης και της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών όσον αφορά τη διαχείριση διαπολιτισμικών θεμάτων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Η συλλογή των δεδομένων ξεκίνησε το Δεκέμβριο του 2020 και ολοκληρώθηκε τον Μάρτιο του 2021. Οι νηπιαγωγοί ενημερώθηκαν αρχικά για το θέμα της έρευνας και προχώρησαν στη συνέντευξη αυτές που έδειξαν ενδιαφέρον για την έρευνα αφού πρώτα έδωσαν τη συγκατάθεσή τους. Στην αρχή έγιναν δύο πιλοτικές συνεντεύξεις μίας νηπιαγωγού με εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικής τάξης και μίας χωρίς καμία εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικής τάξης . Η διάρκεια των συνεντεύξεων κυμαινόταν από 25 έως 40 λεπτά, όλες οι συνεντεύξεις έγιναν απομακρυσμένα μέσω πλατφόρμας τηλεδιάσκεψης εξαιτίας των μέτρων λόγω Covid-19. Οι συμμετέχουσες είχαν ενημερωθεί για το σκοπό της έρευνας και η ερευνήτρια τις ενθάρρυνε προκειμένου να λάβει ειλικρινείς απαντήσεις.

4.5 Ανάλυση των Δεδομένων

Εφόσον έγινε η συλλογή των δεδομένων , επόμενο βήμα ήταν η ανάλυση ώστε να ερμηνευτεί και να κατανοηθεί το υπό έρευνα φαινόμενο. Η ανάλυση των δεδομένων ξεκινά όταν ο ερευνητής αρχίζει με τη σύγκριση και την αντιπαραβολή, στη συνέχεια την ερμηνεία και την κατανόηση και τέλος, το συμπέρασμα και την επαλήθευση (Mantzoukas 2004). Η διαδικασία της ανάλυσης των δεδομένων είναι απαραίτητη και , δίνει νόημα στην όλη έρευνα, αφού τα

δεδομένα από μόνα τους δεν ερμηνεύονται, αλλά ο ερευνητής μέσα από την ανάλυση τους δίνει νόημα καθώς συνδέει ακόμη και κατά τα φαινόμενα ασύνδετα σημεία , ερμηνεύει τις αιτίες πίσω από τα δεδομένα και με αυτό τον τρόπο δημιουργείται νέα γνώση.4

Σύμφωνα με τις Γρίβα και Στάμου (2014) για την ανάλυση των δεδομένων θα χρησιμοποιηθεί η ποιοτική ανάλυση η οποία είναι μια τριεπίπεδη ανάλυση , όπου ακολουθείται η επαγωγική προσέγγιση. Η διαδικασία που ακολουθείται κατά την ποιοτική ανάλυση είναι : Αναγωγή των δεδομένων , Έκθεση των δεδομένων , Παρουσίαση των δεδομένων (Γρίβα & Στάμου, 2014). Για τη συστηματικότερη επεξεργασία, γίνεται χρήση της θεματικής ποιοτικής ανάλυσης λόγου. Ειδικότερα, η τεχνική αυτή επιτρέπει την ανάλυση του περιεχομένου του κειμένου με μεθοδικό τρόπο, ομαδοποιώντας το σε κατηγορίες και θεματικούς άξονες (Stamou & Paraskevoopoulos, 2003, στο Γρίβα & Στάμου, 2014).

Αναγωγή δεδομένων: ο ερευνητής χωρίζει το υλικό του σε υποενότητες, τις οποίες ταξινομεί σε κατηγορίες και δημιουργεί κωδικούς που εντάσσει σε κάθε κατηγορία. Οι σχετικοί κωδικοί εντάσσονται στην ίδια κατηγορία. Οι κωδικοί πρέπει να συνοδεύονται από τους λειτουργικούς τους ορισμούς. Στο τέλος όλοι οι κωδικοί επανελέγχονται και ομαδοποιούνται σε ευρύτερες κατηγορίες.

Έκθεση δεδομένων: δημιουργούνται ευρύτεροι θεματικοί άξονες (μεγάλες ομπρέλες) κάτω από τις οποίες τοποθετούνται οι σχετικές κατηγορίες (μικρότερες ομπρέλες) που περιλαμβάνουν τους κωδικούς. Έτσι, προκύπτουν οι ατομικοί και συγκεντρωτικοί πίνακες και σε περίπτωση μικρού δείγματος ένας συγκριτικός πίνακας δεδομένων.

Παρουσίαση και ερμηνεία δεδομένων: διατυπώνονται οι πρώτες πιθανές ερμηνείες σε ένα κείμενο που παρουσιάζει τις ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των απόψεων των συμμετεχόντων στην έρευνα, με οδηγό τις απομαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις και τους κωδικούς (Γρίβα & Στάμου, 2014).

Κεφάλαιο 5 . Αποτελέσματα της Έρευνας

Από την ποιοτική θεματική ανάλυση προέκυψαν συνολικά 247 κωδικοί, οι οποίοι εντάχθηκαν σε 16 κατηγορίες: ο όρος νεομετανάστης , ο όρος πρόσφυγας, η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο, προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες, προβλήματα ως προς την ένταξη , οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών, προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης , εμπόδια στην ενσωμάτωση τους, σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών, κατάλληλες δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενισχυθούν οι σχέσεις μεταξύ των μαθητών, οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων, οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών, ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης , επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, προσεγγίσεις διδασκαλίας που διευκολύνουν τη διδακτική / μαθησιακή διαδικασία των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/ τριών στο σχολείο και τέλος τρόποι επιμόρφωσης. Οι 16 κατηγορίες ομαδοποιήθηκαν στους παρακάτω θεματικούς άξονες:

- 1) Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας
- 2) Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων
- 3) Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια
- 4) Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών

Σύμφωνα με τους θεματικούς άξονες και τις κατηγορίες, αλλά και τους κωδικούς που προέκυψαν, σχεδιάστηκαν και οι συγκεντρωτικοί πίνακες (Παράρτημα Β) αλλά και οι ατομικοί πίνακες δεδομένων για την κάθε νηπιαγωγό (Παράρτημα Γ).

5.1 Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.

5.1.1 Ορισμός του όρου νεομετανάστη και πρόσφυγα

Στο συγκεκριμένο ερευνητικό ερώτημα οι νηπιαγωγοί φαίνεται ότι μπορούν να διαχωρίσουν τους όρους αντιλαμβάνοντας τους λόγους που ο νεομετανάστης φεύγει από τη χώρα του είτε για αναζήτηση εργασίας είτε για «είναι κάποιος που αναγκάζεται να εγκαταλείψει την πατρίδα του είτε για οικονομικούς λόγους είτε προσπαθώντας να βελτιώσει τις συνθήκες ζωής του ή και οι νέοι οι οποίοι αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τη χώρα τους στην προσπάθειά τους να βρουν δουλειά σε άλλη χώρα». Επίσης, είναι κατανοητοί οι λόγοι που οι πρόσφυγες αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τη χώρα καταγωγής τους αναφέροντας συγκεκριμένα ότι «είναι ο πολίτης όπου ζει με τον φόβο πολλές φορές ακόμα και της ζωής του ή έλλειψης προστασίας του και αναγκάζεται να εγκαταλείψει λόγω κάποιου πολέμου ή ακόμα των διαφορετικών πολιτικών του απόψεων ή και των πιστεύω όσο αφορά την θρησκεία, μία ακόμα αιτία μπορεί να είναι και η κοινωνική διαφορετικότητα. Υπάρχει όμως και η κατηγορία των ανθρώπων που αφήνουν τον τόπο τους λόγω φυσικών καταστροφών. Αυτή η κατηγορία ανθρώπων δεν μπορούν να επιστρέψουν ξανά στην χώρα καταγωγής τους με ασφάλεια.» Ωστόσο, φαίνεται πως κάποιοι νηπιαγωγοί θεωρούν πως δεν υπάρχει ευδιάκριτος διαχωρισμός του όρου καθώς «εεεε μάλιστα νομίζω ότι είναι διαφορετικοί όροι και κάποιες φορές τους ταυτίζουμε», «ωστόσο και οι δύο κατηγορίες ανθρώπων αντιμετωπίζονται κατά τον ίδιο τρόπο στη χώρα μας και αυτό κάνει δυσδιάκριτα τα όρια μεταξύ τους.»

5.1.2 Θέση νεομεταναστών και προσφύγων στο νηπιαγωγείο.

Οι περισσότεροι νηπιαγωγοί με εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων θεωρούν ότι η θέση αυτών των παιδιών είναι ισότιμη με τα παιδιά των γηγενών αναφέρουν ότι η εκπαίδευση των παιδιών είναι αναφαίρετο δικαίωμα ανεξάρτητα από την καταγωγή του «οι μετανάστες και οι πρόσφυγες φοιτούν ισότιμα με τα γηγενή παιδιά στα νηπιαγωγεία και έτσι πρέπει να γίνεται και έχουν ίσες ευκαιρίες με αυτά.» «είναι αναφαίρετο δικαίωμα κάθε παιδιού να πηγαίνει στο σχολείο και δεν έχει καμία σημασία ποιας εθνικότητας είναι κάθε παιδί». Επίσης, υπάρχουν εκπαιδευτικοί που αναφέρουν ότι το σχολείο είναι φυσικός χώρος των παιδιών και οι νηπιαγωγοί οφείλουν να φροντίζουν να εντάσσονται χωρίς διακρίσεις «..υπάρχει κατάλληλος χειρισμός και από την πλευρά του σχολείου και του εκπαιδευτικού, τότε οποιοσδήποτε μαθητής που είναι

μετανάστης θα έχει την κατάλληλη και ίση θέση με τους υπόλοιπους μαθητές.» Υπάρχουν αναφορές στην ομαλή ένταξη των παιδιών που θα επιτευχθεί μέσα από τη φοίτηση τους στην εκπαίδευση «το παιδί που έχει ενταχθεί ομαλά στην σχολική τάξη και έχει γίνει αποδεκτό από τους συμμαθητές του ως ισότιμο έχει περισσότερες πιθανότητες να τύχει και μιας ομαλής κοινωνικής ένταξη.». Ωστόσο, υπάρχουν και αναφορές νηπιαγωγών που θεωρούν ότι η θέση τους είναι δευτερεύουσας σημασίας καθώς δεν υπάρχει φοίτηση στα σχολεία για μεγάλο χρονικό διάστημα και υπάρχει προβληματική επικοινωνία «έχουν δευτερεύουσα θέση στη σχολική τάξη έναντι των υπόλοιπων μαθητών, με κυριότερα προβλήματα την επικοινωνία και την διαφορετική κουλτούρα», «δυστυχώς έχουν δευτερεύουσα θέση στη σχολική τάξη έναντι των υπόλοιπων μαθητών.».

Ως προς τη θέση των νεομεταναστών και προσφύγων στο νηπιαγωγείο οι νηπιαγωγοί χωρίς εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων στην πλειοψηφία τους αναφέρουν ότι είναι ισότιμοι με τους γηγενείς μαθητές και πως όλα τα παιδιά είναι ευπρόσδεκτα στο σχολείο καθώς μέσα από τη φοίτηση τους επιτυγχάνεται η κοινωνικής τους ένταξη «Κατά τη γνώμη μου η εκπαίδευση αποτελεί βασικό δικαίωμα όλων και πρέπει να παρέχεται σε όλα τα παιδιά που ζουν στην Ελλάδα ανεξαρτήτου εθνικότητας, θρησκείας και γλώσσας. Τα παιδιά των προσφύγων θα πρέπει να φοιτούν στο Νηπιαγωγείο όπως και όλα τα άλλα παιδιά.» «Το δικαίωμα στην παιδεία αρχικά, και κατά δεύτερον στην εκπαίδευση θα πρέπει να δίδεται σε όλους, ημιδαπούς και αλλοδαπούς.», αν και αναφέρουν ότι το σχολείο είναι ανοιχτό σε όλους «ένα σχολείο για όλους εεε ίδια θέση για όλους, περισσότερη ενίσχυση και χρόνος σε αυτά τα παιδιά... ένα σχολείο ανοιχτό» υπάρχει και ο αντίλογος που αναφέρει πως οι εκπαιδευτικοί χρειάζεται να διαθέσουν επιπλέον εκπαιδευτικό χρόνο προκειμένου να ανταπεξέλθουν στις νέες καταστάσεις που θα προκύψουν « καλό είναι να φοιτούν η αλήθεια είναι όμως ότι εμείς που πρέπει εεε συγγνώμη που είμαστε στην τάξη φοβάμαι ότι θα σπαταλούμε επιπλέον εκπαιδευτικό χρόνο καθώς δεν έχουμε ιδέα τι μέλει γενέσθαι και η καθημερινότητα μας στο σχολείο καλώς ή κακώς θα περιστρέφεται εκεί».

5.1.3 Προγενέστερη εμπειρία νηπιαγωγών με μετανάστες και πρόσφυγες

Στο σύνολο τους οι νηπιαγωγοί με εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων, είχαν προγενέστερη εμπειρία με οικονομικούς μετανάστες και οι χώρες καταγωγής τους ήταν η Αλβανία, Πρώην Σοβιετική Ένωση, Βουλγαρία και η Τουρκία. Η εμπειρία τους με πρόσφυγες και νεομετανάστες είναι επίσης καθολική καθώς όλες οι νηπιαγωγοί είχαν κατά περιόδους

παιδιά προσφύγων και νεομεταναστών στις τάξεις τους. Οι χώρες καταγωγής αυτών των παιδιών ήταν κατά κύριο λόγο η Συρία και ακολουθούν χώρες της μέσης ανατολής το Ιράν, το Πακιστάν, η Αλγερία, το Μπαγκλαντές, το Κόγκο.

Οι νηπιαγωγοί χωρίς εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων στο σύνολο τους δε διαθέτουν εμπειρία με παιδιά νεομεταναστών και προσφύγων. Όμως όλες αναφέρουν πως έχουν εμπειρία με παιδιά οικονομικών μεταναστών κυρίως από Αλβανία και χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Αυτό που τονίζουν ιδιαίτερα είναι πως τα παιδιά που οι ίδιες είχαν στις τάξεις τους είναι δεύτερης ή και τρίτης γενιάς μετανάστες με αποτέλεσμα να έχουν ενταχθεί πλήρως και να μη γίνεται αντιληπτή η διαφορετική καταγωγή τους *«αυτούς τους μετανάστες που εγώ συναναστρέφομαι τα παιδιά τους τέλος πάντων... εεε ναι και αυτά είναι μετανάστες έχουν ενταχθεί και αφομοιωθεί τόσο που πολλές φορές πιο πολύ από το όνομα και το επίθετο καταλαβαίνουμε ότι δεν είναι Έλληνας»*.

Πίνακας 1. Κωδικοί και κατηγορίες του πρώτου θεματικού άξονα «Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας»

Κατηγορίες	Κωδικοί/ Εννοιολογικοί προσδιορισμοί	Σύνολο αναφορών
Ο όρος νεομετανάστης	ΑΝΚΛΣΖ= αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής	7
	ΕΚΣΜΤΚ=εκούσια μετακίνηση	1
	ΜΤΚΔΓΜ= μετακίνηση εξαιτίας διώξεων	1
	ΜΤΚΟΙΚΛΓ=μετακίνηση για οικονομικούς λόγους	3
	ΜΤΚΙΔΛΛΓ= μετακίνηση για ιδεολογικούς λόγους	1
	ΜΤΚΘΡΛΓ=μετακίνηση για	1

θρησκευτικούς λόγους

	ΜΤΑΚΔΠΡΣ=μετακίνηση για απόκτηση επιπλέον ακαδημαϊκών προσόντων	2
	ΜΤΚΕΡΓ=μετακίνηση για εργασιακούς λόγους	3
	ΜΝΜΜΤΒΚΤ= μόνιμη μεταβολή τόπου κατοικίας	1
	ΠΡΣΜΤΒΚΤ = προσωρινή μεταβολή τόπου κατοικίας	1
	ΜΤΑΚΔΠΡΣ = μετακίνηση για απόκτηση επιπλέον ακαδημαϊκών προσόντων	1
Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΠΛΜ=μετακίνηση εξαιτίας πολέμου	8
	ΜΤΚΑΝΓΚ=αναγκαστική μετακίνηση	5
	ΦΒΣΖ=φόβος για τη ζωή	1
	ΠΛΤΚΑΠΨ= Πολιτικές απόψεις	2
	ΘΡΣΚΑΠΨ=θρησκευτικές απόψεις	1
	ΚΚΣΥΝΔΒ = κακές συνθήκες διαβίωσης	1
	ΦΣΚΚΤΣΤ= φυσική καταστροφή	1
	ΑΝΚΛΣΖ= αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής	4
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΑΥΤΝΣΥΝΚ= αυτονόητη η συνεκπαίδευση	1
	ΔΥΣΚΠΡΣ= δύσκολη παρουσία	1
	ΔΚΛΕΝΤΞ= δύσκολη ένταξη	2
	ΧΡΣΔΚΡΣ=χωρίς διακρίσεις	2
	ΙΣΤΜΘΓΝ= ισότιμη θέση με τους γηγενείς	6
	ΑΝΘΡΔΚΜ= ανθρώπινο δικαίωμα	1
	ΠΑΡΕΝΞΕΚ= πλήρης ένταξη στην εκπαίδευση	1
	ΠΑΡΚΝΕΝΤΞ= πλήρης κοινωνική ένταξη	1

Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες

ΔΤΡΘΣ= δευτερεύουσα θέση	2
ΟΙΚΝΜΤΝ=οικονομικοί μετανάστες	1
ΜΤΝΕΝΣΜ = παιδιά μεταναστών πλήρως ενσωματωμένα	1
ΠΡΣΒΕΝ= Πρώην Σοβιετική Ένωση	2
ΒΛΓΡ= Βουλγαρία	2
ΤΡΚ=Τουρκία	2
ΑΛΒΝ=Αλβανία	5
ΥΠΡΞΕΜΡ = ύπαρξη εμπειρίας	4
ΠΡΣΣΥΡ= Πρόσφυγες από Συρία	3
ΜΠΚΑΝΤ=Μπαγκλαντές	1
ΙΡΝ=Ιράν	2
ΜΣΑΝΤΛ=Μέση Ανατολή	3
ΑΦΡΚ= Αφρική	1
ΠΚΣΤΝ= Πακιστάν	2
ΑΛΓΡ=-Αλγερία	1
ΚΓΚ=Κόγκο	1

Κατηγορίες

Κωδικοί/ Εννοιολογικοί προσδιορισμοί

Σύνολο αναφορών

Ο όρος νεομετανάστης

ΑΝΚΛΣΖ= αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής	6
ΕΚΣΜΤΚ=εκούσια μετακίνηση	4
ΑΚΣΜΤΚ=ακούσια μετακίνηση	1
ΜΤΚΟΙΚΛΓ=μετακίνηση για οικονομικούς λόγους	5

	ΜΤΑΚΔΠΡΣ=μετακίνηση για απόκτηση επιπλέον ακαδημαϊκών προσόντων	3
	ΜΤΚΕΡΓ=μετακίνηση για εργασιακούς λόγους	4
	ΜΝΜΜΤΒΚΤ= μόνιμη μεταβολή τόπου κατοικίας	1
	ΠΡΣΜΤΒΚΤ = προσωρινή μεταβολή τόπου κατοικίας	1
Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΠΑΜ=μετακίνηση εξαιτίας πολέμου	5
	ΜΤΚΑΝΓΚ=αναγκαστική μετακίνηση	11
	ΜΤΚΦΣΚΤΣ=μετακίνηση εξαιτίας φυσικής καταστροφής	1
	ΦΒΣΖ=φόβος για τη ζωή	1
	ΠΑΤΚΑΠΨ= Πολιτικές απόψεις	6
	ΘΡΣΚΑΠΨ=θρησκευτικές απόψεις	5
	ΜΤΚΦΣΚΤΣ=μετακίνηση εξαιτίας φυσικής καταστροφής	1
	ΒΣΕΚΤΠ = βίαιος εκτοπισμός	1
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΙΣΤΜΘΓΝ= ισότιμη θέση με τους γηγενείς	7
	ΑΝΘΡΔΚΜ= ανθρώπινο δικαίωμα	3
	ΑΛΑΠΔΧ=αλληλοαποδοχή	1
	ΠΑΡΕΝΞΕΚ= πλήρης ένταξη στην εκπαίδευση	5
	ΠΡΣΤΜΕΝΤ = αρχική προσαρμογή σε τμήματα ένταξης	1
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΟΙΚΝΜΤΝ=οικονομικοί μετανάστες	6
	ΠΑΜΤΠΑΦ = παλαιών μεταναστών πλήρως αφομοιωμένων	3
	ΠΑΕΝΣΜΜΤ = πλήρως ενσωματωμένους μετανάστες	3
	ΑΛΒΝ=Αλβανία	2

5.2 Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων

5.2.1 Σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετώπισαν οι νηπιαγωγοί ως προς την ένταξη των νεομεταναστών / προσφύγων μαθητών στην τάξη.

Σύμφωνα με τις νηπιαγωγούς που έχουν εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων υπάρχουν πολλά προβλήματα που δυσκολεύουν την ένταξη των παιδιών των νεομεταναστών και των προσφύγων στην τάξη. Το σημαντικότερο όλων που το αναφέρουν οι περισσότερες είναι η διαφορετική γλώσσα που δυσκολεύει τα παιδιά να επικοινωνήσουν με τις ίδιες αλλά και με τους συμμαθητές τους «η γλώσσα είναι ένα πολύ μεγάλο εμπόδιο για να μπορέσουμε να προσεγγίσουμε αυτά τα παιδιά. ». Ακόμη αναφέρονται στα ψυχολογικά προβλήματα εξαιτίας των κακών συνθηκών διαβίωσης αλλά και εξαιτίας της ταλαιπωρίας έως ότου φτάσουν στη χώρα υποδοχής και στην ιδιαίτερη μεταχείριση που χρειάζονται «... βέβαια τα παιδιά προσπαθούν να προσαρμοστούν αλλά έχουν και ψυχολογικά θέματα ειδικά παιδικά που έχουν έρθει από εμπόλεμες περιοχές τα παιδάκια είναι τρομοκρατημένα, φοβισμένα ,τρομαγμένα. ». Παράλληλα η πλειοψηφία αναφέρεται στην έλλειψη της συνεργασίας μεταξύ γονέων και σχολείου εξαιτίας της δυσκολίας στην επικοινωνία «η συνεργασία με το οικογενειακό περιβάλλον, επίσης αποτελεί ένα θέμα, καθώς λόγω της διαφορετικής γλώσσας και όχι μόνο αλλά και εεε της της πολιτισμικής και θρησκευτικής τους κουλτούρας υπάρχει δυσκολία προσαρμογής στα νέα δεδομένα και έτσι δυσκολεύει κι η επικοινωνία.» αλλά και στους διαξιφισμούς και τις παρεμβάσεις των γηγενών γονέων που έχουν άρνηση στο να υπάρχουν τα παιδιά αυτά στην τάξη «ειδικά τα πρώτα χρόνια όταν πρωτοεμφανίστηκε το ζήτημα των προσφύγων και των μεταναστών ήταν πάρα πολύ συχνό οι γονείς...εεεε γονείς να αρνούνται την ένταξη αυτών των παιδιών, να θέλουν να μετακινηθούν σε άλλα σχολεία ή σε άλλα τμήματα ». Τέλος υπάρχει και η άποψη μίας νηπιαγωγού ότι δεν αντιμετώπισε κανένα πρόβλημα.

Οι νηπιαγωγοί που δεν έχουν εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων θεωρούν ότι το σημαντικότερο πρόβλημα που θα αντιμετωπίσουν είναι η γλώσσα μέσω της οποίας δεν θα μπορούν να έχουν επικοινωνία με τα παιδιά και τις οικογένειες τους « Το δύσκολο σημείο είναι σίγουρα η γλώσσα δυσκολεύει πολύ την επικοινωνία και δεν ξέρεις πως θα συνεννοηθείς». Ορισμένοι νηπιαγωγοί αναφέρονται στη διαφορετική κουλτούρα και στο διαφορετικό πολιτισμό

που μέσω της επιμονής των γονέων μεταναστών/ προσφύγων σε αυτό δεν διευκολύνουν τα παιδιά τους στο να ενταχθούν « έπειτα, ειδικότερα για ανθρώπους άλλης θρησκείας, η προσαρμογή στα ελληνικά ήθη, δεν είναι πάντα εύκολη. Θεωρούμε αυτονόητο το φαγητό και πως μπορούμε να φάμε όποτε και ότι θέλουμε, ωστόσο άτομα ασπαζόμενα τη μουσουλμανική θρησκεία, έχουν περιορισμούς, τους οποίους ένα μικρό παιδί δε θα καταλάβει, εάν τριγύρω του τα πράγματα είναι διαφορετικά.» Η πλειοψηφία των νηπιαγωγών θεωρεί ότι θα υπάρχουν συγκρούσεις ανάμεσα στους γονείς και δεν θα υπάρχει αποδοχή και ότι αυτό θα προκαλεί προβλήματα « θεωρώ πολύ πιθανό ότι η ύπαρξη αλλοδαπών μαθητών σε δημόσια τάξη να δημιουργούσε ίσως προβλήματα και συγκρούσεις ανάμεσα σε μαθητές εκπαιδευτικούς και γονείς εξαιτίας της έλλειψης αποδοχής της διαφορετικότητας...».

5.2.2 Οι σημαντικότερες αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών

Ως προς τις αιτίες των προβλημάτων οι νηπιαγωγοί έχουν εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων θεωρούν ότι για ακόμη μία φορά αιτία των προβλημάτων είναι η μη γνώση της γλώσσας «τα παιδιά δεν μπορούσαν να συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία επειδή δεν γνώριζαν την γλώσσα με αποτέλεσμα να βαριούνται και να κοιμούνται κατά τη διάρκεια της παρεούλας, δεν μπορούσαν να κάνουν διάλογο στα παιχνίδια απλά έκαναν παράλληλο παιχνίδι χωρίς διάλογο. Νομίζω ότι το ότι δεν γνωρίζουν τη γλώσσα δημιουργεί τα περισσότερα προβλήματα. » επίσης, θεωρούν ότι υπάρχουν έντονα οικογενειακά προβλήματα και κακές συνθήκες διαβίωσης « πρώτα-πρώτα οι άνθρωποι αυτοί ζουν σε άθλιες συνθήκες. Αυτό και μόνο το γεγονός μπορεί να δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα». Πολλές νηπιαγωγοί αναφέρουν ότι τα παιδιά έχουν δύσκολη ψυχοσύνθεση και έχουν βιώσει τραυματικές εμπειρίες «οι εμπειρίες που έχουν βιώσει, η απώλεια αγαπημένων προσώπων πολύ σοβαρή αιτία για εμένα, τα επικίνδυνα ταξίδια, προκαλούν ψυχικά τραύματα, ανασφάλεια, άγχος, επιθετική συμπεριφορά. » Κάποιες νηπιαγωγοί αναφέρουν ότι υπάρχει ρατσισμός και ξενοφοβία από την πλευρά των γηγενών που μεταφέρεται στα παιδιά τους και κατ' επέκταση στα παιδιά των νεομεταναστών και των προσφύγων « οι συνθήκες αποκλεισμού ή και εκφοβισμού από τους γηγενείς όλος αυτός ο ρατσισμός και η ξενοφοβία ξέρεις δεν είναι έμφυτος στα παιδιά και μην γελιόμαστε τώρα μιλάμε για παιδιά νηπιαγωγείου που τον έμαθαν τον ρατσισμό; Όλα ξεκινούν από το σπίτι ».

Οι εκπαιδευτικοί που δεν έχουν εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων θεωρούν πως η διαφορετική κουλτούρα και ο διαφορετικός πολιτισμός θα είναι η αιτία των επικείμενων προβλημάτων κάποιες αναφέρονται στο φόβο και την καχυποψία στην άρνηση των γηγενών γονέων να αποδεχθούν τα παιδιά των προσφύγων/ νεομεταναστών και όλες αναφέρθηκαν στη γλώσσα που δυσχεραίνει την επικοινωνία « *οι σημαντικότερες αιτίες προβλημάτων μεταξύ των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών θα μπορούσε να ήταν η διαφορετική γλώσσα, διαφορετική θρησκεία, διαφορετικό γνωστικό επίπεδο, διαφορετικές συνήθειες και γενικά ότι έχει να κάνει με την μεταξύ τους επικοινωνία και φυσικά οι γονείς των παιδιών των Ελλήνων εννοώ εεε διαμορφώνουν το κλίμα όπως και να έχει.*».

5.2.3 Τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετώπισαν στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης

Όσον αφορά τα προβλήματα διαχείρισης κάποιες νηπιαγωγοί που δεν έχουν εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων αναφέρουν ότι τα παιδιά έχουν επιθετική συμπεριφορά εξαιτίας των δυσκολιών της προσαρμογής των ίδιων αλλά και των οικογενειών τους «*οι εμπειρίες που έχουν βιώσει, η απώλεια αγαπημένων προσώπων πολύ σοβαρό πρόβλημα για εμένα, τα επικίνδυνα ταξίδια, προκαλούν ψυχικά τραύματα, ανασφάλεια, άγχος, επιθετική συμπεριφορά δύσκολη η προσαρμογή και των παιδιών αλλά και όλης της οικογένειας τους* ». Επίσης, η πλειοψηφία αναφέρει ότι είναι δύσκολη η ανακοίνωση της έλευσης ενός προσφυγόπουλου στην τάξη και οι εξηγήσεις που πρέπει να δοθούν στα παιδιά για αυτή την έλευση«*...πράγμα που σημαίνει ότι ενώ το τμήμα έχει βρει τους ρυθμούς του αρχίζει μία νέα διαδικασία... εεε να εξηγήσουμε στα παιδιά ποιος θα έρθει, για ποιο λόγο βρέθηκε εδώ ,πόσο καλά πρέπει να το δεχτούμε πώς να πρέπει να τους συμπεριφερθούμε...εεε και να απαντήσουμε σε ερωτήσεις γιατί κυρία ; πως κυρία;* ». Αναφέρονται στο γεγονός ότι πρέπει να γίνεται αναπροσαρμογή του προγράμματος «*κάποιες δραστηριότητες πρέπει να προσαρμοστούν σε όλο αυτό που πρόκειται να συμβεί ενώ εμείς ήδη τρέχουμε κάποιο πρόβλημα εεε πρόγραμμα συγγνώμη αφού έρθει το παιδί να αρχίσει πάλι μία διαδικασία προσαρμογής για αυτό έχουμε κλάματα συνήθως αντιδράσεις προσκολλούνται πάνω μας και πάει λέγοντας εκεί που η κατάσταση όλοι στρώνει ξαφνικά μας ανακοινώνουν ότι θα έρθει ένα άλλο παιδί στην τάξη....* » και οι

περισσότερες από τις μισές μιλούν για τις δυσκολίες με τους γηγενείς γονείς που δεν μπορούν να αποδεχθούν τις νέες συνθήκες *«σε ένα δεύτερο επίπεδο οι αντιδράσεις των γονέων, επίσης μπορώ να πω ότι δυσκόλεψαν την ηρεμία μέσα στην τάξη. Τα παιδιά είναι αυστηροί κριτές και επίσης μεταφέρουν απολύτως αυτά που ακούνε μέσα στο σπίτι τους. Πολλές φορές έτυχε να θέλουν να κάνουν παρεούλα με τα παιδιά αυτά αλλά να νιώθουν.... να φοβούνται επειδή οι γονείς τους υπέδειξαν το αντίθετο.»*

Η μη ύπαρξη κοινής γλώσσας γίνεται και πρόβλημα διαχείρισης από όλες σχεδόν τις νηπιαγωγούς που δεν έχουν εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων. Ακόμα στην πλειοψηφία τους θέτουν το ζήτημα των συγκρούσεων με τους γονείς *«το οικογενειακό περιβάλλον των παιδιών όχι μόνο από την Ελλάδα και από άλλες χώρες. Συνήθως οι γονείς έχουν την τάση να εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία εκφέροντας απόψεις που δημιουργούν εντάσεις και συγκρούσεις »*, *«η κατανόηση του ότι όλοι έχουμε τα ίδια δικαιώματα και στην εκπαίδευση όπως σε όλα τα επίπεδα να το εξηγήσω και στους γονείς και στα ίδια τα παιδιά . Τα παιδιά αυτό που λέει η κυρία το τηρούν σαν ευαγγέλιο, οι γονείς όμως λίγο μας τα χαλάνε. »*. Τέλος, η έλλειψη κατάρτισης αλλά και η ελλιπής επιμόρφωση αναφέρονται ως σημαντικό πρόβλημα διαχείρισης μίας πολυπολιτισμικής τάξης *«και ξέρεις κάτι καλά όλα όσα λέμε για την γλώσσα και τους γονείς και όλα αυτά αλλά και εμείς δεν έχουμε βρε παιδί μου πως να σου το πω εεε δεν έχουμε την κατάλληλη επιμόρφωση για να τα διαχειριστούμε όλα... πάμε στον πόλεμο με όπλο ναι μεν και γεμάτο ναι, αλλά δυστυχώς δεν ξέρουμε να το καλοχρησιμοποιούμε.... εεε στεναχωριέμαι που το λέω »*.

5.2.4 Το σημαντικότερο εμπόδιο στην ενσωμάτωση τους

Οι νηπιαγωγοί που έχουν εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων, αναφέρουν χαρακτηριστικά ότι η ενσωμάτωση είναι δύσκολη εξαιτίας της πεποίθησης από την οικογένεια ότι σύντομα θα φύγουν από την Ελλάδα *«γιατί αυτό νομίζω ότι λειτουργεί και λίγο περίεργα πιο πολύ στην ψυχολογία τους ότι δηλαδή εγώ αν το παιδί μου προσαρμοστεί αν το παιδί μου ενσωματωθεί μετά πάλι θα αρχίσει μία άλλη αλλαγή θα φύγω σύντομα θα πάω αλλού θα πάω στη Γερμανία για παράδειγμα και ξανά από την αρχή »*. Η δυσκολία στη γλώσσα για ακόμη μία φορά έρχεται να προστεθεί σαν ένα εμπόδιο στην ενσωμάτωση *« Αναμφισβήτητα η γνώση της ελληνικής γλώσσας πάντα δημιουργεί σοβαρά προβλήματα επικοινωνίας, τόσο ανάμεσα στον εκπαιδευτικό και το παιδί, όσο και μεταξύ των παιδιών ή ακόμη και των γονέων τους. Βέβαια*

πολύ συχνά οι γονείς μπορούν να επικοινωνήσουν μαζί μας με μεταφραστές αλλά η καθημερινότητα των παιδιών είναι πάρα πολύ δύσκολη μέχρι να προσαρμοστούν στην καινούρια γλώσσα του σχολείου.» Υπάρχουν νηπιαγωγοί που αναφέρουν τη μη αποδοχή από την τοπική κοινωνία «αν και Χιώτισσα θα πω οι γονείς ... οι γονείς δεν είναι έτοιμοι και πολύ δεκτικοί απέναντι στους μετανάστες , αυτό που έχουμε τόσες ροές μας έχει δυσκολέψει σαν τοπική κοινωνία . » και για τις παγιωμένες αντιλήψεις που υπάρχουν « το σημαντικότερο εμπόδιο είναι οι διαχωριστικές αντιλήψεις της κυρίαρχης ομάδας, οι παγιωμένες αντιλήψεις, οι προκαταλήψεις και τα στερεότυπα που μεταφέρουν τα παιδιά στο σχολείο από το σπίτι τους.» Τέλος, γίνεται και αναφορά στο ότι υπάρχουν ασυνόδευτα παιδιά και η δυσκολία γίνεται ακόμη μεγαλύτερη « Επίσης ένας ακόμη λόγος που δυσκολεύονται να ενσωματωθούν είναι ότι πολλά παιδιά είναι χωρίς γονείς στην Ελλάδα. Μένουν σε σπίτια με πολλούς ανθρώπους και δεν έχουν μια ομαλή καθημερινότητα όπως τα υπόλοιπα παιδιά στην Ελλάδα. Θεωρώ ότι αυτό εμποδίζει τα παιδιά να μπουν στην ελληνική πραγματικότητα και να ενσωματωθούν. Δεν έχουν κοινά βιώματα της καθημερινότητας με τους υπόλοιπους» .

Ο νηπιαγωγοί που δεν έχουν εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων, θεωρούν με τη σειρά τους εμπόδιο στην ενσωμάτωση θεωρούν ότι μπορεί να σταθεί η στάση της οικογένειας των μεταναστών / προσφύγων αλλά και των γηγενών γονέων « οι γονείς των γηγενών μαθητών που είναι πλήρως ενταγμένα τα παιδιά τους και βρίσκουν μια ασήμαντη αφορμή για να δημιουργήσουν πρόβλημα , πιστεύω ότι έτσι και οι γονείς των μεταναστών θέλοντας να μην αποκοπούν από τις πεποιθήσεις τους θα δημιουργούν προβλήματα ως προς την ενσωμάτωση των παιδιών τους». Επίσης από αρκετές γίνεται αναφορά στην έλλειψη κατάρτισης των εκπαιδευτικών « το σημαντικότερο εμπόδιο στην ενσωμάτωση τους πιστεύω ότι θα ήταν η δομή και λειτουργία του εκπαιδευτικού μας συστήματος καθώς και η έλλειψη κατάρτισης των εκπαιδευτικών σε θέματα διαπολιτισμικής αγωγής».

Πίνακας 2. Κωδικοί και κατηγορίες του δεύτερου θεματικού άξονα «Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων»

Κατηγορίες	Κωδικοί/ Εννοιολογικοί προσδιορισμοί	Σύνολο αναφορών
-------------------	---	------------------------

Προβλήματα ως προς την ένταξη

ΔΦΡΓΛΣΣ=διαφορετική Γλώσσα	8
ΘΡΣΚΠΕΠΘ=θρησκευτικές πεποιθήσεις	1
ΑΠΔΧΓ = αποδοχή γηγενών	1
ΠΡΣΡΜΓ=Προβλήματα στην προσαρμογή	1
ΕΛΠΠΔΓΝ= ελλιπής παιδεία γονέων	1
ΨΧΛΓΠΡΒ=ψυχολογικά προβλήματα	2
ΣΧΛΚΔΡ= σχολική διαρροή	1
ΤΡΜΣ= τρόμος	2
ΑΝΤΠΚΝ=αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας	3
ΑΠΡΨΓΝΜΘ= απόρριψη από τους γηγενείς μαθητές	1
ΚΝΚΑΠΚΛΣ=κοινωνικός αποκλεισμός	4
ΣΥΝΟΙΚΠΡ=συνεργασία της οικογένειας των προσφύγων	1
ΚΝΠΡΒΛΜ= κοινωνικά προβλήματα	1
ΔΣΚΕΠΚΝ=δυσκολία στην επικοινωνία	6
ΔΜΝΑΣΜΚΟ = διαμονή ασυνόδευτων σε δομή ΜΚΟ	2
ΕΛΚΤΡΕΚΠ = ελλιπής κατάρτιση εκπαιδευτικών	2
ΔΦΡΤΚΛΤ=διαφορετική κουλτούρα	1
ΣΤΠΡΣΦΓΝ = στάση προσφύγων γονέων	1
ΚΝΠΡΒΛ = κανένα πρόβλημα	1
ΔΥΣΚΓΛΣ = δυσκολία στη γλώσσα	7
ΔΣΚΠΡΣΡ=δυσκολίες προσαρμογής	1
ΟΙΚΓΝΠΡΒ = οικογενειακά προβλήματα	1

Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών

**Προβλήματα στη διαχείριση
της πολυπολιτισμικής τάξης**

ΣΧΝΜΤΚΝ = συχνές μετακινήσεις	1
ΔΦΡΤΚΛΤ = διαφορετική κουλτούρα	5
ΑΣΧΝΘΔΒ = άσχημες συνθήκες διαβίωσης	2
ΣΤΡΤΠ = στερεότυπα	3
ΑΜΦΒΜΤΓ = αμοιβαίος φόβος μεταξύ γηγενών και μεταναστών	1
ΑΣΧΣΝΘΔΒ= άσχημες συνθήκες διαβίωσης	2
ΦΒΔΦΡΤ = φόβος για την διαφορετικότητα	2
ΡΤΣΜΣ = ρατσισμός	1
ΑΣΝΔΜΚΟ = ασυνόδευτα διαμονή σε Μ.Κ.Ο	1
ΕΠΦΓΝΣΧ = ανύπαρκτη επαφή γονέων σχολείου	1
ΑΠΛΟΙΚΠΡ = απώλεια οικείων προσώπων	2
ΔΥΣΚΕΠΚΝ = δυσκολία στην επικοινωνία	1
ΚΤΡΟΙΚΔΕΣ = κατάρρευση οικογενειακού δεσμού	2
ΠΣΠΚΒΜ = προσωπικά βιώματα	1
ΔΣΚΑΛΠΔ= δυσκολία στην αλληλεπίδραση	1
ΔΥΚΠΡΣΡΜ = δυσκολία στην προσαρμογή	1
ΕΞΓΣΠΑΙΔ = εξηγήσεις στα παιδιά	2
ΚΘΣΤΑΦΞ = καθυστερημένη άφιξη	2
ΠΕΠΦΓΟΙΚ = πεποίθηση γρήγορης φυγής από την οικογένεια	1
ΤΡΜΕΜΡ = τραυματικές εμπειρίες	1
ΟΙΚΓΑΠΛ = οικογενειακές απώλειες	2

	ΦΒΣΠΡΣΦ = φόβος των προσφύγων μαθητών	1
	ΔΥΣΚΕΝΣΜ = δυσκολία στην ενσωμάτωση	1
	ΑΝΣΦΠΡΣΦ = ανασφάλεια προσφύγων μαθητών	1
	ΔΥΣΚΓΛΣ=δυσκολία στην γλώσσα	3
	ΑΠΚΛΓ=αποκλεισμός από τους γηγενείς	2
	ΕΚΦΒΓΗΓ= εκφοβισμός από τους γηγενείς	2
	ΑΝΤΓΝΓΝ= αντιδράσεις γηγενών γονέων	1
	ΑΠΔΧΓ = αποδοχή γηγενών	4
	ΔΥΣΕΠΚΝ=δυσκολία στην επικοινωνία	4
	ΑΝΤΓΝΕΝΣ = αντιρρήσεις γονέων ως προς την ενσωμάτωση	1
	ΑΡΝΕΚΜΓΛ = άρνηση γονέων για εκμάθηση της γλώσσας	1
	ΠΡΒΛΑΠΔΧ=προβλήματα στην αποδοχή	1
	ΑΡΝΤΣΧΛ=αρνητικά σχόλια	1
	ΑΠΔΧΔΦΡ = αποδοχή διαφορετικότητας	2
	ΔΦΡΤΚΛΤΡ=διαφορετική κουλτούρα	1
	ΔΣΚΠΡΟΙΛ = δυσκολίες προσαρμογής της οικογένειας	1
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΠΕΠΦΓΟΙΚ = πεποίθηση γρήγορης φυγής από την οικογένεια	1
	ΑΝΠΓΝΓΛΣ = ανεπιθύμητη η χρήση της γλώσσας από τους γονείς	1
	ΑΝΤΓΝΕΝΣ = αντιρρήσεις των γονέων ως προς την ενσωμάτωση	1
	ΚΝΚΑΠΚΛ = κοινωνικός αποκλεισμός	1

ΟΙΚΑΠΚΛ = οικονομικός αποκλεισμός	1
ΠΛΤΣΑΠΚΛ = πολιτισμικός αποκλεισμός	1
ΑΔΝΕΝΠΡΤ = αδυναμία ένταξης από μη αποτελεσματική προετοιμασία	1
ΑΔΝΓΝΓΛΣ = αδυναμία γνώσης της γλώσσας	4
ΠΡΒΕΠΚΠΔ = προβλήματα επικοινωνίας με τα παιδιά	2
ΠΡΒΕΠΚΓΝ = προβλήματα επικοινωνίας με τους γονείς	2
ΑΠΔΧΤΠΚΝ = μη αποδοχή από την τοπική κοινωνία	4
ΠΡΚΤΛΨ = προκαταλήψεις	1
ΣΤΡΤΠ = στερεότυπα	2
ΑΣΧΤΠΚΘ= ασυνόδευτα χωρίς τυπική καθημερινότητα	1
ΡΤΣΜΣ = ρατσισμός	1
ΔΥΣΕΠΚΝ = δυσκολία στην επικοινωνία	2
ΔΦΡΤΘΡΣ = διαφορετική θρησκεία	1
ΔΦΡΚΛΤΡ = διαφορετική κουλτούρα	2
ΜΥΠΡΚΝΒΜ = μη ύπαρξη κοινών βιωμάτων	1
ΕΛΨΚΤΡΕΚ = έλλειψη κατάρτισης εκπαιδευτικών	1

Κατηγορίες	Κωδικοί/ Εννοιολογικοί προσδιορισμοί	Σύνολο αναφορών
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΔΦΡΓΛΣΣ=διαφορετική Γλώσσα	8
	ΠΡΣΡΜΓ=Προβλήματα στην	3

	προσαρμογή	
	ΓΡΦΚΖΤΜ = γραφειοκρατικά ζητήματα	1
	ΔΦΡΤΚΛΤ=διαφορετική κουλτούρα	1
	ΑΝΤΠΚΝ=αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας	1
	ΑΠΔΧΓΝΓΝ=αποδοχή γηγενών γονέων	2
	ΚΝΚΑΠΚΛΣ=κοινωνικός αποκλεισμός	1
	ΣΥΝΟΙΚΠΡ=συνεργασία της οικογένειας των προσφύγων	1
	ΘΡΣΚΠΠΘ=θρησκευτικές πεποιθήσεις	1
	ΔΣΚΕΠΚΝ=δυσκολία στην επικοινωνία	1
	ΔΥΣΜΘΔΚΣ=δυσκολίες στη μαθησιακή διαδικασία	1
	ΣΓΚΜΤΜΘΤ=συγκρούσεις μεταξύ μαθητών	2
	ΔΦΡΤΚΛΤ=διαφορετική κουλτούρα	1
	ΚΣΝΘΔΒΣ = κακές συνθήκες διαβίωσης	2
	ΚΝΠΡΒΛ = κανένα πρόβλημα	1
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΔΥΣΚΓΛΣ = δυσκολία στη γλώσσα	5
	ΔΣΚΕΠΒ = δυσκολίες στην επιβίωση	1
	ΑΜΦΒΜΤΓ = αμοιβαίος φόβος μεταξύ γηγενών και μεταναστών	1
	ΔΦΡΤΠΛΤ = διαφορετικός πολιτισμός	1
	ΔΦΡΤΘΡΣ =διαφορετική θρησκεία	4
	ΦΒΔΦΡΤ = φόβος για την διαφορετικότητα	1
	ΑΣΧΒΜΤ = άσχημα βιώματα	2
	ΚΟΙΚΤΣΤ = κακή οικονομική	1

**Προβλήματα στη διαχείριση
της πολυπολιτισμικής τάξης**

κατάσταση	
ΡΤΣΜΣ = ρατσισμός	2
ΚΣΝΘΔΒΣ = κακές συνθήκες διαβίωσης	1
ΑΝΣΦΛ = ανασφάλεια	1
ΑΠΔΧΓΝ = αποδοχή γηγενών γονέων	2
ΔΥΣΚΕΠΚΝ = δυσκολία στην επικοινωνία	1
ΔΣΚΠΡΣΡ = δυσκολία στην προσαρμογή	1
ΑΠΔΧΓ = αποδοχή γηγενών	1
ΔΥΚΠΡΣΡΜ = δυσκολία στην προσαρμογή	3
ΕΞΓΣΠΑΙΔ = εξηγήσεις στα παιδιά	2
ΔΥΣΚΕΝΕΜ = δυσκολία στην ενσωμάτωση	1
ΔΥΣΚΓΛΣ=δυσκολία στην γλώσσα	2
ΑΠΚΛΓ=αποκλεισμός από τους γγενείς	1
ΘΡΣΚΠΠΘ=θρησκευτικές πεποιθήσεις	1
ΔΥΣΕΠΚΝ=δυσκολία στην επικοινωνία	2
ΠΡΚΤΛ = προκαταλήψεις	1
ΠΡΒΛΑΠΔΧ=προβλήματα στην αποδοχή	4
ΕΠΘΤΣΜΠΡ=επιθετική συμπεριφορά	2
ΔΥΣΕΠΚΓ=δυσκολία στην επικοινωνία με τους γηγενείς	2
ΔΦΡΤΚΛΤΡ=διαφορετική κουλτούρα	4
ΔΣΚΠΡΟΙΛ = δυσκολίες προσαρμογής της οικογένειας	3
ΕΛΚΤΕΠΥΛ = έλλειψη κατάλληλου εποπτικού υλικού	2

Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους

ΠΡΣΡΠΡΓΡ = προσαρμογή του προγράμματος	1
ΔΜΡΓΚΚΛΜ = δημιουργία καλού κλίματος	1
ΑΝΠΓΝΓΛΣ = ανεπιθύμητη η χρήση της γλώσσας από τους γονείς	1
ΑΔΝΕΝΠΡΤ = αδυναμία ένταξης από μη αποτελεσματική προετοιμασία	2
ΚΝΚΑΠΚΛ = κοινωνικός αποκλεισμός	4
ΟΙΚΑΠΚΛ = οικονομικός αποκλεισμός	1
ΠΛΤΣΑΠΚΛ = πολιτισμικός αποκλεισμός	1
ΑΔΝΕΝΠΡΤ = αδυναμία ένταξης από μη αποτελεσματική προετοιμασία	1
ΑΔΝΓΝΓΛΣ = αδυναμία γνώση της γλώσσας	3
ΠΡΒΕΠΚΠΔ = προβλήματα επικοινωνίας με τα παιδιά	1
ΠΡΒΕΠΚΓΝ = προβλήματα επικοινωνίας με τους γονείς	1
ΑΠΔΧΤΠΚΝ = μη αποδοχή από την τοπική κοινωνία	1
ΠΡΚΤΛΨ = προκαταλήψεις	1
ΕΛΨΕΜΠΣΤ = έλλειψη εμπιστοσύνης	2
ΡΤΣΜΣ = ρατσισμός	1
ΜΑΠΔΙΦΡ = μη αποδοχή της διαφορετικότητας	1
ΔΥΣΕΠΚΝ = δυσκολία στην επικοινωνία	2
ΔΦΡΤΘΡΣ = διαφορετική θρησκεία	2
ΔΦΡΚΛΤΡ = διαφορετική κουλτούρα	1
ΣΝΣΘΠΡΒ = συναισθηματικά	1

προβλήματα	
ΕΛΨΚΤΡΕΚ = έλλειψη κατάρτισης εκπαιδευτικών	2
ΡΤΣΜΣ = ρατσισμός	1
ΞΝΦΒ = ξενοφοβία	1

5.3 Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια

5.3.1 Χαρακτηρισμός σχέσεων μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών

Οι νηπιαγωγοί που έχουν εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων αναφέρθηκαν στις σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών. Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών της Χίου αναφέρει ότι οι σχέσεις είναι καλές όταν υπάρχει παρέμβαση από την ίδια τη νηπιαγωγό «οι σχέσεις στηρίζονται στο πως θα το διαχειριστούμε εμείς οι εκπαιδευτικοί αλλά και οι γονείς, τα παιδιά ενσωματώνονται εύκολα.», θα υπάρχει αλληλεπίδραση μεταξύ τους αυτό εξαρτάται άμεσα από το μορφωτικό επίπεδο των γονέων από τη μία πλευρά των γηγενών από την άλλη το φανατισμό των νεομεταναστών/ προσφύγων. Στον αντίποδα βρίσκονται οι δύσκολες σχέσεις « κάποιιοι γηγενείς αποδέχονται τους μετανάστες αλλά νομίζω η πλειοψηφία δεν τους αποδέχεται, τα παιδιά είναι η μικρογραφία των μεγάλων, κάποτε με ρώτησε ένα κοριτσάκι, κυρία με την βάρκα ήρθε; της απάντησα έχει καμία σημασία; και μου είπε ναι έχει σημασία να ξέρω αν θα την παίξω. Τώρα σε κάποιους θα ακουστεί εξωφρενικό αυτό που αφηγούμαι όμως έτσι ακριβώς μου είπε. Αυτό δεν σημαίνει πως στην πορεία δεν έπαιζαν μαζί. Θέλει πολύ κόπο...» και υπάρχει απομόνωση συγκεκριμένα μία νηπιαγωγός αναφέρει «θα σας απαντήσω όμως με έναν διάλογο που έκανα με μια μαθήτριά κάποτε και τα συμπεράσματα δικά σας. Μαρία μου η Τζάσμιν είναι μόνη της πάρ' την να παίζει κ αυτή μαζί σας :-Όχι δεν θέλω και πολύ ήρθε με την βάρκα και η Ουρανία είναι φίλη μου και μπορώ και μιλάω μαζί της. - Για ποιο λόγο παιδί μου δεν την παίζεται τί σχέση έχει η βάρκα; -Κυρία με την Ουρανία αγαπιόμαστε δεν μπορώ να αγαπάω το ίδιο την Τζάσμιν γιατί όπως ήρθε με την βάρκα πάλι θα μπει μέσα και θα φύγει». Όπως και κάποιες ακραίες περιπτώσεις που υπήρξε άσκηση βίας «σε πιο ακραίες περιπτώσεις μπορεί να δούμε και φαινόμενα βίας από το ένα παιδί προς το άλλο. Συνήθως τη θέση του αδύναμου είναι τα παιδιά που είναι πρόσφυγες, έχει συμβεί όμως και να λειτουργούν επιθετικά και προς τα υπόλοιπα παιδιά, ίσως εκφράζοντας κάποια άμυνα».

Οι 11 από τις 12 νηπιαγωγούς που δεν έχουν εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων, θεωρούν ότι σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών θα είναι θετικές «σε ένα πολύ ωραίο σκίτσο, όπου ένας πατέρας ρωτά το παιδί του αν έχει μετανάστες στο σχολείο του, εκείνο του απαντά, όχι ,μπαμπά, μόνο παιδάκια έχει» και αν στην αρχή υπάρχει αμηχανία, με την παρέμβαση των εκπαιδευτικών δεν θα υπάρχουν προβλήματα. Αυτό, υποδηλώνει πως βλέπουν τα παιδιά το ένα το άλλο και πως θα έπρεπε να είναι τα πράγματα». Μία νηπιαγωγός θεωρεί ότι θα υπάρχει αποδοχή από τη μειοψηφία των γηγενών μαθητών ενώ δε θα είναι αποδεκτοί οι πρόσφυγες/ νεομετανάστες μαθητές από την πλειοψηφία των γηγενών « *Ενδεχομένως να μην υπάρχει αποδοχή των μεταναστών – προσφύγων από τα άλλα παιδιά να μην τα αποδέχονται μέσα στην τάξη, να τα απομονώνουν και μέσα στην τάξη και κατά τη διάρκεια άλλων δραστηριοτήτων εντός και εκτός σχολείου ή ακόμη και να καταφέρονται εναντίον τους λεκτικά ή με απρεπείς εκφράσεις , αυτό αν γίνει από ένα παιδί θα γίνει μετά και από την πλειοψηφία τους ενώ η η μειοψηφία θα γίνει προστατευτική και αυτό με επιφύλαξη*».

5.3.2 Κατάλληλες δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενισχυθούν οι σχέσεις μεταξύ των μαθητών

Στη διερεύνηση των απόψεων που αφορά τις δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενισχυθούν οι σχέσεις μεταξύ των μαθητών οι νηπιαγωγοί που έχουν εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων, απαντούν πως σημαντική είναι η συνεκπαίδευση και 5 από τις 12 απαντούν ότι η εργασία σε μεικτές ομάδες γηγενών και προσφύγων ευνοεί τις μεταξύ τους σχέσεις. Αναφέρουν τα βιωματικά παιχνίδια αλλά και την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης «*η συμμετοχή των παιδιών σε ομαδικές δραστηριότητες, που να τους οδηγεί στη συνεργασία καθώς και οι θεατροπαιδαγωγικές μέθοδοι, που αποτελούν βασικό εργαλείο καλλιέργειας της ενσυναίσθησης και των ικανοτήτων έκφρασης, θεωρώ πως είναι κατάλληλες δράσεις παρέμβασης*». Τέλος, σημαντικό ρόλο κατά την άποψη τους διαδραματίζουν οι εκδηλώσεις με την κοινή συμμετοχή των γονέων « *να καλλιεργηθεί η ενσυναίσθηση μέσα από παιγνιώδεις δραστηριότητες και να γίνουν δράσεις ευαισθητοποίησης και αποδοχής με τους ντόπιους γονείς από ειδικούς*».

Όσον αφορά τις δράσεις παρέμβασης για την ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ γηγενών και μεταναστών και προσφύγων μαθητών οι πλειοψηφία του δείγματος των νηπιαγωγών χωρίς εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων, απαντούν πως χρειάζονται ομαδικές και

βιωματικές δραστηριότητες, οι μισές νηπιαγωγοί αναδεικνύουν τη σημαντικότητα του παιχνιδιού « οι δραστηριότητες που επιλέγονται μπορούν να πραγματοποιούνται μέσα από ομαδοσυνεργατικές, αλληλοδιδακτικές και διαθεματικές προσεγγίσεις, μέσα από τη δραματοποίηση, τα παιχνίδια ρόλων, την παρουσίαση βιωμάτων και προσωπικών εμπειριών που ενισχύουν την επικοινωνία και την αλληλεπίδραση μεταξύ των παιδιών». Κάποιες νηπιαγωγοί επισημαίνουν την αναγκαιότητα καλλιέργειας της ενσυναίσθησης, μία νηπιαγωγός θεωρεί σημαντική τη συμμετοχή των γονέων σε δράσεις του σχολείου και σε ενημερωτικές συναντήσεις. Τέλος μία νηπιαγωγός αναφέρει τα διαθεματικά προγράμματα με θέμα τη μετανάστευση – προσφυγιά « ... εγώ πολύ το δουλεύω το θέμα προσφυγιά κάθε χρόνο ένα μικρό project σίγουρα και τους αρέσει πολύ αλλά έτυχε και χρονιά να το δουλέψω πολύ παραπάνω να κάνω και γιορτή ,νομίζω ότι βοηθάει ... ».

5.3.3 Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων

Πολλές από τις νηπιαγωγούς με εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων , θεωρούν πως τα παιδιά των νεομεταναστών και προσφύγων μέσω της συνεκπαίδευσης μπορούν να μάθουν πιο εύκολα την ελληνική γλώσσα και νιώθουν ότι ανήκουν σε μία ομάδα « φυσικά και τα βοηθά γιατί αισθάνονται ότι είναι αποδεκτά, ενισχύεται η αυτοεκτίμησή τους, ότι αποτελούν ισότιμα μέλη στη σχολική τάξη, δεν περιθωριοποιούνται, δεν απομονώνονται και δεν αποκλείονται από τα παιδιά της ηλικίας τους.». Οι μισές επισημαίνουν ότι είναι όφελος τους η γνώση μίας νέας κουλτούρας «...βοηθιούνται γιατί με το σχολείο γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα, την κουλτούρα, τα ήθη και τα έθιμα και γενικότερα τον πολιτισμό της » τέλος, η καλλιέργεια ενσυναίσθησης κλίματος συνεργασίας που είναι πολλές αναφορές βοηθούν στην ομαλή κοινωνική τους ένταξη.

Στην πλειοψηφία τους οι νηπιαγωγοί που δεν έχουν εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων, θεωρούν ότι τα παιδιά των μεταναστών και προσφύγων ωφελούνται από τη συνεκπαίδευση με τα παιδιά των γηγενών καθώς έρχονται σε επαφή με μία νέα κουλτούρα επίσης, πολλές θεωρούν ότι με τη συνεκπαίδευση δημιουργούνται νέες φιλίες « τα παιδιά των προσφύγων μαθαίνουν πιο γρήγορα την τοπική γλώσσα και εγκλιματίζονται στην τοπική κοινωνία δημιουργώντας σχέσεις και φιλίες ». Τέλος, τα παιδιά ανήκουν σε μία ομάδα και έχουν την αίσθηση της αποδοχής ενισχύεται η αυτοπεποίθησή τους και εντάσσονται ευκολότερα όχι μόνο στο σχολικό αλλά και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

5.3.4 Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων για τα παιδιά των γηγενών

Σύμφωνα με τις νηπιαγωγούς του δείγματος μας οι γηγενείς μαθητές ωφελούνται από τη συνεκπαίδευση με τους πρόσφυγες, μαθαίνουν να αποδέχονται τη διαφορετικότητα και απομυθοποιούν τα στερεότυπα. Επίσης, πολλές αναφορές υπάρχουν στο γεγονός ότι γνωρίζουν νέους πολιτισμούς και εμπλουτίζονται οι γνώσεις τους, καλλιεργούνται αξίες όπως αυτή της δικαιοσύνης και του σεβασμού στο συνάνθρωπο. Τέλος, υπάρχει μία αναφορά στην καλύτερη γνώση του Ελληνικού πολιτισμού « οι γηγενείς μαθητές μαθαίνουν τη διαφορετικότητα και έρχονται σε επαφή με άλλες κουλτούρες, γλώσσες, πολιτισμούς και θρησκείες, παρακαταθήκη για τη ενηλικίωσή τους ως μέλη μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας ».

Σε αυτή τη θεματική ενότητα οι περισσότερες νηπιαγωγοί, του δείγματος μας, χωρίς εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων αναφέρουν πως οι Έλληνες μαθητές ωφελούνται από τη συνεκπαίδευση με πρόσφυγες και μετανάστες γιατί έρχονται σε επαφή με νέες κουλτούρες και πολιτισμούς. Ακόμη, η πλειοψηφία τους επισημαίνει πως τα παιδιά μαθαίνουν τις δυσκολίες που έχουν περάσει και που συνεχίζουν να περνούν κάποιοι συμμαθητές τους και έτσι αποκτούν ενσυναίσθηση και αποδοχή σε αυτό που θεωρούσαν έως τώρα διαφορετικό, « το πιο σημαντικό για μένα είναι ότι μαθαίνουν από το παράδειγμα του αγώνα που δίνει για τη ζωή ένα παιδί που έχει περάσει μέσα από απώλειες, αποχωρισμούς και περιπέτειες. Επιπλέον γνωρίζουν συνήθειες, έθιμα άλλων χωρών, εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους, μαθαίνουν να βοηθούν ο ένας τον άλλο ».

Πίνακας 3. Κωδικοί και κατηγορίες του τρίτου θεματικού άξονα «Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια»

Κατηγορίες	Κωδικοί/ Εννοιολογικοί προσδιορισμοί	Σύνολο αναφορών
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΑΡΣΠΡΜΒ= άριστες με την παρέμβαση της νηπιαγωγού	5
	ΔΥΣΚΣΧΕΣ= δύσκολες σχέσεις	1
	ΔΥΣΚΓΛΣ=δύσκολες εξαιτίας της διαφορετικής γλώσσας	1
	ΠΕΡΘΡΠΣ= περιθωριοποίηση	1
	ΟΜΛΣΥΝ=ομαλή συνύπαρξη	2
	ΣΒΣΜ = σεβασμός	1

	ΚΤΝΣ =κατανόηση	1
	ΕΞΜΡΦΕΠ= άμεση εξάρτηση από το μορφωτικό επίπεδο των γονέων	1
	ΑΝΤΠΛ= αντιπαλότητα	1
	ΥΠΡΞΑΛΠΔ=ύπαρξη αλληλεπίδρασης	1
	ΚΛΣΧΣ= καλές σχέσεις	1
	ΑΝΧΔΦΡΤ=ύπαρξη ανοχής στην διαφορετικότητα	
	ΑΝΛΔΧΓΓΝ=ανάλογα με τη διαχείριση των γηγενών γονέων	3
	ΑΝΔΧΓΜΤ = ανάλογα με τη διαχείριση γονέων μεταναστών	2
	ΡΤΣΣΜΠΓΝ = ρατσιστικές συμπεριφορές εξαιτίας των γονέων	1
	ΕΛΓΧΚΤΣΤΣ = ελεγχόμενη κατάσταση	1
Κατάλληλες δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενισχυθούν οι σχέσεις μεταξύ των μαθητών	ΣΥΝΚΠΔ = συνεκπαίδευση	1
	ΜΚΤΟΜΔ = μεικτές ομάδες γηγενών προσφύγων	5
	ΚΛΡΓΕΝΣΝ = καλλιέργεια ενσυναίσθησης	4
	ΒΜΤΔΡΣ= βιωματικές δράσεις	5
	ΔΠΛΠΡΓΡ = διαπολιτισμικά προγράμματα	1
	ΠΡΜΑΠΔΔΦ = παραμύθια για την αποδοχή της διαφορετικότητας	3
	ΔΡΣΟΜΔΠΧ = δραστηριότητες με ομαδικά παιχνίδια	6
	ΑΝΤΠΛΡΠΛ = ανταλλαγή πληροφοριών για τους πολιτισμούς	2
	ΑΛΛΠΡΔ= ύπαρξη αλληλεπίδρασης	1
	ΠΤΡΠΑΠΚ =αποτροπή αποκλεισμού	2
	ΔΡΣΕΥΣΓΝ = δράσεις ευαισθητοποίησης γηγενών	4
	Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα	ΔΙΕΚΜΓΛ=διευκόλυνση εκμάθησης

**παιδιά των γηγενών για τα
παιδιά των μεταναστών /
προσφύγων**

της γλώσσας	
ΠΣΡΝΠΡΒ=προσαρμογή στο νέο περιβάλλον	1
ΑΝΠΤΠΡΣΠ= ανάπτυξη προσωπικότητας	1
ΚΛΡΣΥΝΡ=καλλιέργεια συνεργασίας	1
ΥΠΡΣΤΘΠΡ = ύπαρξη σταθερού περιβάλλοντος	1
ΓΝΣΠΛΤΣ= γνώση νέων πολιτισμών	5
ΑΠΒΑΣΤΡ= αποβολή στερεοτύπων	1
ΜΘΝΚΛΤ=εκμάθηση νέας κουλτούρας	2
ΑΙΣΘΑΠΔΧ=αίσθημα της αποδοχής	3
ΑΠΔΧΔΦΡΤ = αποδοχή της διαφορετικότητας	1
ΕΝΣΧΑΥΤΚ=ενίσχυση της αυτοεκτίμησης	1
ΟΜΛΚΝΚΕΝ=ομαλή κοινωνική ένταξη	5
ΑΠΤΡΠΡΘΡ=αποτροπή της περιθωριοποίησης	4

**Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα
παιδιά των γηγενών για τα
παιδιά των μεταναστών /
προσφύγων**

ΕΞΚΠΛΠΛ=εξοικείωση με την πολυπολιτισμικότητα	1
ΕΜΠΛΓΝΣ=εμπλουτισμός των γνώσεων τους	2
ΣΥΝΡΓΜΤΠ=συνεργασία μεταξύ των παιδιών	1
ΚΛΡΓΕΝΣΕΝ = καλλιέργεια ενσυναίσθησης	4
ΑΠΔΧΔΦΡΤ = αποδοχή της διαφορετικότητας	8
ΣΒΣΜΣΥΝ =σεβασμός στο συνάνθρωπο	5
ΕΠΦΝΠΛΤ=επαφή με νέους πολιτισμούς	5

ΓΝΣΔΚΣΝ= γνώση δικαιοσύνης	1
ΜΘΝΚΛΤ=εκμάθηση νέας κουλτούρας	1
ΠΡΤΠΛΚΝ = προετοιμασία πολυπολιτισμικής κοινωνίας	1
ΚΤΝΔΥΣΠ = κατανόηση των δυσκολιών των προσφύγων	1
ΑΠΚΝΕΜΠ = απόκτηση νέων εμπειριών	1
ΑΠΛΓΡΤΣ = απαλλαγή από το ρατσισμό	1

Κατηγορίες	Κωδικού/ Εννοιολογικοί προσδιορισμοί	Σύνολο αναφορών
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΠΡΜΒΕΚΑΡΣ=με την παρέμβαση του εκπαιδευτικού άριστες	3
	ΔΥΣΚΣΧΕΣ= δύσκολες σχέσεις	1
	ΔΥΣΚΓΛΣ=δύσκολες εξαιτίας της διαφορετικής γλώσσας	2
	ΜΡΦΕΠΓΓΝ=ανάλογα με το μορφωτικό επίπεδο των γηγενών γονέων	1
	ΕΛΧΠΡΡΤΣ=σε ελάχιστες περιπτώσεις ύπαρξη ρατσισμού	2
	ΚΛΣΧΣ= καλές σχέσεις	1
	ΑΝΧΔΦΡΤ=ύπαρξη ανοχής στην διαφορετικότητα	1
	ΟΜΛΣΥΝ=ομαλή συνύπαρξη	6
	ΔΧΡΣΕΚΠΔ = διαχειρίσιμες από τον εκπαιδευτικό	1
	ΧΡΠΡΚΣΤΡ=χωρίς προκαταλήψεις και στερεότυπα	1
	ΑΝΛΔΧΓΓΝ=ανάλογα με τη διαχείριση των γηγενών γονέων	1
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενισχυθούν οι	ΜΚΤΟΜΔ = μεικτές ομάδες γγενών προσφύγων	4

σχέσεις μεταξύ των μαθητών	ΚΛΡΓΕΝΣΝ = καλλιέργεια ενσυναίσθησης	3	
	ΒΜΤΠΔΔΡ = βιωματικές παιδαγωγικές δραστηριότητες	5	
	ΠΡΜΒΗΘΑΝ = παρεμβάσεις για την ηθική ανάπτυξη των παιδιών	1	
	ΟΜΔΕΚΔ = ομαδικές εκδηλώσεις	3	
	ΔΡΣΟΜΔΠΧ = δραστηριότητες με ομαδικά παιχνίδια	4	
	ΕΥΣΝΠΠΡ = ευαισθητοποίηση των νηπίων για το προσφυγικό	3	
	ΑΝΤΠΛΡΠΛ = ανταλλαγή πληροφοριών για τους πολιτισμούς	3	
	ΑΝΔΕΝΦΛ = ανάδειξη της έννοιας της φιλίας	2	
	ΚΝΔΡΣΓΝ = κοινές δράσεις γονέων προσφύγων γηγενών	2	
	ΕΚΜΘΓΛΠΧ = εκμάθηση γλώσσας μέσα από το παιχνίδι	1	
	Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΔΙΕΚΜΓΛ=διευκόλυνση εκμάθησης της γλώσσας	7
		ΠΣΡΝΠΡΒ=προσαρμογή στο νέο περιβάλλον	2
		ΕΥΚΛΕΝΣΜ= εύκολη ενσωμάτωση	2
		ΚΛΡΣΥΝΡ=καλλιέργεια συνεργασίας	2
ΚΛΡΓΕΝΣΥΝ=καλλιέργεια ενσυναίσθησης		1	
ΑΝΠΔΛΚΣΚ=ανάπτυξη διαλεκτικής σκέψης		1	
ΜΘΝΚΛΤ=εκμάθηση νέας κουλτούρας		1	
ΑΙΣΘΑΠΔΧ=αίσθημα της αποδοχής		3	
ΕΝΣΧΑΥΤΚ=ενίσχυση της αυτοεκτίμησης		1	
ΑΝΓΑΝΔΚΜ=αναγνώριση ανθρωπίνων δικαιωμάτων		1	

Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών

ΕΜΠΙΑΓΝΣ=εμπλουτισμός των γνώσεων τους	3
ΑΝΠΤΔΞΤ = ανάπτυξη δεξιοτήτων	2
ΟΜΑΚΝΚΕΝ=ομαλή κοινωνική ένταξη	4
ΟΜΛΕΝΣΜ=ομαλή ενσωμάτωση	1
ΔΜΡΝΦΛ=δημιουργία νέων φίλων	1
ΑΠΔΧΔΦΡΤ = αποδοχή της διαφορετικότητας	1
ΕΞΚΠΑΠΑ=εξοικείωση με την πολυπολιτισμικότητα	2
ΕΜΠΙΑΓΝΣ=εμπλουτισμός των γνώσεων τους	3
ΣΥΝΡΓΜΤΠ=συνεργασία μεταξύ των παιδιών	1
ΚΑΡΓΕΝΣΝ = καλλιέργεια ενσυναίσθησης	2
ΑΠΔΧΔΦΡΤ = αποδοχή της διαφορετικότητας	2
ΣΒΣΜΣΥΝ =σεβασμός στο συνάνθρωπο	3
ΚΑΡΓΕΝΣΥΝ = καλλιέργεια ενσυναίσθησης	3
ΕΠΦΝΠΑΤ=επαφή με νέους πολιτισμούς	4
ΚΝΚΠΣ = κοινωνικοποίηση	1
ΚΤΝΔΥΣΠ = κατανόηση των δυσκολιών των προσφύγων	1
ΑΠΑΓΞΝΦΒ = απαλλαγή από την ξενοφοβία	1
ΚΑΤΓΝΔΠΑ = καλύτερη γνώση του δικού τους πολιτισμού	1
ΑΠΜΘΣΤΡ = απομυθοποίηση στερεοτύπων	1
ΚΑΡΣΥΝΡ=καλλιέργεια συνεργασίας	1
ΚΤΝΔΥΣΠ = κατανόηση των	1

5.4 Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.

5.4.1 Ενημέρωση και πηγή ενημέρωσης.

Οι νηπιαγωγοί με εμπειρία αξιολογούν από μικρή έως ανύπαρκτη την ενημέρωσή τους σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, η οποία ενημέρωσή τους είναι από προσωπική τους επιθυμία και από τη συμμετοχή τους σε κάποιες ημερίδες ή σεμινάρια που έχουν παρακολουθήσει. Οι μισές αναφέρουν ότι η σύμβουλος είναι υποστηρικτική στην επιμόρφωσή τους. Πολλές ήταν αυτές που έχουν ενημέρωση και ανταλλαγή απόψεων με συναδέλφους, ενώ κάποιες αναφέρουν ότι οι όποιες γνώσεις τους προέρχονται από τις προπτυχιακές και μεταπτυχιακές τους σπουδές. Τέλος, μία νηπιαγωγός αναφέρει το διαδίκτυο το οποίο όμως δεν το θεωρεί και την πιο αξιόπιστη πηγή ενημέρωσης.

Οι νηπιαγωγοί του δείγματος μας που δεν έχουν εμπειρία, θεωρούν ότι η ενημέρωσή τους σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης είναι από μικρή έως και ανύπαρκτη. Η πηγή πληροφόρησής τους είναι ημερίδες και σεμινάρια και αυτό με προσωπική τους πρωτοβουλία. Δύο νηπιαγωγοί αναφέρουν τις προπτυχιακές και μεταπτυχιακές τους γνώσεις. Τέλος, μία νηπιαγωγός αναφέρει και την ενημέρωσή από εθελοντικά προγράμματα.

5.4.2 Αναγκαιότητα επιμόρφωσης σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Σε αυτή τη θεματική ενότητα αποτυπώνονται οι απόψεις των νηπιαγωγών ως προς την αναγκαιότητα της επιμόρφωσης για τα διαπολιτισμικά ζητήματα. Όλες οι νηπιαγωγοί του δείγματος απάντησαν πως θεωρούν απαραίτητη την επιμόρφωση. Επισημαίνουν πως αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη διαχείριση της τάξης και η επιμόρφωση με τη συμμετοχή διαφορετικών φορέων θα διευκολύνει τη μαθησιακή διαδικασία. Οι νηπιαγωγοί ζητούν καθολικά την επιμόρφωση σε διαπολιτισμικά εκπαιδευτικά ζητήματα. Μία νηπιαγωγός τη θεωρεί απαραίτητη ιδιαίτερα στα αστικά κέντρα που η έλευση νεομεταναστών και προσφύγων είναι μεγάλη.

5.4.3 Διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/ τριών στο σχολείο μέσω της επιμόρφωσης πάνω σε προσεγγίσεις διδασκαλίας

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νηπιαγωγοί του δείγματος που έχουν εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων, όπως προαναφέρθηκε είναι πολλά επομένως όλες ζητούν επιμόρφωση πάνω σε προσεγγίσεις διδασκαλίας γιατί θεωρούν πως αν επιμορφωθούν σωστά η διδακτική αλλά και η μαθησιακή διαδικασία σαφώς και θα είναι πιο εύκολη και θα έχει άμεσο αντίκτυπο στα παιδιά, «σίγουρα η επιμόρφωση πάνω σε προσεγγίσεις διδασκαλίας θα διευκόλυνε μαθησιακή διδασκαλία των προσφύγων και μεταναστών μαθητών γιατί πολλές φορές εμείς οι εκπαιδευτικοί δυσκολευόμαστε στον τρόπο να διαχειριστούμε αυτά τα παιδιά. Μας λείπουν οι πρακτικές». Μία νηπιαγωγός θεωρεί ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν όλες οι παράμετροι , «αρκεί να λαμβάνει υπόψη της τη σύγχρονη πραγματικότητα της ελληνικής τάξης δηλαδή τον αριθμό παιδιών, την αντιστοιχία μαθητών εκπαιδευτικού, την κινητικότητα των προσφύγων. Δηλαδή δεν μπορεί να έχω στη τάξη μου 19 παιδιά και να μου στέλνει κάποιος και πέντε προσφυγάκια. Έχουμε «χορτάσει» από επιμορφώσεις και διδακτικές που για πρακτικούς λόγους δεν μπορούν να εφαρμοστούν στην πολύπαθη ελληνική τάξη νηπιαγωγείου!!! ». Ενώ μία άλλη τονίζει ότι θα λυθούν πολλά από τα προβλήματα που τώρα τις οδηγούν σε αδιέξοδα. « εννοείται ότι χρειάζεται να γίνει και αυτό γιατί απλούστατα οι καινούργιες τεχνικές είναι εκείνες οι οποίες τέλος πάντων θα βοηθήσουν να λυθούν πολύ πιο γρήγορα προβλήματα τα οποία φαίνονται απροσπέλαστα».

Οι ίδιες απόψεις διατυπώνονται και στο δείγμα των νηπιαγωγών που δεν έχουν εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων, οι οποίες μόνο θετικά βλέπουν επιμόρφωση πάνω σε προσεγγίσεις διδασκαλίας « Εννοείται ότι βοηθάει, αν εμείς έχουμε επιμόρφωση με πρακτική υπόσταση όλο αυτό αντανακλάται στα παιδιά είτε αυτά είναι των γηγενών ,είτε των προσφύγων». Υπάρχει και μία ενδιαφέρουσα πρόταση σε αυτή την ομάδα των νηπιαγωγών η οποία χαρακτηριστικά αναφέρει πως θα έπρεπε να υπάρχει και μία ενημέρωση για τις προσεγγίσεις διδασκαλίας της χώρας προέλευσης του μαθητή « εάν γνωρίζαμε τις βασικές προσεγγίσεις διδασκαλίας, των χωρών από τις οποίες προέρχονται τα προσφυγόπουλα, τότε εκείνα θα ένιωθαν πιο οικεία και αυτομάτως ο χρόνος προσαρμογής τους θα μειωνόταν σημαντικά. ».

5.4.4 Προτάσεις των εκπαιδευτικών για επιμόρφωση

Οι νηπιαγωγοί ολόκληρου του δείγματος είτε έχουν είτε δεν έχουν εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων, προτείνουν την πρακτική επιμόρφωση τους, η θεωρητική κατάρτιση θεωρούν ότι ήδη υφίσταται αλλά το μεγάλο πρόβλημα τους είναι η σύνδεση της θεωρία με την πράξη, θεωρούν ότι είτε πρέπει να γίνεται μέσα σε διαπολιτισμικές τάξεις ή να υπάρχουν απτά παραδείγματα που θα βοηθήσουν στην επίλυση του όποιου ζητήματος προκύψει. Χαρακτηριστικά μία νηπιαγωγός με εμπειρία αναφέρει: « Προσαρμοσμένη στην σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα.μην ξεχάσεις να το έχεις τονισμένο αυτό εντάξει; Τα προβλήματα είναι τόσα πολλά έτσι και αλλιώς στην εκπαίδευση που οι θεωρίες δεν μας προσφέρουν τίποτα απολύτως λύσεις σε πρακτικά ζητήματα ζητάμε». Ίδιες περίπου αναφορές υπάρχουν και στις νηπιαγωγούς της Πτολεμαΐδας « εγώ θα ήθελα να έχουμε επιμόρφωση που να έχει πρακτική υπόσταση να μας προτείνουν πρακτική εφαρμογή και λύσεις στα προβλήματα». Επίσης, προτείνουν τη δια ζώσης επιμόρφωση καθώς επίσης αυτή να γίνεται από ακαδημαϊκούς που είναι πλήρως καταρτισμένοι. Τέλος ζητούν την παρουσία ψυχολόγων και κοινωνιολόγων.

Πίνακας 4. Κωδικοί και κατηγορίες του τέταρτου θεματικού άξονα «Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών»

<u>Κατηγορίες</u>	Κωδικοί/ Εννοιολογικοί προσδιορισμοί	Σύνολο αναφορών
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΜΚΡΒΘΜ = σε μικρό βαθμό	1
	ΠΡΣΠΕΝΜ = από προσωπική ενημέρωση	2
	ΗΜΡΔΣΜΝ = ημερίδες και σεμινάρια	6
	ΕΝΜΡΣΥΝ = ενημέρωση από συναδέλφους	1
	ΕΝΜΡΣΔΚΤ = ενημέρωση από το διαδίκτυο	1
	ΓΝΣΠΝΠ = γνώσεις από το πανεπιστήμιο	1
	ΓΝΣΜΤΠΤ = γνώσεις από το μεταπτυχιακό	1
	ΙΚΠΒΘΜ = ικανοποιητικό βαθμό	1

**Επιμόρφωση σχετικά με
ζητήματα διαπολιτισμικής
εκπαίδευσης**

ΚΘΛΕΝΜΡ= καθόλου ενημερωμένη	3
ΕΝΜΡΣΥΜΒ = ενημέρωση από τη σύμβουλο	3
ΠΛΡΕΘΛΠΡ = πληροφορίες μέσω εθελοντικών προγραμμάτων	1
ΑΠΡΤΕΠΜ= απαραίτητη η επιμόρφωση	9
ΔΥΣΔΧΤΞ= ύπαρξη δυσκολιών διαχείρισης της τάξης	1
ΠΛΠΛΔΥΣ = ύπαρξη πολλαπλών δυσκολιών	1
ΑΠΡΔΠΛΔΡ = απαραίτητες οι διαπολιτισμικές δράσεις	1
ΣΥΝΠΛΑΝΓΝ = συνδυασμός παλαιών και νέων γνώσεων	1
ΒΘΤΚΕΠΜ = βοηθητική η επιμόρφωση	1
ΑΠΡΑΣΤΚΝ = απαραίτητη στα αστικά κέντρα	1
ΔΡΚΕΠΜ = διαρκής επιμόρφωση	4
ΑΠΔΚΜΘΔΚ = απαραίτητη για τη διευκόλυνση της μαθησιακής διαδικασίας	2
ΔΠΔΡΣΧΠΛ = διαπολιτισμικές δράσεις στο σχολικό πλαίσιο	2
ΔΡΑΛΓΝΜΘ = δράσεις αλληλεπίδρασης γονέων και μαθητών	1
ΑΠΚΤΕΦΔ = απόκτηση εφοδίων	1
ΒΘΘΜΔΧΡ = βοήθεια σε θέματα διαχείρισης	1
ΚΝΕΝΤΜΤΝ= κοινωνική ένταξη μεταναστών	1
ΛΣΖΤΜΘΔ = λύσεις σε ζητήματα μεθοδολογίας	3
ΚΛΣΠΡΚΤ = καλές πρακτικές	2
ΒΘΠΡΣΓΝ = βοηθητική για τους πρόσφυγες αλλά και για τους	2

**Προσεγγίσεις διδασκαλίας
που διευκολύνουν τη
διδασκτική / μαθησιακή
διαδικασία των προσφύγων
και μεταναστών μαθητών/
τριών στο σχολείο**

Τρόποι επιμόρφωσης

γηγενείς μαθητές	
ΕΠΠΡΠΡΦ = επιμόρφωση με πρακτικό προφίλ	2
ΚΝΠΡΔΔΣΚ = καινούριες προσεγγίσεις στη διδασκαλία	3
ΝΜΘΔΛΣΠΡ = νέες μέθοδοι επίλυσης προβλημάτων	2
ΔΚΔΔΚΔΚ = διευκόλυνση διδασκτικής διαδικασίας	3
ΣΜΚΘΣΧΠΡ = σύμφωνη με την καθημερινή σχολική πραγματικότητα	2
ΔΚΜΘΣΔΚ = διευκόλυνση μαθησιακής διαδικασίας	1
ΜΚΡΠΡΓΡ = μακροπρόθεσμα προγράμματα	1
ΕΦΡΚΛΠΡ = εφαρμογή καλών πρακτικών	2
ΕΠΠΡΚΤΖΤ= επίλυση πρακτικών ζητημάτων	1
ΚΘΛΘΡΤ= καθόλου θεωρητική	7
ΜΣΔΠΛΤΞ = μέσα σε διαπολιτισμική τάξη	1
ΕΚΠΔΦΟΡ = εκπαιδευτικοί φορείς	2
ΚΝΝΛΓ = κοινωνιολόγοι	1
ΨΧΛΓ = ψυχολόγοι	1
ΒΜΤΣΜΝ = βιωματικά σεμινάρια	1
ΑΝΤΑΠΨΣΝ = ανταλλαγή απόψεων συναδέλφων	1
ΒΜΤΠΡΔΣΚ = βιωματικές προσεγγίσεις της διδασκαλίας	2
ΣΜΝΡΜΡΦ = σεμιναριακή μορφή	1
ΠΤΣΛΣΠΡΒ = προτάσεις λύσεων προβλημάτων	1
ΕΠΜΠΛΤΠΡ = επιμόρφωση για τους πολιτισμούς των προσφύγων	1
ΤΚΤΕΠΜ = τακτική επιμόρφωση	1

ΕΡΣΜΡΨΧ = ερμηνεία
συμπεριφορών από ψυχολόγους 1

Κατηγορίες	Κωδικοί/ Εννοιολογικοί προσδιορισμοί	Σύνολο αναφορών	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΜΚΡΒΘΜ = σε μικρό βαθμό	5	
	ΠΡΣΠΕΝΜ = από προσωπική ενημέρωση	5	
	ΗΜΡΔΣΜΝ = ημερίδες και σεμινάρια	3	
	ΕΝΜΡΣΥΝ = ενημέρωση από συναδέλφους	2	
	ΕΝΜΡΣΔΚΤ = ενημέρωση από το διαδίκτυο	1	
	ΓΝΣΠΝΠ = γνώσεις από το πανεπιστήμιο	2	
	ΓΝΣΜΤΠΤ = γνώσεις από το μεταπτυχιακό	2	
	ΙΚΠΒΘΜ = ικανοποιητικό βαθμό	1	
	ΚΘΛΕΝΜΡ= καθόλου ενημερωμένη	3	
	ΕΝΜΡΣΥΜΒ = ενημέρωση από τη σύμβουλο	4	
	ΠΛΡΕΘΛΠΡ = πληροφορίες μέσω εθελοντικών προγραμμάτων	1	
	Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΤΕΠΜ= απαραίτητη η επιμόρφωση	11
		ΕΠΠΘΝΠΡ = επίλυση πιθανών προβλημάτων	1
		ΔΥΣΔΧΤΞ= ύπαρξη δυσκολιών διαχείρισης της τάξης	1
ΑΠΡΔΠΛΔΡ = απαραίτητες οι διαπολιτισμικές δράσεις		2	
ΒΜΤΣΜΝ = βιωματικά σεμινάρια		1	
ΑΠΡΑΣΤΚΝ = απαραίτητη στα αστικά κέντρα	1		

**Προσεγγίσεις διδασκαλίας
για τη διευκόλυνση της
διδασκτικής / μαθησιακής
διαδικασίας των προσφύγων
και μεταναστών μαθητών/
τριών στο σχολείο**

ΣΤΧΜΕΠΜ= στοχευμένη επιμόρφωση	2
ΘΡΤΚΤΡΤ= θεωρητική κατάρτιση	1
ΑΠΔΚΜΘΔΚ = απαραίτητη για τη διευκόλυνση της μαθησιακής διαδικασίας	1
ΣΥΜΔΦΦΡ = επιμόρφωση με τη συμμετοχή διαφορετικών φορέων	2
ΣΥΣΤΜΚΤΡ = συστηματική κατάρτιση	1
ΒΘΘΜΔΧΡ = βοήθεια σε θέματα διαχείρισης	1
ΕΠΜΨΧΔΣ = επιμόρφωση με ψυχοκοινωνικές διαστάσεις	1
ΒΘΚΝΕΝ = βοήθεια στην κοινωνική ένταξη	1
ΕΚΠΡΔΠΡΜ = εκμάθηση προσεγγίσεων διδασκαλίας χώρας προέλευσης μεταναστών/προσφύγων	1
ΕΓΚΑΝΤΚΤ = έγκαιρη αντιμετώπιση καταστάσεων	1
ΒΘΠΡΣΓΝ = βοηθητική για τους πρόσφυγες αλλά και για τους γηγενείς μαθητές	3
ΠΛΠΛΕΞΛ= πολύπλευρη εξέλιξη	1
ΠΡΤΑΝΠΡ = προετοιμασία στην αντιμετώπιση προβλημάτων	3
ΕΠΠΡΠΡΦ = επιμόρφωση με πρακτικό προφίλ	2
ΚΝΤΧΛΠΡ = καινούριες τεχνικές λύσης προβλημάτων	1
ΔΚΔΔΚΔΚ = διευκόλυνση διδασκτικής διαδικασίας	2
ΕΛΨΚΛΠΡΚ = ύπαρξη έλλειψης καλών πρακτικών	2
ΔΚΛΔΚΔΚ= διευκόλυνση διδασκτικής διαδικασίας	2
ΔΚΜΘΣΔΚ = διευκόλυνση μαθησιακής διαδικασίας	2

Τρόποι επιμόρφωσης

ΜΣΧΡΠΡΣ = μείωση του χρόνου προσαρμογής	1
ΚΝΡΠΡΣΔΣ = καινούριες προσεγγίσεις στη διδασκαλία	1
ΠΡΚΤΕΦΡ = πρακτική εφαρμογή	7
ΕΠΜΔΖΣ = επιμόρφωση δια ζώσης	2
ΣΤΧΜΕΠΜ= στοχευμένη επιμόρφωση	1
ΒΜΤΣΜΝ = βιωματικά σεμινάρια	2
ΕΠΜΘΔΔΣΚ = επιμόρφωση σε μεθόδους διδασκαλίας	1
ΣΥΝΘΡΠΡ = σύνδεση της θεωρίας και της πράξης	1
ΑΞΠΣΔΚΥΛ = αξιοποίηση του διδακτικού υλικού	1
ΒΜΤΠΡΔΣΚ = βιωματικές προσεγγίσεις της διδασκαλίας	2
ΠΤΣΛΣΠΡΒ = προτάσεις λύσεων προβλημάτων	2
ΕΠΜΠΝΠΣΤ = επιμόρφωση από πανεπιστημιακούς	2
ΠΡΚΤΕΞΣΚ = πρακτική εξάσκηση	2
ΠΡΣΨΧΛ = παρουσία ψυχολόγων	2
ΠΡΤΤΡΔΣ = προτεινόμενοι τρόποι διδασκαλίας	2
ΥΛΠΡΜΡΥΠ = υλικό για τις πρώτες ημέρες υποδοχής	1
ΧΡΠΛΕΠΥΛ = χρήση πλούσιου επιμορφωτικού υλικού	1
ΥΠΧΟΛΑΝ = υποχρεωτική για όλες ανεξαιρέτως	2
ΕΠΥΠΠΔ = επιμόρφωση από το Υπουργείο Παιδείας	2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Συζήτηση

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να καταγραφούν οι απόψεις και οι εμπειρίες των εκπαιδευτικών του νηπιαγωγείου σχετικά με θέματα διαχείρισης των πολυπολιτισμικών τάξεων. Οι συνεντεύξεις των νηπιαγωγών που έγιναν μέσω των ερευνητικών ερευνητικών ερωτημάτων που τέθηκαν, κινήθηκαν γύρω από τέσσερις θεματικούς άξονες.

Στον πρώτο θεματικό άξονα νοηματοδοτούνται από τις νηπιαγωγούς οι όροι του νεομετανάστη και του πρόσφυγα, η θέση τους στο νηπιαγωγείο αλλά και η προγενέστερη εμπειρία τους όσον αφορά τους μαθητές από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια, στο δεύτερο θεματικό άξονα έγινε συζήτηση για τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετώπισαν ή που θεωρούσαν ότι θα αντιμετώπισουν οι νηπιαγωγοί ως προς την ένταξη των νεομεταναστών / προσφύγων μαθητών στην τάξη, τις αιτίες των προβλημάτων αλλά και τα προβλήματα που αντιμετώπισαν ή που θεωρούσαν ότι θα αντιμετώπισουν στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης, τέλος, αναφέρθηκαν στο ποια είναι τα εμπόδια στην ενσωμάτωσή τους. Στον τρίτο θεματικό άξονα, κλήθηκαν να εκφράσουν τις απόψεις τους για τις σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών αλλά και τις δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενισχυθούν οι μεταξύ τους σχέσεις, όπως επίσης και για το ποια είναι τα οφέλη της συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων και το αντίθετο δηλαδή οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων για τα παιδιά των γηγενών. Τέλος, στον τέταρτο θεματικό άξονα εξετάστηκαν τα ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, από που προέρχεται η ενημέρωσή τους η αναγκαιότητα επιμόρφωσης και οι προτάσεις τους για τους τρόπους με τους οποίους θα ήθελαν να επιμορφωθούν.

6.1 Συμπεράσματα ως προς τις Απόψεις των Νηπιαγωγών

Μέσα από τις απαντήσεις των νηπιαγωγών καταδείχθηκε ότι μπορούν να διαχωρίσουν τους όρους πρόσφυγας και νεομετανάστης καθώς σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 καθώς και το καταστατικό της Ύπατης αρμοστείας του ΟΗΕ δίνεται ο ορισμός του πρόσφυγα ως εξής, πρόσφυγας είναι το άτομο που εξαιτίας του φόβου διώξεων διαμαχών και γενικευμένης βίας ή άλλων καταστάσεων που έχουν διαταράξει σοβαρά την έννομη τάξη βρίσκεται εκτός της χώρας καταγωγής του και δικαιούται διεθνούς προστασίας. Αντίστοιχα για τον ορισμό του μετανάστη δεν υφίσταται κάποιος επίσημος νομικός ορισμός, όμως η πλειοψηφία των ειδικών συγκλίνουν στην άποψη ότι μετανάστης ορίζεται το άτομο που αλλάζει τον τόπο της συνήθους

κατοικίας του ανεξάρτητα από το λόγο της μετανάστευσης του. Μέσα από τις απαντήσεις που δίνονται γίνεται αντιληπτό πως οι νηπιαγωγοί του δείγματος της παρούσας έρευνας μπορούν να νοηματοδοτήσουν τους όρους νεομετανάστης και πρόσφυγας καθώς από τη μία θεωρούν ότι ο νεομετανάστης φεύγει από τη χώρα του εκούσια, ενώ ο πρόσφυγας ακούσια, προκειμένου να αναζητήσουν καλύτερες συνθήκες ζωής ενώ σε κάποια σημεία συγγέουν τους δύο όρους και απαντούν πως ο διαχωρισμός δεν είναι σαφής καθώς ανεξάρτητα από τα κίνητρα για την μετακίνηση και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έγινε και οι δύο πληθυσμοί καταλήγουν να ζουν σε ένα ξένο περιβάλλον στο οποίο διεκδικούν και πρέπει να έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους πολίτες της χώρας που έχουν καταλήξει να διαβιούν.

Αφενός το δικαίωμα στην εκπαίδευση όλων των παιδιών είναι κατοχυρωμένο (άρθρο 28 της Διεθνούς σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού, ΟΗΕ ,1989)αφετέρου οι νηπιαγωγοί θεωρούν ότι είναι ανθρώπινο δικαίωμα και η θέση τους είναι ισότιμη με εκείνη των γηγενών μαθητών , στον αντίποδα αυτών όμως υπάρχουν και εκείνοι που θεωρούν ότι η θέση τους είναι δευτερεύουσα, αυτή η πεποίθηση υπάρχει τουλάχιστον από την δεκαετία του '90, αλλά περισσότερο σήμερα γιατί θεωρούν ότι οι μετανάστες/πρόσφυγες είναι μια απειλή , υπάρχει οικονομική επιβάρυνση του κράτους αλλά και πολιτισμική αλλοίωση (Τσιρώνη, 2017) , βέβαια γίνεται αντιληπτό πως επιβάλλεται να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα για την εκπαίδευση τους όπως έγινε και στη Δυτική και Βόρεια Ευρώπη καθώς η κατάσταση που επικρατεί στις χώρες αυτών των ανθρώπων δεν φαίνεται να μπορεί να μεταβληθεί τουλάχιστον άμεσα, επομένως τα παιδιά με καταγωγή κυρίως από χώρες της Μέσης Ανατολής σίγουρα θα εξελιχθούν σε μετανάστες (Koehler & Scheinder, 2019).

Στην Ελλάδα που ζει ένας μεγάλος αριθμός προσφύγων και μεταναστών και κατά συνέπεια τα παιδιά τους λαμβάνουν την ελληνική παιδεία, οι νηπιαγωγοί έρχονται και αυτές με τη σειρά τους αντιμέτωπες καθημερινά με νέες προκλήσεις που αφορούν δυσκολίες στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων , προβλήματα ως προς την ένταξη των μικρών μαθητών, αλλά και ως προς την ενσωμάτωση. Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως ναι μεν μέσα από το παιχνίδι, τις ομαδικές δραστηριότητες και τη βιωματική μάθηση μπορεί να επιτευχθεί ομαλά η ένταξη των παιδιών καθώς μέσω της παρατήρησης και της εμπειρίας ο μαθητής τελικά οδηγείται στη γνώση (Σφυρόερα, 2002), αλλά υπάρχει το πρόβλημα που αφορά στη γλώσσα, καθώς δυσχεραίνει την

επικοινωνία και δρα σαν ανασταλτικός παράγοντας που καθυστερεί την ένταξη τους. Οι μικροί μετανάστες/ πρόσφυγες μαθητές διακόπτουν ξαφνικά τη διδασκαλία της μητρικής τους γλώσσας και με αυτό τον τρόπο παρεμποδίζεται η εκμάθηση της δεύτερης γλώσσας , καθώς μία σημαντική στρατηγική που εφαρμόζεται από τον μαθητή προκειμένου να μάθει μία δεύτερη γλώσσα είναι η μεταφορά ,δηλαδή ο μαθητής κάνει χρήση της παλαιάς γνώσης ή μίας ήδη κατακτημένης δεξιότητας για να αντιμετωπίσει το εκάστοτε πρόβλημα (Λάγιος κ.ά, 2007.)

Σημαντικός παράγοντας δημιουργίας αρνητικού κλίματος και εμπόδιο της ενσωμάτωσης τους στη σχολική πραγματικότητα είναι και γενικότερη στάση των γηγενών γονέων αλλά και της ευρύτερης της τοπικής κοινωνίας, καθώς ο γηγενής πληθυσμός δεν είναι έτοιμος να δεχτεί τους μετανάστες / πρόσφυγες με αποτέλεσμα να δημιουργούνται προβλήματα στη σχολική κοινότητα που έχουν άμεσο αντίκτυπο στη σχολική καθημερινότητα . Το σχολείο οφείλει να γίνει ο συνδετικός κρίκος ανάμεσα στο σχολείο και στην κοινωνία και μέσα σε συνθήκες σεβασμού και αμοιβαίας βοήθειας, να ενθαρρύνει τη εμπλοκή και την αλληλεπίδραση όλων όσων συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία μέσα στους εμπλεκόμενους συγκαταλέγεται και η τοπική κοινωνία, προκειμένου να καλλιεργηθούν αξίες που στόχος τους είναι ακαδημαϊκή, πνευματική, κοινωνική, συναισθηματική, ηθική και πολιτισμική ευημερία των όλων των μαθητών (Μπακιρτζής, 2018).

Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια χαρακτηρίζονται όπως βλέπουμε στα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας καλές ιδιαίτερα μετά από την παρέμβαση των νηπιαγωγών. Τα παιδιά συνειδητοποιούν τον φυλετικό διαχωρισμό σταδιακά καθώς στην ηλικία των τριών χρόνων εκδηλώνουν θετική στάση προς τα παιδιά της δικής τους εθνικής ομάδας και αρνητική στάση προς τις διαφορετικές εθνικές (About, 1996, About, 2003). Γίνεται λοιπόν αντιληπτό ότι τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις που υπάρχουν εκατέρωθεν και δεν βοηθούν στην ομαλή ένταξη των μαθητών και δυσκολεύουν τους εκπαιδευτικούς καθώς οι σχέσεις των μαθητών γίνονται προβληματικές, είναι προϊόν της επιρροής του οικογενειακού περιβάλλοντος. Τα παιδιά έως ότου φτάσουν στη νηπιακή ηλικία ο φορέας κοινωνικοποίησης που έχουν έρθει σε επαφή είναι μόνο η οικογένεια . Το θετικό όμως είναι πως σε αυτές τις ηλικίες η προκατάληψη προς το «ξένο» εμφανίζεται ασθενέστερη και η εθνικότητα αντιμετωπίζεται ως μέγεθος που μπορεί να αλλάξει όπως και το φύλο. (Milner,

1990). Γίνεται λοιπόν αντιληπτό πως οι νηπιαγωγοί συμφωνούν πως μέσα από την εκπαίδευση μπορεί να υπάρξει άρση του κοινωνικού αποκλεισμού και να διαμορφωθεί η προσωπικότητα των παιδιών η οποία διαπλάθεται εύκολα σε αυτή την ηλικία απαλλαγμένη από στερεότυπα και προκαταλήψεις και ανοιχτή στην κατανόηση, στην αποδοχή της διαφορετικότητας και της διαφορετικής πολιτισμικής προέλευσης (Παπουτσή, 2012).

Αξιοσημείωτο επίσης, είναι το γεγονός ότι όλες οι νηπιαγωγοί θεωρούν πως δεν είναι επαρκώς ενημερωμένες και επιθυμούν την επιμόρφωση για να λάβουν επιπλέον εφόδια στη φαρέτρα τους και να αντιμετωπίσουν τις όποιες δυσκολίες, εξάλλου η διαπολιτισμική επάρκεια των εκπαιδευτικών είναι απαραίτητη προκειμένου να επιτευχθεί η ένταξη των νεομεταναστών / προσφύγων μαθητών στο σχολείο αλλά και στην ευρύτερη κοινωνία (Γεωργογιάννη 2006) . Επισημαίνουν όμως , πως δεν επιθυμούν θεωρητικές διαλέξεις αλλά αυτό που χρειάζονται είναι πρακτικές λύσεις στα προβλήματα, πρακτική άσκηση στη διδασκαλία μιας πολυπολιτισμικής τάξης , εξάλλου η κατάκτηση της γνώσης μπορεί να επιτευχθεί όταν το άτομο εξασκεί την κριτική του ικανότητα μέσα από τη διερεύνηση των πραγματικών αιτιών είτε αφορούν φυσικά είτε κοινωνικά φαινόμενα και με αυτό τον τρόπο καταφέρνουν να επαναπροσδιορίσουν την ιστορική και κοινωνική τους ταυτότητα (Γιώτη, 2018).

Συμπερασματικά , γίνεται αντιληπτό ότι οι νηπιαγωγοί της Χίου μέσα από την εμπειρία τους , αντιμετωπίζουν πια τις καταστάσεις πιο ρεαλιστικά και με μεγαλύτερο δυναμισμό. Οι νηπιαγωγοί από την άλλη της Πτολεμαΐδας θεωρούν πως θεωρητικά και έχοντας την κατάλληλη επιμόρφωση θα μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στο δύσκολο έργο της ένταξης και της ενσωμάτωσης των μεταναστών και των προσφύγων. Δεν μπορούμε να παραλείψουμε την προσφορά των εκπαιδευτικών τα τελευταία χρόνια απέναντι στην προσφυγική κρίση. Η ελληνική κοινωνία και το ελληνικό σχολείο υπήρξε αλληλέγγυο στους μετανάστες / πρόσφυγες μαθητές που φοιτούν στα σχολεία και στις οικογένειές τους. Μέσα σε ένα τόσο ιδιαίτερο σχολικό περιβάλλον, οι νηπιαγωγοί από τη σκοπιά τους οφείλουν να προσφέρουν μια ποιοτικού τύπου εκπαίδευση, και να δείχνουν σεβασμό στο κοινωνικό και πολιτισμικό υπόβαθρο κάθε νηπίου ξεχωριστά ώστε να εξομαλύνονται οι όποιες ανισότητες υπάρχουν και να μπορέσουν οι μαθητές αυτοί να έχουν ομαλή ένταξη στην ελληνική κοινωνία (Banks, 2008).

6.2 Περιορισμοί της Έρευνας

Όπως σε κάθε έρευνα έτσι και στη συγκεκριμένη προκύπτουν κάποιοι περιορισμοί που εντοπίζονται τόσο στη διεξαγωγή όσο και στη συγγραφή της. Τα δεδομένα προήλθαν από νηπιαγωγούς που έχουν και που δεν έχουν εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων ο αριθμός των εκπαιδευτικών ήταν επαρκής αλλά όχι αντιπροσωπευτικός του πληθυσμού. Θα μπορούσαν να γίνουν περισσότερες συνεντεύξεις από νηπιαγωγούς της ευρύτερης επαρχίας της Εορδαίας που οι νηπιαγωγοί δεν έχουν έρθει σε επαφή με νεομετανάστες και πρόσφυγες και από νηπιαγωγούς από την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου που έχει δεχτεί τον συγκεκριμένο πληθυσμό και οι νηπιαγωγοί έχουν μαθητές από διαφορετικά μεταναστευτικά πλαίσια στις τάξεις τους. Όσον αφορά τις νηπιαγωγούς που ήρθα σε επαφή κάποιες ενώ αρχικά συμφώνησαν να συμμετέχουν στην έρευνα, στην συνέχεια άλλαξαν γνώμη καθώς το πρόγραμμα και οι υποχρεώσεις τους εξαιτίας της τηλεκαίδευσης δεν τους επέτρεπαν να διαθέσουν επιπλέον χρόνο για τη συγκεκριμένη έρευνα.

Η πραγματοποίηση των ημιδομημένων συνεντεύξεων απαιτούσαν χρόνο για να ολοκληρωθούν και ο χρόνος που διέθεταν ήταν περιορισμένος, με αποτέλεσμα να δίνονται σε κάποιες περιπτώσεις σύντομες απαντήσεις. Επίσης, όλες οι συνεντεύξεις έγιναν απομακρυσμένα μέσω πλατφόρμας τηλεδιάσκεψης και δεν υπήρχε η δια ζώσης επαφή. Τέλος, όλες οι νηπιαγωγοί εξέφρασαν την υποκειμενική τους άποψη και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι απαντήσεις τους να μην είναι απαλλαγμένες από οποιουδήποτε είδους μεροληψίες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- About, F. (1996). «Parental and Peer Influences on Children's Racial Attitudes». *International Journal of Intercultural Relations*, 20, 371-383
- About, F. (2003). «The Formation of In-Group Favoritism and Out Group Prejudice in Young Children: Are The Distinct Attitudes?». *Developmental Psychology*, 39,48-60.
- Banks, J. A. (2002). *An introduction to multicultural education*. Boston, MA: Allyn&Bacon.
- Banks, J. (2004). *Εισαγωγή στην πολυπολιτισμική εκπαίδευση* (Μτφ.Ν. Σταματάκης). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Banks, J. (2007). *Multicultural Education: Characteristics and Goals*. In J. Banks & C. Banks, *Multicultural Education: Issues and Perspectives*. Hoboken, N.J.: Wiley, p.20.
- Banks, J. A. (2008). Diversity, group identity, and citizenship education in a global age. *Educational Researcher*, 37(3), 129-139.
- Brandt, G. (1986). *The Realization of Anti-racist Teaching*. London: The PalmerPress.
- Caena ,F. (2011). Education and Training 2020 Thematic Working Group. Professional Development of Teachers. Literature review Quality in Teachers' continuing professional development. Ανακτήθηκε από http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/doc/teacher-development_en.pdf
- Coelho, E. (2007). *Διδασκαλία και μάθηση στα πολυπολιτισμικά σχολεία* (Ε. Τρέσσου, & Σ. Μητακίδου, Επιμ.). Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Fennes, H., & Hargood, K. (1997). *Intercultural learning in the classroom: Crossing Borders*. London and Washington: Cassell.
- Gadusova, Z. & Mala, E. (2009, May). Is Mentor training a must? Announcement in TEPE 3rd Annual Conference Teacher Education policy in Europe: Quality in Teacher Education Umea University Sweden Ανακτήθηκε από https://tepe.files.wordpress.com/2010/02/tepe_conference_proceedings09.pdf
- Guskey, T.R. (2002). Professional development and teacher change. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 8 (3/4), 381-391.
- Hubert, J. (2011). Διαπολιτισμικές δεξιότητες για όλους. Προετοιμασία για τη ζωή μέσα σ' έναν ετερογενή κόσμο. Σειρά Pestalozzi2. (Επιμ. JozefHuber). Στρασβούργο: Συμβούλιο της Ευρώπης. Ανακτήθηκε από: <https://book.coe.int/img/cms/Pestalozzi%20No%202%20grec.pdf>
- Khan, R. (2008, August). Developing Professionally. *The Dhaka University Journal of Linguistics*, 1 (2), 169-180.
- Laghari, I. U. (2009). *Pakistani immigrants in Greece: from changing pattern of migration to Diaspora politics and transnationalism*. London , London School of Economics.

Mantzoukas, S. (2004). Issues of representation within qualitative inquiry. *Qual Health Res*, 14, 994–1007.

Markou, G. (2004). The Present State of Intercultural Education in Greece. In N. Terzis (Ed.), *Intercultural Education in the Balkan Countries* (p. 99-100), Thessaloniki: Kyriakidis.

Michalak , J. (2009, May). Supporting Culture for Quality Improvement in Teacher Education: Towards a Research Partnership. Announcement in TEPE 3rd Annual Conference Teacher Education policy in Europe: Quality in Teacher Education Umea University Sweden
Ανακτήθηκε από: https://tepe.files.wordpress.com/2010/02/tepe_conference_proceedings09.pdf

Milner, D. (1990). *Children and Race*. Harmondsworth: Penguin Books.

Monsutti, A. (2007). Migration as a Rite of Passage: Young Afghans Building Masculinity and Adulthood in Iran. *IranianStudies*, 40.

Modood, T. (1997). *Introduction: The politics of multiculturalism in the new Europe*. In: T. Modood, T & P. Werbner (Eds). *The Politics of Multiculturalism in the New Europe. Racism, Identity and Community*. London: Zed Books Ltd.

Neuner, G. (2012). Για τη δημιουργία ενός πλαισίου διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Στο Διαπολιτισμικές δεξιότητες για όλους. Προετοιμασία για τη ζωή μέσα σε έναν ετερογενή κόσμο. Σειρά Pestalozzi 2. (Μτφρ. Βίβιαν Χιονά και Βασίλης Καραβασίλης) Council of Europe.
Ανακτήθηκε από: <https://book.coe.int/img/cms/Pestalozzi%20No%20%20grec.pdf>

Pentini, A. (2005). *Διαπολιτισμικό εργαστήριο: Υποδοχή, Επικοινωνία και Αλληλεπίδραση σε Πολυπολιτισμικό Εκπαιδευτικό Περιβάλλον* (Χ. Γκόβαρης, Επιμ.). Αθήνα: Ατραπός.

Rolfe , G. (1994). Towards a new model of nursing research.. *J Adv Nurs* ,19, 969–975.

Scheerens, J. (2010). Teachers' Professional Development Europe in international comparison. A secondary analysis based on the TALIS. An analysis of teachers' professional development based on the OECD's Teaching and Learning International Survey. Ανακτήθηκε από [file:///C:/Users/User/Downloads/NC8010244ENC_002%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/NC8010244ENC_002%20(2).pdf)

Sleeter, C., & Bernal, D. (2004). *Critical pedagogy, critical race theory, and antiracist education*. In J. Banks & C. Banks, *Handbook of Research on Multicultural Education (2nd ed.)* (p. 249). San Francisco, CA: Jossey-Bass. J. Banks & C. Banks, *Handbook of Research on Multicultural Education*, p. 249.

Ulich, M. (1998). Taking a new look at cultural attitudes in multilingual settings: Stories and storying in teacher training. *International Journal of Educational Research*, 29(1), 26-27.

Villegas, M., & Lucas, T. (2002). *Educating culturally Responsive Teachers*. Albany: State University of New York Press.

Γεωργογιάννης, Π. (2007). *Διαπολιτισμική Κοινωνική Ψυχολογία και έρευνα: Βηματισμοί για μια αλλαγή στην εκπαίδευση*. Πάτρα: ΤΥΡΟCENTER.

Γιώτη, Λ.(2018). *Η Διαμόρφωση του Πεδίου της Εκπαίδευσης Ενηλίκων*. Αθήνα: Γρηγόρη.

Γκόβαρης, Χ., Νιώτη, Ν., & Σταμάτης, Π. (2003). Προκαταλήψεις και στερεότυπα στο πολυπολιτισμικό νηπιαγωγείο. Θέσεις για την αποδυνάμωσή τους από τη σκοπιά της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης. *Παιδαγωγικός Λόγος, 1*, 7-17.

Γκότοβος, Α. (2003). *Εκπαίδευση και Ετερότητα: Ζητήματα Διαπολιτισμικής Παιδαγωγικής*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Γρίβα, Ε.& Στάμου, Α., Γ. (2014). *Ερευνώντας τη διγλωσσία στο σχολικό περιβάλλον: Οπτικές εκπαιδευτικών, μαθητών και μεταναστών γονέων*. Θεσσαλονίκη: Δ. Κυριακίδη.

Δαμανάκης, Μ. (1989). Πολυπολιτισμική – Διαπολιτισμική αγωγή: Αφετηρία, στόχοι, προοπτικές. *Τα εκπαιδευτικά, 16*, 76.

Δαμανάκης, Μ. (2005). *Η εκπαίδευση των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών στην Ελλάδα: Διαπολιτισμική προσέγγιση*. Αθήνα: Gutenberg.

Δημητριάδη, Α. (2013). *Η μετανάστευση από το Αφγανιστάν προς τρίτες χώρες και την Ελλάδα*. Αθήνα: Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής(ΕΛΙΑΜΕΠ).

Δούβλη, Γ.(2004). Διδακτικές προσεγγίσεις σε πολυπολιτισμικές τάξεις. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, 9*, 9-10.

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2009/C 119/02). Συμπεράσματα του συμβουλίου της 12ης Μαΐου 2009 σχετικά με ένα στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης Ανακτήθηκε από: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52009XG0528\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52009XG0528(01))

Κανακίδου, Ε., & Παπαγιάννη, Β. (1997). *Διαπολιτισμική Αγωγή*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Κανακίδου, Ε., & Παπαγιάννη, Β. (2010). *Εισαγωγή στην παγκόσμια αναπτυξιακή εκπαίδευση: Η μεταδιαπολιτισμική παιδαγωγική πρόκληση*. Αθήνα: Πεδίο.

Κατσαρού, Ε. & Λιακοπούλου, Μ. (2014). *Θέματα διδασκαλίας και αγωγής στο πολυπολιτισμικό σχολείο*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Κεσίδου, Α. (2008). Διαπολιτισμική εκπαίδευση: μια εισαγωγή. Σε Ζ. Παπαναούμ (Επιμ.), *Διαπολιτισμική εκπαίδευση και αγωγή: Οδηγός επιμόρφωσης (24-30)*. Θεσσαλονίκη: Λιθογραφία.

Κουπαρούσου, Ε., & Νικολάου, Γ. (2003-2004). *Ο θεσμός της συμβουλευτικής και του προσανατολισμού ως συντελεστής της στάσης των εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη διαπολιτισμική εκπαίδευση*. Πτυχιακή εργασία, Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και

Τεχνολογικής Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα, Πρόγραμμα Ειδίκευσης στη Συμβουλευτική, Τμήμα Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού, Αθήνα, 41-42.

Κυριακίδης, Π. (1988). *Κοινωνιολογία*. Ιωάννινα: χ.ο.

Κυρίδης, Α. (2005). *Οι μεταλλάξεις της ετερότητας. Από την ταξική στην πολιτισμική ετερότητα: οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος*. Στο Α. Κυρίδης & Α. Ανδρέου (Επιμ.), *Όψεις της ετερότητας* (σ.σ. 134). Αθήνα: Gutenberg.

Λάγιος Β., Μανίκα Δ., Μπομπαρίδου Χ. (2007). Προβλήματα εκπαιδευτικών και μαθητών στο σύγχρονο σχολείο. Μια διαπολιτισμική προσέγγιση. Ανακτήθηκε από : http://ipeir.pde.sch.gr/educonf/1/08_%CE%94%CE%99%CE%91%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%99%CE%9A%CE%97_%CE%95%CE%9A%CE%A0%CE%91%CE%99%CE%94%CE%95%CE%A5%CE%A3%CE%97.pdf ανακτήθηκε 15/10/2021

Λιακοπούλου, Μ. (2014). *Η σχολική μονάδα ως εστία επαγγελματικής μάθησης των εκπαιδευτικών. Στο Υποστηρίζοντας την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Μαυρογιώργος, Γ. (1999). *Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και επιμορφωτική πολιτική στην Ελλάδα*. Στο Α. Κόκκος (επιμ.), *Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων Τόμος Β Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού*, (σ.σ. 93-135). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Μάρκου, Γ. (1997). *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών: Μια Εναλλακτική Πρόταση*. Αθήνα: Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής Πανεπιστημίου Αθηνών.

Μάρκου, Γ. (1998). *Η πολυπολιτισμικότητα της ελληνικής κοινωνίας: η διαδικασία διεθνοποίησης και η αναγκαιότητα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης* (σ.σ.30-31). Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης.

Μπακιρτζή Ι. (2018). *Παιδαγωγικές της Συμπερίληψης*. Πανεπιστήμιο Λευκωσίας.

Νικολάου, Γ. (2000). *Ενταξη και εκπαίδευση των αλλοδαπών μαθητών στο δημοτικό σχολείο. Από την «ομοιογένεια» στην πολυπολιτισμικότητα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Ξωχέλλης, Π. (2006). *Ο εκπαιδευτικός στον σύγχρονο κόσμο: Ο ρόλος και το επαγγελματικό του προφίλ σήμερα, η εκπαίδευση και η αποτίμηση του έργου του*. Αθήνα: Δάρδανος.

Ξωχέλλης, Π. (2010). *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική*. Αθήνα: Αδελφοί Κυριακίδη.

Παπαζώη Θ. (2016). *Ευρωπαϊκή πολιτική για την εκπαίδευση των μεταναστών και η πολιτική της Ελλάδας, οι απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας για την εκπαίδευση των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό Δημοτικό σχολείο*. Διπλωματική εργασία. Θεσσαλονίκη.

Παπαοικονόμου, Α. (2015). Η επαγγελματική εξέλιξη του Έλληνα εκπαιδευτικού. Εμπειρική προσέγγιση. *Εκπαιδευτικός κύκλος*, 3,(1), 47-59.

- Παπουτσή, Γ. (2012). Κοινωνικός αποκλεισμός και εκπαίδευση. Εισήγηση στο 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο- Ελληνικό Ινστιτούτο Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης, Αθήνα.
- Σφυρόερα, Μ. (2002). *Διαθεματική προσέγγιση της γνώσης, Κλειδιά και αντικλειδιά, Πρόγραμμα Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων*, ΥΠΕΠΘ. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Τριανταφυλλίδου, Α., & Μαρούκης, Θ. (Επιμ.).(2010). *Η μετανάστευση στην Ελλάδα του 21ου αιώνα*. Αθήνα: Κριτική.
- Χαραμής, Π., & Αποστολοπούλου-Χατζηδάκη, Μ. (1989). *Πολυπολιτισμική εκπαίδευση. Σε Παιδαγωγική Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια Λεξικό*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Χαρίτος, Β. (2011). Η διαπολιτισμική προσέγγιση στην εκπαίδευση των φοιτητών ΠΤΔΕ. Αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Σχολή Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, Θεσσαλονίκη (σσ.13-14).
- Χριστόπουλος, Δ.(2001). Το τέλος της εθνικής ομ(οι)γένειας: παραδοσιακές και νέες μορφές ετερότητας στην Ελλάδα. Στο Αθ. Μασβάρης, Δ. Παρσάνογλου, & Μ. Παύλου, (Επιμ.). *Μετανάστες στην Ελλάδα*(σσ. 57-76). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

(Δείγμα συνεντεύξεων)

Συνεντεύξεις νηπιαγωγών που έχουν εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων

1

Πόσα χρόνια εργάζεστε ως εκπαιδευτικός;

Εργάζομαι 12 χρόνια τα οκτώ από αυτά στην δημόσια εκπαίδευση τα τέσσερα από αυτά στην ιδιωτική.

Πόσα χρόνια εργάζεστε στο συγκεκριμένο σχολείο που είστε τώρα;

Σε αυτό το σχολείο είμαι τέσσερα χρόνια ..φέτος θα είναι η πέμπτη μου χρονιά τέσσερα κλεισμένα.

Ποιες είναι οι σπουδές σας στο χώρο της εκπαίδευσης;

Έχω σπουδάσει Νηπιαγωγός στη Θεσσαλονίκη στο Αριστοτέλειο έχω κάνει ένα Μεταπτυχιακό στις νέες τεχνολογίες και έχω κάνει και αρκετά σεμινάρια 400 ωρών το αντικείμενο πάνω στην εκπαίδευση... ειδική αγωγή και εκπαίδευση ενηλίκων.

Πως εσείς αντιλαμβάνεστε τον όρο νεομετανάστης και πρόσφυγας;

Εεεεε μάλιστα... νομίζω ότι είναι διαφορετικοί όροι και κάποιες φορές τους ταυτίζουμε; Είναι ο μετανάστης είναι αυτός που έχει αφήσει τη χώρα του..... Και εμμ πηγαίνει σε μία άλλη χώρα ψάχνοντας καλύτερες συνθήκες ζωής κυρίως οικονομικές νομίζω εεεε και πρόσφυγας πρόσφυγας είναι αυτός που φεύγει από τη χώρα του εξαιτίας μιας πολεμικής κατάστασης και φυσικά ψάχνει και αυτός να ζήσει κάπου ειρηνικά και ήρεμα; με βρίσκεις σωστή; Γιατί αγχώθηκα λίγο...

-Όλα καλά τις απόψεις σου θέλω να διατυπώσεις και να μην αγχώνεσαι καθόλου..

Ποια θεωρείτε ότι είναι η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο;

εεεεεε λοιπόν... εμείς εδώ στη Χίο είμαστε έχουμε δεχτεί μεγάλο μέρος των μεταναστών και των προσφύγων σαν κοινωνία μιλάω πάντα πρώτα έτσι είναι λοιπόν αυτονόητο ότι αυτά τα

παιδιά έχουν έρθει και στο σχολείο μας και είναι αυτονόητο ότι αφού ήρθαν στο νησί μας θα έρθουν τα παιδιά και στο σχολείο έτσι έπρεπε να γίνει και έτσι έχει γίνει..

Έχετε και προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες;

Ε ναι φυσικά κατά διαστήματα ή μάλλον λάθος το διατυπώνω κάθε χρόνο στο σχολείο υπάρχουν παιδιά που προέρχονται από κάποια άλλη χώρα... εεε κυρίως την Αλβανία χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης αλλά και την Βουλγαρία ...είχαμε παιδιά από Τουρκία.

Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίσατε ως προς την ένταξη των μαθητών αυτών στην τάξη;

-Για τα νέα μεταναστούπουλα μιλάμε πάντα έτσι;

-Ναι ναι φυσικά

Ωχ πολλά πάρα πολλά τα ίδια τα παιδιά έχουν θέματα βέβαια εντάξει υπάρχουν εξωτερικοί παράγοντες που μας δημιουργούσαν προβλήματα αλλά ως προς τα παιδιά πολλά θέματα το κυριότερο και το μεγαλύτερο πρόβλημα ήταν η γλώσσα και είναι η γλώσσα έτσι; δεν σημαίνει ότι ερχόμαστε κάθε χρόνο σε επαφή με κάποιο παιδί το οποίο είναι από τη Συρία από το Μπαγκλαντές από από οπουδήποτε μπορείτε να φανταστείτε και το πρόβλημα με τη γλώσσα λύνεται..... η γλώσσα είναι το σπουδαιότερο πρόβλημα πώς να συνεννοηθείς μαζί τους βέβαια τα παιδιά προσπαθούν να προσαρμοστούν αλλά έχουν και ψυχολογικά θέματα ειδικά παιδικά που έχουν έρθει από εμπόλεμες περιοχές τα παιδάκια είναι τρομοκρατημένα φοβισμένα τρομαγμένα.

Ποιες πιστεύετε ότι είναι οι σημαντικότερες αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών;

Πρώτο και κυριότερο όπως είπα και πριν είναι η γλώσσα μετά όλη αυτή η περίεργη ψυχοσύνθεση που έχουν , πολλά από αυτά έχουν οικογενειακά προβλήματα, τώρα θα μου πείτε τα Ελληνάκια δεν έχουν οικογενειακά προβλήματα; έχουν άλλα αυτοί οι άνθρωποι είναι πολύ διαφορετικά..... έχουν τραβήξει τι έχουν τραβήξει έρχονται και εδώ αντιμετώπι με άλλα προβλήματα και όλο αυτό φυσικά στα παιδιά μεταφέρεται μετά μη νομίζετε και αυτά έρχονται επιφυλακτικά στο σχολείο και στην αρχή έχουνε μία σταση περίεργη και απέναντί μας ακόμη και φυσικά απέναντι και στα παιδιά στα υπόλοιπα παιδιά του σχολείου. Εεεε όχι

απαραιτήτως τα ελληνόπουλα αυτό δεν δεν διαχωρίζουν τον Έλληνα από τον Αλβανό τον Βούλγαρο κτλ. για αυτούς όλοι είναι ξένοι έχει τύχει να υπάρχει και ιρανικής καταγωγής στο τμήμα και παιδί από τη Συρία και τα δύο ήταν στην αρχή τουλάχιστον έτσι επιφυλακτικά απέναντι σε όλους.

Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίσατε στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης;

ωχ ωχ ωχ πολλά.. πολλά ...ατελείωτα(γέλιο) από πού να αρχίσω και πού να τελειώσω πρώτα από όλα τα παιδιά έρχονται τις περισσότερες φορές όχι από την αρχή της χρονιάς αλλά όποτε η βάρκα τους βγει στη Χίο. Πράγμα που σημαίνει ότι ενώ το τμήμα έχει βρει τους ρυθμούς του αρχίζει μία νέα διαδικασία να εξηγήσουμε στα παιδιά ποιος θα έρθει για ποιο λόγο βρέθηκε εδώ; πόσο καλά πρέπει να το δεχτούμε ;πώς να πρέπει να τους κάνουμε να νιώσουνε όμορφα; πώς κάποιες δραστηριότητες πρέπει να προσαρμοστούν σε όλο αυτό που πρόκειται να συμβεί; Ενώ εμείς ήδη τρέχουμε κάποιο πρόβλημα εεε πρόγραμμα συγγνώμη αφού έρθει το παιδί να αρχίσει πάλι μία διαδικασία προσαρμογής για αυτό ... έχουμε κλάματα συνήθως αντιδράσεις προσκολλώνται πάνω μας και πάει λέγοντας εκεί που η κατάσταση όλη στρώνει ξαφνικά μας ανακοινώνουν ότι θα έρθει ένα άλλο παιδί στην τάξη γιατί ξέρετε εντάξει υπάρχει η ΒΙΑΛ εδώ πέρα αλλά όλα αυτά τα παιδιά δεν βρίσκονται στις ΔΥΕΠ.

Ποιο θεωρείται ότι είναι το σημαντικότερο εμπόδιο στην ενσωμάτωση τους;

Η πεποίθηση της οικογένειας ότι θα φύγουν πολύ σύντομα από το νησί από τη χώρα και ότι δεν έχουν ανάγκη ούτε τη γλώσσα να μάθουν, δεν έχουν και τη διάθεση να το κάνουν κάποιοι γιατί αυτό νομίζω ότι λειτουργεί και λίγο περίεργα πιο πολύ στην ψυχολογία τους ότι δηλαδή εγώ αν το παιδί μου προσαρμοστεί αν το παιδί μου ενσωματωθεί μετά πάλι θα αρχίσει μία άλλη αλλαγή. Θα φύγω σύντομα θα πάω αλλού θα πάω στη Γερμανία για παράδειγμα και ξανά από την αρχή θα πρέπει να περάσω όλη την προσαρμογή αφού περνάει ο καιρός και πολλά από τα παιδιά εξακολουθούν και λένε ότι εμείς κυρία θα φύγουμε θα φύγουμε θα πάμε αλλού δεν θα μείνουμε εδώ.

Πως θα χαρακτηρίζατε τις σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών;

Εξαιρετικές τα παιδιά ειδικά τα νήπια αυτές οι ηλικίες δεν έχουν αρνητική σταση στο νέο συμμαθητή και την αντίληψη είναι ξένος εγώ μάλιστα πολλές φορές τους λέω ότι εγώ δεν είμαι από τη Χίο είμαι ξένη εδώ και καταλαβαίνω ότι δεν μπορούν να το αντιληφθούν ή θεωρούν απολύτως φυσιολογικό το να έρθει κάποιος από ένα άλλο μέρος στη Χίο; Όπως η κυρία έτσι και ένα άλλο παιδί...

Ποιες θεωρείτε ότι είναι οι κατάλληλες δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενισχύσετε τις σχέσεις μεταξύ των μαθητών ;

.... Χμ... Παρόλο που λέω δεν αντιλαμβάνονται το ξένος η γλωσσική και μόνο διαφορά είναι ένα μεγάλο θέμα... Δηλαδή για παράδειγμα στις γλωσσικές εεε γλωσσικές δραστηριότητες αντιλαμβάνομαι πολύ καλά ότι αυτή η ομάδα που μέσα στην οποία είναι το παιδί από το οποίο δεν μπορεί να αντιληφθεί αυτό που έχουμε πει να γράψουμε για παράδειγμα , ε και δυσανασχετεί ... και δυσανασχετεί γιατί δεν τελείωσαν πρώτοι δεν μπορεί το παιδί να συνεργαστεί μαζί τους δεν τους καταλαβαίνει κάποια θυμώνουν όμως τις περισσότερες φορές βλέπω ότι προσπαθούν το ένα να βοηθήσει το άλλο.... Έτσι κι αλλιώς το βλέπω τα μικρά νήπια πόσο δέχονται τη βοήθεια ευχαρίστως από τα μεγάλα και τα μεγάλα πως δίνουν την βοήθειά τους στα μικρά οπότε το συμπέρασμα που βγαίνει είναι ότι είναι σπουδαίες οι ομάδες και γενικότερα η ομαδοσυνεργατική μάθηση εγώ τουλάχιστον δουλεύω πολλές ομάδες τις οποίες πολύ συχνά τις εναλλάσσω κιόλας .

Με ποιο τρόπο θεωρείτε ότι η συνεκπαίδευση με τα παιδιά των γηγενών βοηθά και τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων;

Νομίζω ότι εγκλιματίζονται καλύτερα στο νέο περιβάλλον στη χώρα υποδοχής νομίζω ότι αυτό είναι το καλύτερο γιατί στη ΒΙΑΛ τα τα τμήματα του νηπιαγωγείου εεεεε είναι μικτά από ποια άποψη μικτά .. από παιδιά μεταναστών από διαφορετικές χώρες δηλαδή δεν είναι το παιδί από τη Συρία με άλλα παιδιά ομοεθνή του εκεί να δείτε τι γίνεται ο πύργος της Βαβέλ. Δεν ξέρω εγώ το μεγαλοποιώ το θέμα με τη γλώσσα; Μπορεί κιόλας..

Με ποιο τρόπο θεωρείτε ότι η συνεκπαίδευση με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες μπορεί να βοηθήσει και τα παιδιά των γηγενών;

Ααα πολύ καλή ερώτηση αυτή πολύ μου άρεσε!!!! (γέλιο) Τα παιδιά των γηγενών μαθαίνουν από πολύ μικρή ηλικία ότι το περιβάλλον στο οποίο ζουν είναι πολυπολιτισμικό τώρα θα μου πείτε δέχεται ο Χιώτης εύκολα την πολυπολιτισμικότητα; Η αλήθεια είναι ότι δύσκολα δέχονται ανθρώπους από διαφορετικά περιβάλλοντα εντάσσω και τον εαυτό μου μέσα που δεν είμαι από τη Χίο... αλλά βρέθηκα εδώ για κάποιους λόγους. Ο Χιώτης μπορεί να μην το δέχεται το παιδί του Χιώτη όμως όσο εύκολα δέχεται τον Αλβανό μετανάστη το ίδιο εύκολα θα δεχτεί και τον νεομετανάστη. Ξέρετε τους αρέσει μαθαίνουν και πράγματα διαφορετικά... Δηλαδή να για παράδειγμα θα δούμε στην υδρόγειο σφαίρα πού είναι αυτή η χώρα που ήρθε το καινούριο παιδάκι...εεε θα δούμε τι τρών σε αυτή τη χώρα... έχουν ζέστη.. έχουν κρύο ...έχουν θάλασσα... υπάρχει μία περιέργεια ... έτσι αλληλοεπιδρούν και να βοηθούνται εμμμ μαθαίνουν να σέβονται τη διαφορετικότητα δεν το λες και λίγο αυτό .

Θεωρείτε ότι είστε ενημερωμένος/η σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η ενημέρωσή που έχετε από που προέρχεται;

Ε Όχι βέβαια εδώ να το πεις ότι το έχω πει με κεφαλαία το όχι η ενημέρωσή μας είναι στο πλαίσιο ότι έχουμε κάνει στις σπουδές μας πριν από άπειρα χρόνια ... ότι έχουμε παρακολουθήσει από ημερίδες από σεμινάρια από τις συναντήσεις που κάνουμε με τη σύμβουλο.

Πιστεύετε ότι είναι απαραίτητο να επιμορφωθείτε σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης;

Μόνο απαραίτητο; Εννοείται ότι είναι απαραίτητο . Εγώ προσωπικά όταν καλούμε να έρθω αντιμέτωπη με μία τέτοια κατάσταση εεε λέω θεέ μου τι πρέπει να επινοήσω πάλι για να μπορέσω να διαχειριστώ την όλη κατάσταση. Εεε από δραστηριότητες ,από παιχνίδια, από την αναπροσαρμογή του προγράμματος και καλά να τα κάνω εγώ εφαρμογή ... Η πράξη είναι εντελώς διαφορετική . Μετά δεν συζητώ τα θέματα διαχείρισης ως προς τους γονείς των Ελλήνων μαθητών και τους γονείς των μεταναστών εκεί και αν θέλουμε την επιμόρφωση.

Εκτιμάτε ότι η επιμόρφωση πάνω σε προσεγγίσεις διδασκαλίας θα διευκόλυνε τη διδακτική / μαθησιακή διαδικασία των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο;

Ναι ναι εννοείται όταν εμείς είμαστε έτοιμοι επιμορφωμένοι έχουμε τα εφόδια που να μπορούμε να ανταπεξέλθουμε στις δυσκολίες και στο ότι τυχόν μας συμβαίνει όλα τα κάνουμε για το καλό των παιδιών ε ναι για το καλό των μαθητών μας κανείς δεν λειτουργεί με την λογική του να κάνω κάτι για τον εαυτό μου εεε να διευκολύνω τον εαυτό μου τα παιδιά θέλουμε να διευκολύνουμε και οι ιδέες μας λείπουν αλλά ακόμη και ιδέες να έχουμε η πρακτική εφαρμογή είναι μείζονος σημασίας νομίζω για μας..

Πώς θα την προτιμούσατε;

Εγώ προσωπικά να σου πω θα ήθελα πάρα πολύ να παρακολουθούσα ένα πρόγραμμα αρκετών ωρών Φυσικά έτσι όχι άντε άρχισε σήμερα θα τελειώσει σε 10 ώρες όλα τα μάθαμε... ένα πρόγραμμα που θα μας μιλούσαν όχι για τις αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης αυτό όλες λίγο-πολύ είτε το έχουν διδαχτεί είτε το έχουν διαβάσει μόνες τους οι συναδέλφισσες και συνάδελφοι ας πούμε έχουμε κι άντρες πια αρκετούς κιόλας εεε (γέλιο) θέματα πρακτικά. Πώς μπορώ να προσαρμόσω την πρωινή ρουτίνα; Πώς μπορώ να προσαρμόσω το πρόγραμμα; Πώς μπορώ να κάνω δραστηριότητες που να είναι ελκυστικές για όλα τα παιδιά εξίσου; Πώς μπορώ να επικοινωνώ σωστά μαζί τους για τέτοια θέματα; νομίζω πιο πολύ πράξεις.

2

Πόσα χρόνια εργάζεστε ως εκπαιδευτικός;

Εργάζομαι σε σχολεία της Χίου εδώ και 12 χρόνια.

Πόσα χρόνια εργάζεστε στο συγκεκριμένο σχολείο που είστε τώρα;

8 χρόνια.

Ποιες είναι οι σπουδές σας στο χώρο της εκπαίδευσης;

Τελείωσα το τμήμα Προσχολικής Αγωγής στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Πως εσείς αντιλαμβάνεστε τον όρο νεομετανάστης και πρόσφυγας;

Η διαφορά ανάμεσα στον πρόσφυγα και το μετανάστη έχει να κάνει με τα κίνητρα ή τις αιτίες καλύτερα εξαιτίας των οποίων φεύγει από την πατρίδα του. Ο πρόσφυγας εξαναγκάζεται να

φύγει εξαιτίας της βίας που βιώνει από έναν πόλεμο ή ανάλογες ακραίες καταστάσεις. Ο μετανάστης αποφασίζει να φύγει μόνος του κυρίως για οικονομικούς λόγους ή επειδή η κατάσταση στη χώρα του είναι δύσκολη εξαιτίας ιδεολογικών, θρησκευτικών ή άλλων λόγων. Ωστόσο και οι δύο κατηγορίες ανθρώπων αντιμετωπίζονται κατά τον ίδιο τρόπο στη χώρα μας και αυτό κάνει δυσδιάκριτα τα όρια μεταξύ τους.

Ποια θεωρείτε ότι είναι η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο;

Εδώ στη Χίο τα παιδιά βρίσκονται στο νηπιαγωγείο σε αρκετά μεγάλο βαθμό. Οι γονείς επιθυμούν να μπουν τα παιδιά αυτά μέσα στην εκπαίδευση και το επιδιώκουν. Το ίδιο συμβαίνει όταν και τα παιδιά αυτά είναι ασυνόδευτα και φροντίζουν οι ΜΚΟ να ενσωματωθούν. Η παρουσία τους στο σχολείο είναι αρκετά δύσκολη καθώς τα παιδιά αυτά δεν ξέρουν καθόλου την ελληνική γλώσσα. Ωστόσο είναι μικρά παιδάκια, αναπτύσσουν γρήγορα αντανακλαστικά, δεν υπάρχει κακία ή αντιπαλότητα μέσα τους, ούτε στα ελληνόπουλα αντίστοιχα και η ένταξή τους μπορεί να γίνει πολύ πιο εύκολη από τις άλλες βαθμίδες εκπαίδευσης. Το δύσκολο κομμάτι είναι ότι η παρουσία τους στο νησί δεν είναι σταθερή έρχονται αργά ή φεύγουνε πριν το τέλος της χρονιάς. Η τύχη τους είναι αμφίβολη, πόσο μάλλον η ένταξή τους μέσα στο νηπιαγωγείο.

Έχετε και προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες;

Όσοι υπηρετούμε σε σχολεία της Χίου έχουμε μια σχετική εμπειρία, καθώς αργά ή γρήγορα κάποιο παιδί θα έρθει στο σχολείο. Εγώ έχω τέτοια εμπειρία τα τελευταία 4 χρόνια.

Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίσατε ως προς την ένταξη των μαθητών αυτών στην τάξη;

Τα προβλήματα είναι πολλά και διάφορα. Και άλλοτε σχετίζονται με τα ίδια τα παιδιά και τις οικογένειές τους, άλλες φορές πάλι προέρχονται από τους Έλληνες γονείς. Το βασικότερο πρόβλημα είναι το πρόβλημα της συνεννόησης με τα παιδιά αυτά. Δυσκολευόμαστε να συνεννοηθούμε καθώς είναι πολύ μικρά, γνωρίζουν μόνο τη μητρική τους γλώσσα και αυτή όχι και πολύ καλά. Η ελληνική γλώσσα είναι για αυτούς άγνωστη. Άλλο μεγάλο πρόβλημα είναι ότι τα παιδιά αυτά έρχονται φοβισμένα, έρχονται έχοντας βιώσει πολύ δύσκολες συνθήκες στο ταξίδι τους από την πατρίδα τους ως εδώ, πολλές φορές βρίσκονται χωρίς τους γονείς τους, σε εχθρικά περιβάλλοντα και παρόλη την αθωότητά της παιδικής τους ηλικίας κουβαλούν τα

τραύματα του πολέμου και της απόρριψης. Προβλήματα όμως έχουμε και από τους γηγενείς, αν και τον τελευταίο καιρό έχουν αρχίσει να αμβλύνονται. Πάντοτε είναι υπαρκτά, όμως, καθώς οι γονείς νομίζουν ότι τα παιδιά τους κινδυνεύουν εάν φοιτήσουν στο ίδιο σχολείο με ένα παιδάκι που δεν , που έρχεται από τη Συρία ή από το Αφγανιστάν ή από το Ιράν. Αυτό προκαλεί αντιδράσεις που πολλές φορές μεταφέρονται από τα ίδια τα παιδιά τους με μορφές επιθετικότητας αποκλεισμού και άρνησης των παιδιών αυτών να κάνουν φιλίες ή παρέες με τα παιδάκια που έρχονται από το εξωτερικό.

Ποιες πιστεύετε ότι είναι οι σημαντικότερες αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών;

Η αιτία είναι πάντα μία και μοναδική και σχετίζεται με τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις που διακατέχουν τους ανθρώπους. Φοβόμαστε το διαφορετικό, φοβόμαστε το διαφορετικό πολιτισμό, τη διαφορετική θρησκεία και αυτό καθιστά τους άλλους ανθρώπους εχθρούς μας και οι οποίοι πιθανώς, στο μυαλό μας, μπορεί να μας κάνουν κάποιο κακό. Αυτό έχει... γεννά ας πούμε και τη δύσκολη απόδοση αυτών των ανθρώπων μέσα στην Ελληνική κοινωνία. Και αυτοί οι άνθρωποι που έρχονται, δεν κατανοούν το δικό μας τον πολιτισμό, δεν κατανοούν τη θρησκεία μας, έχουν μεγαλώσει και αυτοί ίσως με κάποιες προκαταλήψεις, θεωρούν ότι πρέπει να σεβόμαστε τα δικαιώματα τους απεμπολώντας τα δικά μας ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Αυτή η αμοιβαία ας πούμε έτσι φοβία μεταξύ των ανθρώπων οδηγεί εντέλει σε όλα αυτά τα προβλήματα των μεταναστών στην Ελλάδα

Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίσατε στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης;

Αντιμετώπισα.... αντιμετώπισα προβλήματα που ξεκινούσαν από τη δυσκολία επικοινωνίας με τα παιδιά αυτά. Κάτι τέτοιο όμως μπορούσε να τελικά να προσπελαστεί αρκετά εύκολα, αφού όπως γνωρίζουμε τα μικρά παιδιά μαθαίνουν πολύ γρήγορα και βρίσκουν εύκολα τρόπους επικοινωνίας. Παρόλα αυτά, όμως, η δυσκολία στην Ελληνική γλώσσα ήτανε βασικός παράγοντας που εμπόδισε την ορθή ένταξη και την ποιοτική διδασκαλία των... των παιδιών. Σε ένα δεύτερο επίπεδο οι αντιδράσεις των γονέων, επίσης μπορώ να πω ότι δυσκόλεψαν την ηρεμία μέσα στην τάξη. Τα παιδιά είναι αυστηροί κριτές και επίσης μεταφέρουν απολύτως αυτά

που ακούνε μέσα στο σπίτι τους. Πολλές φορές έτυχε να θέλουν να κάνουν παρεούλα με τα παιδιά αυτά αλλά να νιώθουν... να φοβούνται επειδή οι γονείς τους υπέδειξαν το αντίθετο. Είναι προφανές ότι τα βασικά προβλήματα ήταν αυτά τα δύο η γλώσσα και η αποδοχή.

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το σημαντικότερο εμπόδιο στην ενσωμάτωση τους;

Αναμφισβήτητα η γνώση της ελληνικής γλώσσας πάντα δημιουργεί σοβαρά προβλήματα επικοινωνίας, τόσο ανάμεσα στον εκπαιδευτικό και το παιδί, όσο και μεταξύ των παιδιών ή ακόμη και των γονέων τους. Βέβαια πολύ συχνά οι γονείς μπορούν να επικοινωνήσουν μαζί μας με μεταφραστές αλλά η καθημερινότητα των παιδιών είναι πάρα πολύ δύσκολη μέχρι να προσαρμοστούν στην καινούρια γλώσσα του σχολείου.

Πως θα χαρακτηρίζατε τις σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών;

Εξαρτάται από το μορφωτικό επίπεδο των γηγενών γονέων, αλλά και από το βαθμό φανατισμού των γονιών των μεταναστών. Οι σχέσεις μπορεί να είναι πολύ καλές, να υπάρχει σεβασμός και αλληλοκατανόηση, να υπάρχει μάλιστα επικοινωνία, να προσπαθούν να μάθουν οι μεν από τους δε. Μπορεί όμως να υπάρχει και πάρα πάρα πολύ μεγάλη αντιπαλότητα, η οποία ξεκινάει από τη μισαλλοδοξία των ντόπιων ή και από τη μισαλλοδοξία των προσφύγων και των μεταναστών. Πολύ συχνά το αίσθημα της προσωρινότητας που έχουν εδώ στην Ελλάδα οι πρόσφυγες και η πρόθεσή τους να φύγουν από την Ελλάδα μακριά τους κάνει να θεωρούν περιττή την επικοινωνία με τους γηγενείς γονείς και επιθυμούν τα παιδιά τους να βρίσκονται στο νηπιαγωγείο μόνο και μόνο για να μη χάσουν κάποια επαφή με την εκπαίδευση ή να ξεκινήσουν να έχουν την επαφή με την εκπαίδευση

Ποιες θεωρείτε ότι είναι οι κατάλληλες δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενισχύσετε τις σχέσεις μεταξύ των μαθητών ;

Λοιπόν, το σημαντικότερο που μπορεί να κάνει ένας εκπαιδευτικός προς αυτή την κατεύθυνση θεωρώ ότι είναι μία προσπάθεια να εμπλέκονται από κοινού Σε διάφορες δραστηριότητες του σχολείου παιδιά τα οποία ανήκουν στις δύο αυτές ομάδες, δηλαδή και γηγενείς και πρόσφυγες ή μετανάστες. Επόμενους, εκδηλώσεις, δραστηριότητες, παιχνίδια και όλα αυτά πρέπει να γίνονται με μία διάθεση ομαδικότητας στην οποία οι ομάδες αυτές να είναι μικτές, να αποτελούνται και

από γηγενείς και από πρόσφυγες ώστε να υπάρξει η αλληλεπίδραση, η γνώση των δύο πολιτισμών Και φυσικά να υπερισχύσει εεεεεε η αγνότητα και η αθωότητα των παιδιών.

Με ποιο τρόπο θεωρείτε ότι η συνεκπαίδευση με τα παιδιά των γηγενών βοηθά και τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων;

ΒεβαίωςΕννοείται ότι τα προσφυγόπουλα ή τα παιδιά των μεταναστών ωφελούνται από τη συνύπαρξη μεταξύ των.... μεταξύ των δύο ομάδων..... με τα παιδιά δηλαδή τα ελληνόπουλα, καθώς κατορθώνουν να ζήσουν μέσα σε ένα πιο σταθερό περιβάλλον, θεωρούν ότι ανήκουν σε μία ομάδα. Επίσης βλέπουν πολιτισμούς οι οποίοι είναι διαφορετικοί από τους πολιτισμούς από ξεκίνησαν και αυτό κάνει τα παιδιά να αποβάλλουν στερεότυπα που ήδη έχουν διαμορφωθεί παρότι είναι τόσο μικρά.

Με ποιο τρόπο θεωρείτε ότι η συνεκπαίδευση με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες μπορεί να βοηθήσει και τα παιδιά των γηγενών;

Πιστεύω πως βοηθά προς δύο κατευθύνσεις: Σίγουρα βοηθά τα παιδιά... τα ελληνόπουλα να καταλάβουν ότι δεν είναι το κέντρο του κόσμου, δεν είναι μοναδικά, ο πολιτισμός τους δεν είναι ένας και μοναδικός και απόλυτος. Από την άλλη τους μαθαίνει να αποδέχονται τη διαφορετικότητα, να τη σέβονται και να μην τη φοβούνται.

Θεωρείτε ότι είστε ενημερωμένος/η σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η ενημέρωσή που έχετε από που προέρχεται;

Η ενημέρωσή μου είναι ελάχιστη και σε μεγάλο βαθμό τυχαία ή αποσπασματική. Προέρχεται κυρίως από παλαιότερους συναδέλφους που είχαν μαθητές από διαφορετικούς πολιτισμούς. Από και πέρα προσπαθώ να ενημερώνομαι από το διαδίκτυο, αν και δεν είναι πάντα αξιόπιστο.

Πιστεύετε ότι είναι απαραίτητο να επιμορφωθείτε σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης;

Εννοείται. Η επιμόρφωση είναι πάντα απαραίτητη. Ιδιαίτερα για εμάς που αντιμετωπίζουμε διαπολιτισμικά τμήματα τόσο συχνά.

Εκτιμάτε ότι η επιμόρφωση πάνω σε προσεγγίσεις διδασκαλίας θα διευκόλυνε τη διδακτική / μαθησιακή διαδικασία των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/ τριών στο σχολείο;

Οπωσδήποτε. Η παρουσία των προσφύγων και μεταναστών στις ελληνικές σχολικές τάξεις είναι σχετική πρόσφατη και εμείς όσο φοιτούσαμε δεν είχαμε ευκαιρία για ανάλογη εκπαίδευση. Το κενό αυτό χρειάζεται να αναπληρωθεί, ειδικά σε ζητήματα μεθοδολογίας.

Πώς θα την προτιμούσατε;

Δεν θα ήθελα μία επιμόρφωση η οποία να είμαι θεωρητική, που να αναλώνεται σε σχέδια μαθήματος ή σε απλές θεωρητικές προσεγγίσεις, αλλά μία δια ζώσης πρακτική εκπαίδευση, η οποία αν είναι δυνατόν... θα έπρεπε να γίνει και μέσα σε υπάρχουσες διαπολιτισμικές τάξεις, να γίνει μέσω της παρατήρησης των τάξεων αυτών, μέσω της παρατήρησης των εκπαιδευτικών που έχουν αναλάβει αυτό το έργο, ή οργανωμένα, μεθοδικά από ανθρώπους οι οποίοι είναι σχετικοί με το θέμα. Ενδεχομένως να εμπλακούν και άλλοι φορείς, όχι μόνο δηλαδή οι φορείς της εκπαίδευσης, αλλά και ψυχολόγοι και κοινωνιολόγοι, οι οποίοι μπορέσουν ολόπλευρα εεεε να προσεγγίσουν Το θέμα και να μας το παρουσιάσουν από όλες τις πλευρές. Πάντως όμως μία επιμόρφωση η οποία θα είναι πιο στοχευμένη και πιο οργανωμένη γύρω από τις συγκεκριμένες ανάγκες αυτών των ανθρώπων είναι απαραίτητη. Πολύ συχνά παρακολουθούμε επιμορφώσεις οι οποίες είναι κουραστικές, είναι εντελώς ας πούμε ανεδαφικές ή μακριά από την πραγματικότητα. Εδώ όμως το πρόβλημα είναι άμεσο, η επιμόρφωση πρέπει οπωσδήποτε να έχει πρακτικό αντίκρισμα σε αυτά που άμεσα καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε. Και επειδή όλα τα παιδιά πρέπει να έχουν μία θέση μέσα στο σχολείο αυτή η επιμόρφωση χρειάζεται οπωσδήποτε να γίνει ώστε να διευκολύνουμε τόσο τη θέση μας όσο και τη θέση των παιδιών... των μαθητών μας γηγενών και φιλοξενούμενων παιδιών.

3

Πόσα χρόνια εργάζεστε ως νηπιαγωγός;

Εργάζομαι στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως νηπιαγωγός εδώ και 18 χρόνια.

Πόσα χρόνια εργάζεστε στο συγκεκριμένο σχολείο που είστε τώρα;

Είμαι στο νηπιαγωγείο αυτό τα τελευταία 10 χρόνια.

Ποιες είναι οι σπουδές σας στο χώρο της εκπαίδευσης;

Έχω τελειώσει το τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης στο Πανεπιστήμιο των Ιωαννίνων και μετά από μερικά χρόνια τελείωσα και το τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης. Έχω παρακολουθήσει, επίσης, ένα σεμινάριο ειδικής αγωγής.

Πως εσείς αντιλαμβάνεστε τον όρο νεομετανάστης και πρόσφυγας;

Αν με ρωτούσατε 10 χρόνια πριν θα σας έλεγα ότι είναι κάτι διαφορετικό, δίνοντας τον κλασικό ορισμό του πρόσφυγα και του μετανάστη. Πράγματι, πρόσφυγας είναι ένας άνθρωπος που φεύγει από τον τόπο του εξαναγκασμένος από συνθήκες πολέμου και γενικότερα βίας. Ο μετανάστης πάλι φεύγει οικειοθελώς από τον τόπο του για αναζήτηση βέβαια καλύτερης τύχης, αλλά όχι εξαιτίας ενός βίαιου εκτοπισμού. Από τη στιγμή, όμως, που ήρθα σε επαφή με την απελπισία όλων των ανθρώπων που φτάνουν στο νησί, κατάλαβα ότι η διαφορά μεταξύ τους είναι σχεδόν ανύπαρκτη. Εεεε πόλεμος ή όχι.... Οι άνθρωποι όλοι αυτοί βρίσκονται στην ίδια άθλια κατάσταση.

Ποια θεωρείτε ότι είναι η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο;

Τα παιδιά είναι πάντα παιδιά. Και ειδικά τόσο μικρά παιδιά. Μπορούν εύκολα να προσαρμοστούν και τα αγκαλιάζουν πολύ γρήγορα τα άλλα παιδιά και τις περισσότερες φορές και οι εκπαιδευτικοί. Η δυσκολία βρίσκεται μέχρι να φτάσουν τα παιδιά στο σχολείο. Αυτό είναι πράγματι δύσκολο, είτε τα παιδιά ζουν σε δομές είτε έξω από αυτές. Ε συχνά η σχολική χρονιά έχει ξεκινήσει όταν τα παιδιά φτάνουν στο νησί, πράγμα που είναι απαγορευτικό για τα παιδιά αυτά. Λείπει η ευελιξία. Υπάρχουν και άλλα προβλήματα, όπως η γλώσσα ή η αποδοχή. Αλλά όλα ξεκινούν από την αδυναμία προσαρμοστικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος στις διαφορετικές συνθήκες που δημιουργεί η παρουσία αυτών των παιδιών.

Έχετε και προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες;

Εδώ στη Χίο κάθε χρόνο προσθέτουμε και μία νέα εμπειρία τα την τελευταία δεκαετία στη διδασκαλία παιδιών που προέρχονται από άλλους τόπους και κυρίως από τη Μέση Ανατολή. Αυτό που μας καθιστά όλους τους εκπαιδευτικούς του νησιού αρκετά έμπειρους για αυτά τα παιδιά. Στο νηπιαγωγείο που υπηρετώ εγώ σχεδόν κάθε χρόνο έχουμε μικρά παιδιά τα τελευταία 5 χρόνια. Αυτό μου προσφέρει κάποια εμπειρία αρκετά σημαντική σε σχέση με άλλους εκπαιδευτικούς που ζουν σε άλλα μέρη της Ελλάδας.

Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίσατε ως προς την ένταξη των μαθητών αυτών στην τάξη;

Το πρώτο βασικό πρόβλημα είναι το πρόβλημα της επικοινωνίας. Η γλώσσα είναι ένα πολύ μεγάλο εμπόδιο για να μπορέσουμε να προσεγγίσουμε αυτά τα παιδιά. Από κει και πέρα όμως υπάρχουν και άλλου είδους εμπόδια που κατά καιρούς εμφανίζονται όπως παραδείγματος χάρη η αποδοχή των παιδιών αυτών από Έλληνες γονείς. Ειδικά τα πρώτα χρόνια όταν πρωτοεμφανίστηκε το ζήτημα των προσφύγων και των μεταναστών ήταν πάρα πολύ συχνό οι γονείς...εεεε γονείς να αρνούνται την ένταξη αυτών των παιδιών, να θέλουν να μετακινηθούν σε άλλα σχολεία ή σε άλλα τμήματα. Επίσης θα έλεγα ότι το πρόβλημα πολύ συχνά ξεκινάει και από τους ίδιους τους πρόσφυγες οι οποίοι και αυτοί επιμένουν πάρα πολύ στην δική τους κοσμοθεωρία και δικές τους συνήθειες Και προσπαθούν να τα επιβάλλουν στο νηπιαγωγείο. Όταν κάτι τέτοιο δεν γίνεται προτιμούν τα παιδιά τους να μην παρακολουθήσουν το σχολείο. Από κει και πέρα υπάρχουν προβλήματα που σχετίζονται με τις δομές, με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις με το ίδιο το Υπουργείο. Όπως και να έχει το θέμα, για μένα Το πιο βασικό πρόβλημα είναι αυτό της γλώσσας. Όλα τα υπόλοιπα με κατάλληλες ενέργειες και με και με διάλογο και με καλή διάθεση μπορούν να επιλυθούν

Ποιες πιστεύετε ότι είναι οι σημαντικότερες αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών;

Οι αιτίες μπορεί να είναι πολλές. Πρώτα-πρώτα οι άνθρωποι αυτοί ζουν σε άθλιες συνθήκες. Αυτό και μόνο το γεγονός μπορεί να δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα. Τα παιδιά μπορεί να αισθάνονται άσχημα για την εμφάνισή τους, για τα ρούχα τους, για την εικόνα που μπορεί να δώσουν στα άλλα παιδάκια. Η βασική αιτία πάντα, όμως, είναι η διαφορετικότητα. Το γεγονός ότι τα άτομα αυτά και οι γονείς τους είναι διαφορετικά, ανήκουν αλλού... και..εεεεε μπορεί να διεγείρουν αισθήματα ξενοφοβίας και ρατσισμού. Επίσης, μεγάλο πρόβλημα είναι το γεγονός ότι οι γονείς δεν μπορούν πάρα πολύ εύκολα να έρθουν σε επαφή με το σχολείο, με τους εκπαιδευτικούς... να μπορέσουν να συνεννοηθούν έτσι ώστε τα παιδιά τους να μπορέσουν να παρακολουθήσουν το νηπιαγωγείο. Πάντα Υπάρχουν όμως και τα παιδάκια εκείνα που είναι ασυνόδευτα, που την κηδεμονία τους έχουν αναλάβει κυβερνητικές οργανώσεις. Εκεί τα πράγματα δυσκολεύουν ακόμη περισσότερο. Θα πρέπει ένας τρίτος να αναλάβει την ενσωμάτωση αυτών των παιδιών. Πολύ συχνά στη διάρκεια της χρονιάς εμφανίζονται οι

κηδεμόνες τους ή άλλες φορές αναγκάζονται να φύγουν και να μετακινηθούν σε άλλες οικογένειες έξω από το νησί. Όλα αυτά τα πράγματα μπορούν να δημιουργήσουν να γεννήσουν προβλήματα τα οποία εμποδίζουν όλη αυτή την ένταξη των παιδιών.

Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίσατε στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης;

Τα παιδιά έχουν βιώσει πολύ άσχημες συνθήκες, είναι τραυματισμένα από έναν πόλεμο, έχουν ζήσει στην ανέχεια, έχουν κάνει ένα πολύ μακρύ ταξίδι μέχρι να φτάσουν εδώ και αυτά όλα τα γεγονότα έχουν αφήσει σημάδια ψυχή τους. Μπορεί να ζουν χωρίς τους γονείς τους μπορεί να έχουν χάσει αδέρφια ή συγγενείς. Όλα αυτά τα πράγματα Τα διαφοροποιούν από τα παιδιά..... τα διαφοροποιούν εννοώ ψυχολογικά από τα παιδιά της ηλικίας τους. Ταυτόχρονα είναι σε ένα περιβάλλον αλλογλωσσο, σε έναν εντελώς διαφορετικό πολιτισμό. Έχουν ζήσει περιπέτειες Από την πολύ πολύ μικρή τους ηλικία και όλα αυτά τα πράγματα δημιουργούν προσκόμματα στην ένταξη τους στην τάξη. Από κει και πέρα σίγουρα θα αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της γλώσσας, σίγουρα θα αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της αποδοχής, σίγουρα θα αντιμετωπίσουν Ίσως κάποια συμπεριφορά επιθετική. Έχει συμβεί να γίνουν δέκτες σχολίων από τους γονείς των μαθητών. Όλες... εεεε Όλα είναι πιθανά για τα παιδιά αυτά. Η μεγαλύτερη πρόκληση είναι κάθε φορά τα παιδιά των προσφύγων να νιώσουν ότι το περιβάλλον γύρω τους είναι φιλικό και τα ελληνόπουλα ότι δεν κινδυνεύουν.

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το σημαντικότερο εμπόδιο στην ενσωμάτωσή τους;

Εμένα στην αρχή με δυσκολεύει πάντα η γλώσσα. Αλλά σχεδόν πάντα το πρόβλημα ξεπερνιέται μέσα σε λίγο καιρό.....τα παιδιά μαθαίνουν γρήγορα. Από κει και πέρα κάθε εμπόδιο είναι πιθανό.... Ακόμη και κάποια που ούτε περνάνε από το μυαλό μας. Εεεεεε συχνότερο είναι αυτό της αποδοχής. Να ξεπεραστεί η ξеноφοβία που μπορεί να προκύψει και η οποία εκδηλώνεται με την απομόνωση των παιδιών.

Πως θα χαρακτηρίζατε τις σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών;

Εξαρτάται! Οι σχέσεις δεν είναι κάθε φορά οι ίδιες και εξαρτάται κάθε φορά και από το προφίλ των μεταναστών και από το προφίλ των γηγενών. Άλλες φορές βλέπουμε οι σχέσεις των παιδιών να είναι πάρα πολύ καλές, να υπάρχει αλληλεπίδραση, να υπάρχει επαφή, να μην υπάρχει καμία φοβία, να έχουν ξεπεράσει κάθε εμπόδιο και να αγκαλιάζει το ένα το άλλο. Υπάρχουν, όμως, Πάντα και οι περιπτώσεις όπου υπάρχει η ξеноφοβία και από την πλευρά των ντόπιων και από την πλευρά των παιδιών που έρχονται. Τα παιδιά δημιουργούν πηγαδάκια, περιχαρακώνονται, απομονώνουν και απομονώνονται και ουσιαστικά απλά συμβιώνουν και δεν είναι πραγματικοί φίλοι. Δεν έρχονται πραγματικά σε επαφή. Σε πιο ακραίες περιπτώσεις εεεεε πολύ συχνά εεεεε Σε πιο ακραίες περιπτώσεις μπορεί να δούμε και φαινόμενα βίας από το ένα παιδί προς το άλλο. Συνήθως τη θέση του αδύναμου είναι τα παιδιά που είναι πρόσφυγες, έχει συμβεί όμως και να λειτουργούν επιθετικά και προς τα υπόλοιπα παιδιά, ίσως εκφράζοντας κάποια άμυνα. Όλα μπορούν να συμβούν σε ένα τμήμα με πολυπολιτισμικό προφίλ.

Ποιες θεωρείτε ότι είναι οι κατάλληλες δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενισχύσετε τις σχέσεις μεταξύ των μαθητών ;

Είναι πολύ απλό. Όταν μιλάμε για ένα νηπιαγωγείο μιλάμε πάντοτε για τη μάθηση μέσα από το παιχνίδι. Οποιοδήποτε παιχνίδι οργανωθεί στο οποίο οι ομάδες να είναι μεικτές να συμμετέχουν δηλαδή και τα παιδιά των γηγενών και τα παιδιά των μεταναστών είναι μία πετυχημένη πραγματικά δράση για να μπορέσουν να ενσωματωθούν τα νεοφερμένα παιδιά. “Όταν μιλάω τώρα για παιχνίδι μπορώ μέσα σε αυτό να βάλω επίσης τις διάφορες εκδηλώσεις, γιορτές...ίσως κάποιες δραστηριότητες όπως είναι οι επισκέψεις σε διάφορους χώρους. ‘Όλα αυτά πρέπει να γίνουν όμως με γνώμονα το γεγονός ότι το σχολείο απαρτίζεται από... από παιδιά διαφορετικών προελεύσεων και άρα λοιπόν θα πρέπει να οργανωθούν με τέτοιο τρόπο ώστε να ενδιαφέρουν όλες τις ομάδες αυτών των παιδιών

Με ποιο τρόπο θεωρείτε ότι η συνεκπαίδευση με τα παιδιά των γηγενών βοηθά και τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων;

Σίγουρα τα βοηθάει να μάθουν τη γλώσσα και τις συνήθειες του τόπου μας. Η καλύτερη μάθηση της γλώσσας για τόσο μικρά παιδιά δεν είναι καμία άλλη παρά μόνο η επαφή τους με τα ελληνόπουλα. Από κει και πέρα Αν είναι υγιές το περιβάλλον του σχολείου και η σχέση με τα γηγενή εδώ παιδιά μπορούν να μάθουν πολλά πράγματα, να ενσωματωθούν πάρα πολύ γρήγορα

και πάρα πολύ συχνά αυτά τα παιδιά γίνονται οι καθοδηγητές για τους γονείς τους..... δηλαδή να γνωρίσουν αυτά τη γλώσσα και μπορούν να επικοινωνήσουν με τους υπόλοιπους. Όλα αυτά βέβαια όταν οι οικογένειες αυτές αποφασίζουν να μείνουν στην Ελλάδα και όχι να ακολουθήσουν έναν δρόμο πιο μακριά προς την κεντρική Ευρώπη

Με ποιο τρόπο θεωρείτε ότι η συνεκπαίδευση με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες μπορεί να βοηθήσει και τα παιδιά των γηγενών;

Και για τα ελληνόπουλα υπάρχουν οφέλη από αυτή τη συνύπαρξη. Μαθαίνουν άλλους πολιτισμούς, διαφορετικές συνήθειες, ακόμη και μία διαφορετική γλώσσα. Κυρίως όμως μαθαίνουν για τις δυσκολίες, τη δυστυχία του πολέμου, μαθαίνουν να ευγνωμονούν για τα πράγματα αυτά που έχουμε εδώ μαθαίνουν να μην είναι ξενοφοβικοί ,να αποδέχονται το διαφορετικό. Γενικότερα γίνονται καλύτεροι άνθρωποι

Θεωρείτε ότι είστε ενημερωμένος/η σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η ενημέρωσή που έχετε από που προέρχεται;

Όχι δεν είμαι επαρκώς ενημερωμένη. Παρά το γεγονός ότι κάθε φορά στην τάξη μου έχω παιδιά τα οποία προέρχονται από ένα προσφυγικό η μεταναστευτικό περιβάλλον είναι πολύ σπάνιες οι επιμορφώσεις που έχουμε και νομίζω πως ... όχι δεν είναι αρκετές για ενημέρωση. Μπορεί να προέρχεται Επίσης από πηγές όπως είναι τα μέσα ενημέρωσης ή ακόμη ας πούμε και από ανθρώπους που κατά καιρούς είναι εεεεεε ιεραρχικά ανώτεροι από μένα, παραδείγματος χάρη, από τον προϊστάμενο ή από την σύμβουλο όμως νομίζω ότι εδώ χρειάζεται μία πιο επαγγελματική προσέγγιση των πραγμάτων από ανθρώπους οι οποίοι είναι ειδικοί έχουνε σπουδάσει, έχουν εντρυφήσει επάνω σε αυτά τα θέματα.

Πιστεύετε ότι είναι απαραίτητο να επιμορφωθείτε σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης;

Φυσικά και πρέπει να επιμορφωθώ. Η επιμόρφωση είναι πάντοτε ουσιαστική ειδικά Εάν είναι σχεδιασμένη και οργανωμένη υπεύθυνα και επιστημονικά. Ποτέ δεν τα γνωρίζουμε όλα. Πάντα χρειάζεται να μαθαίνουμε περισσότερα και πάντοτε χρειάζεται να μαθαίνουμε στοχευμένα και με βάση τις ανάγκες που κάθε φορά δημιουργούνται. Η επιμόρφωση δεν είναι μία γνώση.... μία

κατάσταση ας πούμε η οποία γίνεται μία φορά και τελειώνει. Είναι διαρκής και πρέπει να προσανατολίζεται σε ψυχολογικούς, παιδαγωγικούς και τελευταία εκπαιδευτικούς στόχους.

Εκτιμάτε ότι η επιμόρφωση πάνω σε προσεγγίσεις διδασκαλίας θα διευκόλυνε τη διδακτική / μαθησιακή διαδικασία των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο;

Οι καινούργιες προσεγγίσεις στη διδασκαλία επηρεάζουν ούτως ή άλλως γενικότερα την εκπαίδευση. Είναι απαραίτητες όχι μόνο για να διδάξουμε σε παιδιά προσφύγων και μεταναστών αλλά για να διδάξουμε και στα ίδια τα παιδιά τα δικά μας. Εξάλλου όλη η πορεία- από το παρελθόν μέχρι σήμερα- της παιδαγωγικής δείχνει ότι διαρκώς αναθεωρούνται οι μέθοδοι, προκύπτουν καινούργιες, ερευνώνται νέες μέθοδοι και πάντοτε υπάρχει προσπάθεια βελτίωσης και ορθότερες προσεγγίσεις των μαθητών. Εεεε τώρα αναφορικά με τους πρόσφυγες και τους μετανάστες Εννοείται πως είναι απαραίτητο.... Εννοείται ότι χρειάζεται να γίνει και αυτό γιατί απλούστατα οι Καινούργιες τεχνικές είναι Εκείνες οι οποίες θα βοηθήσουν να λυθούν πολύ πιο γρήγορα προβλήματα τα οποία φαίνονται απροσπέλαστα.

Πώς θα την προτιμούσατε;

Θα προτιμούσα η επιμόρφωση να γίνει οργανωμένα, στοχευμένα, από ανθρώπους οι οποίοι είναι γνωστές βαθύς του αντικειμένου, Ίσως από πανεπιστημιακούς δασκάλους ή από συμβούλους που έχουν σχέση με τα τμήματα ένταξης. Πάντως δεν θα ήθελα σε καμία περίπτωση μία επιμόρφωση απλά θεωρητική. Θα ήθελα να παρακολουθήσω μία πραγματική έστω μία εικονική τάξη η οποία θα έχει μετανάστες ή πρόσφυγες μαθητές. Θα ήθελα προσεγγίσεις διδακτικές και επίσης θα ήθελα μία επιμόρφωση η οποία να σχετίζεται με τις..... με τη μετάδοση κάποιων γνώσεων αναφορικά με τους πολιτισμούς των ανθρώπων αυτών που έρχονται, τις ευαισθησίες τους και τα πιστεύω τους.εε Και θα ήθελα επίσης την παρουσία ψυχολόγων οι οποίοι να ερμηνεύσουν πιθανές συμπεριφορές των ανθρώπων αυτών που έρχονται ή θα ανιχνεύσουν προβλήματα από την πλευρά των γηγενών

4

Πόσα χρόνια εργάζεστε ως νηπιαγωγός;

Εργάζομαι 5 χρόνια στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Πόσα χρόνια εργάζεστε στο συγκεκριμένο σχολείο που είστε τώρα;

Είναι η δεύτερη χρονιά που εργάζομαι στο συγκεκριμένο σχολείο.

Ποιες είναι οι σπουδές σας στο χώρο της εκπαίδευσης;

Πτυχίο Νηπιαγωγών. Μεταπτυχιακό στην Ειδική Αγωγή και εκπαίδευση.

Πως εσείς αντιλαμβάνεστε τον όρο νεομετανάστης και πρόσφυγας;

Ο νεομετανάστης κατά τη γνώμη μου είναι αυτός που ήρθε τα τελευταία χρόνια σε μία χώρα με στόχο να ζήσει σε καλύτερες συνθήκες ζωής. Ο πρόσφυγας φεύγει από την χώρα του γιατί υπάρχει πόλεμος ή τον έχουν διώξει. Αναγκάζεται δηλαδή να το κάνει χωρίς τη θέλησή του και αυτή είναι και η διαφορά με το μετανάστη.

Ποια θεωρείτε ότι είναι η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο;

Δυστυχώς έχουν δευτερεύουσα θέση στη σχολική τάξη έναντι των υπόλοιπων μαθητών. Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δεν είναι προετοιμασμένοι κατάλληλα να το αντιμετωπίσουν ενώ οι μετανάστες και πρόσφυγες μαθητές συνήθως δεν γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα και δεν μπορούν να επικοινωνήσουν με τους γύρω τους. Επίσης οι γονείς αυτών των παιδιών δεν μπορούν να βοηθήσουν την κατάσταση και λόγω της γλώσσας αλλά και επειδή έχουν να λύσουν βιοποριστικά θέματα οπότε και δεν ασχολούνται με την εκπαίδευση των παιδιών τους. Όλα αυτά δεν βοηθούν στο να ενταχθούν και να έχουν την ίδια θέση με τους υπόλοιπους συμμαθητές τους.

Έχετε και προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες;

Είχα τρία χρόνια στην τάξη μου.

Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίσατε ως προς την ένταξη των μαθητών αυτών στην τάξη;

Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι η έλλειψη επικοινωνίας. Δυσκολεύονται να επικοινωνήσουν τόσο με τις δασκάλους τους όσο και με τους συμμαθητές τους. Η δυσκολία γίνεται μεγαλύτερη καθώς ούτε οι γονείς μπορούν να βοηθήσουν σε αυτό. Μεγάλο επίσης πρόβλημα είναι η έλλειψη κατάρτισης των εκπαιδευτικών. Δεν γνωρίζουν να αντιμετωπίσουν παρόμοιες καταστάσεις.

Ποιες πιστεύετε ότι είναι οι σημαντικότερες αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών;

Τα παιδιά δεν μπορούσαν να συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία επειδή δεν γνώριζαν την γλώσσα με αποτέλεσμα να βαριούνται και να κοιμούνται κατά τη διάρκεια της παρούσας, δεν μπορούσαν να κάνουν διάλογο στα παιχνίδια απλά έκαναν παράλληλο παιχνίδι χωρίς διάλογο. Νομίζω ότι το ότι δεν γνωρίζουν τη γλώσσα δημιουργεί τα περισσότερα προβλήματα. Τουλάχιστον σε πρώτη φάση μέχρι να βρεθεί ένας κώδικας επικοινωνίας που να τον ακολουθεί όλη η τάξη.

Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίσατε στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης;

Σε πρώτη φάση ήταν η ανακοίνωση στους γονείς ότι θα υπάρχει ένας μαθητής πρόσφυγας μετανάστης. Γιατί όσο και ανοιχτοί να ήταν η Χιώτικη κοινωνία, πάντα θα υπάρχουν άνθρωποι που δεν θέλουν να έρχονται σε επαφή μαζί τους, πόσο μάλλον τα παιδιά τους. Παρόλα αυτά δεν υπήρχαν ιδιαίτερα προβλήματα αλλά συνεργασία με τους γονείς. Από εκεί και έπειτα δεν θεωρώ ότι υπήρχαν προβλήματα καθώς προσαρμόστηκε το πρόγραμμα στις ανάγκες του νέου μαθητή.

Ποιο θεωρείται ότι είναι το σημαντικότερο εμπόδιο στην ενσωμάτωσή τους;

Θεωρώ ότι το μεγαλύτερο εμπόδιο της ενσωμάτωσης των παιδιών αυτών είναι ότι η ελληνική κοινωνία δεν θέλει να τους αποδεχτεί μόνιμα. Στη Χίο είναι τόσο μεγάλος ο αριθμός των μεταναστών που οι κάτοικοι εξαιτίας του μεγάλου αριθμού τους φοβούνται ότι σε λίγο καιρό θα είναι περισσότεροι από τους ίδιους. Κι αυτός είναι και ο λόγος που δε θέλουν τα παιδιά να μπου στα σχολεία και δεν βοηθούν στην ενσωμάτωση αυτή, τουλάχιστον η πλειοψηφία πιστεύει αυτό.

Επίσης ένας ακόμη λόγος που δυσκολεύονται να ενσωματωθούν είναι ότι πολλά παιδιά είναι χωρίς γονείς στην Ελλάδα. Μένουν σε σπίτια με πολλούς ανθρώπους και δεν έχουν μια ομαλή καθημερινότητα όπως τα υπόλοιπα παιδιά στην Ελλάδα. Θεωρώ ότι αυτό εμποδίζει τα παιδιά να μπου στην ελληνική πραγματικότητα και να ενσωματωθούν. Δεν έχουν κοινά βιώματα της καθημερινότητας με τους υπόλοιπους.

Πως θα χαρακτηρίζατε τις σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών;

Σε γενικές γραμμές θεωρώ ότι είναι πολύ καλές. Τα παιδιά σε αυτές τις ηλικίες δε βλέπουν εθνικότητες, φυλές και χρώματα. Είναι όλα παιδάκια, είναι όλα ίδια στα μάτια τους και ο μόνος στόχος είναι το παιχνίδι τους. Το μόνο που τους παραξένευε ήταν ότι ο νέος συμμαθητής τους δεν μιλούσε ελληνικά. Αλλά αυτό τους δημιουργούσε και ενδιαφέρον και ήθελαν να παίξουν μαζί του. Επίσης τις πρώτες μέρες είχαν την όρεξη να δείξουν το σχολείο στο νέο μας φίλο αλλά εκτός από αυτό τον προστάτευαν κιόλας γιατί είναι καινούριος και δεν ξέρει όπως χαρακτηριστικά έλεγαν.

Ποιες θεωρείτε ότι είναι οι κατάλληλες δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενισχύσετε τις σχέσεις μεταξύ των μαθητών :

Θεωρώ ότι για να ενισχύσουμε τις σχέσεις μεταξύ των παιδιών πρέπει να εξηγήσουμε πρώτα ότι το παιδί πρόσφυγας μετανάστης δεν καταλαβαίνει τη γλώσσα μας, και με παιγνιώδη τρόπο να του τη μάθουμε όλοι μαζί. Έτυχε μία περίπτωση τη δικής μας τάξης το δικό μας παιδί ήξερε αγγλικά, προσπαθούσαμε να λέμε κάθε φορά στα αγγλικά για να μας καταλαβαίνει και να συμμετέχει μαζί μας. Την ώρα του διαλείμματος και του παιχνιδιού ήταν πιο εύκολο βέβαια για τα παιδιά.

Με ποιο τρόπο θεωρείτε ότι η συνεκπαίδευση με τα παιδιά των γηγενών βοηθά και τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων;

Πιστεύω ότι η συνεκπαίδευση των γηγενών μαθητών βοηθάει σίγουρα τα παιδιά των μεταναστών καθώς είναι η βασικότερη επαφή που έχουν με την ελληνική κοινωνία, την κουλτούρα, τον πολιτισμό, τα ήθη και έθιμα μας, και φυσικά τη γλώσσα που είναι το Α και το Ω. Είναι ο μόνος τρόπος έτσι ώστε με την πάροδο του χρόνου να ενσωματωθούν στην ελληνική πραγματικότητα, όπως έγινε και στο παρελθόν με άλλους πρόσφυγες από τα πολύ παλιά χρόνια Μικρά Ασία, Πόντο αλλά και πιο πρόσφατα με τους Αλβανούς, που έχουν ενταχθεί στην Ελλάδα.

Με ποιο τρόπο θεωρείτε ότι η συνεκπαίδευση με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες μπορεί να βοηθήσει και τα παιδιά των γηγενών;

Φυσικά θεωρώ ότι και η άλλη πλευρά των γηγενών μαθητών είναι κερδισμένη, καθώς μαθαίνει για τη διαφορετικότητα. Μαθαίνει το διαφορετικό, μαθαίνει τη διαφορετική κουλτούρα, το

διαφορετικό χρώμα, τη διαφορετική θρησκεία και τη διαφορετική γλώσσα. Νομίζω ότι είναι και πάρα πολύ ενδιαφέρον για τους μικρούς μας μαθητές, τουλάχιστον αυτό διαπίστωσα στη δική μου τάξη. Μαθαίνουμε επίσης να σεβόμαστε το διαφορετικό, να το αγαπάμε, να το αγκαλιάζουμε αλλά και να το προστατεύουμε. Είναι αξίες που πρέπει να μάθουν τα παιδιά από αυτή τη μικρή ηλικία.

Θεωρείτε ότι είστε ενημερωμένος/η σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η ενημέρωση που έχετε από που προέργεται;

Έχοντας παρακολουθήσει ένα ετήσιο σεμινάριο διαπολιτισμικής εκπαίδευσης θεωρώ ότι ξέρω τα απολύτως βασικά. Ωστόσο θέλω να επισημάνω ότι είμαι αρκετά ευαισθητοποιημένη με το συγκεκριμένο θέμα λόγω προσφυγικής καταγωγής και προσπαθώ να δώσω τον καλύτερο μου εαυτό σε αυτά τα παιδιά καθώς στα μάτια τους βλέπω τις ιστορίες των παππούδων μου κυρίως για τους πρόσφυγες.

Πιστεύετε ότι είναι απαραίτητο να επιμορφωθείτε σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης;

Θεωρώ ότι είναι απαραίτητη η επιμόρφωση στην πλειοψηφία των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα. Εγώ προσωπικά θα ήθελα να μάθω περισσότερα πέρα από το ετήσιο σεμινάριο που έχω κάνει. Και για καλή μας τύχη πολλές φορές εδώ στη Χίο γίνονται διαπολιτισμικά σεμινάρια από διάφορους φορείς όπως η UNICEF, το ΠΕΚΕΣ Βορείου Αιγαίου και είμαι πολύ χαρούμενη που έχουν μεγάλη συμμετοχή.

Εκτιμάτε ότι η επιμόρφωση πάνω σε προσεγγίσεις διδασκαλίας θα διευκόλυνε τη διδακτική / μαθησιακή διαδικασία των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο;

Σίγουρα η επιμόρφωση πάνω σε προσεγγίσεις διδασκαλίας θα διευκόλυνε μαθησιακή διδασκαλία των προσφύγων και μεταναστών μαθητών γιατί πολλές φορές εμείς οι εκπαιδευτικοί δυσκολευόμαστε στον τρόπο να διαχειριστούμε αυτά τα παιδιά. Μας λείπουν οι πρακτικές. Οπότε τέτοιου είδους επιμορφώσεις θα ήταν ενθαρρυντικές γιατί το χρειαζόμαστε.

Πώς θα την προτιμούσατε;

Το σημαντικότερο σε μια επιμόρφωση είναι η ανταλλαγή εμπειριών από συναδέλφους με παιδιά μεταναστών και προσφύγων. Να διατυπωθούν προβλήματα που καλούνται να λύσουν και

μετέπειτα να υπάρχουν προτεινόμενες λύσεις, και πρακτικές εφαρμογών. Επίσης θα ήθελα να υπάρξει συνοδευτικό υλικό με προτεινόμενους τρόπους διδασκαλίας και επίλυσης πιθανών προβλημάτων. Νομίζω είναι μια καλή αρχή για εκπαιδευτικούς που δουλεύουν για πρώτη φορά σε σχολεία πολυπολιτισμικά. Σε προηγούμενο σεμινάριο διαπολιτισμικής εκπαίδευσης που μας είχαν μοιραστεί, το χρησιμοποίησα αρκετά καθώς είχε δραστηριότητες για τις πρώτες ημέρες υποδοχής μαθητών μεταναστών και προσφύγων.

Συνεντεύξεις νηπιαγωγών που δεν έχουν εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων

1

Πόσα χρόνια εργάζεστε ως εκπαιδευτικός;

Εργάζομαι 11 χρόνια.

Πόσα χρόνια εργάζεστε στο συγκεκριμένο σχολείο που είστε τώρα;

Έχω αλλάξει 3 διαφορετικά σχολεία, ενώ στο τελευταίο βρίσκομαι 8 χρόνια.

Ποιες είναι οι σπουδές σας στο χώρο της εκπαίδευσης;

Είμαι απόφοιτος του τμήματος Νηπιαγωγών του ΔΠΘ.

Πως εσείς αντιλαμβάνεστε τον όρο νεομετανάστης και πρόσφυγας;

Η λέξη πρόσφυγας είναι για όλους εμάς πιο οικία, παρά η λέξη νεομετανάστης. Πρόσφυγας, σημαίνει για εμένα όποιος αναγκάστηκε, συνήθως με τη βία να εγκαταλείψει την πατρίδα του, ή τον τόπο κατοικίας του. Τις περισσότερες φορές, λόγω διωγμών, είτε για πολιτικούς, θρησκευτικούς ή άλλους λόγους, τους οποίους σε καμία περίπτωση δε θα αποκαλύψουν στον πρόσφυγα. Από την άλλη πλευρά, η λέξη μετανάστης, και συνεπώς και η έννοια νεομετανάστης αναφέρεται σε κάποιον ο οποίος, κατά βάση για οικονομικούς, βιοποριστικούς λόγους εγκαταλείπει την πατρίδα του, ή τον τόπο κατοικίας. Υπάρχει και η εσωτερική μετανάστευση, όπου για εργασιακούς λόγους, πλήθος ατόμων αναγκάζονται να αλλάξουν τόπο κατοικίας.

Ποια θεωρείτε ότι είναι η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο;

Το δικαίωμα στην παιδεία αρχικά, και κατά δεύτερον στην εκπαίδευση θα πρέπει να δίδεται σε όλους, ημιδαπούς και αλλοδαπούς. Το σημαντικότερο είναι πως δε θα πρέπει να γίνεται με προσηλυτιστικό τρόπο, αλλά με σεβασμό στα ήθη και έθιμα όλων. Οι μετανάστες πρέπει να μάθουν τη νοοτροπία και τα ήθη και έθιμα της πατρίδας που μετοικούν, και το νέο τους σπίτι πρέπει να σεβαστεί τα δικά τους.

Έχετε και προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες;

Μόνο όσον αφορά οικονομικούς μετανάστες από χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ.

Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που θα αντιμετωπίσετε ως προς την ένταξη των μαθητών αυτών στην τάξη;

Το σημαντικότερο όλων είναι η γλώσσα. Ξαφνικά, πρέπει να συνυπάρχεις με άτομα τα οποία, όχι μόνο δε ξέρεις, αλλά δεν υπάρχει και κοινός κώδικας επικοινωνίας. Ειδικότερα στις μικρότερες ηλικίες, όπου η εκμάθηση της αγγλικής δεν έχει ξεκινήσει, τα πράγματα είναι ακόμη δυσκολότερα. Έπειτα, ειδικότερα για ανθρώπους άλλης θρησκείας, η προσαρμογή στα ελληνικά ήθη, δεν είναι πάντα εύκολη. Θεωρούμε αυτονόητο το φαγητό και πως μπορούμε να φάμε όποτε και ότι θέλουμε, ωστόσο άτομα ασπάζόμενα τη μουσουλμανική θρησκεία, έχουν περιορισμούς, τους οποίους ένα μικρό παιδί δε θα καταλάβει, εάν τριγύρω του τα πράγματα είναι διαφορετικά.

Ποιες πιστεύετε ότι θα είναι οι σημαντικότερες αιτίες προβλημάτων μεταξύ των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών;

Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που θεωρείτε ότι θα αντιμετωπίσετε στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης;

Η επεξήγηση βασικών πραγμάτων, λόγω της μη κοινής γλώσσας, αλλά και γιατί στο ίδιο περιβάλλον συνυπάρχουν τα προσφυγόπουλα, με παιδιά, τα οποία στην πλειονότητα τους διαβιούν σε ένα ήρεμο οικογενειακό περιβάλλον. Από την άλλη, οι πρόσφυγες, έχουν αντιμετωπίσει στην πλειονότητα πολλές δυσκολίες, και δεν είναι πάντα εύκολο να προσαρμοστούν. Ο φόβος υπάρχει μέσα τους και κάνει τα πράγματα της προσαρμογής ακόμη δυσκολότερα.

Ποιο θεωρείτε ότι θα είναι το σημαντικότερο εμπόδιο στην ενσωμάτωσή τους;

Δυστυχώς, οι κοινωνία με τη ρατσιστική συμπεριφορά, θα αποτελεί πάντα εμπόδιο για την ενσωμάτωση. Ξεκινώντας από την οικογένεια και προχωρώντας σε όλες τις υπόλοιπες κοινωνικές ομάδες, ο ρατσισμός υπάρχει και θα υπάρχει, έστω και ενδόμυχα.

Πως πιστεύετε ότι θα είναι οι σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών;

Σε ένα πολύ ωραίο σκίτσο, όπου ένας πατέρας ρωτά το παιδί του αν έχει «μετανάστες» στο σχολείο του, εκείνο του απαντά, «όχι ,μπαμπά, μόνο παιδάκια έχει». Αυτό, υποδηλώνει πως βλέπουν τα παιδιά το ένα το άλλο και πως θα έπρεπε να είναι τα πράγματα.

Ποιες θεωρείτε ότι είναι οι κατάλληλες δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενισχύσετε τις σχέσεις μεταξύ των μαθητών ;

Πέραν της γλωσσικής διδασκαλίας, η δημιουργία εκδηλώσεων, είτε ενδοσχολικά είτε εξωσχολικά όπου τα παιδιά θα ανταλλάσσουν πληροφορίες για τον πολιτισμό τους. Είτε μια μαγειρική βραδιά, είτε μια μουσική βραδιά, θα φέρει τα παιδιά πιο κοντά. Και ίσως και τους γονείς...

Με ποιο τρόπο θεωρείτε ότι η συνεκπαίδευση με τα παιδιά των γηγενών βοηθά και τα παιδιά των προσφύγων;

Εάν τα προσφυγόπουλα δε μάθουν τη γλώσσα, τότε δυστυχώς απλά θα μιλάμε για ώρες εκμάθησης οι οποίες θα κάνουν τα πρώτα να βαρεθούν και τα μεν ημιδεπά να θεωρούν τον εαυτό τους υποεμβολικά ανώτερο. Εφόσον όμως υπάρχει πολύ ικανοποιητική, όχι απλά ικανοποιητική, γνώση της ελληνικής γλώσσας, τότε τα προσφυγόπουλα θα βγουν κερδισμένα, καθώς θα αποκτήσουν γνώσεις, τις οποίες δυστυχώς στην πατρίδα τους δε θα είχαν όλα την ευκαιρία.

Με ποιο τρόπο θεωρείτε ότι η συνεκπαίδευση με τα παιδιά πρόσφυγες βοηθά και τα παιδιά των γηγενών;

Τα γηγενή παιδιά, μπορούν να μάθουν πολλά πράγματα για τον πολιτισμό, την ιστορία και τη θρησκεία άλλων χωρών, απομυθοποιώντας με αυτό τον τρόπο όσα μαθαίνουν, όσα δηλαδή τους «φυτεύουν» η κοινωνία και τα μέσα επικοινωνίας.

Θεωρείτε ότι είστε ενημερωμένος/η σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η ενημέρωση που έχετε από που προέρχεται;

Όχι, δυστυχώς η ενημέρωση δεν παρέχεται. Θα πρέπει κάποιος να ψάξει μόνος του ότι χρειάζεται, ενώ δεν υπάρχει και μια κοινή γραμμή από τους φορείς εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

Πιστεύετε ότι είναι απαραίτητο να επιμορφωθείτε σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης;

Φυσικά. Η επιμόρφωση από ανθρώπους που έχουν την κατάλληλη εκπαίδευση, αλλά κυρίως εμπειρία σε αντίστοιχα θέματα θα γεμίσει τη φαρέτρα μας με όπλα για την αντιμετώπιση πιθανών δυσκολιών.

Εκτιμάτε ότι η επιμόρφωση πάνω σε προσεγγίσεις διδασκαλίας θα διευκόλυνε τη διδακτική/μαθησιακή διαδικασία των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο;

Εάν γνωρίζαμε τις βασικές προσεγγίσεις διδασκαλίας, των χωρών από τις οποίες προέρχονται τα προσφυγόπουλα, τότε εκείνα θα ένιωθαν πιο οικεία και αυτομάτως ο χρόνος προσαρμογής τους θα μειωνόταν σημαντικά.

Πώς θα την προτιμούσατε;

Κάποιες ώρες του ημερήσιου προγράμματος, διδασκαλία σύμφωνα με τη χώρα προσέλευσης, σε θέματα πολύ γενικά όμως, όπως π,χ πολιτισμός. Θεωρώ πως το κλειδί είναι τα παιδιά αυτά να νιώσουν πιο οικεία. Η προβολή βίντεο, με θεματολογία από τις χώρες τους θα βοηθούσε σημαντικά.

2

Πόσα χρόνια εργάζεστε ως εκπαιδευτικός;

Εργάζομαι ως εκπαιδευτικός 10 χρόνια

Πόσα χρόνια εργάζεστε στο συγκεκριμένο σχολείο που είστε τώρα;

Στο σχολείο που είμαι τώρα εργάζομαι για πρώτη χρονιά

Ποιες είναι οι σπουδές σας στο χώρο της εκπαίδευσης;

Έχω τελειώσει το Παιδαγωγικό τμήμα Νηπιαγωγών στην Φλώρινα και Μεταπτυχιακό στα Αναλυτικά Προγράμματα και Νέες Τεχνολογίες πάλι στην Παιδαγωγική Σχολή της Φλώρινας

Πως εσείς αντιλαμβάνεστε τον όρο νεομετανάστης και πρόσφυγας;

Οι μετανάστες μετακινούνται από επιλογή τους με γενικό σκοπό να βελτιώσουν τη ζωή τους για εξεύρεση εργασίας, καλύτερη εκπαίδευση κλπ. Οι πρόσφυγες από την άλλη μετακινούνται προς άλλη χώρα προσπαθώντας να ξεφύγουν από ένοπλες συγκρούσεις ή διώξεις π.χ. λόγω φυλής, θρησκείας, πολιτικών πεποιθήσεων.

Ποια θεωρείτε ότι είναι η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο;

Κατά τη γνώμη μου η εκπαίδευση αποτελεί βασικό δικαίωμα όλων και πρέπει να παρέχεται σε όλα τα παιδιά που ζουν στην Ελλάδα ανεξαρτήτου εθνικότητας, θρησκείας και γλώσσας. Τα παιδιά των προσφύγων θα πρέπει να φοιτούν στο Νηπιαγωγείο όπως και όλα τα άλλα παιδιά. Το κράτος είναι υποχρεωμένο να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες για τη φοίτηση των παιδιών αυτών και να πείσει όλους για την ανάγκη παρακολούθησης του Νηπιαγωγείου.

Έχετε και προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες;

Οι μόνες εμπειρίες που είχα ήταν με παιδιά οικονομικών μεταναστών που είχα κάποιες χρονιές στο Νηπιαγωγείο όπου εργαζόμουν και τα οποία προέρχονταν κυρίως από την Αλβανία.

Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που θα αντιμετωπίσετε ως προς την ένταξη των μαθητών αυτών στην τάξη;

Τα σημαντικότερα προβλήματα ως προς την ένταξη των μαθητών αυτών στην τάξη θα ήταν σίγουρα η επικοινωνία λόγω διαφορετικής γλώσσας και η κοινωνικοποίηση τους μέσα στο σχολικό χώρο. Θεωρώ πολύ πιθανό ότι η ύπαρξη αλλοδαπών μαθητών σε δημόσια τάξη να δημιουργούσε ίσως προβλήματα και συγκρούσεις ανάμεσα σε μαθητές εκπαιδευτικούς και γονείς εξαιτίας της έλλειψης αποδοχής της διαφορετικότητας...

Ποιες πιστεύετε ότι θα είναι οι σημαντικότερες αιτίες προβλημάτων μεταξύ των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών;

Οι σημαντικότερες αιτίες προβλημάτων μεταξύ των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών θα μπορούσε να ήταν η διαφορετική γλώσσα, διαφορετική θρησκεία, διαφορετικό γνωστικό επίπεδο, διαφορετικές συνήθειες και γενικά ότι έχει να κάνει με την μεταξύ τους επικοινωνία.

Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που θεωρείτε ότι θα αντιμετωπίσετε στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης;

Τα σημαντικότερα προβλήματα που πιθανότατα θα αντιμετώπιζα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης θα ήταν κυρίως η άγνοια της Ελληνικής Γλώσσας, η προσαρμογή των παιδιών από άλλες χώρες, η έλλειψη κατάλληλου διδακτικού και εποπτικού υλικού και ίσως το οικογενειακό περιβάλλον των παιδιών (από Ελλάδα και από άλλες χώρες). Συνήθως οι γονείς έχουν την τάση να εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία εκφέροντας απόψεις που δημιουργούν εντάσεις και συγκρούσεις.

Ποιο θεωρείτε ότι θα είναι το σημαντικότερο εμπόδιο στην ενσωμάτωση τους;

Το σημαντικότερο εμπόδιο στην ενσωμάτωση τους πιστεύω ότι θα ήταν η δομή και λειτουργία του εκπαιδευτικού μας συστήματος καθώς και η έλλειψη κατάρτισης των εκπαιδευτικών σε θέματα διαπολιτισμικής αγωγής.

Πως πιστεύετε ότι θα είναι οι σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών;

Πιστεύω ότι αν και τα παιδιά στη νηπιακή ηλικία κάνουν εύκολα φίλιες, ωστόσο η διαφορετική γλώσσα και η διαφορετική κουλτούρα γηγενών και μεταναστών μαθητών θα δημιουργούσε κάποιες «άβολες» καταστάσεις εννοώντας κάποια σχόλια αρνητικά ή πιθανόν κάποια συμπεριφορά μη αποδεκτή που θα μπορούσε να προκαλέσει αμηχανία σε άλλο παιδί.

Ποιες θεωρείτε ότι είναι οι κατάλληλες δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενισχύσετε τις σχέσεις μεταξύ των μαθητών ;

Ενίσχυση της ομαδικότητας και της συνεργασίας μέσω του παιχνιδιού, των κατασκευών κλπ., δημιουργία του κατάλληλου φιλικού κλίματος μέσα στην τάξη, γνωριμία με τις χώρες προέλευσης των προσφύγων-μεταναστών μαθητών, ανάγνωση παραμυθιών με θέμα όλα τα παιδιά της γης, ότι όλα είναι το ίδιο έχουν τα ίδια δικαιώματα άσχετα από το χρώμα ή την προέλευση τους κλπ., επίσκεψη στην τάξη κάποιου γονέα από άλλη χώρα και συζήτηση για κάποιο γνωστό έθιμο ή ένα δημοφιλές παιδικό τραγούδι της χώρας του και γενικά δημιουργία

κλίματος μέσα στην τάξη όπου δεν θα υπάρχει φόβος απέναντι στο διαφορετικό, θα υπάρχει κυρίως σεβασμός και ισότητα όλων των μαθητών απέναντι σε όλους.

Με ποιο τρόπο θεωρείτε ότι η συνεκπαίδευση με τα παιδιά των γηγενών βοηθά και τα παιδιά των προσφύγων;

Η συνεκπαίδευση με τα παιδιά των γηγενών βοηθά τα παιδιά των προσφύγων να ξεκινήσουν μια καινούρια πορεία στη γνώση και σε καινούριες νοοτροπίες. Τα βοηθά να αποκτήσουν σιγά σιγά μια ομαλότητα στη ζωή τους και την ρουτίνα της καθημερινότητας. Να ξεπεράσουν όσες δυσκολίες τους έτυχαν και να νιώσουν ότι μπορούν να τα καταφέρουν σε όλα τα επίπεδα με τη βοήθεια καινούριων φίλων.

Με ποιο τρόπο θεωρείτε ότι η συνεκπαίδευση με τα παιδιά πρόσφυγες βοηθά και τα παιδιά των γηγενών;

Τα παιδιά των γηγενών βοηθούνται από την συνεκπαίδευση τους με τα παιδιά των προσφύγων σε πολλά επίπεδα. Το πιο σημαντικό για μένα είναι ότι μαθαίνουν από το παράδειγμα του αγώνα που δίνει για τη ζωή ένα παιδί που έχει περάσει μέσα από απώλειες, αποχωρισμούς και περιπέτειες. Επιπλέον γνωρίζουν συνθήκες, έθιμα άλλων χωρών, εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους, μαθαίνουν να βοηθούν ο ένας τον άλλο κλπ.

Θεωρείτε ότι είστε ενημερωμένος/η σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η ενημέρωσή που έχετε από που προέρχεται;

Θεωρώ ότι είμαι ελάχιστα ενημερωμένη σχετικά με την διαπολιτισμική εκπαίδευση έως καθόλου, θυμάμαι ότι στη σχολή Νηπιαγωγών είχα παρακολουθήσει 2-3 μαθήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Από τότε δεν έχω κάνει κάποια επιμόρφωση σχετικά με το θέμα αυτό.

Πιστεύετε ότι είναι απαραίτητο να επιμορφωθείτε σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης;

Φυσικά και πιστεύω ότι είναι απαραίτητο να επιμορφωθώ σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης όπως και όλοι οι εκπαιδευτικοί. Η αύξηση των αλλοδαπών μαθητών στην Ελλάδα έχει δημιουργήσει νέες συνθήκες στο ελληνικό σχολείο. Θα πρέπει να ενημερωθούμε για εκπαιδευτικά προγράμματα που να λαμβάνουν υπόψη περισσότερες από μία γλώσσες και

κουλτούρες και να βοηθήσουμε όλοι στην εξάλειψη στερεοτύπων και προκαταλήψεων. Ο ρόλος μας σε μια πολυπολιτισμική τάξη είναι πολύ απαιτητικός οπότε θα ήταν απαραίτητος αναγκαίος, κατά τη γνώμη μου, να επιμορφωθούμε σχετικά με αυτό το θέμα.

Εκτιμάτε ότι η επιμόρφωση πάνω σε προσεγγίσεις διδασκαλίας θα διευκόλυνε τη διδακτική/μαθησιακή διαδικασία των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο;

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών αποτελεί στοιχείο απαραίτητο για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της μαθησιακής διαδικασίας. Πιστεύω ότι θα συνέβαλλε στην ανάπτυξη των γνώσεων των εκπαιδευτικών, στη βελτίωση των διδακτικών τους πρακτικών και κατ' επέκταση στη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Πώς θα την προτιμούσατε;

Θα προτιμούσα να γίνεται με μορφή σεμιναρίου από τα Π.Ε.Κ. ή από καθηγητές κάποιου τμήματος Α.Ε.Ι. ή από τις συντονίστριες μας εντός ή και εκτός διδακτικού ωραρίου και να μην είναι μόνο θεωρητικό αλλά να αναφέρεται περισσότερο στην πράξη, στη μαθησιακή διαδικασία μέσα στην τάξη.

3

-Καταρχάς θα ήθελα να σας ευχαριστήσω που δεχθήκατε να συμμετέχετε στην έρευνα που κάνω για τη διπλωματική του μεταπτυχιακού μου και θα ήθελα να σας ρωτήσω

Πόσα χρόνια εργάζεστε ως εκπαιδευτικός;

Συνολικά σαν νηπιαγωγός στην δημόσια εκπαίδευση εργάζομαι 10 χρόνια

Πόσα χρόνια εργάζεστε στο συγκεκριμένο σχολείο που είστε τώρα;

Στο συγκεκριμένο σχολείο βρίσκομαι τα τελευταία 7 χρόνια.

Ποιες είναι οι σπουδές σας στο χώρο της εκπαίδευσης;

Είμαι απόφοιτη της Παιδαγωγικής Σχολής Νηπιαγωγών της Φλώρινας . Έχω παρακολουθήσει το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης εεεεε

πάνω στις ψυχοπαιδαγωγικές συνιστώσες της πολυπολιτισμικότητας οπότε νομίζω ότι βρήκες τον άνθρωπό σου ; γελία και φοιτώ σε ένα ακόμα που αφορά την οργάνωση και τη διοίκηση της εκπαίδευσης και έχω παρακολουθήσει και αρκετά σεμινάρια πάνω στη διδακτική μεθοδολογία πιο πολύ και διάφορα άλλα.

Πως εσείς αντιλαμβάνεστε τον όρο νεομετανάστης και πρόσφυγας;

εεε μετανάστης..... είναι αυτός που επιλέγει να αφήσει τη χώρα του για λόγους εεε για λόγους ή μάλλον είτε οικονομικούς .. ήρθε για μία καλύτερη θέση εργασίας είτε γιατί δεν βρίσκει στη δική του χώρα ερευνητικά και ακαδημαϊκά όσα χρειάζεται αναζητώντας καλύτερες εκπαιδευτικές ευκαιρίες σε χώρες που είναι πιο οργανωμένες στον τομέα του. Για μένα πρόσφυγας είναι αυτός που στην ουσία δεν επιλέγει να αφήσει τη χώρα του αλλά η ίδια η χώρα του αδυνατεί να τον προστατεύσει δηλαδή είναι αυτός που ξεκινάει το ταξίδι του για να προστατεύσει τη ζωή του ή αναζητά ευκαιρία να ξαναχτίσει τη ζωή του από την αρχή.

Ποια θεωρείτε ότι είναι η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο;

..... ένα σχολείο για όλους ίδια θέση για όλους περισσότερη ενίσχυση και χρόνος σε αυτά τα παιδιά... ένα σχολείο ανοιχτό...

Έχετε και προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες;

Η αλήθεια είναι πως στην πράξη δεν έχω εμπειρία γιατί τώρα μιλάμε για τους μετανάστες έτσι δεν είναι; αυτούς τους μετανάστες που εγώ συναναστρέφομαι τα παιδιά τους τέλος πάντων... εεε ναι και αυτά είναι μετανάστες έχουν ενταχθεί και αφομοιωθεί τόσο που πολλές φορές πιο πολύ από το όνομα και το επίθετο καταλαβαίνουμε ότι δεν είναι Έλληνας....

Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που θα αντιμετωπίσετε ως προς την ένταξη των μαθητών αυτών στην τάξη;

Μιλάω πάντα θεωρητικά γιατί δεν έχω εμπειρία στην πράξη και νομίζω πως ως νηπιαγωγός δεν θα υπάρξουν σημαντικά προβλήματα στην ένταξη τους και πιο πολύ γιατί είναι αυτή η ηλικιακή ομάδα ξέρω και εγώ να υπάρχουν προβλήματα και θέματα σε αυτές τις ηλικίες; είναι μία ομάδα που δεν έχει εδραιώσει στερεότυπασυγγνώμη εεε δεν κουβαλάει προκαταλήψεις.

Ποιες πιστεύετε ότι θα είναι οι σημαντικότερες αιτίες προβλημάτων μεταξύ των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών;

Δεν μπορώ να πιστέψω ότι θα υπάρχουν προβλήματα σημαντικά αλλά εεεε πάρα παρά μόνο η χρήση της γλώσσας θα είναι διαφορετική και πάλι εγώ το βλέπω σαν θετικό στοιχείο μέσα στην τάξη του νηπιαγωγείου να ακουστούν όλες οι γλώσσες.

Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που θεωρείτε ότι θα αντιμετωπίσετε στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης;

μμ Ίσως οι συνήθειές τους; που στην προς προσπάθεια μου να γίνουν σεβαστά όλο και περισσότερες συνήθειες να δημιουργούσα κάποιες αντιρρήσεις στους γηγενείς μαθητές και ξέρεις τώρα αυτό με τους γηγενείς μαθητές εγώ λέω μάλλον με τους γονείς των μαθητών; Αναρωτιέμαι για αυτό σου κάνω εεε και για αυτό το διατυπώνω σαν ερώτηση γιατί τώρα προβληματίζομαι και εγώ....

Ποιο θεωρείτε ότι θα είναι το σημαντικότερο εμπόδιο στην ενσωμάτωση τους;

Η γλώσσα που δεν θα ήξερα εγώ και να μπορέσω να βοηθήσω πόσο να πιάνουν τα νοήματα να μπορέσω να συνεννοηθώ και να βοηθήσω στο να γίνει κατανοητό αυτό που θέλω να πω ,οι οδηγίες που θα δώσω...

Πως πιστεύετε ότι θα είναι οι σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών;

Εξαρτάται πολύ σε μεγάλο βαθμό από το πλαίσιο που θα διαμορφώσουμε εμείς οι εκπαιδευτικοί. Αλλά και πάλι θα πω ότι επειδή πρόκειται για μικρούς μαθητές με την παρέμβαση μας οι σχέσεις μπορούν να είναι πολύ καλές θεωρώ άριστες. Ναι γιατί όχι;

Ποιες θεωρείτε ότι είναι οι κατάλληλες δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενισχύσετε τις σχέσεις μεταξύ των μαθητών ;

Υλοποίηση προγραμμάτων με θέμα τη μετανάστευση και την προσφυγιά καλλιεργώντας την ενσυναίσθηση παίζοντας αντίστοιχα παιχνίδια προσομοίωσης με την προσφυγιά τέτοια πράγματα μπορούμε να πάρουμε ενημερωτικές συναντήσεις με τους γονείς για την ευαισθητοποίηση τους πάνω στα θέματα της μετανάστευσης αυτά νομίζω.

Με ποιο τρόπο θεωρείτε ότι η συνεκπαίδευση με τα παιδιά των γηγενών βοηθά και τα παιδιά των προσφύγων;

Και για τους γηγενείς μαθητές είναι θετικό στοιχείο από τη στιγμή που θα αξιοποιηθεί σωστά το διαφορετικό με την κάθε ευκαιρία γνωρίζοντας και αλληλεπιδρώντας ουσιαστικά να αντιληφθούν ότι το διαφορετικό δεν είναι κακό.

Με ποιο τρόπο θεωρείτε ότι η συνεκπαίδευση με τα παιδιά πρόσφυγες βοηθά και τα παιδιά των γηγενών;

Και για τους γηγενείς μαθητές είναι θετικό στοιχείο από τη στιγμή που θα αξιοποιηθεί σωστά το διαφορετικό με την κάθε ευκαιρία γνωρίζοντας και αλληλεπιδρώντας ουσιαστικά να αντιληφθούν ότι το διαφορετικό δεν είναι κακό.

Θεωρείτε ότι είστε ενημερωμένος/η σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η ενημέρωσή που έχετε από που προέρχεται;

Εεε ναιιιι εεεε νομίζω ότι γνωρίζω κάποια πράγματα από τις σπουδές μου ιδιαίτερα στο μεταπτυχιακό που είχα κάνει και σας ανέφερα πιο πριν.

Πιστεύετε ότι είναι απαραίτητο να επιμορφωθείτε σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης;

Η επιμόρφωση είναι απαραίτητη για όλες μας εεε οι συνεχόμενες εε η συνεχόμενη επιμόρφωση...

Εκτιμάτε ότι η επιμόρφωση πάνω σε προσεγγίσεις διδασκαλίας θα διευκόλυνε τη διδακτική/μαθησιακή διαδικασία των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο;

Βέβαια φυσικά η εκπαιδευτική διαδικασία θα διευκολυνθεί για τα παιδιά αλλά φυσικά και για εμάς θα είναι πολύ πιο εύκολο.

Πώς θα την προτιμούσατε;

Εγώ να σας πω εγώ θα προτιμούσα να ήταν υποχρεωτική για όλους ανεξαιρέτως από το Υπουργείο εννοώ και να μας μιλήσουν για όλα τα ζητήματα που μας αφορούν..

4

Πόσα χρόνια εργάζεστε ως εκπαιδευτικός;

18 χρόνια στην Α/θμια Εκπαίδευση ως νηπιαγωγός.

Πόσα χρόνια εργάζεστε στο συγκεκριμένο σχολείο που είστε τώρα;

Έναν χρόνο .

Ποιες είναι οι σπουδές σας στο χώρο της εκπαίδευσης;

Έχω Πτυχίο από το παιδαγωγικό τμήμα νηπιαγωγών του Α.Π.Θ. μεταπτυχιακό Δίπλωμα στις Επιστήμες της Αγωγής στο παιδαγωγικό τμήμα Δημοτικής εκπαίδευσης του Α.Π.Θ. επίσης.

Πως εσείς αντιλαμβάνεστε τον όρο νεομετανάστης και πρόσφυγας;

Ο νεομετανάστης είναι άτομο νεαρής συνήθως ηλικίας με ακαδημαϊκή εκπαίδευση που μεταναστεύει με τη θέλησή του είτε για οικονομικούς λόγους, είτε για εύρεση εργασίας ή εεε ή ακόμη και για καλύτερες επαγγελματικές προοπτικές. Ο πρόσφυγας από την άλλη είναι το άτομο που εγκαταλείπει χωρίς τη θέλησή του τη χώρα του εξαιτίας του φόβου ενός πολέμου ή διωγμών που μπορεί να υποστεί για διάφορους λόγους εεε για παράδειγμα θα σου πω την θρησκείας τις πολιτικές του πεποιθήσεις κτλ.

Ποια θεωρείτε ότι είναι η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο;

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα και υποχρέωση να πηγαίνει στο σχολείο, οπότε πρέπει να φροντίσουμε για την ενσωμάτωσή τους στις σχολικές τάξεις. Στην Ελλάδα ήδη από το '96 λειτουργούν τα Διαπολιτισμικά σχολεία για τη φοίτηση παιδιών από χώρες των Βαλκανίων ή της πρώην Σοβιετικής Ένωσης , επομένως κρίνεται ή εεε καλύτερα είναι αναγκαίο να φοιτά κάθε παιδί ισότιμα .

Έχετε και προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες;

Στις περισσότερες τάξεις που δίδαξα στο παρελθόν υπήρχαν αλλοδαπά παιδιά που προέρχονταν από οικογένειες οικονομικών μεταναστών κυρίως αλβανικής καταγωγής αλλά η πλειοψηφία αν όχι όλα τους ήταν πλήρως ενταγμένα.

Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που θα αντιμετωπίσετε ως προς την ένταξη των μαθητών αυτών στην τάξη;

Η δυσκολία στην επικοινωνία τόσο μαζί τους όσο και με τους γονείς τους και η αποδοχή τους από τα άλλα παιδιά.

Ποιες πιστεύετε ότι θα είναι οι σημαντικότερες αιτίες προβλημάτων μεταξύ των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών;

Εεε ναι νομίζω εεε η μη γνώση της ελληνικής γλώσσας αλλά και η μη τακτική φοίτησή τους στο σχολείο, άλλο άλλο είναι η δυσκολία ή και απουσία επικοινωνίας και συνεργασίας με τους γονείς των συγκεκριμένων παιδιών και και η μη αλληλεπίδρασή τους με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που θεωρείτε ότι θα αντιμετωπίσετε στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης;

Το σίγουρο είναι ότι θα υπάρχει ανομοιογένεια σε γλωσσικό επίπεδο άρα και η δυσκολία στην επικοινωνία. Μετά είναι και είναι η αποδοχή των μεταναστών- προσφύγων από τα άλλα παιδιά και γενικά η διαχείριση των διαφορετικών πολιτισμικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών όλων των παιδιών. Νομίζω αυτά αν και θα μπορούσα να προσθέσω και την ελλιπή προετοιμασία των εκπαιδευτικών να εργαστούν σε πολυπολιτισμικές τάξεις και να διδάξουν τα ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα αλλά και τη μη επιμόρφωσή τους σε θέματα διαχείρισης της διαφορετικότητας.

Ποιο θεωρείτε ότι θα είναι το σημαντικότερο εμπόδιο στην ενσωμάτωσή τους;

Η μη γνώση της γλώσσας της χώρας υποδοχής είναι ένα γεγονός εεε ένα γεγονός που καθιστά δύσκολη την επικοινωνία τους σε επίπεδο τάξης, σχολείου αλλά και εεε και ολόκληρης της κοινωνίας.

Πως πιστεύετε ότι θα είναι οι σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών;

Ενδεχομένως να μην υπάρχει αποδοχή των μεταναστών και των προσφύγων από τα άλλα παιδιά δηλαδή να μην τα αποδέχονται μέσα στην τάξη, να τα απομονώνουν και μέσα στην τάξη και κατά τη διάρκεια άλλων δραστηριοτήτων εντός και εκτός σχολείου ή ακόμη και να καταφέρονται εναντίον τους λεκτικά ή με απρεπείς εκφράσεις. Μπορεί όμως ξέρεis να υπάρχει αντίστοιχη συμπεριφορά αντίδρασης και μη αποδοχής και από τους γονείς των γηγενών παιδιών.

Ποιες θεωρείτε ότι είναι οι κατάλληλες δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενισχύσετε τις σχέσεις μεταξύ των μαθητών ;

Νομίζω ότι κάνουμε έτσι και αλλιώς στο νηπιαγωγείο δηλαδή ομαδοσυνεργατικές και διαθεματικές προσεγγίσεις, μέσα δηλαδή από τη εεε τη δραματοποίηση, τα παιχνίδια ρόλων, την παρουσίαση βιωμάτων και προσωπικών εμπειριών εεε που ενισχύουν την επικοινωνία και την αλληλεπίδραση μεταξύ των παιδιών.

Με ποιο τρόπο θεωρείτε ότι η συνεκπαίδευση με τα παιδιά των γηγενών βοηθά και τα παιδιά των προσφύγων;

Δίνεται η δυνατότητα στα παιδιά μετανάστες ή πρόσφυγες να κοινωνικοποιηθούν, να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας και χρήσης της ελληνικής γλώσσας σε διάφορα καταστασιακά περιβάλλοντα εεε και να ενισχυθεί η αυτοπεποίθησή τους και κατ' επέκταση να ενταχθούν πιο ομαλά και στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

Με ποιο τρόπο θεωρείτε ότι η συνεκπαίδευση με τα παιδιά πρόσφυγες βοηθά και τα παιδιά των γηγενών;

Τα παιδιά των γηγενών μαθαίνουν να συνυπάρχουν, να επικοινωνούν, να συνεργάζονται εεε και εε να βοηθούν άτομα που μιλούν διαφορετική γλώσσα. Αυτό τους επιτρέπει να μάθουν να αποδέχονται και να σέβονται το διαφορετικό και έτσι να αποκτήσουν διαπολιτισμική συνείδηση.

Θεωρείτε ότι είστε ενημερωμένος/η σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η ενημέρωσή που έχετε από που προέρχεται;

Όχι δεν είναι επαρκής αν κι έχω παρακολουθήσει αντίστοιχα μαθήματα και σε προπτυχιακό και σε μεταπτυχιακό επίπεδο αλλά οι γνώσεις που έχω λάβει είναι κυρίως σε ακαδημαϊκό δηλαδή θεωρητικό επίπεδο .

Πιστεύετε ότι είναι απαραίτητο να επιμορφωθείτε σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης;

Είναι επιτακτική η ανάγκη για την επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών στη διαπολιτισμική εκπαίδευση και στη διαχείριση των πολυπολιτισμικών τάξεων. Νομίζω θεωρητικά το πάμε καλά στην πράξη πάσχουμε....

Εκτιμάτε ότι η επιμόρφωση πάνω σε προσεγγίσεις διδασκαλίας θα διευκόλυνε τη διδακτική/μαθησιακή διαδικασία των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο;

Το ρωτάς ; είναι απαραίτητη η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε καλών πρακτικών που προάγουν εεε την επικοινωνία των παιδιών σε διαφορετικά κοινωνικά περιβάλλοντα, την ενίσχυση της αυτοπεποίθησής τους εεε να υπάρξει εε ε ένα λειτουργικό εκπαιδευτικό υλικό σύμφωνα με την ηλικία τους που θα μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί.

Πώς θα την προτιμούσατε;

Η επιμόρφωση μπορεί να γίνει με τη μορφή σεμιναρίου, γιατί εκτός εεε που εκτός από τη γνώση σε θεωρητικό επίπεδο θα περιλαμβάνει υποδειγματικές διδασκαλίες και εφαρμογή καλών πρακτικών σε πραγματικές συνθήκες μιας εεε πολυπολιτισμικής τάξης ή και εφαρμογή συγκεκριμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων..... ή projectεεεε ακόμη και μελέτη ερευνών και καταγραφή συμπερασμάτων από διδακτικές προσεγγίσεις που πραγματοποιήθηκαν σε αντίστοιχες τάξεις. Να σου πω τώρα δεν πρέπει να έχει ως στόχο μόνο τη μετάδοση γνώσεων στους εκπαιδευτικούς τέτοιες έχουμε (γέλια) αλλά την ενδυνάμωσή τους σε διδακτικές πρακτικές και την υιοθέτηση εεε να πω εεε θετικής στάσης και αντίληψης για τη δημιουργία ενός διαπολιτισμικού περιβάλλοντος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

(Συγκεντρωτικός πίνακας έκθεσης δεδομένων των εκπαιδευτικών)

Νηπιαγωγοί με εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων

Θεματικός άξονας Α. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.		
Κατηγορίες	Κωδικοί/ Εννοιολογικοί προσδιορισμοί	Σύνολο αναφορών
Ο όρος νεομετανάστης	ΑΝΚΛΣΖ= αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής	7
	ΕΚΣΜΤΚ=εκούσια μετακίνηση	1
	ΜΤΚΔΓΜ= μετακίνηση εξαιτίας διώξεων	1
	ΜΤΚΟΙΚΛΓ=μετακίνηση για οικονομικούς λόγους	3
	ΜΤΚΙΔΛΛΓ= μετακίνηση για ιδεολογικούς λόγους	1
	ΜΤΚΘΡΛΓ=μετακίνηση για θρησκευτικούς λόγους	1
	ΜΤΑΚΔΠΡΣ=μετακίνηση για απόκτηση επιπλέον ακαδημαϊκών προσόντων	2
	ΜΤΚΕΡΓ=μετακίνηση για εργασιακούς λόγους	3

	ΜΝΜΜΤΒΚΤ= μόνιμη μεταβολή τόπου κατοικίας	1
	ΠΡΣΜΤΒΚΤ = προσωρινή μεταβολή τόπου κατοικίας	1
	ΜΤΑΚΔΠΡΣ = μετακίνηση για απόκτηση επιπλέον ακαδημαϊκών προσόντων	1
Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΠΛΜ=μετακίνηση εξαιτίας πολέμου	8
	ΜΤΚΑΝΓΚ=αναγκαστική μετακίνηση	5
	ΦΒΣΖ=φόβος για τη ζωή	1
	ΠΑΤΚΑΠΨ= Πολιτικές απόψεις	2
	ΘΡΣΚΑΠΨ=θρησκευτικές απόψεις	1
	ΚΚΣΥΝΔΒ = κακές συνθήκες διαβίωσης	1
	ΦΣΚΚΤΣΤ= φυσική καταστροφή	1
	ΑΝΚΛΣΖ= αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής	4
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΑΥΤΝΣΥΝΚ= αυτονόητη η συνεκπαίδευση	1
	ΔΥΣΚΠΡΣ= δύσκολη παρουσία	1
	ΔΚΛΕΝΤΞ= δύσκολη ένταξη	2
	ΧΡΣΔΚΡΣ=χωρίς διακρίσεις	2
	ΙΣΤΜΘΓΝ= ισότιμη θέση με τους γηγενής	6
	ΑΝΘΡΔΚΜ= ανθρώπινο	1

	δικαίωμα	
	ΠΑΡΕΝΞΕΚ= πλήρης ένταξη στην εκπαίδευση	1
	ΠΑΡΚΝΕΝΤΞ= πλήρης κοινωνική ένταξη	1
	ΔΤΡΘΣ= δευτερεύουσα θέση	2
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΟΙΚΝΜΤΝ=οικονομικοί μετανάστες	1
	ΜΤΝΕΝΣΜ = παιδιά μεταναστών πλήρως ενσωματωμένα	1
	ΠΡΣΒΕΝ= Πρώην Σοβιετική Ένωση	2
	ΒΛΓΡ= Βουλγαρία	2
	ΤΡΚ=Τουρκία	2
	ΑΛΒΝ=Αλβανία	5
	ΥΠΡΞΕΜΡ = ύπαρξη εμπειρίας	4
	ΠΡΣΣΥΡ= Πρόσφυγες από Συρία	3
	ΜΠΚΛΝΤ=Μπαγκλαντές	1
	ΙΡΝ=Ιράν	2
	ΜΣΑΝΤΛ=Μέση Ανατολή	3
	ΑΦΡΚ= Αφρική	1
	ΠΚΣΤΝ= Πακιστάν	2
	ΑΛΓΡ=-Αλγερία	1
	ΚΓΚ=Κόγκο	1

Θεματικός άξονας Β. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .

Κατηγορίες	Κωδικοί/ Ενωσιολογικοί προσδιορισμοί	Σύνολο αναφορών
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΔΦΡΓΛΣΣ=διαφορετική Γλώσσα	8
	ΘΡΣΚΠΕΠΘ=θρησκευτικές πεποιθήσεις	1
	ΑΠΔΧΓ = αποδοχή γηγενών	1
	ΠΡΣΡΜΓ=Προβλήματα στην προσαρμογή	1
	ΕΛΠΠΔΓΝ= ελλιπής παιδεία γονέων	1
	ΨΧΛΓΠΡΒ=ψυχολογικά προβλήματα	2
	ΣΧΛΚΔΡ= σχολική διαρροή	1
	ΤΡΜΣ= τρόμος	2
	ΑΝΤΠΚΝ=αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας	3
	ΑΠΡΨΓΝΜΘ= απόρριψη από τους γηγενείς μαθητές	1
	ΚΝΚΑΠΚΛΣ=κοινωνικός αποκλεισμός	4
	ΣΥΝΟΙΚΠΡ=συνεργασία της οικογένειας των προσφύγων	1
	ΚΝΠΡΒΛΜ= κοινωνικά προβλήματα	1
	ΔΣΚΕΠΚΝ=δυσκολία στην επικοινωνία	6
ΔΜΝΑΣΜΚΟ = διαμονή	2	

	ασυνόδευτων σε δομή ΜΚΟ	
	ΕΛΚΤΡΕΚΠ = ελλιπής κατάρτιση εκπαιδευτικών	2
	ΔΦΡΤΚΛΤ=διαφορετική κουλτούρα	1
	ΣΤΠΡΣΦΓΝ = στάση προσφύγων γονέων	1
	ΚΝΠΡΒΛ = κανένα πρόβλημα	1
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΔΥΣΚΓΛΣ = δυσκολία στη γλώσσα	7
	ΔΣΚΠΡΣΡ=δυσκολίες προσαρμογής	1
	ΟΙΚΓΝΠΡΒ = οικογενειακά προβλήματα	1
	ΣΧΝΜΤΚΝ = συχνές μετακινήσεις	1
	ΔΦΡΤΚΛΤ = διαφορετική κουλτούρα	5
	ΑΣΧΝΘΔΒ = άσχημες συνθήκες διαβίωσης	2
	ΣΤΡΤΠ = στερεότυπα	3
	ΑΜΦΒΜΤΓ = αμοιβαίος φόβος μεταξύ γηγενών και μεταναστών	1
	ΑΣΧΣΝΘΔΒ= άσχημες συνθήκες διαβίωσης	2
	ΦΒΔΦΡΤ = φόβος για την διαφορετικότητα	2
	ΡΤΣΜΣ = ρατσισμός	1
	ΑΣΝΔΜΚΟ = ασυνόδευτα διαμονή σε Μ.Κ.Ο	1
	ΕΠΦΓΝΣΧ = ανύπαρκτη	1

	επαφή γονέων σχολείου	
	ΑΠΛΟΙΚΠΡ = απώλεια οικείων προσώπων	2
	ΔΥΣΚΕΠΚΝ = δυσκολία στην επικοινωνία	1
	ΚΤΡΟΙΚΔΕΣ = κατάρρευση οικογενειακού δεσμού	2
	ΠΣΠΚΒΜ = προσωπικά βιώματα	1
	ΔΣΚΑΛΠΔ= δυσκολία στην αλληλεπίδραση	1
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΔΥΚΠΡΣΡΜ = δυσκολία στην προσαρμογή	1
	ΕΞΓΣΠΑΙΔ = εξηγήσεις στα παιδιά	2
	ΚΘΣΤΑΦΞ = καθυστερημένη άφιξη	2
	ΠΕΠΦΓΟΙΚ = πεποίθηση γρήγορης φυγής από την οικογένεια	1
	ΤΡΜΕΜΡ = τραυματικές εμπειρίες	1
	ΟΙΚΓΑΠΛ = οικογενειακές απώλειες	2
	ΦΒΣΠΡΣΦ = φόβος των προσφύγων μαθητών	1
	ΔΥΣΚΕΝΣΜ = δυσκολία στην ενσωμάτωση	1
	ΑΝΣΦΠΡΣΦ = ανασφάλεια προσφύγων μαθητών	1
	ΔΥΣΚΓΛΣ=δυσκολία στην γλώσσα	3

	ΑΠΚΛΓ=αποκλεισμός από τους γηγενείς	2
	ΕΚΦΒΓΗΓ= εκφοβισμός από τους γηγενείς	2
	ΑΝΤΓΝΓΝ= αντιδράσεις γηγενών γονέων	1
	ΑΠΔΧΓ = αποδοχή γηγενών	4
	ΔΥΣΕΠΚΝ=δυσκολία στην επικοινωνία	4
	ΑΝΤΓΝΕΝΣ = αντιρρήσεις γονέων ως προς την ενσωμάτωση	1
	ΑΡΝΕΚΜΓΛ = άρνηση γονέων για εκμάθηση της γλώσσας	1
	ΠΡΒΛΑΠΔΧ=προβλήματα στην αποδοχή	1
	ΑΡΝΤΣΧΛ=αρνητικά σχόλια	1
	ΑΠΔΧΔΦΡ = αποδοχή διαφορετικότητας	2
	ΔΦΡΤΚΛΤΡ=διαφορετική κουλτούρα	1
	ΔΣΚΠΡΟΙΛ = δυσκολίες προσαρμογής της οικογένειας	1
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΠΕΠΦΓΟΙΚ = πεποίθηση γρήγορης φυγής από την οικογένεια	1
	ΑΝΠΓΝΓΛΣ = ανεπιθύμητη η χρήση της γλώσσας από τους γονείς	1
	ΑΝΤΓΝΕΝΣ = αντιρρήσεις των γονέων ως προς την ενσωμάτωση	1

ΚΝΚΑΠΚΛ = κοινωνικός αποκλεισμός	1
ΟΙΚΑΠΚΛ = οικονομικός αποκλεισμός	1
ΠΛΤΣΑΠΚΛ = πολιτισμικός αποκλεισμός	1
ΑΔΝΕΝΠΡΤ = αδυναμία ένταξης από μη αποτελεσματική προετοιμασία	1
ΑΔΝΓΝΓΛΣ = αδυναμία γνώσης της γλώσσας	4
ΠΡΒΕΠΚΠΔ = προβλήματα επικοινωνίας με τα παιδιά	2
ΠΡΒΕΠΚΓΝ = προβλήματα επικοινωνίας με τους γονείς	2
ΑΠΔΧΤΠΚΝ = μη αποδοχή από την τοπική κοινωνία	4
ΠΡΚΤΛΨ = προκαταλήψεις	1
ΣΤΡΤΠ = στερεότυπα	2
ΑΣΧΤΠΚΘ= ασυνόδευτα χωρίς τυπική καθημερινότητα	1
ΡΤΣΜΣ = ρατσισμός	1
ΔΥΣΕΠΚΝ = δυσκολία στην επικοινωνία	2
ΔΦΡΤΘΡΣ = διαφορετική θρησκεία	1
ΔΦΡΚΛΤΡ = διαφορετική κουλτούρα	2
ΜΥΠΡΚΝΒΜ = μη ύπαρξη κοινών βιωμάτων	1
ΕΛΨΚΤΡΕΚ = έλλειψη κατάρτισης εκπαιδευτικών	1

Θεματικός άξονας Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια .

Κατηγορίες	Κωδικού/ Εννοιολογικοί προσδιορισμοί	Σύνολο αναφορών
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΑΡΣΠΡΜΒ= άριστες με την παρέμβαση της νηπιαγωγού	5
	ΔΥΣΚΣΧΕΣ= δύσκολες σχέσεις	1
	ΔΥΣΚΓΛΣ=-δύσκολες εξαιτίας της διαφορετικής γλώσσας	1
	ΠΕΡΘΡΠΣ= περιθωριοποίηση	1
	ΟΜΛΣΥΝ=ομαλή συνύπαρξη	2
	ΣΒΣΜ = σεβασμός	1
	ΚΤΝΣ =κατανόηση	1
	ΕΞΜΡΦΕΠ= άμεση εξάρτηση από το μορφωτικό επίπεδο των γονέων	1
	ΑΝΤΠΛ= αντιπαλότητα	1
	ΥΠΡΞΑΛΠΔ=ύπαρξη αλληλεπίδρασης	1
	ΚΛΣΧΣ= καλές σχέσεις	1
	ΑΝΧΔΦΡΤ=ύπαρξη ανοχής στην διαφορετικότητα	
	ΑΝΛΔΧΓΓΝ=ανάλογα με τη διαχείριση των γηγενών γονέων	3

	ΑΝΔΧΓΜΤ = ανάλογα με τη διαχείριση γονέων μεταναστών	2
	ΡΤΣΣΜΠΓΝ = ρατσιστικές συμπεριφορές εξαιτίας των γονέων	1
	ΕΛΓΧΚΤΣΤΣ = ελεγχόμενη κατάσταση	1
Κατάλληλες δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενισχυθούν οι σχέσεις μεταξύ των μαθητών	ΣΥΝΚΠΔ = συνεκπαίδευση	1
	ΜΚΤΟΜΔ = μεικτές ομάδες γηγενών προσφύγων	5
	ΚΛΡΓΕΝΣΝ = καλλιέργεια ενσυναίσθησης	4
	ΒΜΤΔΡΣ= βιωματικές δράσεις	5
	ΔΠΛΠΡΓΡ = διαπολιτισμικά προγράμματα	1
	ΠΡΜΑΠΔΔΦ = παραμύθια για την αποδοχή της διαφορετικότητας	3
	ΔΡΣΟΜΔΠΧ = δραστηριότητες με ομαδικά παιχνίδια	6
	ΑΝΤΠΛΡΠΛ = ανταλλαγή πληροφοριών για τους πολιτισμούς	2
	ΑΛΛΠΡΔ= ύπαρξη αλληλεπίδρασης	1
	ΠΤΡΠΑΠΚ =αποτροπή αποκλεισμού	2
ΔΡΣΕΥΣΓΝ = δρασεις ευαισθητοποίησης γηγενών	4	
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα	ΔΙΕΚΜΓΛ=διευκόλυνση εκμάθηση της γλώσσας	6

παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΠΣΡΝΠΡΒ=προσαρμογή στο νέο περιβάλλον	1
	ΑΝΠΤΠΡΣΠ= ανάπτυξη προσωπικότητας	1
	ΚΛΡΣΥΝΡ=καλλιέργεια συνεργασίας	1
	ΥΠΡΣΤΘΠΡ = ύπαρξη σταθερού περιβάλλοντος	1
	ΓΝΣΠΑΤΣ= γνώση νέων πολιτισμών	5
	ΑΠΒΛΣΤΡ= αποβολή στερεοτύπων	1
	ΜΘΝΚΛΤ=εκμάθηση νέας κουλτούρας	2
	ΑΙΣΘΑΠΔΧ=αίσθημα της αποδοχής	3
	ΑΠΔΧΔΦΡΤ = αποδοχή της διαφορετικότητας	1
	ΕΝΣΧΑΥΤΚ=ενίσχυση της αυτοεκτίμησης	1
	ΟΜΛΚΝΚΕΝ=ομαλή κοινωνική ένταξη	5
	ΑΠΤΡΠΡΘΡ=αποτροπή της περιθωριοποίησης	4
	Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΕΞΚΠΛΠΛ=εξοικείωση με την πολυπολιτισμικότητα
ΕΜΠΛΓΝΣ=εμπλουτισμός των γνώσεων τους		2
ΣΥΝΡΓΜΤΠ=συνεργασία μεταξύ των παιδιών		1
ΚΛΡΓΕΝΣΝ = καλλιέργεια ενσυναίσθησης		4
ΑΠΔΧΔΦΡΤ = αποδοχή της		8

	διαφορετικότητα	
	ΣΒΣΜΣΥΝ =σεβασμός στο συνάνθρωπο	5
	ΕΠΦΝΠΛΤ=επαφή με νέους πολιτισμούς	5
	ΓΝΣΔΚΣΝ= γνώση δικαιοσύνης	1
	ΜΘΝΚΛΤ=εκμάθηση νέας κουλτούρας	1
	ΠΡΤΠΛΚΝ = προετοιμασία πολυπολιτισμικής κοινωνίας	1
	ΚΤΝΔΥΣΠ = κατανόηση των δυσκολιών των προσφύγων	1
	ΑΠΚΝΕΜΠ = απόκτηση νέων εμπειριών	1
	ΑΠΛΓΡΤΣ = απαλλαγή από το ρατσισμό	1

Θεματικός άξονας Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.		
Κατηγορίες	Κωδικοί/ Εννοιολογικοί προσδιορισμοί	Σύνολο αναφορών
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΜΚΡΒΘΜ = σε μικρό βαθμό	1
	ΠΡΣΠΕΝΜ = από προσωπική ενημέρωση	2
	ΗΜΡΔΣΜΝ = ημερίδες και σεμινάρια	6
	ΕΝΜΡΣΥΝ = ενημέρωση από συναδέλφους	1
	ΕΝΜΡΣΔΚΤ = ενημέρωση από το διαδίκτυο	1
	ΓΝΣΠΝΠ = γνώσεις από το πανεπιστήμιο	1

	ΓΝΣΜΤΠΠΤ = γνώσεις από το μεταπτυχιακό	1
	ΙΚΠΒΘΜ = ικανοποιητικό βαθμό	1
	ΚΘΛΕΝΜΡ= καθόλου ενημερωμένη	3
	ΕΝΜΡΣΥΜΒ = ενημέρωση από τη σύμβουλο	3
	ΠΑΡΕΘΛΠΡ = πληροφορίες μέσω εθελοντικών προγραμμάτων	1
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΤΕΠΜ= απαραίτητη η επιμόρφωση	9
	ΔΥΣΔΧΤΞ= ύπαρξη δυσκολιών διαχείρισης της τάξης	1
	ΠΛΠΛΔΥΣ = ύπαρξη πολλαπλών δυσκολιών	1
	ΑΠΡΔΠΛΔΡ = απαραίτητες οι διαπολιτισμικές δράσεις	1
	ΣΥΝΠΛΑΝΓΝ = συνδυασμός παλαιών και νέων γνώσεων	1
	ΒΘΤΚΕΠΜ = βοηθητική η επιμόρφωση	1
	ΑΠΡΑΣΤΚΝ = απαραίτητη στα αστικά κέντρα	1
	ΔΡΚΕΠΜ = διαρκής επιμόρφωση	4
	ΑΠΔΚΜΘΔΚ = απαραίτητη για τη διευκόλυνση της μαθησιακής διαδικασίας	2
	ΔΠΔΡΣΧΠΛ = διαπολιτισμικές δράσεις στο σχολικό πλαίσιο	2

	ΔΡΑΛΓΝΜΘ = δράσεις αλληλεπίδρασης γονέων και μαθητών	1
Προσεγγίσεις διδασκαλίας που διευκολύνουν τη διδακτική / μαθησιακή διαδικασία των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/ τριών στο σχολείο	ΑΠΚΤΕΦΔ = απόκτηση εφοδίων	1
	ΒΘΘΜΔΧΡ = βοήθεια σε θέματα διαχείρισης	1
	ΚΝΕΝΤΜΤΝ= κοινωνική ένταξη μεταναστών	1
	ΛΣΖΤΜΘΔ = λύσεις σε ζητήματα μεθοδολογίας	3
	ΚΛΣΠΡΚΤ = καλές πρακτικές	2
	ΒΘΠΡΣΓΝ = βοηθητική για τους πρόσφυγες αλλά και για τους γηγενείς μαθητές	2
	ΕΠΠΡΠΡΦ = επιμόρφωση με πρακτικό προφίλ	2
	ΚΝΠΡΔΔΣΚ = καινούριες προσεγγίσεις στη διδασκαλία	3
	ΝΜΘΔΛΣΠΡ = νέες μέθοδοι επίλυσης προβλημάτων	2
	ΔΚΔΔΚΔΚ = διευκόλυνση διδακτικής διαδικασίας	3
	ΣΜΚΘΣΧΠΡ = σύμφωνη με την καθημερινή σχολική πραγματικότητα	2
ΔΚΜΘΣΔΚ = διευκόλυνση μαθησιακής διαδικασίας	1	
Τρόποι επιμόρφωσης	ΜΚΡΠΡΓΡ = μακροπρόθεσμα προγράμματα	1
	ΕΦΡΚΛΠΡ = εφαρμογή καλών πρακτικών	2
	ΕΠΠΡΚΤΖΤ= επίλυση	1

	πρακτικών ζητημάτων	
	ΚΘΛΘΡΤ= καθόλου θεωρητική	7
	ΜΣΔΠΛΤΞ = μέσα σε διαπολιτισμική τάξη	1
	ΕΚΠΔΦΟΡ = εκπαιδευτικοί φορείς	2
	ΚΝΝΛΓ = κοινωνιολόγοι	1
	ΨΧΛΓ = ψυχολόγοι	1
	ΒΜΤΣΜΝ = βιωματικά σεμινάρια	1
	ΑΝΤΑΠΨΣΝ = ανταλλαγή απόψεων συναδέλφων	1
	ΒΜΤΠΡΔΣΚ = βιωματικές προσεγγίσεις της διδασκαλίας	2
	ΣΜΝΡΜΡΦ = σεμιναριακή μορφή	1
	ΠΤΣΛΣΠΡΒ = προτάσεις λύσεων προβλημάτων	1
	ΕΠΜΠΛΤΠΡ = επιμόρφωση για τους πολιτισμούς των προσφύγων	1
	ΤΚΤΕΠΜ = τακτική επιμόρφωση	1
	ΕΡΣΜΡΨΧ = ερμηνεία συμπεριφορών από ψυχολόγους	1

Νηπιαγωγοί χωρίς εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων

Θεματικός άξονας Α. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.		
Κατηγορίες	Κωδικοί/ Εννοιολογικοί προσδιορισμοί	Σύνολο αναφορών
Ο όρος νεομετανάστης	ΑΝΚΛΣΖ= αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής	6
	ΕΚΣΜΤΚ=εκούσια μετακίνηση	4
	ΑΚΣΜΤΚ=ακούσια μετακίνηση	1
	ΜΤΚΟΙΚΛΓ=μετακίνηση για οικονομικούς λόγους	5
	ΜΤΑΚΔΠΡΣ=μετακίνηση για απόκτηση επιπλέον ακαδημαϊκών προσόντων	3
	ΜΤΚΕΡΓ=μετακίνηση για εργασιακούς λόγους	4
	ΜΝΜΜΤΒΚΤ= μόνιμη μεταβολή τόπου κατοικίας	1
	ΠΡΣΜΤΒΚΤ = προσωρινή μεταβολή τόπου κατοικίας	1
Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΠΛΜ=μετακίνηση εξαιτίας πολέμου	5
	ΜΤΚΑΝΓΚ=αναγκαστική μετακίνηση	11
	ΜΤΚΦΣΚΤΣ=μετακίνηση εξαιτίας φυσικής καταστροφής	1

	ΦΒΣΖ=φόβος για τη ζωή	1
	ΠΑΤΚΑΠΨ= Πολιτικές απόψεις	6
	ΘΡΣΚΑΠΨ=θρησκευτικές απόψεις	5
	ΜΤΚΦΣΚΤΣ=μετακίνηση εξαιτίας φυσικής καταστροφής	1
	ΒΣΕΚΤΠ = βίαιος εκτοπισμός	1
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΙΣΤΜΘΓΝ= ισότιμη θέση με τους γηγενείς	7
	ΑΝΘΡΔΚΜ= ανθρώπινο δικαίωμα	3
	ΑΛΑΠΔΧ=αλληλοαποδοχή	1
	ΠΑΡΕΝΞΕΚ= πλήρης ένταξη στην εκπαίδευση	5
	ΠΡΣΤΜΕΝΤ = αρχική προσαρμογή σε τμήματα ένταξης	1
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΟΙΚΝΜΤΝ=οικονομικοί μετανάστες	6
	ΠΑΜΤΠΑΑΦ = παλαιών μεταναστών πλήρως αφομοιωμένων	3
	ΠΑΕΝΣΜΜΤ = πλήρως ενσωματωμένους μετανάστες	3
	ΑΛΒΝ=Αλβανία	2

Θεματικός άξονας Β. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .

Κατηγορίες	Κωδικοί/ Ενοιολογικοί προσδιορισμοί	Σύνολο αναφορών
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΔΦΡΓΛΣΣ=διαφορετική Γλώσσα	8
	ΠΡΣΡΜΓ=Προβλήματα στην προσαρμογή	3
	ΓΡΦΚΖΤΜ = γραφειοκρατικά ζητήματα	1
	ΔΦΡΤΚΛΤ=διαφορετική κουλτούρα	1
	ΑΝΤΠΚΝ=αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας	1
	ΑΠΔΧΓΝΓΝ=αποδοχή γηγενών γονέων	2
	ΚΝΚΑΠΚΛΣ=κοινωνικός αποκλεισμός	1
	ΣΥΝΟΙΚΠΡ=συνεργασία της οικογένειας των προσφύγων	1
	ΘΡΣΚΠΠΘ=θρησκευτικές πεποιθήσεις	1
	ΔΣΚΕΠΚΝ=δυσκολία στην επικοινωνία	1
	ΔΥΣΜΘΔΚΣ=δυσκολίες στη μαθησιακή διαδικασία	1
	ΣΓΚΜΤΜΘΤ=συγκρούσεις μεταξύ μαθητών	2
	ΔΦΡΤΚΛΤ=διαφορετική κουλτούρα	1
	ΚΣΝΘΔΒΣ = κακές συνθήκες διαβίωσης	2

	ΚΝΠΡΒΛ = κανένα πρόβλημα	1
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΔΥΣΚΓΛΣ = δυσκολία στη γλώσσα	5
	ΔΣΚΕΠΒ = δυσκολίες στην επιβίωση	1
	ΑΜΦΒΜΤΓ = αμοιβαίος φόβος μεταξύ γηγενών και μεταναστών	1
	ΔΦΡΤΠΛΤ = διαφορετικός πολιτισμός	1
	ΔΦΡΤΘΡΣ = διαφορετική θρησκεία	4
	ΦΒΔΦΡΤ = φόβος για την διαφορετικότητα	1
	ΑΣΧΒΜΤ = άσχημα βιώματα	2
	ΚΟΙΚΤΣΤ = κακή οικονομική κατάσταση	1
	ΡΤΣΜΣ = ρατσισμός	2
	ΚΣΝΘΔΒΣ = κακές συνθήκες διαβίωσης	1
	ΑΝΣΦΛ = ανασφάλεια	1
	ΑΠΔΧΓΝ = αποδοχή γηγενών γονέων	2
	ΔΥΣΚΕΠΚΝ = δυσκολία στην επικοινωνία	1
	ΔΣΚΠΡΣΡ = δυσκολία στην προσαρμογή	1
ΑΠΔΧΓ = αποδοχή γηγενών	1	
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΔΥΚΠΡΣΡΜ = δυσκολία στην προσαρμογή	3
	ΕΞΓΣΠΑΙΔ = εξηγήσεις στα παιδιά	2

	ΔΥΣΚΕΝΣΜ = δυσκολία στην ενσωμάτωση	1
	ΔΥΣΚΓΛΣ=δυσκολία στην γλώσσα	2
	ΑΠΚΛΓ=αποκλεισμός από τους γηγενείς	1
	ΘΡΣΚΠΠΘ=θρησκευτικές πεποιθήσεις	1
	ΔΥΣΕΠΚΝ=δυσκολία στην επικοινωνία	2
	ΠΡΚΤΛ = προκαταλήψεις	1
	ΠΡΒΛΑΠΔΧ=προβλήματα στην αποδοχή	4
	ΕΠΘΤΣΜΠΡ=επιθετική συμπεριφορά	2
	ΔΥΣΕΠΚΓ=δυσκολία στην επικοινωνία με τους γηγενείς	2
	ΔΦΡΤΚΛΤΡ=διαφορετική κουλτούρα	4
	ΔΣΚΠΡΟΙΛ = δυσκολίες προσαρμογής της οικογένειας	3
	ΕΛΚΤΕΠΥΛ = έλλειψη κατάλληλου εποπτικού υλικού	2
	ΠΡΣΡΠΡΓΡ = προσαρμογή του προγράμματος	1
	ΔΜΡΓΚΚΛΜ = δημιουργία καλού κλίματος	1
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΑΝΠΓΝΓΛΣ = ανεπιθύμητη η χρήση της γλώσσας από τους γονείς	1
	ΑΔΝΕΝΠΡΤ = αδυναμία ένταξης από μη αποτελεσματική προετοιμασία	2

	ΚΝΚΑΠΚΛ = κοινωνικός αποκλεισμός	4
	ΟΙΚΑΠΚΛ = οικονομικός αποκλεισμός	1
	ΠΛΤΣΑΠΚΛ = πολιτισμικός αποκλεισμός	1
	ΑΔΝΕΝΠΡΤ = αδυναμία ένταξης από μη αποτελεσματική προετοιμασία	1
	ΑΔΝΓΝΓΛΣ = αδυναμία γνώση της γλώσσας	3
	ΠΡΒΕΠΚΠΔ = προβλήματα επικοινωνίας με τα παιδιά	1
	ΠΡΒΕΠΚΓΝ = προβλήματα επικοινωνίας με τους γονείς	1
	ΑΠΔΧΤΠΚΝ = μη αποδοχή από την τοπική κοινωνία	1
	ΠΡΚΤΛΨ = προκαταλήψεις	1
	ΕΛΨΕΜΠΣΤ = έλλειψη εμπιστοσύνης	2
	ΡΤΣΜΣ = ρατσισμός	1
	ΜΑΠΔΙΦΡ = μη αποδοχή της διαφορετικότητας	1
	ΔΥΣΕΠΚΝ = δυσκολία στην επικοινωνία	2
	ΔΦΡΤΘΡΣ = διαφορετική θρησκεία	2
	ΔΦΡΚΛΤΡ = διαφορετική κουλτούρα	1
	ΣΝΣΘΠΡΒ = συναισθηματικά προβλήματα	1
	ΕΛΨΚΤΡΕΚ = έλλειψη κατάρτισης εκπαιδευτικών	2

	ΡΤΣΜΣ = ρατσισμός	1
	ΞΝΦΒ = ξενοφοβία	1

Θεματικός άξονας Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια .

Κατηγορίες	Κωδικοί/ Εννοιολογικοί προσδιορισμοί	Σύνολο αναφορών
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΠΡΜΒΕΚΑΡΣ=με την παρέμβαση του εκπαιδευτικού άριστες	3
	ΔΥΣΚΣΧΕΣ= δύσκολες σχέσεις	1
	ΔΥΣΚΓΛΣ=-δύσκολες εξαιτίας της διαφορετικής γλώσσας	2
	ΜΡΦΕΠΓΓΝ=ανάλογα με το μορφωτικό επίπεδο των γηγενών γονέων	1
	ΕΛΧΠΡΡΤΣ=σε ελάχιστες περιπτώσεις ύπαρξη ρατσισμού	2
	ΚΛΣΧΣ= καλές σχέσεις	1
	ΑΝΧΔΦΡΤ=ύπαρξη ανοχής στην διαφορετικότητα	1
	ΟΜΛΣΥΝ=ομαλή συνύπαρξη	6
	ΔΧΡΣΕΚΠΔ = διαχειρίσιμες από τον εκπαιδευτικό	1
	ΧΡΠΡΚΣΤΡ=χωρίς προκαταλήψεις και στερεότυπα	1
	ΑΝΛΔΧΓΓΝ=ανάλογα με τη διαχείριση των γηγενών γονέων	1

Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυθούν οι σχέσεις μεταξύ των μαθητών	ΜΚΤΟΜΔ = μεικτές ομάδες γηγενών προσφύγων	4
	ΚΛΡΓΕΝΣΝ = καλλιέργεια ενσυναίσθησης	3
	ΒΜΤΠΔΔΡ = βιωματικές παιδαγωγικές δραστηριότητες	5
	ΠΡΜΒΗΘΑΝ = παρεμβάσεις για την ηθική ανάπτυξη των παιδιών	1
	ΟΜΔΕΚΔ = ομαδικές εκδηλώσεις	3
	ΔΡΣΟΜΔΠΧ = δραστηριότητες με ομαδικά παιχνίδια	4
	ΕΥΣΝΙΠΠΡ = ευαισθητοποίηση των νηπίων για το προσφυγικό	3
	ΑΝΤΠΛΡΠΛ = ανταλλαγή πληροφοριών για τους πολιτισμούς	3
	ΑΝΔΕΝΦΛ = ανάδειξη της έννοιας της φιλίας	2
	ΚΝΔΡΣΓΝ = κοινές δράσεις γονέων προσφύγων γηγενών	2
	ΕΚΜΘΓΛΠΧ = εκμάθηση γλώσσας μέσα από το παιχνίδι	1
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΔΙΕΚΜΓΛ=διευκόλυνση εκμάθησης της γλώσσας	7
	ΠΣΡΝΙΠΡΒ=προσαρμογή στο νέο περιβάλλον	2
	ΕΥΚΛΕΝΣΜ= εύκολη ενσωμάτωση	2
	ΚΛΡΣΥΝΡ=καλλιέργεια συνεργασίας	2

	ΚΛΡΓΕΝΣΥΝ=καλλιέργεια ενσυναίσθησης	1
	ΑΝΠΔΛΚΣΚ=ανάπτυξη διαλεκτικής σκέψης	1
	ΜΘΝΚΛΤ=εκμάθηση νέας κουλτούρας	1
	ΑΙΣΘΑΠΔΧ=αίσθημα της αποδοχής	3
	ΕΝΣΧΑΥΤΚ=ενίσχυση της αυτοεκτίμησης	1
	ΑΝΓΑΝΔΚΜ=αναγνώριση ανθρωπίνων δικαιωμάτων	1
	ΕΜΠΛΓΝΣ=εμπλουτισμός των γνώσεων τους	3
	ΑΝΠΤΔΕΤ = ανάπτυξη δεξιοτήτων	2
	ΟΜΛΚΝΚΕΝ=ομαλή κοινωνική ένταξη	4
	ΟΜΛΕΝΣΜ=ομαλή ενσωμάτωση	1
	ΔΜΡΝΦΛ=δημιουργία νέων φίλων	1
	ΑΠΔΧΔΦΡΤ = αποδοχή της διαφορετικότητας	1
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΕΞΚΠΛΠΛ=εξοικείωση με την πολυπολιτισμικότητα	2
	ΕΜΠΛΓΝΣ=εμπλουτισμός των γνώσεων τους	3
	ΣΥΝΡΓΜΤΠΠ=συνεργασία μεταξύ των παιδιών	1
	ΚΛΡΓΕΝΣΝ = καλλιέργεια ενσυναίσθησης	2
	ΑΠΔΧΔΦΡΤ = αποδοχή της	2

	διαφορετικότητας	
	ΣΒΣΜΣΥΝ =σεβασμός στο συνάνθρωπο	3
	ΚΛΡΓΕΝΣΥΝ = καλλιέργεια ενσυναίσθησης	3
	ΕΠΦΝΠΛΤ=επαφή με νέους πολιτισμούς	4
	ΚΝΚΠΣ = κοινωνικοποίηση	1
	ΚΤΝΔΥΣΠ = κατανόηση των δυσκολιών των προσφύγων	1
	ΑΠΛΓΞΝΦΒ = απαλλαγή από την ξενοφοβία	1
	ΚΛΤΓΝΔΠΛ = καλύτερη γνώση του δικού τους πολιτισμού	1
	ΑΠΜΘΣΤΡ = απομυθοποίηση στερεοτύπων	1
	ΚΛΡΣΥΝΡ=καλλιέργεια συνεργασίας	1
	ΚΤΝΔΥΣΠ = κατανόηση των δυσκολιών των προσφύγων	1

Θεματικός άξονας Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.		
Κατηγορίες	Κωδικοί/ Εννοιολογικοί προσδιορισμοί	Σύνολο αναφορών
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΜΚΡΒΘΜ = σε μικρό βαθμό	5
	ΠΡΣΠΕΝΜ = από προσωπική ενημέρωση	5
	ΗΜΡΔΣΜΝ = ημερίδες και σεμινάρια	3
	ΕΝΜΡΣΥΝ = ενημέρωση από συναδέλφους	2

	ΕΝΜΡΣΔΚΤ = ενημέρωση από το διαδίκτυο	1
	ΓΝΣΠΝΠ = γνώσεις από το πανεπιστήμιο	2
	ΓΝΣΜΤΠΤ = γνώσεις από το μεταπτυχιακό	2
	ΙΚΠΒΘΜ = ικανοποιητικό βαθμό	1
	ΚΘΛΕΝΜΡ= καθόλου ενημερωμένη	3
	ΕΝΜΡΣΥΜΒ = ενημέρωση από τη σύμβουλο	4
	ΠΛΡΕΘΛΠΡ = πληροφορίες μέσω εθελοντικών προγραμμάτων	1
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΤΕΠΜ= απαραίτητη η επιμόρφωση	11
	ΕΠΠΘΝΠΡ = επίλυση πιθανών προβλημάτων	1
	ΔΥΣΔΧΤΞ= ύπαρξη δυσκολιών διαχείρισης της τάξης	1
	ΑΠΡΔΠΛΔΡ = απαραίτητες οι διαπολιτισμικές δράσεις	2
	ΒΜΤΣΜΝ = βιωματικά σεμινάρια	1
	ΑΠΡΑΣΤΚΝ = απαραίτητη στα αστικά κέντρα	1
	ΣΤΧΜΕΠΜ= στοχευμένη επιμόρφωση	2
	ΘΡΤΚΤΡΤ= θεωρητική κατάρτιση	1
	ΑΠΔΚΜΘΔΚ = απαραίτητη για τη διευκόλυνση της	1

	μαθησιακής διαδικασίας	
	ΣΥΜΔΦΦΡ = επιμόρφωση με τη συμμετοχή διαφορετικών φορέων	2
	ΣΥΣΤΜΚΤΡ = συστηματική κατάρτιση	1
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο	ΒΘΘΜΔΧΡ = βοήθεια σε θέματα διαχείρισης	1
	ΕΠΜΨΧΔΣ = επιμόρφωση με ψυχοκοινωνικές διαστάσεις	1
	ΒΘΚΝΕΝ = βοήθεια στην κοινωνική ένταξη	1
	ΕΚΠΡΔΠΡΜ = εκμάθηση προσεγγίσεων διδασκαλίας χώρας προέλευσης μεταναστών/προσφύγων	1
	ΕΓΚΑΝΤΚΤ = έγκαιρη αντιμετώπιση καταστάσεων	1
	ΒΘΠΡΣΓΝ = βοηθητική για τους πρόσφυγες αλλά και για τους γηγενείς μαθητές	3
	ΠΛΠΛΕΞΛ = πολύπλευρη εξέλιξη	1
	ΠΡΤΑΝΠΡ = προετοιμασία στην αντιμετώπιση προβλημάτων	3
	ΕΠΠΡΠΡΦ = επιμόρφωση με πρακτικό προφίλ	2
	ΚΝΤΧΛΠΡ = καινούριες τεχνικές λύσης προβλημάτων	1
	ΔΚΔΔΚΔΚ = διευκόλυνση διδακτικής διαδικασίας	2
	ΕΛΨΚΛΠΡΚ = ύπαρξη έλλειψης καλών πρακτικών	2

	ΔΚΛΔΚΔΚ= διευκόλυνση διδακτικής διαδικασίας	2
	ΔΚΜΘΣΔΚ = διευκόλυνση μαθησιακής διαδικασίας	2
	ΜΣΧΡΠΡΣ = μείωση του χρόνου προσαρμογής	1
	ΚΝΡΠΡΣΔΣ = καινούριες προσεγγίσεις στη διδασκαλία	1
Τρόποι επιμόρφωσης	ΠΡΚΤΕΦΡ = πρακτική εφαρμογή	7
	ΕΠΜΔΖΣ = επιμόρφωση δια ζώσης	2
	ΣΤΧΜΕΠΜ= στοχευμένη επιμόρφωση	1
	ΒΜΤΣΜΝ = βιωματικά σεμινάρια	2
	ΕΠΜΘΔΔΣΚ = επιμόρφωση σε μεθόδους διδασκαλίας	1
	ΣΥΝΘΡΠΡ = σύνδεση της θεωρίας και της πράξης	1
	ΑΞΠΣΔΚΥΛ = αξιοποίηση του διδακτικού υλικού	1
	ΒΜΤΠΡΔΣΚ = βιωματικές προσεγγίσεις της διδασκαλίας	2
	ΠΤΣΛΣΠΡΒ = προτάσεις λύσεων προβλημάτων	2
	ΕΠΜΠΝΠΣΤ = επιμόρφωση από πανεπιστημιακούς	2
	ΠΡΚΤΕΞΣΚ = πρακτική εξάσκηση	2
	ΠΡΣΨΧΛ = παρουσία ψυχολόγων	2
	ΠΡΤΤΡΔΣ = προτεινόμενοι	2

	τρόποι διδασκαλίας	
	ΥΛΠΡΜΡΥΠ = υλικό για τις πρώτες ημέρες υποδοχής	1
	ΧΡΠΛΕΠΥΛ = χρήση πλούσιου επιμορφωτικού υλικού	1
	ΥΠΧΟΛΑΝ = υποχρεωτική για όλες ανεξαιρέτως	2
	ΕΠΥΠΠΔ = επιμόρφωση από το Υπουργείο Παιδείας	2

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

(Ατομικοί Πίνακες Δεδομένων Των Εκπαιδευτικών)

Νηπιαγωγοί με εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων

Εκπαιδευτικός 1

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ: 12 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Ναι
A. Η νοσηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
1. Ο όρος νεομετανάστης	ΑΝΚΛΣΖ= αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής
2. Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΠΛΜ=μετακίνηση εξαιτίας πολέμου
3. Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΑΥΤΝΣΥΝΚ= αυτονόητη η συνεκπαίδευση
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΑΛΒΝ=Αλβανία ΠΡΣΒΕΝ= Πρώην Σοβιετική Ένωση ΒΛΓΡ= Βουλγαρία ΤΡΚ=Τουρκία
B. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	

Προβλήματα ως προς την ένταξη	<p>ΔΦΡΓΛΣΣ=διαφορετική Γλώσσα</p> <p>ΠΡΣΡΜΓ=Προβλήματα στην προσαρμογή</p> <p>ΨΧΛΓΠΡΒ=ψυχολογικά προβλήματα</p> <p>ΤΡΜΣ= τρόμος</p>
5. 8 Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	<p>ΔΣΚΠΡΣΡ=δυσκολίες προσαρμογής</p> <p>ΟΙΚΠΡΒΛ=οικογενειακά προβλήματα</p>
6 Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	<p>ΚΘΣΤΑΦΞ=καθυστερημένη άφιξη</p> <p>ΠΕΠΦΓΟΙΚ = πεποίθηση γρήγορης φυγής από την οικογένεια</p> <p>ΑΡΝΕΚΜΓΛ = άρνηση γονέων για εκμάθηση της γλώσσας</p> <p>ΑΝΤΓΝΕΝΣ = αντιρρήσεις γονέων ως προς την ενσωμάτωση</p>
10 Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	<p>ΠΕΠΣΝΦΓ = πεποίθηση σύντομης φυγής από την οικογένεια</p> <p>ΑΝΠΓΝΓΛΣ = ανεπιθύμητη η χρήση της γλώσσας από τους γονείς</p> <p>ΑΝΤΓΝΕΝΣ = αντιρρήσεις των γονέων ως προς την ενσωμάτωση</p>
Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	<p>ΠΡΜΒΕΚΑΡΣ=με την παρέμβαση του εκπαιδευτικού άριστες</p>
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυσης σχέσεων μεταξύ των μαθητών	<p>ΣΥΝΚΠΔ = συνεκπαίδευση</p> <p>ΜΚΤΟΜΔ = μεικτές ομάδες γηγενών προσφύγων</p> <p>ΚΛΡΓΕΝΣΝ = καλλιέργεια ενσυναίσθησης</p>

Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΔΙΕΚΜΓΛ=διευκόλυνση εκμάθησης της γλώσσας ΠΣΡΝΠΡΒ=προσαρμογή στο νέο περιβάλλον
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΕΞΚΠΑΠΛ=εξοικείωση με την πολυπολιτισμικότητα
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
9. Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΜΚΡΒΘΜ = σε μικρό βαθμό ΠΡΣΠΕΝΜ = από προσωπική ενημέρωση ΗΜΡΔΣΜΝ = ημερίδες και σεμινάρια ΕΝΜΡΣΥΜΒ = ενημέρωση από τη σύμβουλο
10. Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΤΕΠΜ= απαραίτητη η επιμόρφωση ΔΥΣΔΧΤΞ= ύπαρξη δυσκολιών διαχείρισης της τάξης
11. προσεγγίσεις διδασκαλίας θα διευκόλυνε τη διδακτική / μαθησιακή διαδικασία των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/ τριών στο σχολείο	ΑΠΚΤΕΦΔ = απόκτηση εφοδίων ΒΘΘΜΔΧΡ = βοήθεια σε θέματα διαχείρισης
12. Τρόποι επιμόρφωσης	ΜΚΡΠΡΓΡ = μακροπρόθεσμα προγράμματα ΕΦΡΚΛΠΡ = εφαρμογή καλών πρακτικών

Εκπαιδευτικός 2

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα

	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Όχι. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ: 6
A. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
Ο όρος νεομετανάστης	ΕΚΣΜΤΚ=εκούσια μετακίνηση ΜΤΚΔΓΜ= μετακίνηση εξαιτίας διώξεων
Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΠΛΜ=μετακίνηση εξαιτίας πολέμου ΜΤΚΦΣΚΤΣ=μετακίνηση εξαιτίας φυσικής καταστροφής ΦΒΣΖ=φόβος για τη ζωή
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΙΣΤΜΘΓΝ= ισότιμη θέση με τους γηγενής
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΑΛΒΝ=Αλβανία ΠΡΣΒΕΝ= Πρώην Σοβιετική Ένωση ΣΥΡ= Συρία ΜΣΑΝΤ= Μέση Ανατολή
B. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΕΛΠΠΔ= ελλιπής παιδεία ΕΛΠΕΣΘΚΝ= ελλιπής ευαισθητοποίηση κοινωίας

	ΚΝΚΑΠΚΛ= κοινωνικός αποκλεισμός ΣΧΛΚΔΡ= σχολική διαρροή
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΔΣΚΕΠΚΝ= δυσκολία στην επικοινωνία ΔΣΚΑΛΠΔ= δυσκολία στην αλληλεπίδραση ΑΣΧΣΝΘΔΒ= άσχημες συνθήκες διαβίωσης ΚΤΡΟΙΚΔΕΣ = κατάρρευση οικογενειακού δεσμού
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΔΣΚΠΡΣΡΜ= δυσκολία προσαρμογής ΔΣΚΕΝΣΜ= δυσκολία ενσωμάτωσης ΑΠΚΛΓΗΓ= αποκλεισμός από τους γηγενείς ΕΚΦΒΓΗΓ= εκφοβισμός από τους γηγενείς
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΚΝΚΑΠΚΛ = κοινωνικός αποκλεισμός ΟΙΚΑΠΚΛ = οικονομικός αποκλεισμός ΠΛΤΣΑΠΚΛ = πολιτισμικός αποκλεισμός ΑΔΝΕΝΠΡΤ = αδυναμία ένταξης από μη αποτελεσματική προετοιμασία
Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΑΡΣΠΡΜΒ= άριστες με την παρέμβαση της νηπιαγωγού ΠΕΡΘΡΠΣ= περιθωριοποίηση ΔΥΣΚΓΛΣ= δυσκολίες εξαιτίας της γλώσσας
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυσης σχέσεων μεταξύ των μαθητών	ΒΜΤΔΡΣ= βιωματικές δράσεις ΚΛΡΓΕΝΣΝ-καλλιέργεια ενσυναίσθησης

Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / πρόσφυγων	ΑΝΠΤΠΡΣΠ= ανάπτυξη προσωπικότητας ΣΥΝΣΘΣΥΝ= συναίσθημα συνεργασίας
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΓΝΣΔΦΡΤ= γνώση διαφορετικότητας ΓΝΣΔΚΣΝ= γνώση δικαιοσύνης ΓΝΣΚΤΝΣ= γνώση κατανόησης
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΣΜΝΕΠΜΡ= σεμινάριο επιμόρφωσης ΣΜΝΕΞΔΚΦ= σεμινάριο εξειδίκευσης
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΤ= απαραίτητη
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο	ΔΚΛΜΘΔΚ= διευκόλυνση μαθησιακής διαδικασίας ΚΝΕΝΤΜΤΝ= κοινωνική ένταξη μεταναστών
Τρόποι επιμόρφωσης	ΕΠΠΡΚΤΖΤ= επίλυση πρακτικών ζητημάτων ΚΘΛΘΡΤ= καθόλου θεωρητική

Εκπαιδευτικός 3

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 12 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Όχι
Α. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
Ο όρος νεομετανάστης	ΜΤΚΟΙΚΛΓ=μετακίνηση για οικονομικούς λόγους

	<p>ΜΤΚΙΔΛΛΓ= μετακίνηση για ιδεολογικούς λόγους</p> <p>ΜΤΚΘΡΛΓ=μετακίνηση για θρησκευτικούς λόγους</p>
Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΠΛΜ=μετακίνηση εξαιτίας πολέμου
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	<p>ΔΥΣΚΠΡΣ = δύσκολη παρουσία</p> <p>ΔΚΛΕΝΤΞ = δύσκολη ένταξη</p>
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΕΜΠΤΣΧΡΝ= εμπειρία τεσσάρων χρόνων
Β. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	<p>ΔΣΚΣΥΝ= δυσκολία συνεννόησης</p> <p>ΦΒΣ= φόβος</p> <p>ΨΧΛΓΤΡΜ= ψυχολογικά τραύματα</p> <p>ΑΝΤΔΓΝΓΝ=αντιδράσεις γηγενών γονέων</p> <p>ΑΠΡΨΓΝΜΘ= απόρριψη από τους γηγενείς μαθητές</p>
Οι αιτίες προβλημάτων των	ΣΡΤΠ= στερεότυπα

προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΠΡΚΤΛ= προκαταλήψεις ΦΒΣΔΦΡΤ = φόβος της διαφορετικότητας
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΔΥΣΚΕΠΚ = δυσκολία επικοινωνίας ΔΥΣΚΛΓΛΣ= δυσκολία γλώσσας ΑΝΤΓΝΓΝ= αντιδράσεις γηγενών γονέων
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΓΝΣΓΛΣ = γνώση γλώσσας
Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΕΞΜΡΦΕΠ= άμεση εξάρτηση από το μορφωτικό επίπεδο των γονέων ΣΒΣΜ = σεβασμός ΚΤΝΣ =κατανόηση ΑΝΤΠΛ= αντιπαλότητα
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυσης σχέσεων μεταξύ των μαθητών	ΟΜΔΔΡΣΤΡ = ομαδικές δραστηριότητες ΑΛΛΠΡΔ= ύπαρξη αλληλεπίδρασης
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΥΠΡΣΤΘΠΡ = ύπαρξη σταθερού περιβάλλοντος ΓΝΣΠΛΤΣ= γνώση νέων πολιτισμών ΑΠΒΛΣΤΡ= αποβολή στερεοτύπων
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΑΠΔΧΔΦΤ= αποδοχή αποδοχή διαφορετικότητας ΣΒΣΜΔΦΡΤ= σεβασμός διαφορετικότητας
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΕΛΧΕΝΜ = ελάχιστη ενημέρωση ΠΛΣΥΝΔ = παλαιοί συνάδελφοι

	ΔΔΚΤ= διαδίκτυο
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΤ = απαραίτητη
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο	ΖΤΜΤΜΘΔ = ζητήματα μεθοδολογίας
Τρόποι επιμόρφωσης	ΚΘΛΘΡΤ = καθόλου θεωρητική ΜΣΔΠΑΤΞ = μέσα σε διαπολιτισμική τάξη ΕΚΠΑΔΦΟΡ = εκπαιδευτικοί φορείς ΨΧΛΓ = ψυχολόγοι ΚΝΝΛΓ = κοινωνιολόγοι

Εκπαιδευτικός 4

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 23 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Όχι
Α. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
Ο όρος νεομετανάστης	ΜΤΚΟΙΚΛΓ=μετακίνηση για οικονομικούς λόγους ΚΛΤΡΣΝΘ= καλύτερες συνθήκες ζωής

Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΠΛΜ=μετακίνηση εξαιτίας πολέμου
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΙΣΤΜΘΓΝ= ισότιμη θέση με τους γηγενής ΧΡΣΔΚΡΣ=χωρίς διακρίσεις
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΠΡΣΣΡ= πρόσφυγες από Συρία ΜΤΝΕΝΣΜ = παιδιά μεταναστών πλήρως ενσωματωμένα
Β. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΚΝΠΡΒΛ = κανένα πρόβλημα
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΦΒΔΦΡΤΓΝ= φόβος της διαφοροτικότητας από τους γηγενής μαθητές ΣΤΡΤΠ = στερεότυπα
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΑΠΔΧΔΦΡΤ = αποδοχή διαφοροτικότητας
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΠΡΚΤΛ = προκαταλήψεις ΣΤΡΤΠ = στερεότυπα ΔΦΡΓΛΣΣ =διαφορετική γλώσσα

Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΣΝΡΓΠΡΓΝ = συνεργασία μεταξύ προσφύγων και γηγενών μαθητών ΡΤΣΣΜΠΓΝ = ρατσιστικές συμπεριφορές εξαιτίας των γονέων
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυση σχέσεων μεταξύ των μαθητών	ΠΧΝΣΝΡΓ = παιχνίδια συνεργασίας ΠΡΜΑΠΔΔΦ = παραμύθια για την αποδοχή της διαφορετικότητας ΟΜΔΔΡΣΤ = ομαδικές δραστηριότητες
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΑΙΣΑΠΔΧ = αίσθηση αποδοχής ΕΝΣΧΑΥΤΚ = ενίσχυση αυτοεκτίμησης ΑΡΣΠΡΘΡ = άρση της περιθωριοποίησης ΑΡΣΑΠΜΝ= άρση της απομόνωσης
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΑΠΚΝΕΜΠ = απόκτηση νέων εμπειριών ΣΒΣΔΦΡΤ = σεβασμός στη διαφορετικότητα
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΚΘΛΕΝΜΡ= καθόλου ενημερωμένη
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΔΠΔΡΣΧΠΛ = διαπολιτισμικές δράσεις στο σχολικό πλαίσιο ΔΡΑΛΓΝΜΘ = δράσεις αλληλεπίδρασης γονέων και μαθητών
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο	ΒΘΤΠΡΜΘ= βοηθητική για τους πρόσφυγες μαθητές ΒΘΤΓΝΜΘ = βοηθητική για τους γηγενής μαθητές
Τρόποι επιμόρφωσης	ΒΜΤΣΜΝ = βιωματικά σεμινάρια ΚΘΛΘΡ = καθόλου θεωρία

Εκπαιδευτικός 5

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 15 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Όχι
A. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
Ο όρος νεομετανάστης	ΜΤΚΟΙΚΛΓ = μετακίνηση για οικονομικούς λόγους ΜΤΚΕΡΓ = μετακίνηση για εργασιακούς λόγους
Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΠΛΜ = μετακίνηση εξαιτίας πολέμου ΠΛΤΚΑΠΨ = Πολιτικές απόψεις ΘΡΣΚΑΠΨ = θρησκευτικές απόψεις
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΙΣΤΜΘΓΝ= ισότιμη θέση με τους γηγενής
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΥΠΡΞΕΜΡ = ύπαρξη εμπειρίας
B. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	

Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΔΦΡΓΛΣΣ =διαφορετική γλώσσα ΔΜΝΑΣΜΚΟ = διαμονή ασυνόδευτων σε δομή ΜΚΟ
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΔΦΡΓΛΣΣ =διαφορετική γλώσσα ΔΦΡΤΚΛΤ = διαφορετική κουλτούρα
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΑΠΔΧΓ = αποδοχή γηγενών
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΑΠΔΧΓ = αποδοχή γηγενών ΣΤΡΤΠ = στερεότυπα ΠΡΒΛΑΠΔΧ= προβλήματα ως προς την αποδοχή
Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΚΛΣΧΣ=καλές σχέσεις
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυσης σχέσεων μεταξύ των μαθητών	ΑΝΤΠΛΡΠΛ=ανταλλαγή πληροφοριών για τους πολιτισμούς
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΟΜΛΚΝΚΕΝ = ομαλή κοινωνική ένταξη ΕΠΦΔΦΠΛΤ = επαφή με διαφορετικούς πολιτισμούς ΔΙΕΚΜΓΛ = διευκόλυνση εκμάθησης της γλώσσας
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΚΛΡΣΥΝΡ = καλλιέργεια συνεργασίας ΚΛΡΓΕΝΣΥΝ = καλλιέργεια ενσυναίσθησης
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΙΚΝΠΒΘΜ = ικανοποιητικό βαθμό ΗΜΡΔΣΜΝ = ημερίδες και σεμινάρια ΕΝΜΡΣΥΜ = ενημέρωση από τη

	σύμβουλο
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΤ = απαραίτητη ΑΝΤΔΣΚ = ανταπόκριση στις δυσκολίες που προκύπτουν
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο	ΑΜΑΝΤΜΘΤ = άμεσος αντίκτυπος στους μαθητές
Τρόποι επιμόρφωσης	ΒΜΤΠΡΔΣΚ = βιωματικές προσεγγίσεις διδασκαλίας ΠΡΚΤΛΣΠΡ = πρακτικές λύσεις προβλημάτων ΚΘΛΘΡ = καθόλου θεωρία ΠΡΚΕΠΜΕΙ = πρακτική επιμόρφωση από ειδικούς

Εκπαιδευτικός 6

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 12 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Ναι
Α. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
Ο όρος νεομετανάστης	ΑΝΚΛΣΖ= αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής

Ο όρος πρόσφυγας	ΑΝΚΛΣΖ= αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΠΑΡΕΝΞΕΚ= πλήρης ένταξη στην εκπαίδευση
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΥΠΡΞΕΜΠ = ύπαρξη εμπειρίας
Β. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΔΦΡΓΛΣΣ =διαφορετική γλώσσα ΔΣΚΕΠΚΝ =δυσκολία στην επικοινωνία
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΔΦΡΓΛΣΣ =διαφορετική γλώσσα ΔΦΡΤΚΛΤ = διαφορετική κουλτούρα
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΠΡΒΕΠΚΜΘ = πρόβλημα επικοινωνίας με μαθητές ΠΡΒΕΠΚΓΝ = πρόβλημα επικοινωνίας με γονείς ΦΒΣΠΡΣΦ = φόβος των προσφύγων μαθητών

	ΑΝΣΦΠΡΣΦ = ανασφάλεια προσφύγων μαθητών
Εμπόδια στην ενσωμάτωσή τους	ΔΣΚΕΠΚΝ = δυσκολία επικοινωνίας
Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΚΛΠΡΜΒΕΚ=καλές με την παρέμβαση του εκπαιδευτικού ΑΠΔΧΜΨΦ=αποδοχή από τη μειοψηφία
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυσης σχέσεων μεταξύ των μαθητών	ΑΠΔΧΔΦΡΤ = αποδοχή της διαφορετικότητας ΔΠΛΠΡΓΡ = διαπολιτισμικά προγράμματα
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΟΜΛΚΝΚΕΝ = ομαλή κοινωνική ένταξη ΑΙΣΘΑΠΔΧ = αίσθημα της αποδοχής ΑΠΔΧΔΦΡΤ = αποδοχή της διαφορετικότητας
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΚΛΡΓΕΝΣΥΝ = καλλιέργεια ενσυναίσθησης ΕΜΠΓΝΣ=εμπλουτισμός γνώσεων
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΚΘΛΕΝΜΡ = καθόλου ενημερωμένη ΓΝΣΠΝΠ = γνώσεις από το πανεπιστήμιο
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΤ = απαραίτητη
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο	ΚΛΣΠΡΚΤ = καλές πρακτικές ΚΘΛΘΡΤ = καθόλου θεωρητική
Τρόποι επιμόρφωσης	ΣΜΝΡΠΡΚΤ = σεμινάριο πρακτικής

Εκπαιδευτικός 7

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός , Δασκάλα ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 18 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Όχι
A. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
Ο όρος νεομετανάστης	ΕΚΣΜΤΚ=εκούσια μετακίνηση
Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΠΛΜ=μετακίνηση εξαιτίας πολέμου ΜΤΚΑΝΓΚ=αναγκαστική μετακίνηση
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΙΣΤΜΘΓΝ= ισότιμη θέση με τους γηγενής
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΠΡΣΜΣΑΝ = πρόσφυγες από τη μέση ανατολή
B. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΔΣΚΕΠΚΝ =δυσκολία στην επικοινωνία

	<p>ΔΦΡΓΛΣΣ =διαφορετική γλώσσα</p> <p>ΑΠΔΧΓ = αποδοχή γηγενών</p> <p>ΣΤΠΡΣΦΓΝ = στάση προσφύγων γονέων</p> <p>ΣΧΛΚΔΡ= σχολική διαρροή</p>
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	<p>ΚΣΝΘΔΒ = κακές συνθήκες διαβίωση</p> <p>ΡΤΣΜ = ρατσισμός</p> <p>ΣΧΝΜΤΚΝ = συχνές μετακινήσεις</p> <p>ΑΣΝΔΜΚΟ = ασυνόδευτα διαμονή σε Μ.Κ.Ο</p>
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	<p>ΤΡΜΕΜΡ = τραυματικές εμπειρίες</p> <p>ΟΙΚΓΑΠΛ = οικογενειακές απώλειες</p> <p>ΔΦΡΓΛΣΣ =διαφορετική γλώσσα</p> <p>ΔΦΡΚΛΤ = διαφορετική κουλτούρα</p> <p>ΑΠΔΧΓ = αποδοχή γηγενών</p>
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	<p>ΑΠΔΧΓ = αποδοχή γηγενών</p> <p>ΔΦΡΓΛΣΣ =διαφορετική γλώσσα</p>
Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	<p>ΑΝΛΔΧΓΓΝ=ανάλογα με τη διαχείριση των γηγενών γονέων</p> <p>ΑΝΔΧΓΜΤ = ανάλογα με τη διαχείριση γονέων μεταναστών</p> <p>ΟΜΛΣΥΝ=ομαλή συνύπαρξη</p> <p>ΣΒΡΠΡΒ=με σοβαρά προβλήματα</p>
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυση σχέσεων μεταξύ των μαθητών	<p>ΒΜΠΧΝΓΝ= βιωματικά παιχνίδια γνωριμίας</p> <p>ΑΝΤΠΛΡΠΛ=ανταλλαγή πληροφοριών για τους πολιτισμούς</p> <p>ΟΜΔΚΠΧΝΔ=ομαδικά παιχνίδια</p>
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	<p>ΔΙΕΚΜΓΛ = διευκόλυνση εκμάθησης της γλώσσας</p>

	<p>ΕΚΓΛΓΝΠΡ = εκμάθηση γλώσσας των γονέων προσφύγων</p> <p>ΟΜΛΚΝΚΕΝ = ομαλή κοινωνική ένταξη</p>
<p>Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών</p>	<p>ΕΠΦΔΦΠΛΤ = επαφή με διαφορετικούς πολιτισμούς</p> <p>ΚΤΝΔΥΣΠ = κατανόηση των δυσκολιών των προσφύγων</p> <p>ΑΠΔΧΔΦΡΤ = αποδοχή της διαφορετικότητας</p> <p>ΣΒΣΜΣΥΝ = σεβασμός στο συνάνθρωπο</p>
<p>Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.</p>	
<p>Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης</p>	<p>ΚΘΛΕΝΜΡ = καθόλου ενημερωμένη</p> <p>ΕΝΜΡΣΥΜ = ενημέρωση από τη σύμβουλο</p>
<p>Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης</p>	<p>ΑΠΡΤΕΠΜ = απαραίτητη η επιμόρφωση</p> <p>ΔΡΚΕΠΜΡ = διαρκής επιμόρφωση</p>
<p>Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο</p>	<p>ΝΜΘΔΛΣΠΡ = νέες μέθοδοι επίλυσης προβλημάτων</p>
<p>Τρόποι επιμόρφωσης</p>	<p>ΚΘΛΘΡΤΚ = καθόλου θεωρητική</p> <p>ΠΡΚΤΖΜΤ = επίλυση πρακτικών ζητημάτων</p> <p>ΕΡΣΜΡΨΧ = ερμηνεία συμπεριφορών από ψυχολόγους</p> <p>ΕΝΜΚΛΤΠΡ = ενημέρωση για την κουλτούρα των προσφύγων</p>

Εκπαιδευτικός 8

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός, Φιλολόγος ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 15 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Ναι
Α. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
Ο όρος νεομετανάστης	ΑΝΚΛΣΖ= αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής ΜΤΚΕΡΓ=μετακίνηση για εργασιακούς λόγους ΜΤΑΚΔΠΡΣ = μετακίνηση για απόκτηση επιπλέον ακαδημαϊκών προσόντων
Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΠΛΜ=μετακίνηση εξαιτίας πολέμου ΜΤΚΑΝΓΚ=αναγκαστική μετακίνηση
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΠΑΡΕΝΞΕΚ= πλήρης ένταξη στην εκπαίδευση

Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΑΛΒΝ=Αλβανία ΜΣΑΝΤΛ = Μέση Ανατολή ΑΦΡΚ = Αφρική
Β. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΚΝΚΕΝΤΞ = κοινωνική ένταξη ΔΦΡΓΛΣΣ =διαφορετική γλώσσα ΘΡΣΚΠΕΠΘ=θρησκευτικές πεποιθήσεις ΑΠΔΧΓ = αποδοχή γηγενών
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΑΣΧΣΝΘΔΒ= άσχημες συνθήκες διαβίωσης ΚΤΡΟΙΚΔΕΣ = κατάρρευση οικογενειακού δεσμού
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΑΠΔΧΔΦΡ = αποδοχή διαφορετικότητας
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΔΦΡΤΘΡΣΚ = διαφορετική θρησκεία ΔΦΡΤΚΛΤΡ = διαφορετική κουλτούρα
Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΑΝΛΔΧΓΓΝ=ανάλογα με τη διαχείριση των γηγενών γονέων ΑΝΛΔΧΠΓΝ=ανάλογα με τη διαχείριση των προσφύγων γονέων
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυσης σχέσεων μεταξύ των μαθητών	ΒΜΠΧΝΓΝ= βιωματικά παιχνίδια γνωριμίας ΚΛΡΓΕΝΣΝ=καλλιέργεια ενσυναίσθησης ΟΜΔΣΥΝΜΘ=ομαδοσυνεργατική μάθηση
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΟΜΛΚΝΚΕΝ = ομαλή κοινωνική ένταξη

	ΑΙΣΘΑΠΔΧ = αίσθημα της αποδοχής ΑΠΦΠΡΘΡΠ = αποφυγή της περιθωριοποίησης
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΑΠΔΧΔΦΡΤ = αποδοχή της διαφορετικότητας ΕΠΦΔΦΠΑΤ = επαφή με διαφορετικούς πολιτισμούς
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΓΝΣΜΤΠΤ = γνώσεις από το μεταπτυχιακό ΜΣΕΘΛΠΡ= πληροφορίες μέσα από εθελοντικά προγράμματα
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΤ = απαραίτητη
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/ τριών στο σχολείο	ΕΤΜΤΕΚΠ = ετοιμότητα εκπαιδευτικών
Τρόποι επιμόρφωσης	ΣΝΔΘΡΠΡΞ = σύνδεση της θεωρίας με την πράξη ΣΧΡΕΚΠΥΛ = σύγχρονο εκπαιδευτικό υλικό

Εκπαιδευτικός 9

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 14 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Ναι
Α. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	

Ο όρος νεομετανάστης	ΠΡΣΡΜΤΚ = προσωρινή μετακίνηση
Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΠΛΜ=μετακίνηση εξαιτίας πολέμου ΜΤΚΑΝΓΚ=αναγκαστική μετακίνηση ΦΒΣΖ=φόβος για τη ζωή
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΠΑΡΕΝΞΕΚ= πλήρης ένταξη στην εκπαίδευση ΙΣΤΜΘΓΝ= ισότιμη θέση με τους γηγενής ΠΑΡΚΝΕΝΤΞ= πλήρης κοινωνική ένταξη
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΑΛΒΝ = Αλβανία ΙΡΝ = Ιράν ΜΣΑΝΤΛ = Μέση Ανατολή ΕΠΦΕΘΠΡ = επαφή από εθελοντικά προγράμματα
Β. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΔΦΡΓΛΣΣ =διαφορετική γλώσσα ΔΦΡΤΚΛΤ = διαφορετική κουλτούρα ΕΠΘΤΣΜΠΡ=επιθετική συμπεριφορά ΑΠΔΧΓ = αποδοχή γηγενών

Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΚΝΚΑΠΚΛ = κοινωνικός αποκλεισμός
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΣΝΣΘΔΤΡ = συναισθηματικές διαταραχές ΣΝΡΓΝΠΡ = συνεργασία με γονείς πρόσφυγες
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΠΡΒΜΘΣ = πρόβλημα στη μάθηση ΣΝΣΘΠΡΒ = συναισθηματικά προβλήματα
Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΕΛΨΑΠΔΧ = έλλειψη αποδοχής
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυσης σχέσεων μεταξύ των μαθητών	ΟΜΔΣΥΝΜΘ=ομαδοσυνεργατική μάθηση ΟΜΔΚΠΧΝΔ=ομαδικά παιχνίδια
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΑΠΦΠΡΘΡΠ = αποφυγή της περιθωριοποίησης ΣΥΝΡΓ = συνεργασία
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΜΘΝΚΛΤ=εκμάθηση νέας κουλτούρας ΕΠΦΔΦΠΑΤ = επαφή με διαφορετικούς πολιτισμούς ΠΡΤΠΛΚΝ = προετοιμασία πολυπολιτισμικής κοινωνίας
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΓΝΣΜΤΠΤ = γνώσεις από το μεταπτυχιακό
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΤ = απαραίτητη
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη	ΕΛΠΕΠΜΡ = ελλιπής επιμόρφωση

διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/ τριών στο σχολείο	ΕΠΠΡΚΠΡ = επίλυση πρακτικών προβλημάτων
Τρόποι επιμόρφωσης	ΠΡΚΤΖΜΤ = επίλυση πρακτικών ζητημάτων

Εκπαιδευτικός 10

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 24 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Ναι
Α. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
Ο όρος νεομετανάστης	ΑΝΚΛΣΖ= αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής ΜΤΚΕΡΓ=μετακίνηση για εργασιακούς λόγους
Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΑΝΓΚ=αναγκαστική μετακίνηση

Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΔΤΡΘΣ= δευτερεύουσα θέση ΔΚΛΕΝΤΞ= δύσκολη ένταξη
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΑΛΒ = Αλβανία ΒΛΓΡ = Βουλγαρία ΤΡΚ = Τουρκία ΣΡ = Συρία ΠΚΣΤΝ = Πακιστάν ΑΛΓΡ = Αλγερία ΚΓΚ = Κόγκο
Β. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΔΣΚΕΠΚΝ =δυσκολία στην επικοινωνία ΤΡΜΤΕΜΠ = τραυματικές εμπειρίες
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΔΦΡΓΛΣΣ =διαφορετική γλώσσα ΔΦΡΤΚΛΤ = διαφορετική κουλτούρα ΠΣΠΚΒΜ = προσωπικά βιώματα
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΔΣΚΕΠΚΝ =δυσκολία στην επικοινωνία ΠΡΒΛΑΠΔΧ= προβλήματα ως προς την αποδοχή
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΔΦΡΤΚΛΤ = διαφορετική κουλτούρα ΔΣΣΜΒΓΠΡ = δυσκολίες στη συμβίωση γηγενών και προσφύγων ΥΠΡΞΣΤΡΤ = ύπαρξη στερεοτύπων
Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΚΛΠΡΜΒΕΚ=καλές με την παρέμβαση του εκπαιδευτικού

	ΧΡΣΒΡΠΡΒ=χωρίς σοβαρά προβλήματα
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυσης σχέσεων μεταξύ των μαθητών	ΚΛΡΓΕΝΣΝ=καλλιέργεια ενσυναίσθησης ΟΜΔΚΠΧΝΔ=ομαδικά παιχνίδια ΔΡΕΥΣΓΤΝ = δράσεις ευαισθητοποίησης γηγενών γονέων
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / πρόσφυγών	ΜΘΝΚΛΤ=εκμάθηση νέας κουλτούρας ΔΙΕΚΜΓΛ = διευκόλυνση εκμάθησης της γλώσσας
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΑΠΔΧΔΦΡΤ = αποδοχή της διαφορετικότητας ΜΘΝΚΛΤ=εκμάθηση νέας κουλτούρας ΠΡΤΠΛΚΝ = προετοιμασία πολυπολιτισμικής κοινωνίας ΕΜΠΝΓΝΣ=εμπλουτισμός νέων γνώσεων
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΗΜΡΔΣΜΝ = ημερίδες και σεμινάρια ΠΡΣΠΕΝΜ = από προσωπική ενημέρωση
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΘΤΚΣΤΣ = θετική στάση ΕΠΠΡΚΖΤ = επίλυση πρακτικών ζητημάτων
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο	ΕΠΠΡΚΖΤ = επίλυση πρακτικών ζητημάτων
Τρόποι επιμόρφωσης	ΠΡΣΓΧΠΡ = προσαρμογή στην σύγχρονη πραγματικότητα

Εκπαιδευτικός 11

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 16 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Όχι
A. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
Ο όρος νεομετανάστης	ΑΝΚΛΣΖ= αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής
Ο όρος πρόσφυγας	ΑΝΚΛΣΖ= αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΙΣΤΜΘΓΝ= ισότιμη θέση με τους γηγενής ΑΝΘΡΔΚΜ= ανθρώπινο δικαίωμα
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΑΛΒΝ = Αλβανία ΙΡΝ = Ιράν ΠΚΣΤΝ = Πακιστάν

Β. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΔΦΡΓΛΣΣ =διαφορετική γλώσσα ΔΣΚΕΠΚΝ =δυσκολία στην επικοινωνία
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΔΦΡΓΛΣΣ =διαφορετική γλώσσα
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΔΦΡΓΛΣΣ =διαφορετική γλώσσα
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΕΛΚΤΡΕΚΠ = ελλιπής κατάρτιση εκπαιδευτικών
Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΚΛΠΡΜΒΕΚ = καλές με την παρέμβαση του εκπαιδευτικού
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυσης σχέσεων μεταξύ των μαθητών	ΒΜΠΧΝΓΝ= βιωματικά παιχνίδια γνωριμίας ΠΡΜΘΔΦΡ = Παραμύθια για τη διαφορετικότητα ΔΡΕΥΣΓΓΝ = δράσεις ευαισθητοποίησης γηγενών γονέων
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΔΙΕΚΜΓΛ = διευκόλυνση εκμάθησης της γλώσσας ΜΘΝΚΛΤ=εκμάθηση νέας κουλτούρας ΟΜΛΚΝΚΕΝ = ομαλή κοινωνική ένταξη ΑΠΦΠΡΘΡΠ = αποφυγή της περιθωριοποίησης
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΕΠΦΔΦΠΑΤ = επαφή με διαφορετικούς πολιτισμούς ΑΠΔΧΔΦΡΤ = αποδοχή της

	<p>διαφορετικότητας</p> <p>ΑΠΛΓΡΤΣ = απαλλαγή από το ρατσισμό</p>
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΗΜΡΔΣΜΝ = ημερίδες και σεμινάρια
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΤ = απαραίτητη
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο	<p>ΑΠΡΤ = απαραίτητη</p> <p>ΠΡΚΤΒΘ = πρακτική βοήθεια</p>
Τρόποι επιμόρφωσης	<p>ΣΧΝΕΠΜ = συχνή επιμόρφωση</p> <p>ΣΜΝΡ = σεμινάρια</p>

Εκπαιδευτικός 12

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	<p>ΦΥΛΟ: Γυναίκα</p> <p>ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός</p> <p>ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 5</p> <p>ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Ναι</p>
Α. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
Ο όρος νεομετανάστης	ΑΝΚΛΣΖ= αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής

Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΠΛΜ=μετακίνηση εξαιτίας πολέμου ΜΤΚΑΝΓΚ=αναγκαστική μετακίνηση
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΔΤΡΣΘΣ = δευτερεύουσα θέση
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΥΠΡΞΕΜ = ύπαρξη εμπειρίας
Β. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΔΣΚΕΠΚΝ =δυσκολία στην επικοινωνία ΕΛΚΤΡΕΚΠ = ελλιπής κατάρτιση εκπαιδευτικών
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΔΦΡΓΛΣΣ =διαφορετική γλώσσα
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΑΠΔΧΓ = αποδοχή γηγενών
Εμπόδια στην ενσωμάτωσή τους	ΑΠΔΧΓ = αποδοχή γηγενών ΠΣΠΚΒΜ = προσωπικά βιώματα ΑΣΧΤΠΚΘ= ασυνόδετα χωρίς τυπική καθημερινότητα

Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΟΜΛΣΥΝΠΙ=ομαλή συνύπαρξη
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυσης σχέσεων μεταξύ των μαθητών	ΒΜΠΧΝΓΝ= βιωματικά παιχνίδια γνωριμίας
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΔΙΕΚΜΓΛ = διευκόλυνση εκμάθησης της γλώσσας ΜΘΝΚΛΤ=εκμάθηση νέας κουλτούρας ΟΜΛΚΝΚΕΝ = ομαλή κοινωνική ένταξη
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΑΠΔΧΔΦΡΤ = αποδοχή της διαφορετικότητας ΜΘΝΚΛΤ=εκμάθηση νέας κουλτούρας
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΗΜΡΔΣΜΝ = ημερίδες και σεμινάρια
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΤ = απαραίτητη
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο	ΕΠΠΡΚΠΡ = επίλυση πρακτικών προβλημάτων
Τρόποι επιμόρφωσης	ΑΝΕΜΠΣΥΝ = ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ συναδέλφων ΕΠΠΡΚΠΡ = επίλυση πρακτικών προβλημάτων

Νηπιαγωγοί χωρίς εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων

Εκπαιδευτικός 1

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 4 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Ναι
A. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
Ο όρος νεομετανάστης	ΜΤΚΟΙΚΛΓ=μετακίνηση για οικονομικούς λόγους
Ο όρος πρόσφυγας	ΑΝΓΚΜΤΚ=αναγκαστική μετακίνηση ΜΤΚΦΣΚΤΣ=μετακίνηση εξαιτίας φυσικής καταστροφής
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΙΣΤΜΘΓΝ= ισότιμη θέση με τους γηγενής
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΠΑΜΤΠΛΑΦ = παλαιών μεταναστών πλήρως αφομοιωμένων
B. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΔΦΡΓΛΣΣ=διαφορετική γλώσσα
Οι αιτίες προβλημάτων των	ΔΦΡΤΠΛΤ = διαφορετικός πολιτισμός

προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΔΦΤΚΘΡΣ = διαφορετική θρησκεία ΔΥΣΚΓΛΣ = δυσκολία στη γλώσσα
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΔΦΡΤΚΛΤΡ=διαφορετική κουλτούρα ΔΥΣΚΓΛΣ=δυσκολία στην γλώσσα
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΔΥΣΕΠΚΝ = δυσκολία στην επικοινωνία
Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΔΧΡΣΕΚΠΔ = διαχειρίσιμες από τον εκπαιδευτικό
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυσης σχέσεων μεταξύ των μαθητών	ΒΜΤΠΔΔΡ = βιωματικές παιδαγωγικές δραστηριότητες ΕΥΣΝΠΠΡ = ευαισθητοποίηση των νηπίων για το προσφυγικό ΜΚΤΟΜΔ = μεικτές ομάδες γηγενών προσφύγων
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΕΥΚΛΕΝΣΜ= εύκολη ενσωμάτωση
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΕΠΦΝΠΛΤ=επαφή με νέους πολιτισμούς ΚΝΚΠΣ = κοινωνικοποίηση
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΚΘΛΕΝΜ = καθόλου ενημερωμένη
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΤ = απαραίτητη
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο	ΑΜΑΝΤΜΘΤ = άμεσος αντίκτυπος στους μαθητές
Τρόποι επιμόρφωσης	ΒΜΤΣΜΝ = βιωματικά σεμινάρια ΘΡΤΚΤΡΤ= θεωρητική κατάρτιση

Εκπαιδευτικός 2

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 6 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Όχι
Α. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
Ο όρος νεομετανάστης	ΑΝΚΛΣΖ= αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής ΜΤΚΕΡΓ = μετακίνηση για εργασιακούς λόγους ΜΤΑΚΔΠΡΣ = μετακίνηση για απόκτηση επιπλέον ακαδημαϊκών προσόντων
Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΠΛΜ=μετακίνηση εξαιτίας πολέμου ΜΤΚΑΝΓΚ=αναγκαστική μετακίνηση ΜΤΚΦΣΚΤΣ=μετακίνηση εξαιτίας φυσικής καταστροφής ΠΛΤΚΑΠΨ= Πολιτικές απόψεις ΘΡΣΚΑΠΨ=θρησκευτικές απόψεις
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΑΝΘΡΔΚΜ= ανθρώπινο δικαίωμα ΠΑΡΕΝΞΕΚ= πλήρης ένταξη στην εκπαίδευση ΠΡΣΤΜΕΝΤ = αρχική προσαρμογή σε

	τιμήματα ένταξης
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΠΑΜΤΠΛΑΦ = παλαιών μεταναστών πλήρως αφομοιωμένων
Β. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΓΡΦΚΖΤΜ = γραφειοκρατικά ζητήματα ΑΠΔΧΓΝΓΝ=αποδοχή γηγενών γονέων ΔΦΡΓΛΣΣ =διαφορετική γλώσσα ΚΣΝΘΔΒΣ = κακές συνθήκες διαβίωσης
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΚΣΝΘΔΒΣ = κακές συνθήκες διαβίωσης ΔΥΣΚΓΛΣ = δυσκολία στη γλώσσα ΧΜΜΡΦΠΡ = χαμηλό μορφωτικό επίπεδο προσφύγων γονέων
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΠΡΚΤΛ = προκαταλήψεις ΕΠΘΤΣΜΠΡ = επιθετική συμπεριφορά ΔΜΡΓΚΚΛΜ = δημιουργία καλού κλίματος
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΕΛΨΕΜΣΤ = έλλειψη εμπιστοσύνης ΑΝΣΦΛ = ανασφάλεια
Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΟΜΛΣΥΝ=ομαλή συνύπαρξη ΧΡΠΡΚΣΤΡ=χωρίς προκαταλήψεις και στερεότυπα
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυσης σχέσεων μεταξύ των μαθητών	ΚΝΔΡΣΓΝ = κοινές δράσεις γονέων προσφύγων γηγενών ΚΛΡΓΕΝΣΝ=καλλιέργεια

	<p>ενσυναίσθησης</p> <p>ΒΜΤΠΔΔΡ = βιωματικές παιδαγωγικές δραστηριότητες</p>
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	<p>ΑΠΔΧΔΦΡΤ = αποδοχή της διαφορετικότητας</p> <p>ΚΛΡΣΥΝΡ=καλλιέργεια συνεργασίας</p> <p>ΑΝΠΤΔΞΤ = ανάπτυξη δεξιοτήτων</p>
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	<p>ΑΠΔΧΔΦΡΤ = αποδοχή διαφορετικότητας</p> <p>ΚΛΡΣΥΝΡ=καλλιέργεια συνεργασίας</p> <p>ΚΛΡΓΕΝΣΥΝ = καλλιέργεια ενσυναίσθησης</p>
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	<p>ΜΚΡΒΘΜ = μικρό βαθμό</p> <p>ΗΜΡΔΣΜΝ = ημερίδες και σεμινάρια</p>
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	<p>ΑΠΡΤ = απαραίτητη</p> <p>ΑΠΔΚΜΘΔΚ = απαραίτητη για τη διευκόλυνση της μαθησιακής διαδικασίας</p>
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο	<p>ΔΚΜΘΣΔΚ = διευκόλυνση μαθησιακής διαδικασίας</p>
Τρόποι επιμόρφωσης	<p>ΒΜΤΣΜΝ = βιωματικά σεμινάρια</p> <p>ΒΜΤΠΡΔΣΚ = βιωματικές προσεγγίσεις της διδασκαλίας</p> <p>ΘΡΤΚΤΡΤ= θεωρητική κατάρτιση</p>

Εκπαιδευτικός 3

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 30 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Όχι
A. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
Ο όρος νεομετανάστης	ΑΝΚΛΣΖ= αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής ΕΚΣΜΤΚ=εκούσια μετακίνηση ΑΚΣΜΤΚ=ακούσια μετακίνηση
Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΠΑΜ=μετακίνηση εξαιτίας πολέμου ΜΤΚΑΝΓΚ=αναγκαστική μετακίνηση ΘΡΣΚΑΠΨ=θρησκευτικές απόψεις ΠΑΤΚΑΠΨ= Πολιτικές απόψεις
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΙΣΤΜΘΓΝ= ισότιμη θέση με τους γηγενής
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΟΙΚΝΜΤΝ=οικονομικοί μετανάστες
B. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΔΦΡΓΛΣΣ=διαφορετική Γλώσσα

	ΔΦΡΤΚΛΤ=διαφορετική κουλτούρα
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΔΦΡΤΘΡΣ =διαφορετική θρησκεία ΦΒΔΦΡΤ = φόβος για την διαφορετικότητα ΡΤΣΜΣ = ρατσισμός
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΕΞΓΣΠΑΙΔ = εξηγήσεις στα παιδιά ΜΥΠΡΑΠΧΓ= μη ύπαρξη αποδοχής ΠΡΣΡΠΡΓΡ = προσαρμογή του προγράμματος
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΑΔΝΕΝΠΡΤ = αδυναμία ένταξης από μη αποτελεσματική προετοιμασία ΑΠΔΧΤΠΚΝ = μη αποδοχή από την τοπική κοινωνία
Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΔΥΣΚΓΛΣ=-δύσκολες εξαιτίας της διαφορετικής γλώσσας ΜΡΦΕΠΓΓΝ=ανάλογα με το μορφωτικό επίπεδο των γηγενών γονέων ΦΝΤΓΝΜΤΝ=ανάλογα με το φανατισμό των μεταναστών γονέων
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυσης σχέσεων μεταξύ των μαθητών	ΕΥΣΝΠΠΡ = ευαισθητοποίηση των νηπίων για το προσφυγικό ΑΝΤΠΛΡΠΛ = ανταλλαγή πληροφοριών για τους πολιτισμούς ΑΝΔΕΝΦΛ = ανάδειξη της έννοιας της φιλίας ΕΚΜΘΓΛΠΧ = εκμάθηση γλώσσας μέσα από το παιχνίδι
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΔΙΕΚΜΓΛ=διευκόλυνση εκμάθησης της γλώσσας ΕΥΚΛΕΝΣΜ= εύκολη ενσωμάτωση ΑΙΣΘΑΠΔΧ=αίσθημα της αποδοχής

	ΕΝΣΧΑΥΤΚ=ενίσχυση της αυτοεκτίμησης
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΕΞΚΠΛΠΛ=εξοικείωση με την πολυπολιτισμικότητα ΕΜΠΛΓΝΣ=εμπλουτισμός των γνώσεων τους ΣΒΣΜΣΥΝ =σεβασμός στο συνάνθρωπο
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΙΚΠΒΘΜ = ικανοποιητικό βαθμό ΠΡΣΠΕΝΜ = από προσωπική ενημέρωση ΗΜΡΔΣΜΝ = ημερίδες και σεμινάρια
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΤΕΠΜ= απαραίτητη η επιμόρφωση ΑΠΡΔΠΛΔΡ = απαραίτητες οι διαπολιτισμικές δράσεις
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο	ΕΠΜΨΧΔΣ = επιμόρφωση με ψυχοκοινωνικές διαστάσεις ΒΘΘΜΔΧΡ = βοήθεια σε θέματα διαχείρισης ΒΘΠΡΣΓΝ = βοηθητική για τους πρόσφυγες αλλά και για τους γηγενείς μαθητές
12. Τρόποι επιμόρφωσης	ΥΠΧΟΛΑΝ = υποχρεωτική για όλες ανεξαιρέτως ΒΜΤΠΡΔΣΚ = βιωματικές προσεγγίσεις της διδασκαλίας ΠΡΣΨΧΛ = παρουσία ψυχολόγων ΥΛΠΡΜΡΥΠ = υλικό για τις πρώτες ημέρες υποδοχής

Εκπαιδευτικός 4

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 6 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Ναι
A. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
Ο όρος νεομετανάστης	MNMMTBKT= μόνιμη μεταβολή τόπου κατοικίας ΠΡΣΜΤΒΚΤ = προσωρινή μεταβολή τόπου κατοικίας
Ο όρος πρόσφυγας	ΦΒΣΖ=φόβος για τη ζωή ΜΤΚΑΝΓΚ=αναγκαστική μετακίνηση
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΙΣΤΜΘΓΝ= ισότιμη θέση με τους γηγενής ΑΛΑΠΔΧ=αλληλοαποδοχή
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΟΙΚΝΜΤΝ=οικονομικοί μετανάστες ΑΛΒΝ=Αλβανία
B. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη	

διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	<p>ΔΦΡΓΛΣΣ=διαφορετική Γλώσσα</p> <p>ΠΡΣΡΜΓ=Προβλήματα στην προσαρμογή</p> <p>ΔΥΣΜΘΔΚΣ=δυσκολίες στη μαθησιακή διαδικασία</p> <p>ΚΣΝΘΔΒΣ = κακές συνθήκες διαβίωσης</p>
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	<p>ΔΦΡΤΚΛΤ = διαφορετική κουλτούρα</p> <p>ΑΜΦΒΜΤΓ = αμοιβαίος φόβος μεταξύ γηγενών και μεταναστών</p> <p>ΔΦΡΤΘΡΣ =διαφορετική θρησκεία</p> <p>ΑΣΧΒΜΤ = άσχημα βιώματα</p>
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	<p>ΠΡΒΛΑΠΔΧ=προβλήματα στην αποδοχή</p> <p>ΔΥΣΕΠΚΓ=δυσκολία στην επικοινωνία με τους γηγενείς</p> <p>ΔΣΚΠΡΟΙΑ = δυσκολίες προσαρμογής της οικογένειας</p> <p>ΕΛΚΤΕΠΥΛ = έλλειψη κατάλληλου εποπτικού υλικού</p>
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	<p>ΑΝΠΓΝΓΛΣ = ανεπιθύμητη η χρήση της γλώσσας από τους γονείς</p> <p>ΚΝΚΑΠΚΛ = κοινωνικός αποκλεισμός</p> <p>ΑΔΝΕΝΠΡΤ = αδυναμία ένταξης από μη αποτελεσματική προετοιμασία</p> <p>ΠΡΚΤΛΨ = προκαταλήψεις</p>
Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	<p>ΟΜΛΣΥΝ=ομαλή συνύπαρξη</p> <p>ΑΝΧΔΦΡΤ=ύπαρξη ανοχής στην διαφορετικότητα</p>

	ΔΧΡΣΕΚΠΔ = διαχειρίσιμες από τον εκπαιδευτικό
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενισχυθούν οι σχέσεις μεταξύ των μαθητών	ΠΡΜΒΗΘΑΝ =παρεμβάσεις για την ηθική ανάπτυξη των παιδιών ΟΜΔΕΚΔ = ομαδικές εκδηλώσεις ΔΡΣΟΜΔΠΧ = δραστηριότητες με ομαδικά παιχνίδια
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΔΙΕΚΜΓΛ=διευκόλυνση εκμάθησης της γλώσσας ΚΛΡΣΥΝΡ=καλλιέργεια συνεργασίας ΜΘΝΚΛΤ=εκμάθηση νέας κουλτούρας ΑΝΓΑΝΔΚΜ=αναγνώριση ανθρωπίνων δικαιωμάτων ΟΜΛΚΝΚΕΝ=ομαλή κοινωνική ένταξη
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΣΥΝΡΓΜΤΠ=συνεργασία μεταξύ των παιδιών ΚΛΡΓΕΝΣΝ = καλλιέργεια ενσυναίσθησης ΣΒΣΜΣΥΝ =σεβασμός στο συνάνθρωπο ΕΠΦΝΠΛΤ=επαφή με νέους πολιτισμούς ΚΤΝΔΥΣΠ = κατανόηση των δυσκολιών των προσφύγων
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΠΛΡΕΘΛΠΡ = πληροφορίες μέσω εθελοντικών προγραμμάτων ΜΚΡΒΘΜ = σε μικρό βαθμό ΓΝΣΠΝΠ = γνώσεις από το πανεπιστήμιο ΓΝΣΜΤΠΤ = γνώσεις από το

	μεταπτυχιακό
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΤΕΠΜ= απαραίτητη η επιμόρφωση ΣΤΧΜΕΠΜ= στοχευμένη επιμόρφωση ΣΥΜΔΦΦΡ = επιμόρφωση με τη συμμετοχή διαφορετικών φορέων
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο	ΒΘΚΝΕΝ = βοήθεια στην κοινωνική ένταξη ΠΡΤΑΝΠΡ = προετοιμασία στην αντιμετώπιση προβλημάτων ΕΛΨΚΛΠΡΚ = ύπαρξη έλλειψης καλών πρακτικών ΔΚΛΔΚΔΚ= διευκόλυνση διδακτικής διαδικασίας
Τρόποι επιμόρφωσης	ΠΡΚΤΕΦΡ = πρακτική εφαρμογή ΒΜΤΣΜΝ = βιωματικά σεμινάρια ΕΠΜΘΔΔΣΚ = επιμόρφωση σε μεθόδους διδασκαλίας ΑΞΠΣΔΚΥΛ = αξιοποίηση του διδακτικού υλικού ΠΡΤΤΡΔΣ = προτεινόμενοι τρόποι διδασκαλίας

Εκπαιδευτικός 5

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 19 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Όχι
Α. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	

Ο όρος νεομετανάστης	ΕΚΣΜΤΚ = εκούσια μετακίνηση
Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΑΝΓΚ=αναγκαστική μετακίνηση ΠΑΤΚΑΠΨ= Πολιτικές απόψεις
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΙΣΤΜΘΓΝ= ισότιμη θέση με τους γηγενής
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΑΛΒΝ = Αλβανία ΠΑΕΝΣΜΜΤ = πλήρως ενσωματωμένους μετανάστες
Β. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΑΠΔΧΓ = αποδοχή γηγενών
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΑΠΔΧΓΝ = αποδοχή γηγενών γονέων ΡΤΣΜΣ = ρατσισμός ΞΝΦΒ = ξενοφοβία
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΠΡΒΛΑΠΔΧ=προβλήματα στην αποδοχή
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΡΤΣΜΣ = ρατσισμός ΞΝΦΒ = ξενοφοβία ΔΥΣΕΠΚΝ = δυσκολία στην επικοινωνία

Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΟΜΛΣΥΝ=ομαλή συνύπαρξη ΠΡΜΒΕΚΑΡΣ=με την παρέμβαση του εκπαιδευτικού άριστες
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυσης σχέσεων μεταξύ των μαθητών	ΒΜΤΠΔΔΡ = βιωματικές παιδαγωγικές δραστηριότητες
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΟΜΛΚΝΚΕΝ = ομαλή κοινωνική ένταξη
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΣΒΣΜΣΥΝ =σεβασμός στο συνάνθρωπο ΚΑΡΓΕΝΣΥΝ = καλλιέργεια ενσυναίσθησης
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΚΘΛΕΝΜΡ = καθόλου ενημερωμένη ΠΡΣΠΕΝΜ = προσωπική ενημέρωση
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΤ = απαραίτητη
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο	ΠΡΚΤΛΣΠΡ = πρακτικές λύσεις προβλημάτων ΑΜΑΝΤΤΞ = άμεση αντανάκλαση σε όλη την τάξη
Τρόποι επιμόρφωσης	ΠΡΚΤΛΣΠΡ = πρακτικές λύσεις προβλημάτων ΕΠΠΡΠΡΦ = επιμόρφωση με πρακτικό προφίλ

Εκπαιδευτικός 6

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 15

	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Ναι
A. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
Ο όρος νεομετανάστης	ΕΚΣΜΤΚ = εκούσια μετακίνηση
Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΑΝΓΚ=αναγκαστική μετακίνηση
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΙΣΤΜΘΓΝ= ισότιμη θέση με τους γηγενής ΑΝΘΡΔΚΜ= ανθρώπινο δικαίωμα
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΟΙΚΝΜΤΝ = οικονομικοί μετανάστες
B. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΔΦΡΓΛΣΣ = διαφορετική γλώσσα
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΔΥΣΚΓΛΣ = δυσκολία στη γλώσσα
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΘΡΣΚΠΠΘ=θρησκευτικές πεποιθήσεις ΔΦΡΤΚΛΤ = διαφορετική κουλτούρα
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΑΠΔΧΓ = αποδοχή γηγενών

	<p>ΜΑΠΔΙΦΡ = μη αποδοχή της διαφορετικότητας</p> <p>ΔΦΡΤΘΡΣ = διαφορετική θρησκεία</p>
<p>Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια</p>	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΑΝΛΔΧΓΓΝ=ανάλογα με τη διαχείριση των γηγενών γονέων
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυσης σχέσεων μεταξύ των μαθητών	ΔΡΣΟΜΔΠΧ = δραστηριότητες με ομαδικά παιχνίδια
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	<p>ΔΙΕΚΜΓΛ = διευκόλυνση εκμάθησης της γλώσσας</p> <p>ΔΜΡΝΦΛ = δημιουργία νέων φίλων</p> <p>ΟΜΛΚΝΚΕΝ = ομαλή κοινωνική ένταξη</p>
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΣΒΣΜΣΥΝ = σεβασμός στο συνάνθρωπο
<p>Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.</p>	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	<p>ΚΘΛΕΝΜΡ = καθόλου ενημερωμένη</p> <p>ΗΜΡΔΣΜΝ = ημερίδες και σεμινάρια</p>
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	<p>ΑΠΡΤ = απαραίτητη</p> <p>ΕΛΠΕΠΜΡ = ελλιπής επιμόρφωση</p>
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο	ΠΡΤΑΝΠΡ = προετοιμασία στην αντιμετώπιση προβλημάτων
Τρόποι επιμόρφωσης	<p>ΕΠΜΔΖΣ = επιμόρφωση δια ζώσης</p> <p>ΧΡΠΛΕΠΥΛ = χρήση πλούσιου επιμορφωτικού υλικού</p>

Εκπαιδευτικός 7

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 11 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Όχι
A. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
Ο όρος νεομετανάστης	ΑΝΚΛΣΖ= αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής ΜΤΚΟΙΚΛΓ=μετακίνηση για οικονομικούς λόγους ΜΤΚΕΡΓ=μετακίνηση για εργασιακούς λόγους
Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΠΛΜ=μετακίνηση εξαιτίας πολέμου ΜΤΚΑΝΓΚ=αναγκαστική μετακίνηση ΠΛΤΚΑΠΨ= Πολιτικές απόψεις ΘΡΣΚΑΠΨ=θρησκευτικές απόψεις
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΙΣΤΜΘΓΝ= ισότιμη θέση με τους γηγενής ΠΑΡΕΝΞΕΚ= πλήρης ένταξη στην εκπαίδευση

Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΟΙΚΝΜΤΝ=οικονομικοί μετανάστες ΠΛΕΝΣΜΜΤ = πλήρως ενσωματωμένους μετανάστες
Β. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΔΦΡΓΛΣΣ =διαφορετική γλώσσα ΘΡΣΚΠΠΘ=θρησκευτικές πεποιθήσεις ΔΦΡΤΚΛΤ = διαφορετική κουλτούρα
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΔΥΣΚΓΛΣ = δυσκολία στη γλώσσα ΔΣΚΕΠΒ = δυσκολίες στην επιβίωση
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΔΥΣΚΓΛΣ=δυσκολία στην γλώσσα
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΡΤΣΜ = ρατσισμός
Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΟΜΛΣΥΝ = ομαλή συνύπαρξη
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυσης σχέσεων μεταξύ των μαθητών	ΑΝΤΠΛΡΠΛ=ανταλλαγή πληροφοριών για τους πολιτισμούς
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΔΙΕΚΜΓΛ = διευκόλυνση εκμάθησης της γλώσσας ΕΜΠΙΝΓΝΣ = εμπλουτισμός νέων γνώσεων
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΕΠΦΝΠΛΤ=επαφή με νέους πολιτισμούς
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΠΡΣΠΙΕΝΜ = από προσωπική ενημέρωση

Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΤ = απαραίτητη ΕΠΠΘΝΠΡ = επίλυση πιθανών προβλημάτων
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο	ΕΚΠΡΔΠΡΜ = εκμάθηση προσεγγίσεων διδασκαλίας χώρας προέλευσης μεταναστών/προσφύγων
Τρόποι επιμόρφωσης	ΠΡΚΤΕΦΡ = πρακτική εφαρμογή ΠΡΚΤΕΞΣΚ = πρακτική εξάσκηση

Εκπαιδευτικός 8

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 14 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Ναι
Α. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
Ο όρος νεομετανάστης	ΜΤΑΚΔΠΡΣ = μετακίνηση για απόκτηση επιπλέον ακαδημαϊκών προσόντων ΜΤΚΟΙΚΛΓ=μετακίνηση για οικονομικούς λόγους ΜΤΚΕΡΓ=μετακίνηση για εργασιακούς λόγους

Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΑΝΓΚ=αναγκαστική μετακίνηση ΒΣΕΚΤΠ = βίαιος εκτοπισμός
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΠΑΡΕΝΞΕΚ= πλήρης ένταξη στην εκπαίδευση ΙΣΤΜΘΓΝ= ισότιμη θέση με τους γηγενής
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΟΙΚΝΜΤΝ=οικονομικοί μετανάστες ΠΑΕΝΣΜΜΤ = πλήρως ενσωματωμένους μετανάστες
Β. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΚΝΠΡΒΛ = κανένα πρόβλημα
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΔΥΣΚΓΛΣ = δυσκολία στη γλώσσα
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΔΦΡΤΚΛΤ = διαφορετική κουλτούρα ΑΠΔΧΓ = αποδοχή γηγενών
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΑΔΝΓΝΓΛΣ = αδυναμία γνώση της γλώσσας
Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΠΡΜΒΕΚΑΡΣ=με την παρέμβαση του εκπαιδευτικού άριστες

Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυσης σχέσεων μεταξύ των μαθητών	ΚΛΡΓΕΝΣΝ = καλλιέργεια ενσυναίσθησης ΒΜΤΠΔΔΡ = βιωματικές παιδαγωγικές δραστηριότητες
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΕΜΠΛΓΝΣ=εμπλουτισμός των γνώσεων τους ΟΜΛΚΝΚΕΝ=ομαλή κοινωνική ένταξη ΑΙΣΘΑΠΔΧ=αίσθημα της αποδοχής ΔΙΕΚΜΓΛ=διευκόλυνση εκμάθησης της γλώσσας
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΚΛΡΓΕΝΣΝ = καλλιέργεια ενσυναίσθησης ΑΠΔΧΔΦΡΤ = αποδοχή της διαφορετικότητας
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΓΝΣΜΤΠΤ = γνώσεις από το μεταπτυχιακό
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΤΕΠΜ= απαραίτητη η επιμόρφωση ΣΥΣΤΜΚΤΡ = συστηματική κατάρτιση
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο	ΔΚΔΔΚΔΚ = διευκόλυνση διδακτικής διαδικασίας ΠΛΠΛΕΞΛ= πολύπλευρη εξέλιξη
Τρόποι επιμόρφωσης	ΠΡΚΤΕΦΡ = πρακτική εφαρμογή ΥΠΧΟΛΑΝ = υποχρεωτική για όλες ανεξαιρέτως ΕΠΥΠΠΔ = επιμόρφωση από το Υπουργείο Παιδείας

Εκπαιδευτικός 9

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 10 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Ναι
A. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
Ο όρος νεομετανάστης	ΑΝΚΛΣΖ= αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής ΜΤΑΚΔΠΡΣ=μετακίνηση για απόκτηση επιπλέον ακαδημαϊκών προσόντων ΜΤΚΕΡΓ=μετακίνηση για εργασιακούς λόγους
Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΠΛΜ=μετακίνηση εξαιτίας πολέμου
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΑΝΘΡΔΚΜ = ανθρώπινο δικαίωμα
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΟΙΚΝΜΤΝ = οικονομικοί μετανάστες
B. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη	

διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΔΦΡΓΛΣΣ=διαφορετική Γλώσσα ΔΣΚΕΠΚΝ=δυσκολία στην επικοινωνία ΚΝΚΑΠΚΛΣ=κοινωνικός αποκλεισμός ΣΓΚΜΤΜΘΤ=συγκρούσεις μεταξύ μαθητών ΑΝΤΠΚΝ=αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΔΥΣΚΓΛΣ = δυσκολία στη γλώσσα ΔΦΡΤΘΡΣ =διαφορετική θρησκεία
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΔΥΣΠΡΣΡ = δυσκολία στην προσαρμογή ΕΛΚΤΕΠΥΛ = έλλειψη κατάλληλου εποπτικού υλικού ΔΥΣΕΠΚΓ=δυσκολία στην επικοινωνία με τους γηγενείς
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΕΛΨΚΤΡΕΚ = έλλειψη κατάρτισης εκπαιδευτικών
Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΔΥΣΚΓΛΣ=-δύσκολες εξαιτίας της διαφορετικής γλώσσας ΕΛΧΠΡΡΤΣ=σε ελάχιστες περιπτώσεις ύπαρξη ρατσισμού
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυσης σχέσεων μεταξύ των μαθητών	ΜΚΤΟΜΔ = μεικτές ομάδες γηγενών προσφύγων ΔΡΣΟΜΔΠΧ = δραστηριότητες με ομαδικά παιχνίδια ΑΝΔΕΝΦΛ = ανάδειξη της έννοιας της φιλίας ΚΝΔΡΣΓΝ = κοινές δράσεις γονέων

	προσφύγων γηγενών
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΑΙΣΘΑΠΔΧ=αίσθημα της αποδοχής ΕΝΣΧΑΥΤΚ=ενίσχυση της αυτοεκτίμησης
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΚΤΝΔΥΣΠ = κατανόηση των δυσκολιών των προσφύγων ΕΜΠΛΓΝΣ=εμπλουτισμός των γνώσεων τους ΚΛΡΓΕΝΣΥΝ = καλλιέργεια ενσυναίσθησης
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΜΚΡΒΘΜ = σε μικρό βαθμό ΓΝΣΠΝΠ = γνώσεις από το πανεπιστήμιο
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΤΕΠΜ= απαραίτητη η επιμόρφωση ΑΠΡΔΠΛΔΡ = απαραίτητες οι διαπολιτισμικές δράσεις
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο	ΔΚΔΔΚΔΚ = διευκόλυνση διδακτικής διαδικασίας ΕΛΨΚΛΠΡΚ = ύπαρξη έλλειψης καλών πρακτικών ΚΝΠΡΔΔΣΚ = καινούριες προσεγγίσεις στη διδασκαλία
Τρόποι επιμόρφωσης	ΣΤΧΜΕΠΜ= στοχευμένη επιμόρφωση ΣΥΝΘΡΠΡ = σύνδεση της θεωρίας και της πράξης ΠΡΚΤΕΞΣΚ = πρακτική εξάσκηση ΠΡΤΤΡΔΣ = προτεινόμενοι τρόποι διδασκαλίας

Εκπαιδευτικός 10

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 12 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Όχι
A. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
Ο όρος νεομετανάστης	ΑΝΚΛΣΖ= αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής ΜΤΚΕΡΓ=μετακίνηση για εργασιακούς λόγους
Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΠΛΜ=μετακίνηση εξαιτίας πολέμου ΘΡΣΚΑΠΨ=θρησκευτικές απόψεις
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΧΡΣΔΚΡΣ=χωρίς διακρίσεις ΙΣΤΜΘΓΝ= ισότιμη θέση με τους γηγενής
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΟΙΚΝΜΤΝ=οικονομικοί μετανάστες ΠΑΜΤΠΛΑΦ = παλαιών μεταναστών πλήρως αφομοιωμένων
B. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη	

διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΠΡΣΡΜΓ=Προβλήματα στην προσαρμογή ΣΥΝΟΙΚΠΡ=συνεργασία της οικογένειας των προσφύγων ΔΣΚΕΠΚΝ=δυσκολία στην επικοινωνία
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΑΣΧΝΘΔΒ = άσχημες συνθήκες διαβίωσης ΚΟΙΚΤΣΤ = κακή οικονομική κατάσταση ΑΝΣΦΛ = ανασφάλεια
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΔΥΣΠΡΣΡ = δυσκολία στην προσαρμογή ΔΥΣΚΕΝΣΜ = δυσκολία στην ενσωμάτωση ΕΠΘΤΣΜΠΡ=επιθετική συμπεριφορά ΑΠΔΧΤΠΚΝ=αποδοχή από την τοπική κοινωνία
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΑΔΝΕΝΠΡΤ = αδυναμία ένταξης από μη αποτελεσματική προετοιμασία ΚΝΚΑΠΚΛ = κοινωνικός αποκλεισμός ΟΙΚΑΠΚΛ = οικονομικός αποκλεισμός ΠΛΤΣΑΠΚΛ = πολιτισμικός αποκλεισμός
Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΕΛΧΠΡΡΤΣ=σε ελάχιστες περιπτώσεις ύπαρξη ρατσισμού ΚΛΣΧΣ= καλές σχέσεις ΑΝΛΔΧΓΓΝ=ανάλογα με τη διαχείριση των γηγενών γονέων
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυθουν οι σχέσεις μεταξύ των	ΚΛΡΓΕΝΣΝ = καλλιέργεια

μαθητών	ενσυναίσθησης ΕΥΣΝΠΠΡ = ευαισθητοποίηση των νηπίων για το προσφυγικό ΑΝΔΕΝΦΛ = ανάδειξη της έννοιας της φιλίας
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΕΥΚΛΕΝΣΜ= εύκολη ενσωμάτωση ΚΛΡΓΕΝΣΥΝ=καλλιέργεια ενσυναίσθησης ΟΜΛΚΝΚΕΝ=ομαλή κοινωνική ένταξη
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΑΠΛΓΕΝΦΒ = απαλλαγή από την ξενοφοβία ΚΛΤΓΝΔΠΛ = καλύτερη γνώση του δικού τους πολιτισμού ΚΤΝΔΥΣΠ = κατανόηση των δυσκολιών των προσφύγων
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΜΚΡΒΘΜ = σε μικρό βαθμό ΠΡΣΠΕΝΜ = από προσωπική ενημέρωση ΗΜΡΔΣΜΝ = ημερίδες και σεμινάρια ΕΝΜΡΣΥΝ = ενημέρωση από συναδέλφους ΕΝΜΡΣΔΚΤ = ενημέρωση από το διαδίκτυο
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΑΣΤΚΝ = απαραίτητη στα αστικά κέντρα ΑΠΡΤΕΠΜ= απαραίτητη η επιμόρφωση ΣΥΜΔΦΦΡ = επιμόρφωση με τη συμμετοχή διαφορετικών φορέων
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής /	ΒΘΠΡΣΓΝ = βοηθητική για τους

μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο	πρόσφυγες αλλά και για τους γηγενείς μαθητές ΕΓΚΑΝΤΚΤ = έγκαιρη αντιμετώπιση καταστάσεων
Τρόποι επιμόρφωσης	ΠΡΚΤΕΦΡ = πρακτική εφαρμογή ΠΤΣΛΣΠΡΒ = προτάσεις λύσεων προβλημάτων ΕΠΜΠΝΠΣΤ = επιμόρφωση από πανεπιστημιακούς

Εκπαιδευτικός 11

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός, Δασκάλα ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 18 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Ναι
Α. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
Ο όρος νεομετανάστης	ΑΝΚΛΣΖ= αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής

Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΠΛΜ=μετακίνηση εξαιτίας πολέμου ΜΤΚΑΝΓΚ=αναγκαστική μετακίνηση
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΠΑΡΕΝΞΕΚ= πλήρης ένταξη στην εκπαίδευση
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΟΙΚΝΜΤΝ=οικονομικοί μετανάστες
Β. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΠΡΣΡΜΓ=Προβλήματα στην προσαρμογή ΔΦΡΤΚΛΤ=διαφορετική κουλτούρα ΣΓΚΜΤΜΘΤ=συγκρούσεις μεταξύ μαθητών ΚΣΝΘΔΒΣ = κακές συνθήκες διαβίωσης
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΑΣΧΒΜΤ = άσχημα βιώματα ΔΥΣΚΕΠΚΝ = δυσκολία στην επικοινωνία ΔΣΚΠΡΣΡ = δυσκολία στην προσαρμογή ΑΠΔΧΓ = αποδοχή γηγενών

Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΔΦΡΤΚΛΤΡ=διαφορετική κουλτούρα ΔΣΚΠΡΟΙΑ = δυσκολίες προσαρμογής της οικογένειας ΔΥΣΕΠΚΝ=δυσκολία στην επικοινωνία
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΠΡΒΕΠΚΠΔ = προβλήματα επικοινωνίας με τα παιδιά ΠΡΒΕΠΚΓΝ = προβλήματα επικοινωνίας με τους γονείς ΠΡΚΤΛΨ = προκαταλήψεις ΔΦΡΚΛΤΡ = διαφορετική κουλτούρα ΣΝΣΘΠΡΒ = συναισθηματικά προβλήματα
Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΠΡΜΒΕΚΑΡΣ=με την παρέμβαση του εκπαιδευτικού άριστες ΕΛΧΠΡΡΤΣ=σε ελάχιστες περιπτώσεις ύπαρξη ρατσισμού
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυσης σχέσεων μεταξύ των μαθητών	ΜΚΤΟΜΔ = μεικτές ομάδες γηγενών προσφύγων ΒΜΤΠΔΔΡ = βιοματικές παιδαγωγικές δραστηριότητες ΟΜΔΕΚΔ = ομαδικές εκδηλώσεις ΔΡΣΟΜΔΠΧ = δραστηριότητες με ομαδικά παιχνίδια ΑΝΔΕΝΦΛ = ανάδειξη της έννοιας της φιλίας
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΠΣΡΝΠΡΒ=προσαρμογή στο νέο περιβάλλον ΑΝΠΔΛΚΣΚ=ανάπτυξη διαλεκτικής σκέψης ΕΜΠΑΓΝΣ=εμπλουτισμός των

	γνώσεων τους
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΑΠΜΘΣΤΡ = απομυθοποίηση στερεοτύπων ΚΑΡΓΕΝΣΥΝ = καλλιέργεια ενσυναίσθησης
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΠΡΣΠΕΝΜ = από προσωπική ενημέρωση ΕΝΜΡΣΥΝ = ενημέρωση από συναδέλφους
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΤΕΠΜ= απαραίτητη η επιμόρφωση
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής / μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο	ΒΘΠΡΣΓΝ = βοηθητική για τους πρόσφυγες αλλά και για τους γηγενείς μαθητές ΚΝΤΧΛΠΡ = καινούριες τεχνικές λύσης προβλημάτων ΜΣΧΡΠΡΣ = μείωση του χρόνου προσαρμογής
Τρόποι επιμόρφωσης	ΠΡΚΤΕΦΡ = πρακτική εφαρμογή ΕΠΜΠΝΠΣΤ = επιμόρφωση από πανεπιστημιακούς ΠΡΤΤΡΔΣ = προτεινόμενοι τρόποι διδασκαλίας

Εκπαιδευτικός 12

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ/ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΚΩΔΙΚΟΙ
ΠΡΟΦΙΛ	ΦΥΛΟ: Γυναίκα ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Νηπιαγωγός ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: 22

	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: Ναι
A. Η νοηματοδότηση των όρων νεομετανάστης και πρόσφυγας.	
Ο όρος νεομετανάστης	ΜΤΚΟΙΚΛΓ=μετακίνηση για οικονομικούς λόγους
Ο όρος πρόσφυγας	ΜΤΚΑΝΓΚ=αναγκαστική μετακίνηση
Η θέση των μεταναστών προσφύγων μαθητών στο νηπιαγωγείο	ΔΥΣΚΠΡΣ= δύσκολη παρουσία ΠΛΡΕΝΞΕΚ= πλήρης ένταξη στην εκπαίδευση
Προγενέστερη εμπειρία με μετανάστες και πρόσφυγες	ΠΛΕΝΣΜΜΤ = πλήρως ενσωματωμένους μετανάστες
B. Η αποτίμηση των εμπειριών όσον αφορά τις δυσκολίες που συνάντησαν στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων .	
Προβλήματα ως προς την ένταξη	ΔΦΡΓΛΣΣ=διαφορετική Γλώσσα
Οι αιτίες προβλημάτων των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών	ΔΥΣΚΓΛΣ = δυσκολία στη γλώσσα ΔΦΡΤΘΡΣ =διαφορετική θρησκεία ΑΠΔΧΓΝ = αποδοχή γηγενών γονέων
Προβλήματα στη διαχείριση της πολυπολιτισμικής τάξης	ΔΥΚΠΡΣΡΜ = δυσκολία στην προσαρμογή

	ΔΥΣΕΠΚΝ=δυσκολία στην επικοινωνία
Εμπόδια στην ενσωμάτωση τους	ΚΝΚΑΠΚΛ = κοινωνικός αποκλεισμός ΑΔΝΓΝΓΛΣ = αδυναμία γνώση της γλώσσας ΕΛΨΚΤΡΕΚ = έλλειψη κατάρτισης εκπαιδευτικών
Γ. Οι σχέσεις μεταξύ γηγενών μαθητών και μαθητών από άλλα μεταναστευτικά πλαίσια	
Σχέσεις μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών	ΚΛΣΧΣ= καλές σχέσεις ΟΜΛΣΥΝ=ομαλή συνύπαρξη
Δράσεις παρέμβασης προκειμένου να ενίσχυσης σχέσεων μεταξύ των μαθητών	ΜΚΤΟΜΔ = μεικτές ομάδες γηγενών προσφύγων ΟΜΔΕΚΔ = ομαδικές εκδηλώσεις ΑΝΤΠΑΡΠΑ = ανταλλαγή πληροφοριών για τους πολιτισμούς
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά των γηγενών για τα παιδιά των μεταναστών / προσφύγων	ΔΙΕΚΜΓΛ=διευκόλυνση εκμάθησης της γλώσσας ΚΛΡΣΥΝΡ=καλλιέργεια συνεργασίας ΑΝΠΤΔΞΤ = ανάπτυξη δεξιοτήτων ΟΜΛΚΝΚΕΝ=ομαλή κοινωνική ένταξη
Οφέλη συνεκπαίδευσης με τα παιδιά μετανάστες / πρόσφυγες για τα παιδιά των γηγενών	ΕΞΚΠΑΠΛ=εξοικείωση με την πολυπολιτισμικότητα ΕΠΦΝΠΑΤ=επαφή με νέους πολιτισμούς ΚΛΡΓΕΝΣΝ = καλλιέργεια ενσυναίσθησης
Δ. Ζητήματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.	
Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η πηγή ενημέρωσης	ΜΚΡΒΘΜ = σε μικρό βαθμό
Επιμόρφωση σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	ΑΠΡΤΕΠΜ= απαραίτητη η επιμόρφωση ΣΤΧΜΕΠΜ= στοχευμένη επιμόρφωση
Προσεγγίσεις διδασκαλίας για τη διευκόλυνση της διδακτικής /	ΕΠΠΡΠΡΦ = επιμόρφωση με πρακτικό

<p>μαθησιακής διαδικασίας των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών στο σχολείο</p>	<p>προφίλ ΔΚΛΔΚΔΚ= διευκόλυνση διδακτικής διαδικασίας ΔΚΜΘΣΔΚ = διευκόλυνση μαθησιακής διαδικασίας</p>
<p>Τρόποι επιμόρφωσης</p>	<p>ΕΠΜΔΖΣ = επιμόρφωση δια ζώσης ΠΡΚΤΕΞΣΚ = πρακτική εξάσκηση ΠΡΣΨΧΛ = παρουσία ψυχολόγων ΕΠΥΠΠΔ = επιμόρφωση από το Υπουργείο Παιδείας</p>